Daniel Philippe Mason

Acordorul de piane
(The Piano Tuner, 2002)

Pasionat de studiul malariei, tânărul scriitor american Daniel Mason îşi ia licența în biologie la Harvard College în 1998 şi, în urma acordării unei burse din partea Luce Foundation, pleacă la Bangkok pentru a studia extrem de numeroasele cazuri de îmbolnăvire din provincia Tangong, la granița birmano-thailandeză, unde ia contact cu istoria, cultura şi medicina birmaneză. După un an, revine în California pentru a urma medicina la University of California din San Francisco. Se va reîntoarce în Asia, tot cu un proiect de studiere a malariei, de data aceasta în nord-estul Myanmar (Birmania), mai exact în Statele Shan, acolo unde este plasată acțiunea romanului care avea să-i aducă un imens succes. Publicat în anul 2002, *Acordorul de piane*, romanul său de debut, devine imediat bestseller, este tradus în numeroase limbi şi se află în curs de ecranizare.

Pentru bunica mea, Halina

"O, frați, grăit-am, ce-ați ajuns hotarul
Apusului şi-ați tras la greu, ca mine,
Acestei veghi îi veți curma amarul;
Deci scurtului răstimp ce vă rămâne
Nu-i luați putința de-a cunoaşte fața
Deşertei lumi, vâslind spre soare-apune."
Dante, *Infernul*, cântul XXVI

"Ca să producă armonie, muzica trebuie să cerceteze distonanța."

Plutarh

Clipele fugare ale ultimei lui amintiri - imaginea a ceea ce va deveni Birmania - nu reţin decât soarele si umbrela unei femei. Se întrebase care dintre aceste vedenii va dăinui: şuvoiul cafeniu al Salweenului după furtună, palisadele plaselor de pescuit, licărul safranului pisat, plânsetul lianelor din junglă. De luni de zile aceste imagini i se perindau pe retină, înviind şi murind ca flacăra unei lumânări sau sforţându-se să iasă la vedere, împinse în faţă, precum mărfurile negustorilor din bazar. Ori pur şi simplu gonind, fantomatice vagoane dintr-un circ ambulant - fiecare, o poveste de necrezut; şi nu din pricina intrigii, ci pentru că Natura nu-şi poate permite o asemenea aglomerare de culori fără a spolia, fără a vida celelalte regiuni ale lumii.

Dar deasupra acestor năluciri tronează soarele, pârjolind totul, revărsându-se ca o pastă albă, sclipitoare. Bedin-saya, cei care în ungherele umbroase, aromate ale pieţelor, dezleagă visele oamenilor, i-au povestit nu o dată că soarele care răsare în Birmania nu-i ca soarele care răsare în restul lumii. Şi ca să se convingă trebuia doar să-l privească. Să vadă cum soarele spală drumurile, astupă crăpăturile, animă umbrele, deformează perspectiva, textura lucrurilor. Să-l vadă arzând, pâlpâind, învăpăind zarea, ca într-un dagherotip ţinut prea aproape de foc, cu capetele chircindu-i-se. Să-l vadă lichefiind cerul, smochinii, aerul dens, respiraţia, gâtul, sângele din vine, mirajele bulucindu-se dinspre drumeaguri îndepărtate, răsucindu-i mâinile, făcând să-i crape pielea, să i se descojească.

Acest soare şade acum deasupra unui drum pârjolit. O femeie se plimbă solitară, sub umbrelă, rochia subţire de bumbac îi flutură în bătaia vântului, picioarele goale o poartă spre hotarele percepţiei. O priveşte cum se apropie de soare, de una singură. Se gândeşte să o strige; însă nu poate vorbi.

Femeia pătrunde în miraj, în reflexia fantomatică a luminii şi apei căreia birmanezii îi zic than hiat. În jurul ei aerul palpită, despicându-i trupul, separându-l,

învârtejindu-l. Apoi dispare şi ea, rămânând doar soarele şi umbrela.

Departamentul de Război
Londra
24 octombrie 1886

Stimate domnule Drake,

Am fost informat că ați aflat despre rugămintea noastră de a vă pune în slujba Maiestății sale, dar că deocamdată nu vi s-a comunicat natura misiunii dumneavoastră, în prezenta scrisoare doresc să vă lămuresc asupra unor amănunte legate de o chestiune de maximă importanță, rugându-vă totodată să veniți de urgență la Departamentul de Război pentru instrucțiuni din partea domnului colonel Killian, directorul Operațiunilor pentru Diviziunea Birmania, precum şi a mea personal.

Iată pe scurt problema în cauză. Probabil ştiți şi dumneavoastră că de la cucerirea în urmă cu şaizeci de ani a statelor de pe coastele birmaneze şi îndeosebi de la recenta anexare a oraşului Mandalay şi a Birmaniei Superioare, Maiestatea sa a considerat mereu că administrarea şi pacificarea acestui teritoriu trebuie să rămână scopul principal pentru asigurarea securității Imperiului nostru în întreaga Asie. În pofida succeselor noastre militare, o serie de evenimente recente pun în pericol posesiunile noastre birmaneze. Ultimele rapoarte ale Serviciilor Secrete confirmă faptul că forțele franceze şi-au consolidat pozițiile pe cursul fluviului Mekong în Indochina, în vreme ce în Birmania revoltele locale amenință controlul nostru asupra ținuturilor mărginaşe.

În anul 1869, când țara era condusă de regele Mindon Min, am trimis în Birmania un medic, pe maiorul-chirurg Anthony Carroll, absolvent al University College Hospital din Londra; în 1874 acesta a primit un post în Statele Shan, în

partea de răsărit a coloniei. De la bun început, dincolo de îndatoririle strict medicale, doctorul Carroll s-a dovedit indispensabil obiectivelor noastre militare, reuşind să încheie alianțe cu numeroşi prinți autohtoni. Deşi se află departe de cartierul nostru general, locația respectivă asigură o importantă cale de acces spre Podişul Shan, în partea de sud, precum şi o rapidă desfăşurare de forțe la granița siameză. Cât despre neaşteptatele sale succese, veți putea afla amănunte de la Departamentul de Război. Problema care ne frământă în momentul de față se leagă de mesajul extrem de ciudat pe care l-am primit de la maiorul-chirurg luna trecută, ultimul dintr-o serie destul de neplăcută, privind interesul său pentru un anume pian.

Pe scurt: deşi nu ne mai surprind de mult solicitările bizare ale doctorului Carroll privind cercetările sale pe tărâm medical, avem serioase motive de îngrijorare în legătură cu o scrisoare de-a sa din decembrie anul trecut în care ne roagă să-i expediem cât mai repede posibil un pian de concert marca grand Erard. Ofițerii noştri din Mandalay şi-au exprimat din capul locului îndoielile față de o asemenea pretenție, însă două zile mai târziu ne-a parvenit printr-un curier un al doilea mesaj în care Carroll insista asupra cererii sale, de parcă ar fi ghicit obiecțiile acestora. I-am răspuns că transportul unui asemenea pian este, din punct de vedere logistic, imposibil, drept urmare, la nici o săptămână ne-am pomenit cu un alt curier, sosit în mare grabă cu un mesaj concis, al cărui conținut merită reprodus în întregime:

Domnilor,

Respectuos vă rog să reconsiderați cererea mea privitoare la pian. Sunt conştient de importanța postului meu pentru securitatea acestei regiuni şi, ca să spulber orice îndoială, vă anunț că voi demisiona în caz că nu veți răspunde solicitării mele în termen de trei luni. Sunt totodată pe deplin conştient de faptul că gradul şi anii mei de serviciu îmi dau dreptul la o despărțire onorabilă cu toate beneficiile de rigoare în caz că voi decide să mă întorc în Anglia.

Maior-chirurg Anthony J. Carroll,

Mae Lwin, Statele Shan

După cum vă puteți da seama, scrisoarea a produs consternare printre ofițerii noştri. Doctorul Carroll a fost şi continuă să fie un model de conduită în slujba Coroanei britanice; dosarul lui era impecabil şi el înțelegea foarte bine dependența noastră față de dânsul şi de alianțele sale cu prinții autohtoni, precum şi faptul că aceste alianțe sunt de maximă importanță pentru orice putere europeană. După dezbateri aprinse am aprobat cererea sa şi în ianuarie 1840 am expediat din Anglia un pian Erard care a ajuns în Mandalay pe la începutul lui februarie, fiind transportat mai departe de Caroll cu oamenii şi elefanții săi. Pot afirma că, deşi ne-a dat multă bătaie de cap, misiunea a fost încununată de succes, în lunile care au urmat Carroll şi-a continuat aceeaşi rodnică activitate, supraveghind rutele de aprovizionare prin Podişul Shan. Acum o lună însă ne-a remis o nouă cerere. Clima umedă a afectat, din câte se pare, cutia de rezonanță a pianului, dezacordându-l, şi toate încercările lui de a-l repara s-au soldat cu eşecuri.

Iată-ne ajunşi la miza acestei scrisori. Carroll ne solicită la modul concret un acordor specializat în piane de concert Erard. Noi i-am răspuns că trebuie să existe şi alte mijloace mai simple de a repara pianul, însă maiorul-chirurg a rămas neclintit pe poziție, în cele din urmă am consimțit şi am început o trecere în revistă a acordorilor de piane din Londra. Ştiți bine că majoritatea specialiştilor din branşa dumneavoastră sunt oameni în etate, adică oameni care nu pot face o călătorie atât de lungă. Informându-ne, am ajuns la dumneavoastră şi la domnul Claude Hastings of Poultry, domiciliat în Londra, întrucât în registrul Primăriei figurați ca expert în pianele Erard, am socotit de cuviință să cerem mai întâi sprijinul dumneavoastră, iar în caz de refuz să apelăm la domnul Hastings. Coroana britanică este dispusă să vă achite pentru cele trei luni o sumă echivalentă cu salariul pe un an întreg.

Domnule Drake, priceperea şi experiența vă recomandă din plin pentru această misiune de maximă importanță. Ca

atare, vă rugăm să luați imediat legătura cu departamentul nostru pentru a putea discuta toate amănuntele.

Cu deosebită considerație,
Colonel George Fitzgerald,
Director-adjunct de Operațiuni Militare,
Birmania şi Diviziunea Indiilor de Est

Trecuse binişor de amiază. Razele soarelui se furişau prin ferestruică, luminând încăperea burduşită cu corpuri de piane. Edgar Drake, acordorul de Erard-uri, puse scrisoarea pe masă. Un pian de concert din 1840 este o adevărată operă de artă, îşi zise în sinea lui. Împături scrisoarea şi o vârî în buzunarul paltonului. Însă Birmania este la capătul lumii.

CARTEA ÎNTÂI

Fuga [din franțuzescul fugue, o adaptare a italianului fuga, literal "fugă" din latinescul fuga, înrudit cu fugere, a fugi] 1. O compoziție polifonică construită pe unul sau mai multe subiecte scurte sau teme armonizate după legile contrapunctului şi introduse la anumite intervale prin diverse mijloace contra-punctice. 2. Psihiatrie. Fugă de propria-ți identitate...

Oxford English Dictionary, ediția a doua (1989)

1

În biroul colonelului Killian, directorul Operațiunilor pentru Diviziunea Birmania a armatei britanice, Edgar Drake luase loc pe un scaun lângă perechea de țevi vopsite în negru în care gâlgâia apa fierbinte de la rețeaua de alimentare şi privea pe fereastră pânza deasă de ploaie. În fața lui şedea colonelul, un bărbat corpolent, cu fața arsă de soare, o claie de păr roşu şi o mustață deasă cu vârfurile răsucite simetric, fapt care îi accentua ochii verzi, fioroşi. Pe peretele din spatele biroului atârnau o lance Bantu lungă şi un scut

pictat care mai păstra cicatricele bătăliilor. Colonelul era îmbrăcat într-o uniformă stacojie cu bentițe din mohair negru. Edgar avea să-şi amintească acest amănunt, căci bentițele semănau cu blana vărgată a unui tigru, iar pe fondul stacojiu ochii verzi ai colonelului păreau şi mai verzi.

Trecuseră câteva minute bune de când colonelul intrase în încăpere, îşi potrivise scaunul din fața biroului de mahon lustruit cu grijă şi se apucase să răsfoiască maldărul de hârtii. Într-un târziu îşi ridică privirea. De după mustață răsună un glas tunător de bariton.

- Domnule Drake, vă mulțumesc că ați avut amabilitatea să mă aşteptați. Eram prins cu o treabă urgentă.

Acordorul de piane îşi întoarse privirea de la fereastră.

- Desigur, domnule colonel, zise el pipăindu-şi pălăria din poală.

- Dacă nu vă supărați, voi intra direct în miezul problemei. Colonelul se aplecă peste birou. Vă urez încă o dată bun venit la Departamentul de Război. Bănuiesc că vă aflați pentru prima oară aici, spuse el, fără să-i dea timp acordorului să răspundă. Din partea colaboratorilor şi superiorilor mei vreau să vă spun că apreciem atenția pe care o acordați acestei chestiuni, din punctul nostru de vedere extrem de serioasă. Am întocmit un raport, însă cu voia dumneavoastră cred că ar fi mai cu folos să vi-l rezum eu înainte de toate. Pentru început am să vă dau câteva detalii, după care vom putea discuta orice nelămurire. Colonelul îşi sprijini cotul de teancul de pe birou.

- Mulțumesc, domnule colonel, răspunse cu jumătate de gură acordorul. Mărturisesc că m-a intrigat solicitarea dumneavoastră cât se poate de neobişnuită.

De partea cealaltă a biroului mustața tresări.

- Într-adevăr, cât se poate de neobişnuită. Domnule Drake, sunt multe de discutat pe această temă. După cum v-ați putut da seama, este vorba nu doar despre un pian, ci în primul rând despre un om, aşa că dați-mi voie să încep cu maiorul-chirurg Carroll.

Acordorul de piane încuviință din cap. Mustața tresări

din nou.

- Domnule Drake, n-am să vă plictisesc cu amănunte legate de tinerețea lui Carroll. La drept vorbind, trecutul său este învăluit în mister şi nici noi nu ştim prea multe. Ştim doar că s-a născut în anul 1833 şi că se trage dintr-o familie de irlandezi. Tatăl său, Thomas Carroll, a fost profesor de literatură greacă la un pension din comitatul Oxford. Nu erau bogați, însă fiul pare să fi moştenit dragostea de carte a tatălui său. La şcoală a fost un elev eminent, după care a studiat medicina la University College Hospital din Londra. Imediat după absolvire, în loc să practice chirurgia pe cont propriu, cum fac cei mai mulți, a solicitat un post la țară într-un spital pentru săraci. Nici despre această perioadă nu cunoaştem prea multe, afară de faptul că a lucrat în acel spital cinci ani de zile, răstimp în care s-a căsătorit cu o fată de prin partea locului, o căsătorie de scurtă durată, căci soția i-a murit împreună cu copilul pe care tocmai îl născuse, iar Carroll nu s-a recăsătorit.

Colonelul îşi drese glasul, apucă un alt document şi reluă:

- După moartea soției sale, Carroll s-a întors la Londra şi a cerut să fie angajat ca medic generalist la Adăpostul pentru săraci din East End în timpul epidemiei de holeră, unde n-a lucrat decât doi ani, căci în 1863 a fost numit chirurg în Corpul Medical al Armatei. Din acest moment, domnule Drake, cunoaştem mult mai multe despre cazul nostru. Carroll a fost numit medic la Regimentul de Infanterie 28 din Bristol, însă după patru luni a cerut să fie transferat în colonii, cerere aprobată pe loc, astfel încât a devenit director-adjunct al Spitalului Militar din Saharanpur în India, în scurt timp s-a făcut cunoscut nu doar ca un medic strălucit, dar şi ca explorator, căci în nenumărate rânduri a însoțit expedițiile noastre în Punjab şi Kaşmir, misiuni extrem de riscante, primejdia venind din partea triburilor băştinaşe şi a agenților ruşi, problemă încă nerezolvată, căci țarul ține morțiş să aibă şi el tot atâtea teritorii câte avem noi. Din câte se pare, Carroll s-a remarcat şi ca om de litere, deşi nimic nu sugera, cum să vă spun,

nebunia care l-a împins să ne solicite pianul. Din rapoartele unor ofițeri reiese că doctorul se eschiva de la gărzi, ba chiar a fost surprins citind poezii în curtea spitalului, năravtolerat, deşi cu oarecare rezerve, după ce doctorul a recitat o poezie de Shelley, Ozymandias, dacă nu mă înşel, în fața unui şef de trib, internat în spital. Şeful, care semnase deja cu noi un tratat de alianță, însă refuzase să ne trimită trupe, s-a întors la o săptămână după convalescență şi a cerut în mod expres să-l vadă pe Carroll, nu pe ofițerul de serviciu. Adusese cu el vreo trei sute de războinici "ca să-l slujească pe «poetul-soldat»" - citez cuvintele lui, domnule Drake.

Ridicându-şi privirea, colonelul avu impresia că surprinde un vag surâs pe chipul acordorului de piane.

- Ştiu, e o poveste extraordinară.

- O poezie înălțătoare.

- Aşa este, deşi recunosc că întâmplarea a fost destul de nefericită.

- Nefericită?

- M-a luat gura pe dinainte, domnule Drake. Am însă impresia că treaba cu Erard-ul se leagă de "soldatul" care vrea să treacă drept "poet". Pianul, iar aceasta este doar părerea mea, reprezintă o - cum să vă spun? - o extensie ilogică a unei asemenea strategii. Dacă doctorul Carroll crede sincer că aducând muzica în locul acela va grăbi procesul de pace, sper doar să ia cu el destui puşcaşi care să o apere.

Acordorul nu zise nimic, iar colonelul se foi pe scaun.

- Domnule Drake, sunteți de acord, sper, că una este să impresionezi un şef de trib cu versuri şi cu rime şi cu totul altceva e să ceri să ți se trimită un pian cu coadă în cel mai îndepărtat fort al imperiului.

- Cunosc puține lucruri despre chestiunile militare, zise Edgar Drake.

Colonelul îi aruncă o privire scurtă înainte să se întoarcă la hârtiile sale. Nu-i omul potrivit pentru clima şi starea de lucruri din Birmania, îşi spuse în sinea lui. Bărbat înalt şi subțirel, cu păr des şi pe alocuri încărunțit, lăsat să cadă liber peste ochelarii cu ramă metalică, acordorul aducea mai degrabă cu un biet profesor decât cu un om capabil să

ducă la bun sfârşit o sarcină militară. Părea mai bătrân decât cei patruzeci şi unu de ani ai săi. Avea sprâncenele negre şi obrajii încadraţi de favoriţi stufoşi. Ochii luminoşi i se încreţeau pe la colţuri, deşi - observă colonelul - nu în felul cuiva care şi-a petrecut toată viaţa zâmbind. Purta o jiletcă de catifea, papion şi pantaloni de lână cam tociţi, întreaga lui înfăţişare ar fi degajat un aer de tristeţe - îşi zise colonelul - dacă n-ar fi avut buzele neobişnuit de pline pentru un englez, buze pe care acesta şi le ţuguia într-o expresie undeva între amuzament şi surpriză, fapt ce-i conferea un aer de blândeţe care-l deconcerta pe colonel. Mai observă mâinile, pe care acordorul şi le masa întruna, încheieturile lor pierzându-se în golul din mâneci. Nu era obişnuit cu astfel de mâini, prea delicate pentru un bărbat, şi totuşi când dădură mâna colonelul simţise forţă şi asprime, de parcă ar fi fost acţionate de nişte fire de metal ascunse sub piele.

Îşi întoarse privirea la hârtii şi reluă.

- În consecinţă, Carroll a rămas în Saharanpur vreme de cinci ani, răstimp în care a luat parte la nu mai puţin de şaptesprezece misiuni, stând mai mult pe teren decât în spital. Colonelul începu să frunzărească rapoartele despre misiunile pe care le însoţise medicul, citind cu glas tare denumirile lor. Septembrie 1866: Descoperirea unui posibil traseu de cale ferată pe cursul superior al râului Sutlej. Decembrie: Expediţie de cartografiere a corpului de hidrotehnişti în Punjab. Februarie 1867: Raport despre mortalitatea infantilă şi complicaţiile obstetrice în Afganistanul Oriental. Mai: Bolile infecţioase ale cirezilor de vite din munţii Kashmirului şi factorii de risc pentru om. Septembrie: Studiu întreprins de Societatea Regală asupra florei muntoase din Sikkim.

Colonelul simţea nevoia să le înşire pe toate şi făcu acest lucru pe nerăsuflate, încât venele gâtului i se umflaseră, semănând cu Munţii Kashmirului, îşi spuse Edgar Drake în sinea lui. Plictisit de relatarea colonelului, căci nu umblase şi nici nu studiase vreodată geografia acelor ţinuturi, acordorul era mult mai interesat să afle odată

amănunte despre pianul cu pricina.

- Spre sfârşitul anului 1868, reluă colonelul, directorul-adjunct al Spitalului Militar din Rangoon, pe atunci singurul spital mai ca lumea din Birmania, a murit subit de dizenterie, iar directorul spitalului din Calcutta l-a recomandat pentru acest post pe Carroll. Acesta a sosit în Rangoon în februarie 1869 şi a lucrat aici trei ani de zile, dar întrucât şi-a petrecut cea mai mare parte a timpului în spital nu avem multe date despre activitatea lui. Din rapoarte reiese că s-a ocupat numai de spital.

Colonelul împinse în faţă un dosar.

- Priviţi o poză de-a lui Carroll făcută în Bengal.

Edgar avu o clipă de ezitare, după care, aplecându-se să ia dosarul de pe birou, scăpă din mână pălăria.

- Scuzaţi, bâigui el apucând pălăria, apoi dosarul şi aşezându-se la loc.

Deschizându-l în poală, văzu o fotografie întoarsă cu susul în jos. O roti cu grijă. Fotografia înfăţişa un bărbat înalt, sigur de sine, cu o mustaţă neagră şi părul pieptănat frumos, purtând o haină kaki şi stând aplecat peste patul unui pacient, un ins tuciuriu, probabil indian, în fundal se vedeau alte paturi, alţi pacienţi. Atmosferă de spital, îşi zise acordorul, cercetând faţa medicului, a cărei expresie nu o putea desluşi. Un chip estompat, deşi în mod ciudat toţi pacienţii erau bine focalizaţi, de parcă medicul s-ar fi mişcat tot timpul. Cercetă poza cu luare-aminte, încercând să facă legătura între om şi povestea pe care o auzea, însă fotografia dezvăluia prea puţine. Se întoarse spre colonel.

- În anul 1871 Carroll a solicitat să fie mutat undeva în centrul Birmaniei, cerere aprobată numaidecât, căci în toată această perioadă acţiunile birmanezilor căpătaseră amploare pe valea fluviului Irrawaddy, la sud de Mandalay. Aici, ca şi în India, Carroll a luat parte la numeroase expediţii în Munţii Shan, în partea de sud a ţării. Nu se ştie exact când şi cum, date fiind multiplele lui sarcini, însă Carroll a găsit pare-se timp să-şi însuşească aproape la perfecţie limba shană. Unii au zis că ar fi studiat-o cu un călugăr de prin partea locului, alţii că ar fi învăţat-o de la concubina lui. Călugăr sau

concubină, în 1873 am primit vestea proastă că după câteva decenii de tatonare birmanezii au semnat un tratat comercial cu Franța. Probabil sunteți la curent cu această poveste. Ziarele au scris pe larg despre acest episod. Deşi trupele franceze n-au traversat Mekongul, rămânând cantonate în Indochina, acordul constituia fireşte un precedent extrem de periculos pentru o viitoare cooperare franco-birmaneză şi o amenințare directă la adresa Indiei, motiv pentru care am început numaidecât să ne pregătim pentru cucerirea statelor din Birmania Superioară, în fond, numeroşi prinți Shan erau duşmani ai tronului birmanez şi...

Oprindu-se să-şi tragă sufletul după această tiradă, colonelul îl observă pe acordor privind pe fereastră.

- Domnule Drake, mă ascultați?

Edgar se întoarse spre el stânjenit.

- Da, da, fireşte.

- Dați-mi voie să continuu, zise colonelul, cercetându-şi hârtiile.

De partea cealaltă a biroului acordorul îndrăzni o intervenție.

- De fapt, cu tot respectul, domnule colonel, este o poveste pe cât de complicată, pe atât de interesantă, însă trebuie să recunosc, nu înțeleg de ce ați avea nevoie de cunoştințele mele... Ştiu că sunteți obişnuit cu asemenea informări, dar aş putea să vă deranjez cu o întrebare?

- Bineînțeles.

- Ca să fiu cinstit, ard de nerăbdare să aflu care-i necazul cu pianul.

- Poftim?

- Pianul. Mi s-a cerut să acordez un pian. Dumneavoastră mi l-ați prezentat foarte amănunțit pe doctorul Carroll, dar nu cred că dânsul face parte din misiunea mea.

Fața colonelului se făcu stacojie.

- Domnule Drake, după cum v-am spus de la bun început, sunt absolut convins că toate aceste detalii sunt importante.

- De acord, domnule colonel, dar n-am aflat care-i

problema cu pianul, nici măcar dacă voi fi în stare să-l repar. Sper că înțelegeți.

- Da, da, bineînțeles. Muşchii maxilarului i se încordară. Se pregătise să vorbească despre retragerea rezidentului din Mandalay în anul 1879, despre bătălia de la Myingyan, despre asediul garnizoanei din Maymyo, una dintre poveştile lui preferate. Aşteptă.

Edgar îşi privea mâinile.

- Îmi cer scuze, vă rog, vă rog, continuați, zise el. Numai că va trebui să plec foarte curând, fiindcă locuiesc cam departe şi sincer vorbind, mă pasionează pianele Erard. Deşi se simțea intimidat, în sinea lui savura această scurtă întrerupere, îi detestase întotdeauna pe militari, iar acest personaj, Carroll, începuse să-i placă din ce în ce mai mult. Chiar ținea să afle amănunte despre viața lui, dar aproape se întunecase şi colonelul nu dădea semne că ar fi dorit să-şi încheie relatarea.

Colonelul se întoarse la hârtiile sale.

- Foarte bine, domnule Drake, voi fi scurt. În anul 1874 am reuşit să amplasăm în secret câteva avanposturi în teritoriile Shan, unul lângă Hsipaw, altul lângă Taunggyi şi încă unul, cel mai îndepărtat, într-un sătuc pe nume Mae Lwin, pe cursul râului Salween. Nu veți găsi Mae Lwin pe nici o hartă şi nici nu vă pot spune unde se află situat până când nu veți accepta misiunea. Acolo l-am trimis pe Carroll.

În încăpere se lăsase întunericul. Colonelul aprinse o lampă mică de pe birou. Pâlpâirile ei îi proiectau umbrele mustății pe oasele feței, îl studia din nou pe acordorul de piane. N-are răbdare, îşi zise, trăgând adânc aer în piept.

- Domnule Drake, ca să nu vă mai rețin, vă voi scuti de amănuntele celor doisprezece ani petrecuți de Carroll în Mae Lwin. Dacă însă veți accepta misiunea, vă voi pune la dispoziție rapoartele militare. Asta în cazul că nu doriți să le auziți acum.

- Aş dori să aud despre pian, dacă nu vă supărați.

- Da, da, bineînțeles, pianul, oftă colonelul. De fapt, ce-ați dori să ştiți? Cred că ați aflat esențialul din scrisoarea colonelului Fitzgerald.

- Da, doctorul Carroll a cerut să i se trimită un pian. Armata a achiziționat unul marca Erard din 1840 pe care i l-a expediat. N-ați putea să-mi spuneți mai multe despre aceste lucruri?

- La drept vorbind, n-am cum. Afară de nădejdea noastră că va repeta succesul cu poezia lui Shelley, nu înțelegem de ce-ar avea nevoie de un pian.

- De ce? Acordorul izbucni în râs, un hohot gros ce răzbătea pe neașteptate din trupul lui firav. De câte ori nu mi-am pus aceeași întrebare în legătură cu clienții mei. De ce oare o damă din înalta societate, care nu-i în stare să-l deosebească pe Handel de Haydn își cumpără un Broadwood din 1820 și-mi cere să i-l acordez în fiecare săptămână, deși nimeni nu cântă niciodată la el? Sau cum să-mi explic faptul că judecătorul comitatului își repară pianul la fiecare două luni, lucru care, trebuie să adaug, deși complet inutil, îmi rotunjește mie veniturile; și cu toate astea, individul acesta refuză să elibereze o licență pentru concursul anual de pian? Vă rog să mă scuzați, dar doctorul Carroll nu pare un tip chiar atât de bizar. Domnule colonel, ați auzit de *Invențiunile* lui Bach?

- Cred că da, sunt sigur, pesemne că am auzit, îngăimă colonelul, dar nu vreau să vă jignesc, domnule Drake, nu văd ce legătură ar avea asta cu...

- Gândul de a trăi opt ani de zile în junglă fără muzica lui Bach mi se pare oribil, zise Edgar și adăugă după un scurt răgaz: Sună admirabil la un Erard din 1840.

- Tot ce se poate, dar soldații noștri se mai luptă încă.

Edgar Drake inspiră adânc și simți brusc că inima îi bate mai iute.

- Îmi cer iertare, nu vreau să par lipsit de respect. De fapt, cu fiecare minut mă simt tot mai atras de povestea dumneavoastră. Totuși sunt nițel derutat. Domnule colonel, dacă nu-l agreați pe pianistul nostru, eu de ce mă aflu aici? Știu că sunteți o persoană importantă și rareori se întâmplă ca cineva de rangul dumneavoastră să-și petreacă atâtea ore cu un civil, chiar și eu știu acest lucru. Și mai știu că Departamentul de Război a investit o avere ca să expedieze

pianul în Birmania, ca să nu mai vorbesc de banii cheltuiți pentru cumpărarea lui. În plus, mi-ați oferit o sumă generoasă, rezonabilă în opinia mea, dar dintr-o perspectivă obiectivă, de-a dreptul generoasă. Cu toate astea, nu păreți deloc încântat de misiunea mea.

Colonelul se lăsă pe spate şi-şi încrucişă brațele pe piept.

- În regulă. Se cade să discutăm şi despre acest aspect. Mi-am exprimat deschis dezaprobarea, însă vă rog să n-o confundați cu lipsa de respect. Maiorul-chirurg este într-adevăr un ofițer extrem de eficient, un ins cam ciudat în felul său, dar de neînlocuit. Sunt câteva persoane foarte sus în acest departament care-i urmăresc cu mare interes activitatea.

- Dar nu şi dumneavoastră.

- Să spunem doar că sunt unii care se lasă furați de retorica destinului nostru imperial, cum că am face toate aceste cuceriri doar ca să răspândim cultura şi civilizația. N-am să le refuz acest lucru, dar nu cred că-i de datoria Departamentului de Război.

- Totuşi îl sprijiniți?

Colonelul făcu o pauză.

- Domnule Drake, vorbesc deschis fiindcă este important să înțelegeți poziția Departamentului de Război. Este un haos de nedescris în Statele Shan, cu o singură excepție: Mae Lwin. Carroll a reuşit să facă ceea ce n-au putut face batalioane întregi. Omul este indispensabil şi comandă una dintre cele mai importante şi mai periclitate poziții din coloniile noastre. Statele Shan sunt absolut esențiale pentru securizarea frontului nostru de răsărit. Fără ele riscăm să fim invadați de francezi sau chiar de siamezi. Dacă pianul este concesia pe care trebuie să o facem ca să-l păstrăm în post, atunci vorbim de costuri neînsemnate. Dar postul lui este un post militar, şi nu o sală de concerte. Nădăjduim că după ce pianul va fi acordat, Carroll se va întoarce la munca lui. Este important să înțelegeți acest lucru, să înțelegeți că noi, şi nu maiorul-chirurg vă angajează. Ideile lui pot fi… seducătoare.

N-aveți încredere în el, gândi Edgar.

- Doar o concesie, ca țigările, zise el.

- Nu, e vorba de altceva, cred că înțelegeți.

- Deci n-ar trebui să cred că numai pianul îl face indispensabil?

- Vom şti asta după ce va fi acordat, nu-i aşa, domnule Drake?

La aceste cuvinte acordorul zâmbi.

- Posibil.

Colonelul se aplecă înainte.

- Mai aveți şi alte întrebări?

- Doar una singură.

- Care?

Edgar îşi cerceta mâinile.

- Nu vă supărați, domnule colonel, dar care-i necazul propriu-zis cu pianul?

Colonelul îl scormonea cu privirea.

- Cred că am discutat despre asta.

Acordorul inspiră adânc.

- Cu tot respectul, domnule, am discutat despre ceea ce credeți dumneavoastră că ar fi necazul, însă trebuie să ştiu care-i necazul cu acest pian, înțeleg că-i un Erard din 1840 care zace undeva în junglă, acolo unde îmi cereți mie să mă duc. Departamentul dumneavoastră nu mi-a dat destule informații despre el decât că-i dezacordat, ceea ce, aş putea să adaug, e din cauza faptului că s-a umflat cutia de rezonanță şi nu mecanismul, aşa cum ați menționat în scrisoare. La drept vorbind, mă mir că n-ați anticipat acest lucru, dezacordarea pianului. Umiditatea produce adevărate orori.

- Revin, domnule Drake, noi am făcut toate acestea pentru Carroll. Despre omul în cauză este rândul dumneavoastră să faceți cercetări filosofice.

- Prea bine, atunci pot să vă întreb ce anume va trebui să repar?

Colonelul tuşi.

- Nu ni s-au dat amănunte.

- Trebuie să fi scris pe undeva şi despre pian.

- N-avem decât un singur mesaj, cam lapidar pentru doctorul nostru, un om îndeobşte înclinat spre elocinţă, motiv pentru care am avut unele rezerve faţă de cererea lui până când n-a intervenit ameninţarea cu demisia.

- Aş putea să-l citesc?

Colonelul ezită, apoi îi dădu acordorului bucăţica de hârtie brună.

- Hârtie shană, zise colonelul, cea care face faimă acestui trib. Ciudat, fiindcă maiorul-chirurg n-a folosit-o niciodată în corespondenţa sa. O hârtie moale, realizată manual, poroasă, cu fibre vizibile, îmbibată cu cerneală neagră.

Domnilor,

Pianul Erard nu mai poate fi folosit. Trebuie reparat şi acordat, treabă pe care am încercat-o fără succes. Cer să vină de urgenţă în Mae Lwin un acordor specializat în Erard-uri. Sper să nu fie un lucru prea greu. În fond, este mult mai uşor să trimiţi un om decât un pian.

Maior-chirurg Anthony J. Carroll,

Mae Lwin, Statele Shan

Edgar îşi ridică privirea.

- Vorbe de prisos care să justifice trimiterea unui om la capătul lumii.

- Domnule Drake, zise colonelul, printre muzicienii din Londra treceţi drept cel mai bun acordor de piane Erard. Noi credem că nu veţi lipsi de acasă mai mult de trei luni. Şi după cum ştiţi, veţi fi bine plătit.

- Va trebui să plec singur.

- Vom avea grijă ca soţiei dumneavoastră să nu-i lipsească nimic.

Acordorul se lăsă pe spate.

- Mai aveţi întrebări?

- Nu, cred că înţeleg, zise el încet, de parcă şi-ar fi vorbit sieşi.

Colonelul pune la loc hârtiile şi se aplecă în faţă.

- Acceptaţi să mergeţi în Mae Lwin?

Edgar Drake se întoarse spre fereastră. Se înserase şi vântul se prinsese cu stropii de ploaie într-un joc complicat de crescendouri şi diminuendouri. M-am decis cu mult înainte să vin aici, gândi el.

Se întoarse spre colonel şi încuviință din cap.

Îşi strânseră mâinile. Killian insistă să-l însoțească în biroul colonelului Fitzgerald, unde îi dădu acestuia raportul. Urmară alte discuții, însă acordorul nu mai asculta. Se simțea ca într-un vis, realitatea deciziei sale plutind undeva deasupra. Simțea cum repetă încuviințarea din cap, de parcă gestul în sine dădea consistență hotărârii sale, împăcând insignifianța acelei mişcări cu adevărata ei semnificație.

Erau hârtii de semnat, date de stabilit, copii ale documentelor de sortat în vederea unor "analize ulterioare". Doctorul Carroll, explică Killian, ceruse ca Departamentul de Război să-i procure acordorului o listă lungă de lecturi fundamentale: cărți de istorie, studii de antropologie, geologie, botanică.

- Eu, unul, nu mi-aş bate capul cu toate astea, însă doctorul ține morțiş să vi le punem la dispoziție, zise el. Cred că v-am spus tot ce trebuie să ştiți.

Luându-şi rămas-bun, se simțea urmărit de o frază din scrisoarea lui Carroll, cuvinte care stăruiau ca fumul de țigară după un recital de pian. E mult mai uşor să trimiți un om decât un pian. Se gândea că-i va fi simpatic acest doctor, căci în general nu prea găseşti sentimente poetice în scrisorile militarilor, iar Drake nutrea un respect deosebit pentru cei care descopereau muzica chiar şi într-o treabă strict birocratică.

Când Edgar părăsi Departamentul de Război, Pall Mall era învăluit de o ceață atât de deasă, încât se văzu nevoit să se ia după doi lămpaşi. În văzduhul lăptos, mâinile copiilor, încleştate pe torțele jucăuşe, păreau desprinse de trupurile zdrențăroase.

- Doriți o birjă? îl întrebă unul din băieți.

- Da, în Fitzroy Square, zise el, însă se răzgândi. Duceți-mă la Dig.

Trecură de pâlcuri de oameni, de treptele maiestuoase,

pavate cu marmură ale Whitehall-ului, până ce nimeriră din nou în zarva trăsurilor ticsite cu fracuri negre, jobenuri, accente aristrocratice şi fum de trabucuri.

- Deseară va fi petrecere la club, domnule, îl informă unul din băieți.

Edgar aprobă din cap. Ferestrele înalte ale clădirilor dimprejur lăsau să se zărească pereții acoperiți cu picturi în ulei, iluminate de candelabre uriaşe. Ştia câteva cluburi, în urmă cu trei ani acordase un Pleyel la Boodle's şi un Erard la Brooks', o minunăție, marchetată într-un atelier parizian.

Trecură pe lângă un grup de bărbați şi femei în haine de gală, cu fețele rumene de la răcoarea serii şi de la coniac. Bărbații râdeau pe sub mustățile negre, iar femeile, cu trupurile subțiate de corsetele cu balene, îşi tot ridicau mereu tivul rochiilor, ferindu-se de ceea ce părea un amestec de apă de ploaie şi balegă de cal. În colțul străzii îi aştepta o birjă goală, iar pe capră şedea un indian bătrân cu turban pe cap. Edgar se îndreptă într-acolo. Poate că omul a văzut ceea ce trebuia să vadă, îşi zise reprimându-şi dorința de a i se adresa. Bărbații şi femeile îşi luau rămas-bun, iar Edgar, lipsit de lumina felinarelor, se împiedică.

- Vezi pe unde calci, amice! strigă unul dintre bărbați, iar o femeie interveni şi ea:

- Bețivii ăştia nenorociți!

Ceilalți începură să chicotească, iar Edgar surprinse zâmbetul din ochii bătrânului indian pe care doar bunul-simț îl împiedica să nu guste pe față întâmplarea.

Băieții îl aşteptau lângă zidul scund ce mărginea Digul.

- Unde, domnule?

- Aici e foarte bine, mulțumesc, şi le aruncă o monedă. Amândoi se repeziră să o prindă, dar o scăpară pe jos, iar moneda, lovindu-se de pietrele caldarâmului, nimeri sub un grătar de fier. Băieții se lăsară pe vine.

- Aici, adu felinarul. Ba nu, o s-o iei tu mai târziu, tu nu-mparți niciodată. Tu nu-mparți niciodată cu nimeni, asta-i a mea, eu am vorbit cu el...

Stingherit, Edgar căută în buzunar alte monede.

- Poftim, luați-le pe astea, zise el îndepărtându-se.

Băieții rămaseră să se certe lângă grătar. Curând nu se mai zăreau decât dârele luminoase ale felinarelor. Edgar se opri să scruteze Tamisa.

Dedesubt, dinspre apă, se auzea mişcare. Pesemne barcagii, îşi spuse, întrebându-se încotro mergeau, de unde veneau, îi veni în minte un alt râu, îndepărtat, chiar şi numele lui era nou, rostit ca şi când între s şi w ar fi existat o a treia silabă, moale, invizibilă: Salween. Rosti numele în şoaptă, apoi, stingherit, se întoarse iute să vadă dacă era singur. Se auzeau vocile unor bărbați şi clipocitul valurilor izbindu-se de dig. Deasupra râului ceața se subțiase. Luna nu apăruse, dar la lumina felinarelor valsând pe remorchere reuşi să desluşească conturul vag al țărmului, vasta şi masiva arhitectură ce străjuia fâşia de apă. Ca vitele la adăpătoare, îşi zise, şi-i plăcu comparația, trebuie să i-o spun lui Katherine. Apoi alt gând: Am întârziat!

Luând-o pe lângă dig ajunse în dreptul a trei bărbați înfăşurați în zdrențe, strânşi în jurul unui foc mititel. Aceştia se întoarseră spre el, însă el, grăbit şi temător, îi salută din cap. Unul dintre ei îşi ridică privirea şi-i zâmbi cu gura largă şi ştirbă.

- Sal'tare, căp'tane, răsună accentul cockney îngreunat de whiskey. Ceilalți nu scoaseră nici o vorbă, ci se întoarseră spre foc.

Se îndepărtă de râu şi, după ce trecu strada, nimeri în gloata adunată în față la Metropole. O luă pe Northumberland Avenue spre Trafalgar Square, însă aici viermuiala era şi mai grozavă, căci lumea se îmbulzea să ajungă la trăsuri şi omnibuze. Era un vacarm de nedescris: polițiştii se luptau în zadar să facă ordine, birjarii îşi strigau prețurile, bicele şfichiuiau, caii se bălegau, afişele parcă zbierau:

CORSETE SWANBILL PENTRU MĂRIMEA TREI

TRABUCURILE LUI JOY: UNUL SINGUR TE SCAPĂ PE LOC DE CEL MAI CUMPLIT ATAC DE ASTM, TUSE, BRONŞITĂ, LIPSĂ DE AER.

BERE AMARĂ BERE AMARĂ.

AZI DE CRĂCIUN, CÂND BAT CLOPOTE LA UNISON, FĂ-ȚI UN CADOU AL TIMPULUI - UN CEAS MARCA ROBINSON.

Sub reflexele arteziene din jurul Columnei lui Nelson se opri lângă un flaşnetar, un italian, cu o maimuță care avea pe cap un bicorn stil Napoleon şi care țipa şi-şi vântura brațele în vreme ce stăpânul ei învârtea manivela, împrejur se strânsese un cârd de copii care băteau din palme, lămpaşi şi coşari, geambaşi şi zarzavagii. Un polițist se apropie agitându-şi bastonul.

- Hai, cărați-vă toți acasă, iar tu ia-ți dihania aia-mpuțită. Mută-ți jucăria în Lambeth, asta-i zonă pentru gentlemani.

Gloata se dădu la o parte încet şi mârâind. Edgar se întoarse. O altă maimuță, gigantică, se despăduchea rânjind dintr-o oglindă înrămată: SĂPUNUL BROOKE FIRMA MONKEY: VERIGA LIPSĂ DINTR-O GOSPODĂRIE CURATĂ. Omnibuzul cu afişul lipit pe o latură trecu pe lângă el. Vatmanul anunță cu glas tunător stația: Fitzroy Square, fiți gata de Fitzroy Square. Acasă, îşi zise Edgar Drake, urmărind plecarea omnibuzului.

Cu mâinile vârâte adânc în buzunare, părăsi piațeta şi, croindu-şi cale printre precupeții şi trăsurile de pe îngusta Cockspur Street, ajunse în forfota din Haymarket, regretând că nu luase omnibuzul. La capătul străzii, înainte de Narrows, casele erau mai înghesuite şi mai întunecoase. Nu se abătu din drum, neştiind exact unde se afla, însă intuind cam pe unde trebuia s-o apuce. Zări locuințe din cărămidă cufundate în întuneric, terase dosnice în penumbră, siluete înfofolite grăbindu-se spre casă, jocuri de umbre şi lumini de la firişoarele de apă strecurându-se ca nişte vene printre pietrele din caldarâm, acoperişuri țuguiate de mansardă şi câte un felinar scârțâind, proiectând formele grotesc îngroşate ale pânzelor de păianjen. Merse pe ulițele înguste şi învăluite în beznă, îşi strânse umerii pentru că era frig şi pentru că şi casele păreau zgribulite.

Narrows dădea în Oxford Street, o stradă luminată şi

familiară. Trecu de Oxford Music Hali şi ajunse pe Newman, Cleveland, Howland Street, încă una, două străzi, apoi la dreapta pe o alee mică, atât de mică încât, spre supărarea locatarilor, fusese uitată în ultima ediție a ghidului Londrei.

Franklin Mews nr. 14 era a patra locuință de pe alee, o casă din cărămidă, aproape identică cu cea a domnului Lillipenny, florarul, care locuia la nr. 12 şi cu cea a domnului Bennett-Edwards, tapițerul, de la nr. 16. Fiecare avea un perete comun şi o fațadă tot din cărămidă, iar intrarea se făcea la nivelul străzii. De la poarta din fier forjat, între stradă şi uşa principală, se întindea o potecă la capătul căreia o scară de metal ducea la subsol, locul unde îşi avea Edgar atelierul. De gard şi la ferestre atârnau ghivece de flori, unele cu crizanteme înflorite, sfidând răcoarea toamnei, altele goale sau umplute pe jumătate cu pământ - toate învăluite în licărul cețos al felinarului agățat deasupra uşii. Katherine l-a lăsat aprins, îşi spuse.

În prag se scotoci după cheie, numai ca să-şi întârzie sosirea. Privi din nou strada. Era întuneric. Discuția de la Departamentul de Război i se părea îndepărtată, un vis, şi pentru o clipă se gândi că poate va dispărea tot ca un vis, că n-ar trebui să-i spună nimic lui Katherine, nu încă, nu până ce nu se va asigura că fusese într-adevăr reală, îşi simți capul aplecându-i-se involuntar - iarăşi încuviințarea. Datul din cap este tot ce-am adus de la întâlnire.

Descuie uşa şi o găsi pe Katherine aşteptându-l în salon, citind un ziar la lumina domoală a unei lămpi; în încăpere era rece şi îşi pusese pe umeri un şal subțire din lână albă cu broderie, închise uşa încet, se opri fără să scoată o vorbă şi-şi agăță haina şi pălăria în cuier. Nu era nevoie să-şi anunțe cu surle şi trâmbițe sosirea târzie, îşi zise, mai bine să se strecoare în casă pe tăcute. Poate o conving că am venit mai devreme, deşi ştia că nu va reuşi, după cum ştia şi faptul că ea nu mai citea.

În salon Katherine era în continuare cu privirile asupra ziarului din mâinile ei, Illustrated London News. Mai târziu avea să-i spună că citise despre "Recepția de la Metropole", unde era vorba despre un pian nou, fără a i se menționa

marca şi bineînțeles nici acordorul. Preț de un minut continuă să frunzărească ziarul. Nu-i spuse nimic, era o femeie de un calm imperturbabil - iată cel mai nimerit mod de a-i trata pe soții întârziați. Multe dintre prietenele ei erau altfel. Eşti prea îngăduitoare cu el, îi spuneau ele deseori, însă ei nu-i păsa. Când va veni acasă duhnind a gin sau parfum ieftin, abia atunci voi face scandal. Edgar întârzie pentru că-i absorbit de muncă sau fiindcă s-a rătăcit după ce şi-a isprăvit treaba în vreun cartier necunoscut.

- Bună seara, Katherine, zise el.

- Bună seara, Edgar. Ai întârziat aproape două ore.

Se obişnuise cu acest ritual - scuzele puerile, explicațiile: ştiu, draga mea, regret, a trebuit să reglez toate corzile ca să le pot reacorda mâine, sau: Era o treabă urgentă, sau: îmi dau în plus, sau: M-am rătăcit, stă pe undeva lângă Westminster şi am luat un alt omnibuz, sau: Am vrut numai să-l încerc, un model rar din 1835, Erard, evident nemaipomenit, al lui Vincento, tenorul italian, sau: Aparține lui Lady Neville, unicat, din 1827, aş vrea să vii şi tu să cânți la el. Dacă mințea, n-o făcea decât încurcând între ele scuzele. Ăsta-i un contract urgent, când de fapt se oprise să-i privească pe actorii ambulanți. Că a greşit omnibuzul când în realitate zăbovise ca să cânte la pianul tenorului italian.

- Ştiu, regret, încă n-am terminat cu contractul lui Farrell. Însă era destul, o văzu împăturind ziarul. Străbătu salonul şi se aşează lângă ea, cu inima bătându-i nebuneşte. Ştie că-i altceva. Dădu să o sărute, dar ea îl împinse, încercând să-şi ascundă zâmbetul.

- Edgar, ai întârziat, carnea s-a prăjit prea tare, încetează, să nu crezi că mă poți face să te aştept şi să rezolvi apoi totul cu giugiulelile astea. Ea îi întoarse spatele, iar el îşi strecură brațele în jurul taliei ei.

- Am crezut că ai isprăvit cu contractul ăla, îi zise ea.

- Nu, pianul e într-o stare lamentabilă, iar doamna Farrell insistă să i-l acordez ca pe un pian de concert. El îşi ridică vocea cu o octavă, încercând să o imite pe matroană. Katherine râse, iar el o sărută pe gât.

- Zice că micuțul ei Roland va fi următorul Mozart.

- Ştiu, a ținut să mi-o spună din nou astăzi, ba chiar m-a făcut s-o ascult pe bestia ăia mică.

Katherine se întoarse spre soțul ei.

- Bietul de tine. N-am cum să fiu supărată pe tine.

Edgar zâmbi relaxat. O privi cum se chinuia să-şi compună o expresie de prefăcută severitate. A rămas tot drăguță, îşi zise. Cârlionții aurii care îl fermecaseră când o văzuse prima oară îşi mai pierduseră din prospețime, dar îşi purta părul tot liber, iar acesta îşi recăpăta culoarea ori de câte ori stătea un pic la soare. Se cunoscuseră când el, ucenic, repara Broadwood-ul familiei ei. Pianul nu-l impresionase, fusese refăcut din piese ieftine, însă îl încântaseră mâinile delicate care cântau la el, trupul firav care stătuse tot timpul lângă el, lângă claviatură, o prezență care îl emoționa chiar şi acum. Se aplecă spre ea ca să o sărute din nou.

- Încetează, chicoti ea, nu acum, şi fii atent cu sofaua, cuvertura e nouă.

Edgar se lăsă pe spate. E în toane bune, îşi zise. Poate că ar trebui să-i spun chiar acum.

- Am un contract nou.

- Edgar, trebuie să citeşti articolul, zise Katherine netezindu-şi rochia şi întinzându-se după News.

- Un Erard din 1840. S-ar părea că-i într-o stare deplorabilă. Ar trebui să iasă bani frumoşi.

- Oh, într-adevăr, zise ea ridicându-se şi îndreptându-se spre masa din sufragerie. Nu-l întrebă despre proprietarul pianului, nici unde locuia, întrebări arareori puse, căci în ultimii optsprezece ani singurele lui răspunsuri erau bătrânul Cutare, strada Cutare. Edgar era bucuros că nu-l întrebase, restul avea să vină de la sine, era un om cu o răbdare de fier, care nu-şi forța norocul, ceea ce n-ar fi dus - ştia bine - decât la corzi strânse prea tare şi la neveste furioase, îşi aruncase şi el ochii asupra exemplarului din Illustrated London News unde sub articolul despre recepția de la Metropole era unul despre "Atrocitățile dacoiților", scris de un ofițer din Regimentul 3 Gurkha1 , o relatare scurtă

despre o încăierare cu nişte bandiţi ce prădaseră un sat aliat, despre obişnuitele eforturi de pacificare din colonii.

---

1 Gurkha - luptător hindus din Nepal. Englezii au înfiinţat primul regiment Gurkha în anul 1815.

Nu l-ar fi observat dacă nu ar fi avut titlul "Imagini din Birmania". Cunoştea acest foileton, care apărea aproape săptămânal, însă nu-l băgase în seamă. Până acum. Decupa articolul şi vârî ziarul sub maldărul de reviste de pe măsuţă. Ea nu trebuia să-l vadă. Din sufragerie răzbăteau clinchetul argintăriei şi aroma cartofilor fierţi.

Dimineaţa următoare Edgar se aşeză la masa pusă pentru amândoi în timp ce Katherine pregătea ceaiul, pâinea prăjită, cornurile cu unt şi cu gem. Rămase tăcut, însă ea, trebăluind prin bucătărie, umplea tăcerea cu tot felul de noutăţi despre ploile interminabile de toamnă, despre politică...

- Edgar, ai auzit de acccidentul de omnibuz de ieri? De recepţia în onoarea baronului german? De tânăra mamă din East End, arestată pentru că şi-a omorât copiii?

- Nu, răspunse el. Mintea îi era în altă parte. Povesteşte-mi.

- Oribil, absolut oribil. Soţul ei, cărăuş, din câte ţin minte, i-a găsit pe copii, doi băieţi şi o fată, chirciţi în pat, şi i-a spus jandarmului, care a arestat-o. Biata femeie! Amărâtul de soţ nu crede că ea a făcut-o, gândeşte-te, să-ţi pierzi şi soţia si copiii. Ea zice că n-a făcut decât să le dea o doctorie care să-i ajute să doarmă. Cred că ar trebui să-l aresteze pe farmacistul care i-a dat doctoria. Eu o cred pe ea, tu nu?

- Firește, draga mea. Duse ceaşca la gură şi adulmecă aburul.

- Nu mă asculţi, zise Katherine.

- Ba da, cum să nu? Cumplit. Asculta firește şi şi-i imagina pe cei trei copilaşi palizi, ca nişte pui de şoarece, cu ochii încă nedezlipiţi.

- Doamne, n-ar trebui să citesc poveşti de-astea, zise

ea. Mă tulbură nespus. Hai să vorbim despre altceva. Termini azi contractul lui Farrell?

- Nu, cred c-am să mă duc spre sfârşitul săptămânii. La zece trebuie să ajung în Mayflower la un parlamentar. Un pian de concert Broadwood, habar n-am ce-ar putea avea. Dar mai am ceva de lucru în atelier înainte să plec.

- Încearcă să vii la timp deseară. Ştii că nu-mi place să te aştept.

- Ştiu. Se întinse şi-i luă mâna într-a lui. Cam exagerat gestul, îşi zise ea, însă alungă acest gând.

Slujnica, o tânăra din Whitechapel, se dusese acasă, la mama ei, bolnavă de oftică şi Katherine fu nevoită să se scoale de la masă şi să deretice în dormitorul de la etaj. De obicei nu pleca de acasă ziua ca să o poată ajuta pe fată la gospodărie, să preia mesajele şi solicitările clienților lui Edgar, să planifice ieşirile lor în societate - treburi pe care soțul ei, mult mai fericit să-şi petreacă timpul printre instrumentele muzicale, era bucuros să le lase în seama ei. Nu aveau copii, cu toate că nu se poate spune că nu s-ar fi străduit. La drept vorbind, căsătoria lor îşi păstrase nealterată doza de pasiune, fapt ce o surprindea chiar şi pe Katherine când îşi vedea soțul umblând distrat prin casă. Dacă la început "Absența copilului", cum îi spunea mama lui Katherine, îi întristase pe amândoi, cu timpul se resemnaseră. Deseori ea se întreba dacă nu cumva tocmai acest lucru îi apropia atât de mult. De altfel, nu o dată recunoscuse în fața prietenelor ei că se simțea chiar uşurată, să aibă grijă de Edgar îi era de ajuns.

După ce Katherine se ridică de la masă, el îşi termină ceaiul şi coborî scările abrupte ce duceau în atelier. Rareori lucra acasă. Transportul unui pian pe străzile Londrei se putea solda cu un dezastru. Era mult mai uşor să-şi ducă uneltele la locul de muncă. Păstra acest atelier mai mult pentru propriile lui proiecte, în puținele dați când aducea câte un pian acasă îl lăsa în jos cu ajutorul unor frânghii în locul gol dintre stradă şi locuință. Atelierul era înghesuit, cu tavanul jos - un labirint adăpostind schelete de pian, pline de praf, unelte atârnând pe pereți ca nişte carcase într-o

măcelărie, schițe de piane, portrete de pianişti prinse în cuie. Încăperea era slab luminată de o ferestruică în tavan. Pe rafturi erau înşirate claviaturi, ca nişte şiruri de dinți. Katherine botezase atelierul "cimitirul elefanților", iar el o întrebase dacă din pricina masivelor schelete ale pianelor cu coadă eviscerate sau a rolelor de pâslă care semănau cu nişte piei, iar ea îi răspunsese: Eşti prea poetic, mă refeream la fildeş.

Coborând scările fu cât pe ce să se împiedice de piciorul unui pian sprijinit de perete. Pe lângă greutatea de a muta din loc un pian, acesta era un alt motiv să nu-şi invite clienții în atelier. Pentru cei obişnuiți doar cu pianele lucioase din somptuoasele săli de concert era de-a dreptul şocant să vadă un asemenea instrument dezmembrat, să realizeze că mecanismele acelea pot produce un sunet aşa divin.

Edgar se duse până la măsuță şi aprinse lampa. Cu o seară înainte pitise plicul primit de la Departamentul de Război sub un vraf cu instrucțiuni despre acordajul pianelor, îl desfăcu, în el se aflau o copie după scrisoarea lui Fitzgerald, o hartă şi un contract specificând natura misiunii sale. Mai era şi un raport scris cu majuscule, anexat la solicitarea expresă a doctorului Carroll: ISTORIA GENERALĂ A BIRMANIEI, CU ATENȚIE SPECIALĂ ACORDATĂ RĂZBOAIELOR ANGLO-BIRMANEZE ŞI ANEXĂRILOR BRITANICE. Se aşeză şi începu să citească.

Unele lucruri îi erau cunoscute. Aflase despre războaiele anglo-birmaneze, conflicte notabile atât pentru scurtimea lor, cât şi pentru teritoriile considerabile smulse de la regii birmanezi după fiecare victorie: Arakan şi Tenasserim, statele de pe coastă, după primul război; Rangoon şi Birmania Inferioară după al doilea; Birmania Superioară şi Statele Shan după al treilea. Dacă despre primele două războaie, încheiate în 1826 şi respectiv 1853, învățase la şcoală, despre cel de-al treilea aflase din gazete anul trecut, anexarea noilor teritorii fusese anunțată abia în luna ianuarie. Dincolo de cadrul general însă, majoritatea amănuntelor îi erau complet necunoscute: cum că cel de-al

doilea război ar fi izbucnit pare-se după ce fuseseră răpiți doi căpitani ai marinei britanice, că al treilea s-ar fi datorat într-o oarecare măsură nemulțumirilor produse de refuzul emisarilor britanici de a-şi scoate încălțămintea în fața regelui birmanez. În celelalte secțiuni găsi câteva cronologii ale regilor, complexe genealogii, complicate de numeroasele soții şi de ceea ce părea să fie o practică curentă, anume aceea de a ucide rudele care ar fi putut revendica tronul. Derutat de numeroasele cuvinte necunoscute, nume cu silabe ciudate pe care nu ştia cum să le pronunțe, îşi aplecă atenția asupra domniei ultimului rege, pe nume Thibaw, răsturnat de la putere şi exilat în India după ce trupele britanice ocupaseră oraşul Mandalay. După cum reieşea din rapoartele militare, acesta fusese o căpetenie slabă, ineficientă, manipulată de soție şi de soacră. Domnia sa fusese umbrită de haosul crescând din regiunile mărginaşe ale regatului, fapt evidențiat de necontenitele atacuri ale bandelor înarmate de dacoiți, cuvânt care îi desemna pe tâlhari şi pe care Edgar îl recunoscu din articolul decupat din Illustrated London News. Auzind deasupra sa paşii lui Katherine, se opri din citit, gata să vâre hârtiile la loc în plic. Paşii se opriră în capul scărilor.

- Edgar, este aproape zece, strigă ea.

- Chiar aşa! Trebuie s-o iau din loc! Suflă în lampă şi băgă hârtiile înapoi în plic, surprins de propria-i precauție.

În capul scărilor Katherine îl aştepta cu paltonul şi cu trusa de scule.

- Voi veni deseară la timp, promit, îi zise el vârându-şi brațele în mâneci. O sărută pe obraz şi ieşi în aerul rece.

Petrecu restul dimineții acordând pianul Broadwood al unui membru al Parlamentului, care tuna şi fulgera în camera de alături în legătură cu construirea unui spital pentru bolnavii psihic proveniți din mica nobilime, îşi isprăvi treaba destul de iute, ar fi putut zăbovi cu acordajul, însă avea senzația că pianul nu prea era folosit. În plus, acustica încăperii era proastă, iar vederile deputatului, deloc pe placul său.

Trecuse deja de prânz când îşi luă rămas-bun. Străzile

erau înțesate de lume. Nori plumburii atârnau pe cer, amenințând cu ploaia, îşi croi anevoie drum prin mulțime şi la un moment dat trecu pe partea cealaltă a străzii ca să evite câțiva bărbați care spărgeau trotuarul cu târnăcoapele, împiedicând circulația. Lângă birjele ce-şi aşteptau muşteriii se agitau vânzători de ziare, negustori de tot soiul. Doi băieți dădeau într-o minge, expediind-o dintr-o parte într-alta a străzii, ascunzându-se când mingea nimerea câte o trăsură, începu să burnițeze.

Edgar făcu câteva ocoluri, nădăjduind să prindă un omnibuz, însă ploua de-a binelea. Se adăposti în uşa unei crâşme cu numele gravat în sticlă jivrată. De geamurile aburite se proptiseră cu spatele câțiva domni în costume şi femei fardate cu roz. Îşi ridică gulerul hainei şi-şi aținti privirea asupra ploii. Doi vizitii îşi părăsiseră birjele pe partea cealaltă a străzii şi alergau cu jachetele ridicate deasupra capului. Edgar se dădu la o parte ca să le facă loc, iar aceştia intrară în crâşmă. Prin uşa deschisă năvăli mirosul de parfum, sudoare şi gin. Dinăuntru răzbătea cântecul câtorva bărbați beți. Uşa se închise la loc, iar el rămase să privească strada, îşi aduse aminte de discuția cu colonelul.

La şcoală nu-i plăcuseră nici istoria, nici politica, întotdeauna preferase artele şi fireşte muzica. Opiniile lui politice, atâtea câte erau, îi susțineau pe Gladstone şi pe liberali cu proiectul lor de Autonomie legislativă 1, deşi nu se poate spune că era o convingere bazată pe vreo analiză serioasă.

---

1 W.E. Gladstone (1809-1898), prim-ministru englez, a militat pentru autonomia legislativă a Irlandei prin instituirea unui Parlament irlandez în Dublin.

Neîncrederea lui față de militari era mai mult viscerală, îi displăcea aroganța pe care aceştia o luaseră cu ei în colonii, iar de acolo înapoi acasă. Mai mult, nu era de acord cu clişeul despre orientali ca fiind creaturi puturoase şi ineficiente. Era destul să cunoşti istoria pianelor, avea să-i spună lui Katherine, ca să-ți dai seama că nu era adevărat.

Matematica intervalelor dintre tonurile egale îi atrăsese pe diverşi gânditori de la Galileo Galilei la părintele Marin Mersenne, autorul clasicei *Harmonie universelle* 1. Edgar aflase însă că datele corecte fuseseră publicate pentru prima oară de un prinț chinez, pe nume Tsaiyu, fapt enigmatic, căci, din ceea ce cunoştea despre muzica orientală - muzica chineză, de pildă, prin absența accentului armonic, nu avea nevoie, tehnic vorbind, de temperare.

---

1 Tratat despre muzică şi acustică (1627) al preotului şi matematicianului francez Marin Mersenne (1588-1648).

Evident, rareori vorbea despre acest lucru în public. Detesta discuțiile savante şi avea destulă experiență ca să ştie că puțini puteau aprecia frumusețea tehnică a unei asemenea inovații.

Ploaia se mai înduplecase. Ieşi din pragul uşii şi curând ajunse pe o stradă largă pe unde circulau trăsuri şi omnibuze. E încă devreme, îşi zise, Katherine va fi plăcut surprinsă.

Se sui într-un omnibuz, făcându-şi loc între un domn burduhănos, îmbrăcat într-un palton gros, şi o femeie tânără, cenuşie la chip, care tuşea întruna. Omnibuzul se urni din loc. Voia să privească pe fereastră, însă vehiculul era supraaglomerat şi nu vedea până la stradă.

Această clipă va dăinui.

Este acasă. Deschide uşa, ea sade pe canapea, în colțul încăperii, în marginea unui semicerc de damasc ce acoperă pernele. Deşi nu arde ca ieri, lampa are un fitil negru care ar trebui scurtat, însă servitoarea e plecată la Whitechapel. Lumina de afară se strecoară pieziş prin perdelele din dantelă de Nottingham şi se prinde de firicelele de praf suspendate. Ea şade şi priveşte pe fereastră, pesemne i-a zărit silueta pe stradă. Ține în mână o batistă, probabil şi-a şters în grabă obrajii. Edgar zăreşte lacrimile, urmele şterse de batistă.

Pe măsuța de mahon zac risipite tot felul de hârtii, un dosar maroniu, păstrând forma hârtiilor adăpostite cândva, cu sfoara desfăcută cu grijă la un capăt, ca şi când cineva

i-ar fi cercetat pe ascuns conținutul. Sau ar fi vrut, căci foile împrăştiate nu sugerează nimic de ascuns. Nici lacrimile, nici ochii umflați.

Nici unul nu se mişcă, nu scoate o vorbă. El îşi ține încă haina în mână, ea şade pe marginea canapelei cu degetele încleştate nervos pe batistă. El îşi dă seama numaidecât că ea plânge, ştie că ea ştie, şi chiar dacă nu ştie, tot va afla, căci veştile trebuie împărtăşite. Poate că ar fi fost bine să-i fi spus aseară, trebuia să-şi dea seama că vor veni la el acasă, acum îşi aminteşte că înainte să plece de la Ministerul de Război, colonelul chiar i-a spus acest lucru. Dacă nu s-ar fi lăsat copleşit de însemnătatea deciziei sale n-ar fi uitat. Ar fi trebuit să planifice acest lucru, vestea ar fi putut fi comunicată cu mai multă delicatețe. Edgar are atât de puține secrete, încât chiar şi cele pe care le păstrează pentru sine ajung să devină minciuni.

Mâinile îi tremură când îşi agață haina în cuier. Se întoarce. Katherine, îi spune. Ce s-a întâmplat, vrea să o întrebe, o întrebare reflexă, însă ştie deja răspunsul. O priveşte, sunt întrebări ale căror răspunsuri nu le ştie încă. Cine a adus hârtiile, Când au venit, Ce mesaj conțin, Eşti supărată, Ai plâns, îi spune.

Ea tace şi începe să suspine pe înfundate. Părul i se revărsă pe umeri.

El nu se clinteşte, nu ştie dacă să se ducă spre ea, e altfel decât înainte, nu e momentul pentru îmbrățişări, Katherine, voiam să-ți spun, am încercat aseară, însă am crezut că nu-i încă momentul...

Străbate încăperea, se strecoară între canapea şi masă, se aşază lângă ea.

Draga mea, o atinge uşor pe braț, încercând să-i întoarcă fața spre el, Katherine, draga mea, voiam să-ți spun, te rog, uită-te la mine, iar ea se întoarce spre el încet, îl priveşte, are ochii înroşiți, a plâns de ceva timp. Aşteaptă ca ea să-i spună ceva, nu ştie cât de mult ştie ea. Ce s-a întâmplat? Ea nu-i răspunde. Te rog, Katherine. Edgar, ştii ce s-a întâmplat. Ştiu şi nu ştiu. Cine le-a adus? Are vreo importanță? Katherine, dragă, nu te supăra pe mine, am vrut

să-ți vorbesc despre toate astea, te rog, Katherine... Nu sunt supărată, Edgar, îi spune ea. El îşi vâră mâna în buzunar şi scoate o batistă. Uită-te la mine. El îi şterge faţa cu batista.

Am fost supărată azi-dimineaţă când a venit. Cine? Un soldat de la Ministerul de Război. Te-a căutat pe tine, cu astea, îi arată hârtiile. Şi ce-a spus? Mai nimic, doar că trebuie să studiezi aceste documente, că ar trebui să fiu mândră, că faci ceva foarte important, şi când a spus treaba asta, nu ştiam încă la ce se referea. Ce vrei să spui? Asta-i tot ce-a spus, doamnă Drake, ştiţi că soţul dumneavoastră este un bărbat curajos, şi a trebuit să-l întreb de ce, mă simţeam ca o proastă, Edgar, el părea surprins când l-am întrebat, a râs, spunând doar că Birmania este departe, cât pe ce să-l întreb ce înseamnă toată tărăşenia asta, cât pe ce să-i spun că a greşit adresa, a greşit soţul, însă n-am făcut decât să-i mulţumesc, iar el a plecat. Şi le-ai citit. Câteva, doar câteva, destul. Ea rămase tăcută. Când a venit? Azi-dimineaţă, ştiu că n-ar trebui să-ți citesc corespondenţa, am lăsat pachetul pe masă, nu era al meu, m-am dus sus să termin de cusut cuvertura pentru patul nostru, eram cam distrată, m-am înţepat întruna cu acul, mă gândeam la ce mi-a spus şi m-am dus jos, am stat aici aproape un ceas, întrebându-mă dacă să deschid plicul, spunându-mi că nu-i nimic, dar ştiam că nu era aşa, şi m-am gândit la seara trecută. Seara trecută. Seara trecută parcă erai altul. Ştiai. Nu atunci, ci azi-dimineaţă ştiam, cred că te cunosc destul de bine.

Îi ia mâinile într-ale lui.

Rămân amândoi aşa timp îndelungat, genunchii atingându-li-se, mâinile ei într-ale lui. Ea repetă, nu sunt supărată. Ai dreptul să fii supărată. Am fost supărată, supărarea a venit şi a trecut, aş fi vrut numai să-mi fi spus, nu-mi pasă de Birmania, nu, greşesc, îmi pasă de Birmania, doar că... mă-ntrebam de ce nu mi-ai spus, credeai poate că am să te împiedic, asta m-a durut cel mai tare, sunt mândră de tine, Edgar.

Cuvintele stau suspendate între ei. El îi dă drumul la mâini, iar ea începe să plângă din nou. Îşi şterge ochii,

uită-te la mine, mă port ca un copil. Mă mai pot răzgândi, spune el.

Nu-i vorba de asta, nu vreau să te răzgândeşti. Vrei să plec, nu-i aşa? Nu vreau să pleci, dar ştiu că trebuie să pleci, mă aşteptam la asta. Te aşteptai la un Erard dezacordat în Birmania? Nu Birmania, altceva, e o idee minunată să te foloseşti de muzică ca să aduci pacea, mă-ntreb ce vei cânta pe-acolo. Nu mă duc decât să acordez, nu sunt pianist, mă duc pentru că-i vorba de o misiune. Nu, dar asta-i altceva, şi nu doar pentru că te duci departe. Nu înțeleg. Altceva, ceva diferit de proiectele tale, o misiune, ceva înălțător. Tu nu crezi că munca mea are în ea ceva înălțător. N-am spus asta. Cam asta ai spus. Te urmăresc, Edgar, uneori parcă ai fi copilul meu, sunt mândră de tine, ai calități pe care alții nu le au, urechea ta aude sunete pe care alții nu le aud, te pricepi la meseria ta, faci din muzică ceva minunat, asta-i destul. Afară de faptul că acum nu-i aşa.

Edgar, te rog, acum tu faci pe supăratul. Nu, nu fac decât să te rog să-mi explici motivele tale, nu mi-ai vorbit despre asta niciodată, e vorba de o altă comandă, sunt un simplu meseriaş, şi înainte să lăudăm picturile lui Turner ar trebui să-i acordăm importanța cuvenită omului care-i confecționează pensulele.

Acum te porți de parcă n-ai şti dacă trebuie să pleci. Bineînțeles că nu ştiu, numai că acuma soția mea îmi spune că ar trebui să fac acest lucru ca să dovedesc ceva. Ştii că nu asta vreau să spun. Am mai avut şi alte comenzi ciudate, Katherine. Dar asta-i altceva, asta-i singura pe care mi-ai ascuns-o.

Afară soarele dispare îndărătul acoperişurilor, iar încăperea se întunecă brusc.

Katherine, nu m-am aşteptat la asta de la tine. La ce te-ai aşteptat? Nu ştiu, nu mi s-a mai întâmplat aşa ceva. Te-ai aşteptat să plâng aşa cum fac acum, să te implor să nu pleci, fiindcă aşa se poartă femeile atunci când îşi pierd bărbații. Te-ai aşteptat să-mi fie frică dacă vei fi plecat, deoarece nu vei fi aici ca să ai grijă de mine, să mă tem că te voi pierde. Katherine, nu-i adevărat, nu din cauza asta nu

ți-am spus. Ai crezut că-mi va fi frică, ai rupt o pagină din Illustrated London News pentru că era un articol despre Birmania.

Urmă o lungă tăcere, îmi pare rău, să ştii că-i ceva cu totul nou pentru mine. Ştiu, şi pentru mine este ceva absolut nou.

Cred că ar trebui să mergi, Edgar, aş vrea să pot veni şi eu, trebuie să fie minunat să poți vedea lumea. Ai să te-ntorci cu tot felul de poveşti.

E o altă comandă, atât.

Spui asta întruna, însă ştii că nu-i aşa.

Mai e o lună până când pleacă vaporul, o grămadă de timp.

Sunt multe de făcut.

Katherine, este la capătul lumii.

Ştiu.

Următoarele zile se scurseră iute. Edgar sfârşi contractul Farrell şi refuză o comandă nouă pentru un splendid pian Streicher din 1870 cu mecanică vieneză.

Ofițerii de la Departamentul de Război veneau deseori pe la ei, de fiecare dată cu alte documente: rapoarte, planuri, liste cu lucrurile pe care să şi le ia cu el în Birmania. După lacrimile din prima zi Katherine părea acum chiar entuziasmată de misiunea încredințată soțului ei, iar acesta îi era extrem de recunoscător. Crezuse că era tot supărată. O schimbare de bun augur, căci Edgar nu fusese niciodată un tip organizat. Ordinea precisă a coardelor de pian, obişnuia ea să-l tachineze, însemna în mod obligatoriu haos în toate celelalte aspecte ale vieții sale. Iată cum decurgea o zi obişnuită: un soldat venea pe la ei ca să lase documentele în timp ce Edgar era plecat. Katherine le prelua, le citea şi le aşeza pe birou în trei teancuri: hârtii de completat şi de returnat armatei, istorii generale şi în fine documente legate strict de misiunea sa. Apoi sosea Edgar şi în câteva minute teancurile erau în neorânduială, de parcă ar fi căutat ceva anume. Acel ceva - Katherine ştia - erau datele despre pian, însă nu sosea nici una, şi după trei-patru zile ea îl întâmpina cu "Azi au mai sosit nişte hârtii, o grămadă de informații de

natură militară, nimic însă despre pian", lucru care îl cam dezumfla, însă în felul ăsta măcar era păstrată ordinea pe birou. Edgar lua apoi ceva de deasupra teancului şi se retrăgea în fotoliu. Nu peste mult timp ea îl găsea adormit cu dosarul deschis în poală.

Katherine era surprinsă de vasta documentație procurată de militari, pare-se la cererea expresă a lui Carroll. Citea documentele cu aviditate, ajungând chiar să-şi copieze porțiuni dintr-o istorie a Shanului scrisă de doctorul însuşi, o relatare care la început i se păruse destul de plicticoasă, însă toate acele povestioare îi ațâțară curiozitatea, dându-i încredere în bărbatul sortit să vegheze asupra soțului ei. I-o recomandă lui Edgar, dar el îi spuse că o să aibă timp berechet să se delecteze cu ea când va fi singur. Altminteri Katherine rareori îi vorbea despre lecturile ei. Poveştile cu oameni realmente o fascinau. De mică îi plăcuseră descrierile cu locuri exotice. Deşi se trezea visând cu ochii deschişi, era bucuroasă că nu se ducea şi ea. După cum îi spusese unei prietene, i se părea un joc stupid de copii, ca poveştile din Boys' Own sau serialele ieftine cu cowboy importate din America. "Şi totuşi îl laşi pe Edgar să plece", îi spusese prietena ei. "Edgar nu se dă în vânt după jocurile alea. Dar poate că nu-i prea târziu. Niciodată nu l-am văzut aşa emoționat, aşa decis. Parcă a-ntinerit", îi răspunsese ea.

După câteva zile sosiră alte colete, adresate de colonelul Fitzgerald maiorului-chirurg Carroll. Păreau nişte partituri. Edgar dădu să le desfacă, însă Katherine îl admonesta. Erau frumos împachetate în hârtie maronie, în mod sigur le-ar fi împrăştiat peste tot. Din fericire, pe colete erau trecute numele compozitorilor şi Edgar se mulțumi să ştie că dacă va nimeri pe o insulă pustie, îl va avea măcar pe Liszt care să-i țină tovărăşie. Un asemenea gust, îşi zise, nu putea să nu-i dea încredere în misiune.

Data plecării fu fixată pe 26 noiembrie când se împlinea exact o lună din ziua când îşi dăduse acordul, iar data se apropia ca un ciclon, dacă nu în privința pregătirilor febrile de dinainte, cel puțin - după cum presimțea Katherine - în privința acalmiei de după. În timp ce Edgar îşi isprăvea

lucrul şi făcea cât de cât ordine prin atelier, Katherine se ocupa de cufere, străduindu-se să îmbine recomandările armatei cu cunoştinţele unice ale unei soţii de acordor de piane Erard.

La lista întocmită de Ministerul de Război, haine impermeabile, costum de seară, felurite prafuri şi pilule "să puteţi rezista climei tropicale", ea adăugă un unguent pentru degetele rănite de corzile metalice şi încă o pereche de ochelari, căci măcar o dată la trei luni Edgar făcea ce făcea şi reuşea să se aşeze pe ei. Îi mai puse şi un frac, "în caz că ţi se va cere să cânţi", îi spuse ea, însă Edgar o sărută pe frunte şi scoase fracul din cufăr: "Draga mea, mă flatezi, nu sunt pianist, te rog să nu le dai asemenea idei".

Ea însă i-l puse la loc în cufăr. Era obişnuită cu astfel de proteste. De mic copil Edgar îşi descoperise talentul muzical, cu toate că, după cum constatase cu tristeţe, nu şi pentru compoziţie. Tatăl său, dulgher, fusese un om pasionat de muzică. Colecţiona, ba chiar confecţiona fel de fel de instrumente de cântat când nu colinda bazarele după cele mai ciudate instrumente tradiţionale aduse de pe continent. Când îşi dădu seama că feciorul său era prea timid ca să le poată cânta prietenilor veniţi în vizită, îşi puse toată nădejdea în fiică, o fiinţă delicată care avea să se mărite mai târziu cu un cântăreţ din D'Oyly Carte Company, soţul ei devenind destul de cunoscut pentru rolurile principale din operetele domnilor Gilbert şi Sullivan. Pe când sora lui lua lecţii de pian, Edgar stătea mai tot timpul cu tatăl său, un om pe care şi-l amintea mai ales pentru mâinile lui mari. Prea mari pentru finețuri, cum obişnuia să spună. Şi astfel treaba lui Edgar era aceea de a păstori colecţia tot mai mare de instrumente a tatălui său, majoritatea lor - spre deliciul băiatului - bineînţeles stricate. Mai târziu, tânăr fiind, după ce o cunoscuse şi se îndrăgostise de Katherine, fu la fel de fericit să o audă cântând, mărturisindu-i acest lucru când o ceruse în căsătorie. Sper că nu mă rogi să mă mărit cu tine doar pentru a avea pe cineva care să-ţi testeze instrumentele acordate, îi spusese ea odihnindu-şi mâna pe braţul lui, iar el, un tânăr copleşit de degetele ei catifelate, îi răspunsese:

Nu te teme, nu-i nevoie să-mi cânți dacă nu vrei, muzica vocii tale îmi ajunge.

Edgar îşi împacheta uneltele. Fiindcă nu primise încă date despre pian, se duse la magazinul de unde acesta fusese cumpărat şi discută pe îndelete cu proprietarul despre caracteristicile instrumentului, în ce măsură fusese recondiționat, ce mai rămăsese din componentele originale. Neavând prea mult spațiu, nu-şi putea permite să ia cu el decât uneltele şi câteva piese de schimb. Chiar şi aşa, uneltele umpleau jumătate dintr-un cufăr.

Cu o săptămână înainte de plecare, Katherine dădu o mică petrecere de adio pentru soțul ei. Edgar avea puțini prieteni, aproape toți acordori ca şi el: pe domnul Wiggers, specializat în Broadwood, pe domnul d'Argences, un francez care făcuse pasiune pentru pianele verticale vieneze şi pe domnul Poffy, care de fapt nu era acordor de piane, fiindcă se ocupa mai ales de orgi. E minunat să ai amici cu preocupări cât mai diverse, îi explicase Edgar odată lui Katherine. Firește, aceştia nu acopereau nici pe departe breslele "tuturor celor asociați cu pianele". Numai în Registrul cu adresele din Londra erau trecuți la rubrica "Pianoforte", între "Peruchieri" şi "Pielari", tot soiul de meseriaşi: constructori de carcase de pian, de mecanisme si surdine, de clape şi ciocănele, de corzi de oțel, de cuie de întins şi de prins corzile, de tăietori în fildeş, de decoratori şi mulți alții. Un absent de marcă la acea petrecere era domnul Hastings, şi el specialist în Erard-uri, fără doar şi poate supărat foc pe Edgar de când acesta îşi agățase deasupra uşii anunțul: "Plecat în Birmania ca acordor de piane în slujba Maiestății sale. Vă rog să luați legătura cu domnul Claude Hastings pentru orice reparație minoră ce nu suferă amânare până la întoarcerea mea". Toți cei prezenți doreau să afle cât mai multe despre misiunea lui Edgar. Discutară până noaptea târziu care putea fi necazul cu pianul, în cele din urmă, sătulă de sporovăielile bărbaților, Katherine se retrăsese în dormitor să citească din Birmanezul, un splendid studiu etnografic al unui gazetar recent numit în Comisia Birmaneză. Autorul, un anume domn Scott, îşi luase ca

pseudonim un nume birmanez, Shway Yoe, însemnând "Preacinstitul Aurit" - în ochii lui Katherine o altă dovadă a faptului că războiul era un "Joc de copii". Totuşi o neliniştea faptul în sine, şi îşi propuse ca înainte să adoarmă să-l pună în gardă pe Edgar să nu se întoarcă şi el cu vreo poreclă ridicolă.

Trecură zilele. Katherine se aşteptase la pregătiri febrile pe ultima sută de metri, însă cu trei zile înainte de plecare, când se treziră dimineața, constatară amândoi că nu mai rămăsese nimic de făcut. Cuferele aşteptau gata rânduite, uneltele erau curate şi aşezate în perfectă ordine, atelierul fusese încuiat.

Ieşiră să se plimbe pe malul Tamisei. Se aşezară pe o bancă de pe dig şi priveau traficul naval. Cerul era curat, curat ca mâna ei într-a mea, îşi spuse Edgar. Ceea ce lipsea ca să desăvârşească acel moment era muzica. De mic copil avea obiceiul să lege nu numai sentimentul de cântec, ci şi cântecul de sentiment. Katherine descoperise acest lucru într-o scrisoare pe care el i-o scrisese la scurtă vreme după prima lui vizită la ea acasă, când îşi compara emoțiile cu acel "allegro con brio din Sonata nr. 50 în re major a lui Haydn". Ea râsese, întrebându-se dacă vorbea serios sau poate că era una dintre glumele pe gustul ucenicilor acordorilor de piane. Prietenele ei insistau că fusese o glumă, deşi cam ciudată, şi ajunsese şi ea la aceeaşi concluzie, până când, mai târziu, făcând rost de sonată şi începând să o cânte, din pianul recent acordat se înfiripă o melodie de o amețitoare anticipație, care o făcu să viseze fluturi, nu dintre cei care sosesc primăvara, ci umbrele iuți, palide, care sălăşluiesc în pieptul tinerilor îndrăgostiți.

Pe când şedeau unul lângă celălalt, lui Edgar îi răsunau în urechi crâmpeie din diverse piese muzicale, ca atunci când orchestra îşi face încălzirea - înainte să se impună o anume melodie, iar celelalte să i se subordoneze, începu să fredoneze. "Clementi, Sonata în fa diez minor", zise Katherine, iar el încuviință din cap. Cândva îi spusese lui Katherine că această bucată îi amintea de un marinar rătăcit pe mare, de iubita care-l aştepta pe țărm. Notele ascund

murmurul valurilor, țipetele pescărușilor.

Şedeau şi ascultau.

- Se va întoarce?

- În această versiune, da.

Pe chei hamalii descărcau diverse lăzi de pe şlepuri. Pescărușii se roteau pe deasupra, aşteptând resturile de mâncare, strigându-se unii pe alții. Edgar şi Katherine o porniră de-a lungul țărmului înapoi spre casă. Edgar îşi împleti degetele cu cele ale soției sale. Acordorii sunt nişte soți minunați, le spusese ea prietenelor ei după întoarcerea lor din luna de miere. Un acordor ştie să asculte, iar atingerea lui e mai fină decât a pianistului: numai acordorul cunoaşte măruntaiele pianului. Tinerele femei pufniseră în râs la subînțelesul vorbelor ei. Acum, după optsprezece ani împreună, ea îi ştia toate bătăturile de la degete şi de unde provenea fiecare. El îi explicase o dată, aşa cum ți-ar explica un tatuat semnificația fiecărui desen de pe corpul său. Semnul de pe degetul mare e de la şurubelniță. Cel de la încheietura mâinii e din cauză că mă sprijin pe braț atunci când acordez. Bătăturile de la arătătorul şi inelarul mâinii drepte sunt de la cuiele de acordaj, înainte să apuc cleştele mereu îmi feresc degetul mijlociu, nu ştiu de ce, un reflex din tinerețe. Unghiile rupte sunt din cauza corzilor metalice, un semn al lipsei mele de răbdare. Se întorc acasă, flecăresc despre mărunțişuri, câte perechi de ciorapi şi-a pus, cât de des îi va scrie, ce cadouri să-i aducă, cum să se ferească de boli. Conversația se împotmoleşte. Nu te aştepți ca un rămas-bun să fie deturnat de nimicuri. Nu aşa se întâmplă în cărți sau la teatru, gândeşte în sinea lui, dar simte nevoia să vorbească despre misiune, datorie, iubire. Ajung acasă, închid uşa, însă el nu-şi retrage mâna. Ce nu pot face cuvintele compensează mângâierile.

Trei zile, apoi două. Nu mai poate dormi. Pleacă de acasă înainte să se crape de ziuă, să se plimbe, e încă întuneric afară când se strecoară din aşternutul cald, parfumat. Ea se întoarce pe cealaltă parte, visează oare, Edgar? Iar el, dormi, iubito, şi ea adoarme la loc, se afundă între pături, scoțând murmure de plăcere. El atinge podeaua

cu tălpile, sărutul rece al lemnului, străbate încăperea. Se îmbracă în grabă, îşi ia ghetele în mână ca să n-o trezească. Iese tiptil, coboară scările acoperite cu un covoraş.

Afară e rece, iar strada, învăluită în beznă. Aude foşnetul frunzelor, un morman surprins de vântul ce pare să-şi fi schimbat direcţia pe Franklin Mews, întorcându-se împotriva lui însuşi, zbătându-se să scape din culoarul îngust. Pe cer nici urmă de stele, îşi strânge gulerul de la haină şi-şi îndeasă pălăria pe cap. O ia în direcţia vântului, pe străzile pustii, pietruite, pe lângă şiruri de case lipite, cu jaluzele lăsate ca nişte ochi închişi, adormiţi. Trece pe lângă umbre mişcătoare - poate pisici, poate bărbaţi. Pretutindeni beznă. Străzi neelectrificate. Din câteva case răzbate licărul opaiţelor, al lumânărilor. Se vâră şi mai adânc în palton şi-şi continuă mersul. Noaptea se preschimbă imperceptibil în zori.

Încă două zile, apoi doar una. Ea îl însoţeşte, presimţindu-i trezirile de cu noapte şi se plimbă amândoi prin imensul Regent's Park, singuri. Se ţin de mână, iar vântul aleargă pe promenadele largi, încreţind apa bălţilor, învârtejind frunzele ude din iarbă. Se aşază în umbrarul unui foişor privindu-i pe puţinii care s-au aventurat pe ploaie, la adăpostul umbrelelor tremurătoare: bătrâni ieşiţi la plimbare singuri, perechi, mame ducându-şi odraslele în parc, poate la grădina zoologică, mami, ce-o să vedem acolo? "Pst! Fii cuminte, sunt tigri bengalezi şi pitoni birmanezi care-i înghit pe copiii neascultători."

Se plimbă. Prin parcurile întunecoase, printre florile stropite de ploaie. Cerul e jos, frunzele, îngălbenite. Ea îl ia de mână şi-l conduce departe de străzile lungi, pe pajiştile de smarald - două siluete minuscule înotând prin verdeaţă. El nu întreabă încotro, ci ascultă plescăitul bocancilor plini de noroi, sunetele murdare. Cerul atârnă greu, plumburiu, şi nici soarele nu mai răzbate. Ea îl duce sub un frunzar. Aici e uscat, iar el îi dă la o parte părul ud de pe faţă. Ea are nasul rece. El îşi va aminti de acest lucru. Ziua devine noapte.

Şi se face 26 noiembrie 1886.

O trăsură trage în faţă la Royal Albert Dock. Doi bărbaţi în uniforme militare călcate coboară şi deschid uşa unui bărbat de vârstă mijlocie şi unei femei, care pun piciorul cu grijă pe caldarâm, ca şi când ar fi călătorit pentru prima oară într-un vehicul militar. Scările lui sunt mai înalte, pragul mai gros, pentru ca vehiculul să-şi poată ţine echilibrul chiar şi pe un teren accidentat. Unul dintre soldaţi arată spre vapor, iar bărbatul îşi îndreaptă într-acolo privirea, după care se întoarce spre femeie. Stau unul lângă celălalt, iar el o sărută blând. Apoi el face stânga-mprejur şi o ia spre vapor în urma celor doi militari. Fiecare duce în mână câte un cufăr, iar el, o geantă mică.

Fără fanfară, fără sticla de şampanie izbită de prova - obicei rezervat botezului călătoriilor inaugurale, dar şi beţivanilor care dorm pe chei şi se spală jos lângă tarabe. De pe punte pasagerii fac cu mâna mulţimii, iar mulţimea le răspunde aidoma.

Motoarele încep să huruie.

Pe măsură ce se îndepărtează, ceaţa se revarsă peste râu ca o cortină peste clădiri, peste docuri, peste cei veniţi să-şi ia rămas-bun. Pe firul curentului ceaţa se îngroaşă, învăluind puntea, izolându-i pe pasageri, care, unul câte unul, coboară la cabine, lăsându-l pe Edgar singur pe punte. Ochelarii i se înceţoşează. Şi-i scoate de pe nas şi si-i şterge de vestă. Se chiorăşte prin ceaţă, însă nu mai zăreşte ţărmul. Nici coşul fumegând înapoia lui. Se simte ca şi când ar pluti în gol. Îşi întinde mâna, iar vârtejurile albe năpustesc asupra ei torente de stropi minusculi.

Alb. Ca o coală nouă de hârtie, ca fildeşul neprelucrat, totul e alb când începe povestea.

30 noiembrie 1886

Dragă Katherine,

S-au scurs cinci zile de când am părăsit Londra. Regret

că nu ți-am putut scrie până acum, însă Alexandria este prima escală după Marsilia. M-am gândit că ar fi bine să mai aştept decât să-ți împărtăşesc din impresiile mele vechi.

Draga, iubita mea Katherine, cum să-ți descriu aceste câteva zile? Ah, cât aş vrea să fii cu mine şi să vezi tot ce văd eu! Ieri-dimineață am zărit de la tribord pământul şi l-am întrebat pe unul dintre marinari ce e. Destul de surprins, acesta mi-a răspuns: "Africa!" Îți poți da seama ce prost m-am simțit, însă cu greu îmi puteam stăpâni emoțiile. Lumea aceasta pare atât de mică şi totuşi nemărginită!

Am foarte multe lucruri să-ți povestesc, dai înainte de orice aş vrea să-ți scriu despre călătoria mea de până acum şi voi începe cu momentul când ne-am despărțit. Drumul de la Londra la Calais n-a durat decât câteva ceasuri şi a fost lipsit de peripeții. Ceața era atât de deasă, încât în afară de valuri n-am văzut mare lucru. Am ajuns la Calais seara. Din port am luat o birjă până la gară, iar de acolo trenul spre Paris. După cum ştii, întotdeauna mi-am dorit să vizitez oraşul adoptiv al lui Sebastien Erard. Dar n-am ajuns bine, că şi a trebuit să iau un alt tren spre sud. Franța este, orice s-ar spune, o țară de vis. Pajiştile aurii, podgoriile, câmpurile cu lavandă (faimoase pentru parfumul lor, din care îți promit să-ți aduc la întoarcere)! Cât despre francezi, n-am cuvinte la fel de frumoase. Nici unul dintre cei cu care am vorbit n-a auzit vreodată de Erard sau de mecanisme à etrier1, marea lui invenție. Când îi întrebam se uitau la mine ca la un nebun.

---

1 Mecanism cu dublă eşapare.

În Marsilia ne-am îmbarcat pe un alt vapor al aceleiaşi companii şi curând străbăteam Mediterana! Aş da orice să poți vedea şi tu această apă mirifică! Un albastru cum n-am mai văzut niciodată, ceva ce aduce cu nuanța cerului în amurg sau poate cu safirele. Cât despre aparatul de fotografiat, este o invenție magnifică, dar cât de mult aş vrea să pot face câteva poze în culori ca să-ți dai seama ce vreau să spun. Du-te la National Gallery şi priveşte Temerarul,

pânza lui Turner. Nu-mi pot imagina o nuanță care să redea mai bine culoarea de care-ți vorbesc. Aici e foarte cald şi am uitat deja de iernile noastre friguroase. Prima zi mi-am petrecut-o aproape în întregime pe punte şi m-am ales cu o arsură de toată frumusețea. Să nu uit să-mi pun pălăria.

A doua zi ne aflam în Strâmtoarea Bonifacio, între Sardinia şi Corsica. Am zărit de pe vapor coasta Italiei. Totul părea foarte tăcut şi liniştit.

Nu-ți vine să crezi că aceste coline ascund o istorie atât de zbuciumată, că-i țara care i-a dat pe Verdi, Vivaldi, Rossini, dar mai ales pe Cristofori1 .Cum să-ți descriu aceste zile? Afară de stat pe punte şi privit marea, petrec multe ceasuri citind rapoartele trimise de Anthony Carroll.

---

1 Bartolomeo Cristofori (1655-1731), constructor de piane, unul dintre inventatorii pianoforte-ului.

Pare destul de ciudat, dar omul care-mi acaparează gândurile de atâtea săptămâni nici măcar nu-mi ştie numele. În orice caz, are gusturi extraordinare. Am desfăcut unul dintre colete, cel cu partiturile muzicale şi am descoperit Concertul pentru pian nr. 1 al lui Liszt, Toceala în do major a lui Schumann şi alte câteva piese pe care nu le-am recunoscut, deşi am încercat să le fredonez, îl voi întreba pe Carroll când voi ajunge la el în tabără.

Mâine vom face escală în Alexandria. Ne-am apropiat mult de mal. În depărtare se văd câteva minarete. Azi-dimineață am trecut pe lângă o barcă de pescuit şi pescarul, un localnic, presupun, s-a uitat curios la noi. În mâini ținea un năvod, şi eram atât de aproape, încât îi vedeam sarea de pe piele. Când mă gândesc că în urmă cu nici o săptămână eram încă în Londra! Din păcate, nu vom sta mult în port şi n-am să pot vizita piramidele.

Am tolba plină de poveşti... E aproape lună plină şi noaptea mă duc des pe punte ca s-o privesc. Din câte mi s-a spus, orientalii cred că pe lună trăieşte un iepure, dar eu n-am reuşit încă să-l zăresc, nu văd decât un om cu gura larg deschisă şi care face cu ochiul, oarecum mirat. Cred că

ştiu de ce am această impresie: dacă totul este atât de frumos de pe puntea unui vapor, imaginează-ți cum trebuie să fie de pe lună! Acum două nopți n-am putut dormi din cauza zăpuşelii şi a emoțiilor şi m-am dus pe punte. Priveam întinsul apei când la nici o sută de metri de noi marea a început să fiarbă. Mai întâi am crezut că era lumina stelelor, însă căpătase o formă desluşită şi ardea cu mii de focuri minuscule, ca străzile Londrei noaptea. Mă aşteptam ca din lumină să iasă o dihanie necunoscută, dar vedenia plutea nemişcată. Se întindea pe o distanță de aproape o milă, şi după ce am depăşit-o, mi-am întors privirile să o caut, însă ea dispăruse. Azi-noapte fiara de lumină a revenit şi am aflat de la un naturalist venit şi el pe punte să contemple stelele că lumina nu provenea de la un monstru marin, ci de la milioane de creaturi microscopice cărora li se spune "diatomi", şi că nişte vietăți asemănătoare îi dau Mării Roşii faimoasa ei culoare. Katherine, ce lume ciudată este cea în care invizibilul poate lumina apele şi poate colora în roşu marea însăşi!

Draga mea, trebuie să plec acum. E târziu şi mi-e tare dor de tine. Sper că nu te simți singură. Te rog să nu-ți faci griji în privința mea. Drept să-ți spun, am fost puțin speriat când am plecat. Când stau uneori întins pe pat, mă întreb de ce am plecat, încă n-am găsit răspunsul, îmi amintesc ce mi-ai spus acasă, că-i o treabă nobilă, o datorie față de patrie, însă nu cred că ăsta-i răspunsul. Nu m-am înrolat în armată când eram tânăr şi nu mă interesează nici politica externă. Ştiu, te-ai enervat când ți-am spus că-i datoria mea față de pian, nu față de Coroană, însă şi acum cred cu tărie că doctorul Carroll face o treabă bună. Dacă pot şi eu contribui cu ceva la cauza Muzicii, poate că aceasta este de fapt datoria mea. În mare măsură decizia mea se întemeiază pe încrederea pe care o am în doctorul Carroll şi pe sentimentul că împărtăşesc dorința lui de a aduce muzică acolo unde alții n-au adus decât tunuri. Ştiu că asemenea simțăminte adeseori pălesc când sunt confruntate cu realitatea. Draga mea, îți simt mult lipsa. Nădăjduiesc că nu m-am angajat într-o misiune imposibilă. Ştii bine că nu sunt

dintre cei ce îşi asumă riscuri inutile. E posibil să fiu chiar mai speriat decât tine de poveştile pe care le aud despre război şi junglă.

Dar de ce risipesc cuvintele pe temerile şi incertitudinile mele când sunt atâtea lucruri frumoase de povestit? Probabil din cauză că n-am cui să-mi deschid sufletul. La drept vorbind, am trăit clipe de fericire cum n-am mai trăit niciodată. Aş vrea doar să fii şi tu aici cu mine şi să te bucuri de această călătorie.

Iubita mea, am să-ți scriu curând.

Devotatul tău soț, Edgar

Trimise scrisoarea din Alexandria - o escală scurtă unde se îmbarcară alți pasageri, bărbați purtând robe largi şi vorbind o limbă ce părea să iasă din străfundul gâtlejurilor lor. Zăboviră câteva ceasuri, doar cât să dea o raită prin port, printre mirosuri grele de caracatițe puse la uscat şi sacii cu mirodenii ai negustorilor. Curând se îndreptau prin Canalul Suez spre o altă mare.

Noaptea aceea, pe când vaporul înainta alene pe întinsul Mării Roşii, Edgar se chinuia să adoarmă, încercase să citească documentul primit de la Departamentul de Război, o relatare pompoasă despre campaniile militare din timpul celui de-al treilea război anglo-birmanez, dar renunțase plictisit. Abia mai putea respira în cabină, căci hubloul mititel nu lăsa să se primenească aerul, în cele din urmă se îmbrăcă şi o luă pe coridorul lung spre scara de tambuchi ce ducea pe punte.

Afară era răcoare - o noapte cu clar de lună şi cer curat ca lacrima. Abia mai târziu, aflând despre mituri, avea să înțeleagă ce însemna acest lucru. Englezii numesc fâşiile subțiri şi anemice de lumină "lună nouă", însă ele pot fi interpretate şi într-alt fel. Întreabă orice copil din regiunea Shan, Wa sau Pa-O şi-ți va spune că de fapt luna nouă este luna plină - atunci când ea arată proaspătă şi strălucitoare ca soarele - şi că luna subțirică este la drept vorbind cea veche, o slăbănoagă care trage să moară. Luna plină, povestesc ei, marchează începuturile, momentul în care se

produce schimbarea, când trebuie să iei aminte la semne.

Mai sunt însă multe zile până când Edgar Drake va ajunge în Birmania. Deocamdată nu cunoaşte prorocirile shanilor despre cele patru clase de auguri: semnele de pe cer, semnele păsărilor zburătoare, semnele păsăretului din ogradă şi semnele ascunse în mişcarea patrupedelor, încă nu desluşeşte tâlcul cometelor, al aurei, al ploii de meteoriți, nu ştie că tot prevestire se cheamă direcția de zbor a cocostârcului, că trebuie să cauți oracolele în ouăle de găină, în roiul de albine ci nu doar căutatul în sine are însemnătate, ci chiar şi locul de pe trup unde te-a atins o şopârlă, un şobolan sau un păianjen. Dacă apa din iaz sau din râu se înroşeşte înseamnă că țara va fi pustiită de războaie. Un astfel de semn a profețit nimicirea Ayutthayaei, vechea capitală a Siamului. Dacă pui mâna pe un obiect şi el se sparge fără noimă sau dacă îți cade de pe cap turbanul, aşa de la sine putere, poți fi sigur că nu vei mai avea multe zile de trăit.

Asemenea auguri nu trebuie invocați pentru Edgar Drake. În orice caz nu încă, fiindcă omul nu poartă turban şi rareori i se întâmplă să rupă corzile atunci când acordează pianul. De pe punte vede luna răsfrântă în mare cu străluciri de argint pe fond albastru, întrezăreşte conturul țărmului şi chiar licărul depărtat al unui far. Un cer limpede, spuzit de puzderie de stele. Contemplă marea cu valurile ei scânteietoare.

În seara următoare Edgar şedea la capătul unei mese lungi acoperite cu o față de masă albă, curată. Legănarea candelabrului trăda mişcarea navei. O treabă elegantă, oamenii nu s-au uitat la bani, îi scrisese el lui Katherine. Stătea singur, trăgând cu urechea la discuția animată dintre doi ofițeri despre un război din India. Gândurile îi zburară spre Birmania, Carroll, piane, acasă. Un glas din spatele său îl readuse pe vapor.

- Sunteți acordorul de piane?

Întorcându-se, Edgar văzu lângă el un bărbat înalt în uniformă.

- Da, zise el înghițind şi ridicându-se cu mâna întinsă.

Drake. Dumneavoastră?

- Tideworth, îi răspunse bărbatul zâmbindu-i amabil, căpitanul vaporului pe ruta Marsilia-Bombay.

- Desigur, domnule căpitan, numele dumneavoastră îmi e familiar. Este o onoare să vă cunosc.

- Nu, domnule Drake. Onoarea este a mea. Regret că n-am putut vorbi mai devreme. De câteva săptămâni tot încerc să fac cunoştinţă cu dumneavoastră.

- Cu mine? întrebă Edgar. De ce?

- Trebuia să vă spun de la bun început. Sunt prieten cu Anthony Carroll. Mi-a scris despre călătoria dumneavoastră. Aşteaptă cu nerăbdare să vă cunoască.

- Şi eu pe dânsul. De fapt în asta constă misiunea mea, zise Edgar râzând.

Căpitanul arătă spre scaun.

- Aşezaţi-vă. N-am vrut să vă întrerup de la masă.

- Câtuşi de puţin, domnule căpitan. M-am ospătat îndeajuns. Ne răsfăţaţi prea tare. Se aşezară amândoi la masă. Aşadar doctorul Carroll v-a scris despre mine? Sunt curios să ştiu ce v-a spus.

- Nu multe. Cred că nici măcar nu l-au informat în legătură cu numele dumneavoastră. Mi-a scris că sunteţi un acordor foarte bun şi că pentru el călătoria dumneavoastră înseamnă foarte mult. Bănuind că nu vă convine să bateţi atâta cale, m-a rugat să am grijă de dumneavoastră.

- Vă sunt foarte îndatorat. Totuşi s-ar părea că mă descurc. Deşi neavând la activ un război indian - arătă cu capul spre bărbaţii de lângă el - nu prea am cu cine conversa.

- Oh, ca de obicei plicticoşi, răspunse căpitanul coborându-şi vocea - o precauţie inutilă căci ofiţerii noştri erau cam abţiguiţi şi nici măcar nu-i observară prezenţa.

- Oricum, sper că nu vă reţin de la datorie.

- Câtuşi de puţin, domnule Drake. Navigarea este lină, cum se spune. Ar trebui să ajungem în Aden în şase zile, dacă nu se iveşte vreo problemă. Or să mă cheme dacă au nevoie de mine. Spuneţi-mi, vă simţiţi bine?

- Grozav. De fapt, este prima oară când părăsesc

Anglia, întrece orice închipuire. Cunosc Europa mai mult prin muzica ori pianele ei. Şi cum căpitanul nu-i răspunse, Edgar adăugă încurcat: Sunt specialist în pianele Erard, un model francez.

Căpitanul îl privea plin de curiozitate.

- Şi călătoria la Alexandria? Nici un pian pe acolo, îmi închipui.

- Nu, fără piane, râse el. Dar ce privelişte! Am petrecut multe ceasuri pe punte. Mă simt de parcă aş fi din nou tânăr. Mă înțelegeți, nu-i aşa?

- Desigur, îmi amintesc de prima mea călătorie pe această rută. I-am dedicat chiar şi poezii, ode cam tâmpițele despre traversarea liniei dintre cele două continente - două lumi nemărginite şi pustii, întinse pe sute de mile de nisip şi oraşele legendare, fiecare înălțându-se până la cer, în Levant, în Congo. Vă puteți închipui, sunt convins. Călătoria pe mare nu şi-a pierdut deloc farmecul, deşi, slavă Domnului, am renunțat de mult la poezie. Spuneți-mi, ați făcut cunoştință cu vreun pasager?

- Nu, nu sunt genul comunicativ. De altfel, călătoria în sine e o aventură. Pentru mine este ceva cu totul nou.

- Păcat că n-ați cunoscut pe nimeni. Mereu se găseşte câte un grup interesant. Fără ei m-aş plictisi de toate aceste peisaje.

- Incredibil. Cum aşa?

- Oh, de-aş avea timp să vă relatez toate poveştile pasagerilor mei. Este incredibil să-i vezi îmbarcându-se, şi nu doar în Europa sau Asia, ci în sutele de porturi de pe țărmurile Mediteranei, de pe coastele nord-africane, ale Arabiei. O rută căreia i se spune "axa lumii". Poveştile însă! Este destul să arunc o privire prin încăpere, zise el aplecându-se înspre Edgar. De pildă, colo la capătul mesei, îl vedeți pe domnul acela în vârstă de lângă doamna căruntă?

- Da. Pesemne cel mai vârstnic pasager.

- Îl cheamă William Penfield, fost angajat al Companiei Indiilor Orientale, poreclit "Bill Sângerosul". Probabil cel mai decorat şi mai violent soldat care a servit în colonii.

- Moşneagul ăla?

- Întocmai. Când veți sta lângă el priviți-i mâna stângă. Îi lipsesc două degete de la o încăierare din timpul primei lui călătorii. Se spune despre el că ar fi luat o mie de vieți pentru fiecare din degetele lipsă.

- Groaznic.

- Asta nu-i totul, însă mai bine să vă scutesc de alte amănunte. Ia uitați-vă acum în stânga. Tânărul acela brunet. I se spune Harry "Tekul". Nu-i cunosc numele adevărat. Armean din Baku. Tatăl lui era cherestegiu şi dădea licențe pentru vapoarele ce transportau lemnul siberian de pe țărmul nordic pe cel sudic al Mării Caspice. Se spune că până să fie ucis cu zece ani în urmă a controlat multă vreme tot comerțul cu Persia. Întreaga lui familie a fugit care încotro, unii în Arabia, alții în Europa. Harry "Tekul" a luat-o înspre răsărit, spre piața indo-chineză. Are faimă de fanfaron, aventurier. Dacă te iei după zvonuri, el ar fi finanțat călătoria lui Garnier până la gurile Mekongului, deşi nu există nici o dovadă în acest sens. Dar dacă-i adevărat, Harry a fost cât se poate de discret, fără îndoială ca să-şi păstreze contractele cu marina britanică. Probabil că Harry vă va însoți tot drumul până la Rangoon, deşi foarte probabil că se va duce la Mandalay cu una dintre propriile lui nave. E proprietarul unui conac, ba nu, al unui palat îndeajuns de luxos ca să trezească invidia regilor din Ava. Ceea ce, din câte se pare, a şi reuşit. Se spune că Thibaw a vrut în două rânduri să-l omoare, însă armeanul a reuşit să scape de fiecare dată. S-ar putea să-l întâlniți în Mandalay. E dur ca lemnul de tek. Dificil de abordat, dacă nu eşti din branşă.

Căpitanul vorbise aproape pe nerăsuflate.

- În spatele său, individul corpolent este un francez, Jean-Baptiste Valerie, profesor de lingvistică la Sorbona. Cică vorbeşte douăzeci şi şapte de limbi, dintre care trei nu mai sunt vorbite de nici un alb, nici măcar de misionari.

- Dar bărbatul de lângă el, cel cu inelele? Pare ciudat.

- Ah, negustorul de covoare Nader Modarress, un persian specializat în covoare Bahtiari. A purces la drum cu două amante, treabă cam bizară, căci are destule neveste în Bombay ca să n-aibă timp nici de negoț. Ocupă cabina

regală, îşi poate oricând permite să plătească biletul de călătorie. După cum ați observat, poartă inele de aur pe fiecare deget, încercați să le vedeți mai de aproape, pe fiecare inel sunt încrustate nişte pietre prețioase nemaipomenite.

- S-a îmbarcat împreună cu un alt domn, un tip gras şi blond.

- Garda lui de corp. Un norvegian, dacă nu mă înşel. Deşi mă îndoiesc că face treabă, îşi petrece jumătate din zi fumând opiu împreună cu fochiştii, obicei păcătos, dar măcar îi împiedică să se văicărească. Modarress mai are în suita lui un individ, un ins cu ochelari, poet din Kiev, pe care l-a angajat ca să le compună ode soțiilor lui - persanul se crede un romantic, însă mai are probleme cu adjectivele. Ah, iartă-mă, pălăvrăgesc ca o şcolăriță. Haideți să luăm puțin aer înainte să mă întorc la treabă.

Se sculară de la masă şi urcară pe punte. La proră stătea o siluetă singuratică, înfăşurată într-o robă lungă, albă, care flutura în bătaia brizei.

Edgar nu-şi putea lua privirile de la ea.

- Nu cred să se fi mişcat din locul acela de când am plecat din Alexandria.

- Probabil cel mai straniu pasager. Noi îi spunem "Omul cu o singură poveste". Călătoreşte pe ruta asta de când îmi aduc eu aminte. Şi mereu de unul singur. Nu ştiu cine-i plăteşte biletul, nici cu ce se ocupă. Călătoreşte în cabinele de jos, se îmbarcă în Alexandria şi coboară în Aden. Nu l-am văzut niciodată făcând calea întoarsă.

- Şi de ce i se spune "Omul cu o singură poveste"?

Căpitanul chicoti.

- O poreclă veche, în puținele dăți în care-i dispus să vorbească, toarnă una şi aceeaşi poveste. Am auzit-o o singură dată, însă n-am uitat-o. Nu face conversație. Când îşi dă drumul nu conteneşte până ce nu-şi isprăveşte povestea. Ciudat, ca şi când ai asculta un fonograf. Tace mai tot timpul, dar cei care-i aud povestea, ei bine, rareori rămân aceiaşi oameni.

- Vorbeşte englezeşte?

- O engleză îngrijită, ca la carte.

- Şi care-i tâlcul poveştii?

- Ah, domnule Drake, vă las pe dumneavoastră să-l ghiciți, dacă veți avea norocul. Zău, numai el vi-l poate spune.

Şi ca la un semn se auzi un strigăt dinspre cambuză. Edgar mai avea şi alte întrebări, despre Anthony Carroll, despre "Omul cu o singură poveste", însă căpitanul îi ură degrabă noapte bună şi dispăru în sala de mese, lăsându-l singur să adulmece miresmele văzduhului plin de sare şi de premoniții.

Edgar se trezi dis-de-dimineață. Valuri de căldură izbeau în geamul hubloului. Se îmbrăcă, străbătu coridorul lung şi urcă pe punte. Afară se luminase de ziuă. Soarele se ivise deasupra colinelor dinspre răsărit. Marea era lată, însă se întrezăreau ambele țărmuri. La mică distanță îl observă pe bărbatul în robă albă stând sprijinit de parapet.

Se obişnuise cu plimbarea de dimineață, roată după roată pe punte până când se făcea prea cald. Într-una dintre aceste plimbări îl zărise pentru prima oară întinzându-şi covoraşul şi închinându-se. Îl mai văzuse deseori de atunci, dar acesta nu i se adresase niciodată.

Dimineața asta însă, după obişnuitul traseu de-a lungul parapetului în direcția bărbatului îmbrăcat în robă albă, brusc simți că nu-l mai țineau picioarele. Mi-e frică, gândi în sinea lui, încercând să-şi spună că plimbarea de acum nu se deosebea de cea de ieri, deşi ştia că nu era adevărat. Căpitanul îi vorbise cu o gravitate totuşi neobişnuită pentru marinarul înalt şi vesel. Pentru o clipă Edgar crezu că-şi imaginase întreaga discuție, că bunul căpitan se despărțise de el şi se urcase singur pe punte. Sau poate că - îşi zise după câțiva paşi - căpitanul ştia că se vor întâlni: un nou pasager şi povestitorul. Poate că acesta era tâlcul acestor poveşti ciudate!

Se trezi stând lângă bărbatul acela.

- Frumoasă dimineață, domnule, zise el.

Bătrânul încuviință din cap. Un chip smead, barbă de culoarea robei. Edgar nu ştia ce să adauge, însă se sili să rămână lângă parapet. Omul tăcea. Valurile spălau carena -

un clipocit înecat de zgomotul motorului cu aburi.

- Este prima dumneavoastră călătorie pe Marea Roşie, zise omul cu un accent ciudat.

- Da, într-adevăr, este prima oară când mă despart de Anglia. De fapt...

Bătrânul îl întrerupse.

- Arătați-mi buzele când vorbiți, zise el. Sunt surd.

Edgar se întoarse.

- Îmi pare foarte rău, n-am ştiut...

- Numele dumneavoastră? întrebă bătrânul.

- Drake, zise el ducându-şi mâna la buzunar şi scoțând cartea de vizită tipărită special pentru această călătorie.

EDGAR DRAKE
ACORDOR DE PIANE - MARCA ERARD
FRANKLIN MEWS NR. 14
LONDRA

Imaginea minusculei cărți de vizită cu scris înflorat în mâinile zbârcite ale bătrânului îl făcu brusc să se simtă prost. Bătrânul însă părea contrariat.

- Acordor de piane din Anglia! Unul care se pricepe la sunete. Domnule Edgar Drake, n-ați vrea să ascultați o poveste? Povestea unui bătrân surd?

Cu treizeci de ani în urmă când eram un tânăr neîmpovărat de necazurile bătrâneții lucram ca simplu marinar şi umblam exact pe ruta asta între Suez şi Strâmtoarea Babelmandeb. Nu ca vapoarele de azi care străbat marea fără escală, noi aveam corăbii cu pânze şi navigam în zigzag, aruncam ancora în sumedenie de porturi mărunte pe ambele maluri, cel african si cel arab, în târguri ca Fareez şi Gomaina, Tektozu şi Weevineev, din care multe au fost acoperite de nisipuri. Ne opream să cumpărăm de la nomazi covoare şi ulcele adunate de prin aşezările abandonate din deşert. Parcurgeam exact ruta asta când corabia noastră a fost surprinsă de o furtună. O navă veche care n-ar fi trebuit să mai navigheze. Am strâns velele, însă s-a produs o spărtură în chilă si şuvoiul de apă a despicat

corabia în două. Când s-a produs prăpădul, am căzut, m-am lovit la cap şi m-am cufundat în beznă.

Când m-am trezit, zăceam pe un mal nisipos, singur printre resturile epavei de care spre norocul meu mă agăţasem. La început, fiindcă nu mă puteam mişca, m-am temut că eram paralizat, dar am descoperit că eram înfăşurat în capişonul mantiei, legat fedeleş, ca un copil în feşe, ca mumiile găsite în nisipurile egiptene. Mi-a trebuit mult timp să-mi revin în simțiri. Peste tot eram numai răni şi când am vrut să respir adânc am simțit dureri mari în coaste. Soarele se înălțase pe cer, tot trupul îmi era îmbibat cu sare, îmi simțeam gâtul şi limba pârjolite şi umflate. Valurile albăstrii îmi spălau tălpile şi epava pe care se puteau desluşi primele trei litere arăbeşti din ceea ce fusese cândva numele corăbiei.

După un lung răstimp m-am desfăcut din legătură şi m-am ridicat în picioare. Terenul dimprejur era plat, însă în depărtare se zăreau nişte munți golaşi. Ca orice om crescut în deşert, nu mă gândeam decât la un singur lucru: la apă. Ştiam din călătoriile noastre că din loc în loc țărmul era crestat de sute de estuare mici, cu apă sărată, dar câteva, după spusele nomazilor, conțineau şi izvoare cu apă dulce de la zăpezile din munți. De aceea mi-am zis că era mai bine să mă țin aproape de mal în nădejdea că voi da peste unul dintre aceste izvoare. Măcar aveam un punct de reper şi, cine ştie, poate zăream vreo corabie.

Am luat-o din loc şi după un răstimp soarele răsări de după munții din depărtare, lucru care însemna că eram în Africa - un gând pe cât de simplu, pe atât de înfricoşător. Cu toții ne-am rătăcit, însă rareori se întâmplă să nu ştim pe ce continent ne aflăm. Nu cunoşteam nici limba, nici ținutul, pe când în Arabia ştiam fiecare ungher şi cotlon. Ceva mă îmboldea însă, poate tinerețea, poate văpaia soarelui.

După nici o oră de mers am ajuns la un cot unde marea făcuse o spărtură în mal. Am gustat apa. Era sărată, dar lângă mine am observat o rămurică, probabil adusă de curent, cu o frunză pe ea, uscată şi tremurând în bătaia brizei. Călătoriile şi afacerile m-au învățat câte ceva despre speciile de plante, pe care le cumpăram de la nomazi ori de

câte ori făceam escală în Fareez sau în Gomaina. Pe aceasta am recunoscut-o după frunză. Se cheamă belaidour, însă berberii îi zic adil-ououchchn. Ceaiul preparat din frunzele ei te face să visezi despre viitor, iar fructele ei au darul de a mări şi de a înnegri ochii femeilor. Dar în clipele acelea gândul meu nu era la prepararea ceaiului, ci la cunoştinţele mele de botanică. Planta pe care am găsit-o eu este foarte scumpă, fiindcă nu creşte în preajma Mării Roşii, ci numai în munţii păduroşi, la multe mile spre apus. Începeam să nutresc vaga speranţă că înaintea mea umblaseră pe aici şi alţi oameni şi poate aveam să descopăr apă.

Îmboldit de acest gând, am luat-o spre sud, pe lângă mare, rugându-mă să aflu sursa acelei plante şi o dată cu ea şi apa care-i ţinea în viaţă pe cei ce o vindeau.

Am umblat toată ziua până când m-a apucat noaptea, îmi amintesc şi acum traiectoria lunii înaintând pe cer, un cer atât de curat, încât nu te puteai feri de lumina ce scălda apa şi nisipul. Nu mai ţin minte când, sleit de puteri, m-am întins pe jos să mă odihnesc şi am adormit. M-a trezit atingerea uşoară a unui toiag şi, deschizându-mi ochii, am văzut lângă mine doi băieţi cu coliere la gât şi doar o cârpă în jurul mijlocului. Unul din ei se ghemui în faţa mea, scormonindu-mă cu privirea. Celălalt, care părea mai mic, stătea în spatele lui şi mă cerceta peste umărul celuilalt. Am stat aşa mai multe clipe, fără ca vreunul dintre noi să facă vreo mişcare, băiatul cel mare stând pe vine şi ţinându-se de genunchi, cercetându-mă curios şi totodată sfidător în ochi. Fără să-mi cobor privirea, m-am sculat încetişor în poziţia şezut, mi-am ridicat braţul şi l-am salutat pe limba mea.

Băiatul nu se clinti. Ochii îi lunecară iute de pe chipul pe mâna mea, măsurând-o atent, după care reveniră asupra chipului. Băiatul din spatele său îi spuse ceva într-o limbă necunoscută, iar cel mare aprobă din cap fără să-şi mute privirea de pe mine. Îşi duse braţul liber la spate, iar băiatul cel mic dezlegă o ploscă de piele de pe umăr şi o aşeză în palma întinsă. Băiatul cel mare desfăcu cureaua subţire de piele de la gură şi-mi întinse plosca. Am dus-o la buze, mi-am închis ochii şi am început să beau.

Eram atât de însetat, încât aş fi putut goli chiar şi zece ploşti. Amintindu-mi însă de zăpuşeală, m-am abținut. Nu ştiam de unde făcuseră băieții rost de apă şi nici cât mai rămăsese. Sfârşind de băut, i-am înapoiat plosca băiatului cel mare care a legat-o la loc fără să se uite, după care s-a ridicat în picioare şi mi s-a adresat cu glas tare. Chiar şi într-o limbă străină, glasul poruncitor al unui băiat apăsat de griji sună la fel pretutindeni. Am aşteptat. Mi s-a adresat din nou, de data aceasta mai aspru. Am arătat spre gura mea şi am dat din cap, aşa cum arăt acum spre urechile mele. Atunci nu eram încă surd. Povestea cealaltă abia urmează.

Băiatul de lângă mine vorbi din nou pe un ton mai ascuțit, parcă de frustrare. Izbi cu toiagul în pământ. Am aşteptat o clipă, după care m-am ridicat alene ca să-i arăt că o fac din proprie inițiativă şi nu ca răspuns la strigătul lui. Doar nu era să mă las intimidat de un copil!

Stând în picioare, aveam în sfârşit ocazia să cercetez peisajul din jur. Adormisem lângă o apă şi la nici treizeci de paşi mai încolo am observat un pârâiaş ce se vărsa într-un estuar. Printre curenții de apă se puteau desluşi pietrele de pe fund, iar la gura estuarului câteva plante livide se agățaseră de bolovani. M-am oprit în dreptul pârâiaşului şi am început să beau. Băieții au aşteptat fără să zică nimic şi curând ne-am reluat drumul urcând pe faleză unde păşteau două capre. Băieții le îndemnară la drum şi o luarăm cu toții prin albia uscată pe unde bănuiam că se scurgea pârâul în anotimpul ploilor.

Era dimineață şi aerul era deja fierbinte. De o parte şi de alta a cărării nisipoase se înălțau pereții canionului, sporind simțitor căldura şi zgomotul paşilor noştri. Glasurile băieților care îşi îndemnau caprele răsunau peste tot, ecouri ciudate de care-mi aduc bine aminte. Acum, bătrân fiind, mă întreb dacă lucrul ăsta nu se datora vreunei însuşiri fizice a canionului sau poate faptului că în nici două zile aveam să-mi pierd auzul.

Am străbătut câteva mile prin canion până când la o răspântie aidoma altor câteva sute pe lângă care trecuserăm caprele se suiră instinctiv pe o potecă abruptă. Băieții se

luară după ele la fel de sprinţari, sandalele lor găsind de fiecare dată un punct de sprijin neverosimil în peretele nisipos. Mă străduiam să ţin pasul cu ei, însă alunecam mereu şi m-am rănit la genunchi înainte să găsesc un reazem solid. Am început să mă târăsc pe cărarea pe care ei păşeau cu atâta vioiciune, îmi amintesc că, ajuns pe culme, m-am oprit să-mi cercetez piciorul. Era o rană superficială care avea să se închidă numaidecât de la arşiţă. Şi totuşi îmi amintesc acest amănunt mai mult pentru ceea ce a urmat. Privind în sus, i-am zărit pe băieţi alergând după capre în josul unei pante late. Sub ei se deschidea o privelişte cum nu mai văzusem niciodată. Credeţi-mă, aş fi mai fericit dacă aş fi orbit în loc să fi asurzit. Nimic, nici chiar talazurile furioase din Babelmandeb nu se puteau compara cu panorama din faţa ochilor mei. De la poalele muntelui şi până în zarea umbrită de furtunile de nisip se întindea o vastă câmpie de deşert. Perdeaua groasă de pulbere, a cărei acalmie ascundea o grozăvie fără margini, spaima tuturor celor care trecuseră prin aceste viforniţe, lăsa să se întrevadă legiuni de caravane mărşăluind dinspre fiecare punct al compasului, şiruri lungi şi întunecate de cai şi cămile ieşind din norul ce cuprinsese întreaga vale şi îndreptându-se spre un loc înţesat de corturi de la poalele celuilalt munte.

Se vedeau deja sute de corturi, poate chiar mii, dacă aş fi stat să număr caravanele care soseau întruna. Din locul unde stăteam pe creastă pur şi simplu nu-mi puteam dezlipi ochii de pe aceste corturi. Am reuşit să identific câteva stiluri. Corturile albe, ascuţite, ale celor din tribul Borobodo, de la care cumpăram piei de cămilă când ne întâlneam cu ei prin porturi. Corturile mari şi plate ale tribului Yus, cel care teroriza ţinuturile de miazăzi din Sinai. Războinicii din acest trib erau atât de cruzi, încât raidurile lor băgaseră groaza printre neguţătorii egipteni, iar corăbiile se fereau să arunce ancora când le vedeau corturile pe ţărm. Mai erau şi rebezii, o naţie arabă ce-şi sapă nişte gropi în nisip, după care le acoperă cu un rând de piei şi înfig un ţăruş lung în prag în caz că bordeiul ar putea fi îngropat de nisipurile mişcătoare. Celelalte tipuri de corturi însă îmi erau complet necunoscute.

Cine ştie, poate că oamenii aceia veneau chiar din inima continentului african.

Am auzit un fluierat ascuțit venind de undeva de la buza povârnişului. La jumătatea drumului dintre mine şi marea de corturi băiatul cel mare striga şi-şi agita toiagul. Am început să alerg şi curând am ajuns lângă băieți şi am coborât restul muntelui împreună. Trecurăm pe lângă o ceată de băieți ce se jucau cu nişte bețe şi pietricele, iar prietenii mei îi salutară. Am observat că aceştia şi-au ridicat privirile, arătând mereu spre mine, socotind pesemne că eram o descoperire cât se poate de interesantă.

Trecurăm de primele corturi, în fața cărora erau priponite nişte cămile, înăuntru se puteau zări focuri, însă nu veni nimeni să ne întâmpine. Ținându-mă aproape de călăuzele mele, dădurăm peste alte şi alte corturi, iar cărările dintre ele începură să freamăte de lume: nomazi ale căror fețe nu le puteam desluşi, africani negri ca tăciunele, înfăşurați în blănuri scumpe, femei cu văluri, aplecându-şi iute ochii când privirile noastre se intersectau. Printre aceste naţii nu păream deloc o creatură exotică. Trecurăm în două rânduri pe lângă bărbați care vorbeau arăbeşte, însă ruşinat de îmbrăcămintea mea sumară şi totodată îmboldit de graba băieților mi-am continuat drumul pe lângă alte focuri de tabără în jurul cărora siluete fantomatice de muzicanți interpretau nişte cântece necunoscute. Băieții se opriră câteva clipe, iar cel mare le şopti ceva muzicanților, după care ne-am întors şi am luat-o printre cărările dintre corturi şi dunele de nisip. În cele din urmă am ajuns la un cort mare în formă de cerc, cu un acoperiş uşor țuguiat şi o gaură în mijloc prin care fuioare de fum se înălțau din focul scânteietor până la cerul întunecat. Băieții legară caprele de un par din fața cortului lângă o pereche de cămile. Ridicând pânza de la intrarea cortului îmi făcură semn să păşesc înăuntru.

Înainte să-i văd bine pe cei aşezați în jurul focului mi-au ajuns la nări nişte arome pătrunzătoare de carne friptă. Din pricina foamei am observat frigarea înainte să le observ pe gazde. Din piciorul de țap ce sfârâia deasupra

focului picurau în jar stropi graşi de sânge. Băieţii sporovăiau amândoi deodată, arătând mereu spre mine. Îi vorbeau unei bătrâne uscăţive care stătea rezemată pe o pătură din piele de cămilă într-un pat înălţat într-un colţ al cortului. Bătrâna avea părul strâns într-un şal subţire, transparent, încât capul ei semăna cu cel al unei broaşte ţestoase de deşert, între buze avea înfiptă o pipă lungă din care pufăia, visătoare. Băieţii îşi sfârşiră vorba, însă o bucată de vreme femeia nu zise nimic, în cele din urmă încuviinţă din cap în direcţia lor, iar băieţii se înclinară şi se furişară spre celălalt colţ al cortului unde se trântiră pe un covor, îşi strânseră genunchii la piept, ţintuindu-mă cu privirile. Mai erau şi alţii în cort, poate vreo zece feţe tăcute.

- Aţi venit de departe, zise femeia cu înfăţişarea de broască ţestoasă.

Eram şocat.

- Vorbiţi araba? am întrebat-o.

- Destul pentru negoţ. Vă rog să şedeţi şi făcu un semn cu capul spre o fată de lângă uşă.

Fata sări în picioare şi aduse un covoraş pe care-l întinse pe nisip pentru mine. M-am aşezat.

- Nepoţii mi-au spus că v-au găsit pe malul Mării Roşii.

- Aşa e. Mi-au dat apă şi astfel mi-au salvat viaţa.

- Cum aţi ajuns acolo? Femeia avea o voce aspră.

- Printr-o nenorocire. Mă aflam pe o corabie care a plecat din Suez spre Babelmandeb când s-a iscat o furtună. Corabia s-a scufundat. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu tovarăşii mei, dar mă tem că au murit cu toţii.

Bătrâna se întoarse spre ceilalţi din cort şi le spuse ceva, iar aceştia începură să discute aprins şi să aprobe din cap. Când femeia se opri din vorbit am intervenit din nou.

- Unde mă aflu?

Bătrâna dădu din cap. Unul din ochii ei - am observat - privea pieziş, încât femeia părea să fie într-o continuă alertă şi când mă cerceta pe mine parcă îi ţinea sub observaţie pe toţi cei din cort.

- O întrebare primejdioasă, făcu ea. Deja sunt unii care cred că faima vedeniei a ajuns prea departe şi că Ea nu se va

întoarce dacă vor mai veni şi alţi oameni. Aveţi mare noroc că m-aţi găsit pe mine. Unii ar fi vrut chiar să vă omoare.

Bucuria de a mă afla printre oameni fu înlocuită de teamă.

- Nu înţeleg, am zis.

- Nu întrebaţi prea multe. Aţi venit într-un moment prielnic. Astrologii Bantu spun că mâine Ea ar putea să apară şi să cânte. Întrebările dumitale îşi vor găsi atunci răspunsul. Şi cu aceste cuvinte femeia îşi duse pipa la gură şi-şi întoarse spre foc mai întâi un ochi, apoi pe celălalt.

Nimeni nu-mi mai vorbi tot restul serii. M-am ospătat din carnea friptă şi am băut nectar dulce până ce-am adormit lângă foc.

Când m-am trezit am găsit cortul pustiu. Mi-am făcut rugăciunea şi dând la o parte pânza de la intrare am ieşit în canicula de afară. Soarele dogorea chiar deasupra creştetului meu. Frânt de oboseală, dormisem până aproape de amiază. Cămilele erau tot priponite, însă caprele plecaseră. M-am întors în cort. N-aveam apă cu ce să mă spăl, dar mi-am potrivit turbanul cum am putut şi am ieşit din nou.

Cărările erau aproape pustii. Probabil că oamenii se fereau de arşiţă. Am zărit câţiva bărbaţi cocoţaţi pe cămile, pesemne gata de vânătoare, iar mai aproape de mine un grup de fete în rochii de un albastru-aprins măcinând grâne. La marginea taberei i-am văzut pe cei sosiţi de curând, unii probabil în zori, descărcând corturile de pe spinarea stoicelor cămile. M-am dus până la marginea taberei. Nisipurile se întindeau în toate zările. Am chibzuit la cuvintele bătrânei. Demult, când eram copil, l-am însoţit pe fratele meu la Aden unde am petrecut noaptea printre beduini. Aceştia vorbeau în dialectul lor, însă înţelegeam unele cuvinte, fiindcă mare parte din tinereţe mi-o petrecusem prin bazaruri unde copiii învaţă o grămadă de limbi. Mi-am amintit că ne lipisem de o familie adunată în jurul focului, ascultându-l pe bunicul lor istorisind o poveste despre un sfat al triburilor. Moşul ne-a descris în cele mai mici amănunte fiecare trib, veşmintele, tradiţiile, animalele, chiar şi culoarea ochilor lor. Parcă eram vrăjit, dar la un moment dat, poate pe la miezul nopţii, am

aţipit înainte să se sfârsească povestea şi m-am trezit abia când fratele meu mi-a dat câteva ghionturi, după care ne-am târât înapoi la cortul nostru. Acum, stând la marginea întinderii de nisip, ceva din povestea bătrânului se întoarse în amintirea mea, un fel de senzaţie, ca umbra unui vis.

În depărtare, în spatele unei dune, am zărit pentru o clipă ceva roşu, o ţesătură unduită de vânt. O fluturare scurtă, ca zborul frânt al unei păsări, dar în desert asemenea năluciri sunt destul de rare şi ele trebuie cercetate. Am păşit dincolo de hotar - pe atunci credeam că era o superstiţie a necredincioşilor, cu toate că acum nu mai sunt atât de sigur. M-am urcat pe dună şi am coborât în nemărginirea de nisip. Nu era nimeni. Am simţit în spatele meu prezenţa cuiva şi m-am întors. O femeie. Cu un cot mai scundă decât mine, stătea şi mă privea de după un văl roşu. După culoarea închisă a pielii am conchis că se trăgea din vreun trib etiopian şi, cum eu continuam să o privesc, mă salută.

- Salaam aleikum.

- Wa aleikum al-salaam, i-am răspuns. De unde eşti?

- Din aceeaşi ţară ca şi tine, zise ea cu un accent ciudat.

- Atunci eşti departe de casă, am spus eu.

- Ca şi tine.

Am rămas fără grai, fermecat de blândeţea cuvintelor ei, de ochii ei neasemuiţi.

- Ce faci singură în deşert? am întrebat-o.

O vreme îndelungată ea nu zise nimic. Mi-am coborât ochii de pe văl pe trupul acoperit cu veşminte de culoare roşie, voaluri groase ce nu lăsau să i se ghicească silueta. Ele ajungeau până la pământ şi cum vântul îngropase tivul sub un strat de nisip femeia părea să se înalţe dintre dune. Apoi ea vorbi din nou.

- Trebuie să aduc nişte apă, zise ea privind urciorul de lut pe care şi-l balansa pe coapsă. Mă tem că mă voi rătăci printre nisipuri. N-ai vrea să vii cu mine?

- Dar nu ştiu unde am putea găsi apă, am protestat eu, surprins de îndrăzneala ei, de apropierea dintre noi.

- Ştiu eu, zise ea.

Cu toate acestea, nu ne-am clintit din loc nici unul. Nu mai văzusem niciodată ochi ca ai ei, nu căprui ca ai femeilor din familia mea, ci mai deschişi, de culoarea nisipului, ochi mai blânzi. Briza dansa în jurul nostru şi vălul îi flutură şi pentru o fracțiune de secundă i-am zărit fața, un chip ciudat, însă într-un fel inexplicabil şi numai cât am clipit şi el fu iarăşi ascuns privirii mele.

- Vino, zise ea şi am început să ne plimbăm. Brusc, se porni şi vântul şi firele de nisip ne biciuiau pielea, ca mii de ace.

- Poate că ar fi mai bine să ne întoarcem, altminteri ne-am putea rătăci din pricina furtunii, i-am zis.

Ea continua să meargă. Am ajuns-o din urmă. Furtuna se întețea.

- Hai să ne întoarcem. Este prea riscant să rămânem singuri în pustietatea asta.

- Nu ne mai putem întoarce, zise ea. Noi nu suntem de aici.

- Dar furtuna...

- Rămâi cu mine.

- Dar...

Ea se întoarse.

- Eşti speriat.

- Nu speriat. Cunosc deşertul. Ne putem întoarce mai târziu.

- Ibrahim, zise ea.

- Numele meu.

- Ibrahim, repetă ea apropiindu-se de mine.

Mâinile îmi atârnau inerte de-a lungul trupului.

- Ştii cum mă cheamă!

- Taci, zise ea. Furtuna va conteni.

Şi deodată vântul încetă ca prin farmec. Particulele fine de nisip încremeniră în aer, ca nişte planete minuscule. Rămaseră suspendate în spațiu, nemişcate, albind cerul, orizontul, ştergând totul, afară de ea.

Se apropie din nou de mine şi aşeză urciorul pe pământ.

- Ibrahim, repetă ea ridicându-şi vălul de pe față.

N-am văzut niciodată ceva mai frumos şi totuşi mai hidos. Mă privea cu ochi de femeie, însă gura îi tremura ca un miraj, nu gura şi nasul unei femei, ci ale unei căprioare - o piele moale acoperită pe alocuri de blană. Am amuțit, după care se auzi un urlet, iar nisipul se puse iarăşi în mişcare, rotindu-se în jurul nostru, ascunzând-o privirii mele. Mi-am dus mâinile la ochi.

Şi atunci vârtejul se opri din nou.

Mi-am lăsat mâinile în jos temător. Eram singur în pustietatea de nisip. Nu mai ştiam ce să privesc, unde erau cerul şi pământul.

- Salaam, am şoptit.

Atunci, de undeva dintr-un loc tainic răsună un cântec de femeie, la început cu glas pierit, încât nici nu mi-am dat seama ce era. Un cântecel grav şi duios, ca vinul roşu, amețitor, interzis, ceva ce nu mai auzisem până atunci. Nu înțelegeam o iotă, iar melodia îmi era complet străină, însă părea să fie despre ceva atât de intim, încât mă simțeam gol şi mi se făcu ruşine.

Tânguirea urca în crescendo, iar nisipul a început din nou să se învârtejească. Printre rotocoale zăream crâmpeie de imagini: păsări rotindu-se prin văzduh, orăşele de corturi, soarele despicând şi aprinzând deşertul cu o flacără gigantică, lățindu-se peste dune, învăluind totul, apoi soarele apunând cu iuțeală, lăsând în urmă doar focuri răzlețe de tabără. Şi dintr-o dată se făcu noapte, iar în jurul focurilor se adunară drumeți, dansatori, muzicanți, toboşari, o mie şi una de instrumente ce se jeluiau care mai de care, iar nisipul se ridica tot mai sus, devenea tot mai pătrunzător şi dintr-o dată apăru înaintea mea un îmblânzitor de şerpi care intona o oud, iar şerpii ieşeau din coş şi i se suiau pe picioare. Fetele dansau, trupurile lor unse cu ulei şi cu felurite arome străluceau în lumina jăraticului şi m-am trezit în fața unui uriaş cu pielea plină de cicatrice, lucind ca stelele, o piele tatuată cu fel de fel de poveşti şi cicatricele se preschimbară în bărbați îmbrăcați în piei de şopârle şi în copilaşi de argilă, iar bărbații dansau, în timp ce copiii dispăreau rând pe rând. Apoi se făcu iar ziuă şi vedeniile dispărură. Am rămas doar

cu nisipul şi cu ţipătul şi deodată conteni şi el. Mi-am dus mâna la ochi şi am strigat: "Cine eşti?" Dar nu-mi mai auzeam glasul.

Am simţit o mână pe umăr şi deschizându-mi ochii m-am trezit lungit pe ţărmul mării cu picioarele pe jumătate în apă. Lângă mine se ghemuise un bărbat. I-am văzut buzele mişcându-se, dar nu-l puteam auzi. Lângă el mai erau câţiva care mă priveau. Omul dădu iar să vorbească, însă nu auzeam nimic, nici glasul său, nici plescăitul valurilor ce mă loveau peste picioare. Am arătat spre urechi şi am dat din cap. "Nu te aud, i-am zis, sunt surd."

Un alt bărbat se apropie de mine şi cei doi m-au ridicat în picioare. Am mai văzut o luntre măruntă cu botul înfipt în nisip şi pupa legănată de valuri. M-au dus până la luntre şi ne-am suit în ea. Or fi vorbit, însă eu, unul, nu-i auzeam. Au tot vâslit până la Marea Roşie spre o corabie care părea să ne aştepte pe noi şi pe care am recunoscut-o ca fiind un vas comercial din Alexandria.

În tot timpul relatării ochii bătrânului nu se dezlipiră de pe chipul lui Edgar. Acum ei se întoarseră spre mare.

- Multora le-am spus povestea asta, zise el, căci vreau să descopăr un alt suflet care a auzit cântecul care m-a asurzit.

Edgar îi atinse uşor braţul ca să-l facă să se întoarcă şi să-i vadă buzele.

- De unde ştiţi că n-a fost vis? Că nu v-aţi lovit la cap în momentul naufragiului? Cântecele nu-i asurzesc pe oameni.

- Oh, aş fi fericit să fi fost doar un vis. Dar nu avea cum să fie. S-a schimbat pătrarul lunii şi după calendarul de pe nava noastră pe care l-am cercetat chiar a doua zi la micul dejun trecuseră exact douăzeci de zile de când mi s-a răsturnat barca. Deja de atunci ştiam acest lucru, deoarece în seara când mă pregăteam de culcare am observat că sandalele mi se tociseră, deşi în Rewesh, ultimul port în care am ancorat înainte de naufragiu, îmi cumpărasem o pereche nouă.

Mai mult, zise el, nu cred că am surzit din pricina cântecului. Cred că după ce-am auzit aşa o minunăţie

urechile mele pur şi simplu n-au mai vrut să recepționeze nici un alt sunet, fiindcă ştiau că n-or să mai audă o melodie atât de frumoasă. Dar nu ştiu dacă un acordor de piane poate înțelege aceste lucruri.

Soarele se înălțase pe cer şi Edgar îşi simțea fața încinsă de la arşiță. Bătrânul vorbi iar:

- Singura mea poveste s-a sfârşit şi n-am altele de istorisit, căci aşa cum nu mai pot să fie alte sunete după cântecul acela pentru mine nu mai pot să fie alte poveşti după aceasta. Haideți să intrăm la cabine fiindcă soarele îi poate face să delireze chiar şi pe cei sănătoşi.

Străbătură Marea Roşie. Când apele se luminară trecură de Strâmtoarea Babelmandeb, îndreptându-se spre țărmul spălat de valurile Oceanului Indian. Aruncară ancora în Aden, un port înțesat de vapoare cu destinații pretutindeni în lume, în ale cărui umbre bărcuțele arăbeşti lunecau cu repeziciune pe sub velele latine. Edgar Drake stătea pe punte şi privea portul şi pe bărbații în togă intrând şi ieşind din chila vaporului. Nu-l observase plecând pe "Omul cu o singură poveste", însă când privi spre locul de pe punte unde acesta îşi făcea veacul, nu mai era nimeni.

Călătoria e mai iute acum. După două zile țărmul răsare vag la orizont, petice răzlețe de pădure ca nişte cioburi de sticlă colorată. Insulițe negre şi verzi. Edgar nu zăreşte nimic prin frunzişul des şi se întreabă dacă ele sunt locuite, îl chestionează un pasager în vârstă, fost funcționar public care îi spune că una dintre insule adăposteşte un templu, botezat Elefanta, unde hinduşii îl venerează pe "Elefantul cu multe brațe".

- Lăcaş ciudat, plin de superstiții, zice omul, însă Edgar nu-i răspunde.

Cândva în Londra a acordat Erard-ul unui bancher indian putred de bogat, fiul unui maharajah, care i-a arătat un altar închinat unui elefant cu multe brațe pe care-l ținea pe un raft deasupra pianului. Ascultă cântecele, îl îndemnase omul, iar lui Edgar îi plăcu această religie în care zeii iubesc muzica, iar pianul poate fi folosit la rugăciune.

Mai iute. Sute de bărci de pescuit, lorci, feriboturi,

plute, jonci, dhowuri viermuiesc la gura portului Bombay, făcând loc carcasei impunătoare a vaporului. Ajuns în port, acesta încetineşte, flancat de două nave comerciale. La coborâre, pe doc, pasagerii sunt aşteptaţi de trăsurile companiei de navigaţie care îi vor duce la gară. Nu-i timp de pierdut pe străzi. Un agent în uniformă al companiei îi anunţă: Trenul vă aşteaptă. Vaporul a sosit cu o zi întârziere. A bătut vânt puternic. Se intră pe poarta din spate a gării. Edgar aşteaptă în timp ce hamalii îi transportă bagajele dintr-un loc în altul, îi urmăreşte atent. Dacă dispar, uneltele nu vor putea fi înlocuite. Într-o parte a gării, unde aşteaptă birjele de clasa a treia, zăreşte o masă de trupuri înghesuindu-se să ajungă pe peron. O mână îl înşfacă de braţ şi îl urcă în tren, în cabină şi curând trenul se pune în mişcare.

Şi mai iute acum. Peronul rămâne în urmă, iar Edgar Drake priveşte gloata, chipuri cum n-a văzut nici în cartierele sărace ale Londrei. Trenul prinde viteză, trece de mahalale, bordeie încropite de-a valma lângă şinele de cale ferată, copilandri fugind din faţa locomotivei. Edgar îşi lipeşte obrazul de geam ca să vadă mai bine cocioabele scorojite, mâncate de mucegai, balcoanele năpădite de tot soiul de plante agăţătoare, ulițele populate de puzderie de oameni, lumea împingându-se în faţă ca să vadă trenul trecând.

Trenul se îndreaptă spre inima Indiei. Nasik, Bhusaval, Jubbulpore, numele oraşelor sună tot mai ciudat şi - crede Edgar - mai melodios. Străbat un podiş vast unde soarele răsare şi apune fără ca ei să vadă vreun suflet de om.

Mai şi opresc din când în când, locomotiva scrâşneşte când intră în câte o gară pustie, bătută de vânt. Deodată din penumbrele peronului vânzătorii ambulanţi iau cu asalt ferestrele, strecurând platouri cu carne, arome înţepătoare, miros acru de lămâie şi betel, giuvaeruri, evantaie, vederi cu temple, cămile şi zei hinduşi, fructe şi dulciuri pudrate cu zahăr, alături de castroanele cerşetorilor - ulcele ciobite adăpostind câţiva bănuţi murdari. Pe geam intră mărfuri şi glasuri, luaţi, domnu', vă rog, cumpăraţi, domnu', pentru dumneavoastră, special pentru dumneavoastră, iar trenul se

pune iarăşi în mişcare şi unii dintre ei, îndeobşte cei tineri, se agaţă de scări, chicotesc până când îi alungă bastonul vreunui poliţist. Ba uneori se-ntrec cu gluma şi sar din tren doar după ce acesta a prins viteză.

Într-o noapte Edgar se trezeşte pe când trenul staţionează într-o gară mică, întunecoasă, undeva la sud de Allahabad. În crevasele clădirilor de pe marginea căii ferate stau înghesuite trupuri omeneşti. Peronul e pustiu, afară de câţiva vânzători care colindă de la o fereastră la alta, chiorându-se înăuntru ca să vadă dacă-i treaz vreun călător. Rând pe rând, se opresc la geamul lui Edgar, domnu', mango pentru dumneavoastră, nu vreţi să vă lustruiesc pantofii, domnu', scoateţi-i pe fereastră, domnu', samusa, foarte gustoase. Un loc cam singuratic pentru un lustragiu, îşi zice în sinea lui Edgar, când deodată un tânăr se opreşte în dreptul ferestrei sale. Nu spune nimic, priveşte doar spre el şi aşteaptă. La un moment dat Edgar nu mai suportă privirea stăruitoare a tânărului. Ce vinzi? îl întreabă. Sunt poet-wallah, domnule. Poet-wallah. Da, domnule, daţi-mi o anna şi am să vă recit o poezie. Ce poezie? Oricare, domnule, le ştiu pe toate, însă pentru dumneavoastră una specială, o poezie veche din Birmania, unde i se spune "Povestea călătoriei lui Leip-bya", însă eu îi zic "Duhul fluturelui", căci eu însumi am adaptat-o. Costă o anna. De unde ştii că merg în Birmaniâ? De unde? Ştiu, căci cunosc direcţia poveştilor, poemele mele sunt fiicele profeţiei. Poftim, o anna, iute fiindcă a pornit trenul, într-adevăr acesta se pune în mişcare scrâşnind din roţi. Spune-mi degrabă, strigă Edgar, cuprins de panică. Trebuie să ai un motiv pentru care ai ales compartimentul meu. Trenul se mişcă mai repede, iar părul tânărului flutură în vânt. O poveste despre vise, strigă tânărul. Toate sunt povesti cu vise. Mai iute acum, însă Edgar aude alte glasuri. Hei, băiete, dă-te jos din tren, tu, ăla fără bilet, dă-te jos, iar Edgar vrea să strige în spate când pentru o clipă apare în dreptul geamului turbanul unui poliţist care aleargă şi el, fulgerarea unui baston şi tânărul se desprinde şi dispare în noapte.

Trenul părăseşte podişul împădurit şi curând traseul

merge paralel cu cel al Gangelui, lăsând în urmă Benares, oraşul sfânt unde, în timp ce pasagerii îşi văd în continuare de somn, bărbaţii din oraş se scoală în zorii zilei si se duc să se scalde în apa râului şi să se roage. Ajung în Calcutta după trei zile şi din nou se urcă în birjele care îşi croiesc anevoie drum prin gloata din docuri. Edgar se îmbarcă pe un vas mai mic, căci nu mulţi călătoresc până la Rangoon.

Motoarele vaporului încep din nou să huruie. Străbat cursul mocirlos al Gangelui în direcţia Golfului Bengal.

Deasupra apei dau roată pescăruşii, iar văzduhul e greu şi umed. Edgar îşi scoate cămaşa şi-şi face vânt cu pălăria. La sud par să se adune nori de furtună, aşteptând. Calcutta dispare curând din zare. Dispar şi apele brune ale Gangelui ce-şi varsă spiralele de sediment în ocean.

Cunoscând itinerarul, Edgar ştie că au mai rămas doar trei zile până să ajungă în Rangoon. Se pune iar pe citit. Geamantanul e doldora de hârtii, jumătate de la Katherine, jumătate de la Departamentul de Război. Răsfoieşte rapoartele militare şi tăieturile din ziare, notele personale şi lista cu denumirile geografice. Zăboveşte asupra hărţilor şi se chinuie să reţină câteva expresii în birmaneză. Mai e şi un plic adresat "Acordorului de piane: a nu se deschide decât după sosirea în Mae Lwin, A.C." Fusese tentat să-l desfacă imediat după ce părăsise Anglia, însă rezistase din respect pentru doctor. Cu siguranţă Carroll avea motive temeinice să-i ceară să mai aştepte. Mai sunt şi două lucrări mai întinse, istorii despre Birmania şi despre regiunea Shan. Pe prima o citise în atelierul său din Londra, dar nu încetase să revină la ea. Denumirile străine te pot intimida, zice în sinea lui. Îşi aminteşte de a doua istorie, cea pe care i-o recomandase Katherine, scrisă chiar de Anthony Carroll. E surprins că nu-şi amintise de ea mai devreme şi începe să o citească. De la primele rânduri îşi dă seama că se deosebeşte mult de celelalte.

O PRIVIRE GENERALĂ ASUPRA POPOARELOR SHAN, CU O ATENŢIE SPECIALĂ ACORDATĂ RĂSCOALEI STATELOR DIN REGIUNEA SHAN

Prezentată de maior-chirurg Anthony Carroll, Mae Lwin, Statele de Sud ale Shanului

(De la Ministerul de Război: Vă rog să rețineți faptul că datele acestui raport pot suferi unele modificări. Ca atare, recomandăm tuturor celor interesați să urmărească îndeaproape adăugirile la acest raport, ele putând fi consultate la Departamentul de Război.)

I. Istoria generală a Shanului

Dacă-l vei întreba pe un birmanez despre geografia țării sale probabil îşi va începe descrierea cu nga-hlyin, cei patru uriaşi care trăiesc sub pământ. Lucru trist, dar istoria oficială nu oferă deloc spațiu unor asemenea complexități. Totuşi este imposibil să înțelegi istoria shanilor fără să consideri pe scurt geografia patriei lor. Teritoriul cunoscut în mod curent sub denumirea de "Statele Shan" constă într-un imens podiş situat în partea de est a regiunii, deasupra bazinului central al fluviului Irrawaddy - o vastă câmpie elizee mărginită la nord de Yunnan, iar la est de Siam. Acest podiş este străbătut de două fluvii năvalnice, răsucindu-se spre sud precum cozile unui balaur himalaian. Cel mai mare este Salweenul. Însemnătatea acestui relief pentru istoria (şi implicit situația politică actuală) constă în afinitatea popoarelor shan cu celelalte rase conlocuitoare de pe Platou, precum şi în faptul că aceste popoare sunt complet izolate de birmanezii din ținuturile transmontane. Terminologia uneori confuză merită însă privită cu băgare de seamă: folosesc termenul "birman" când mă refer la grupul etnic, iar pe cel de "birmanez" ca să descriu regatul şi guvernul Birmaniei, precum şi limba sa. Deşi aceşti termeni sunt deseori interşanjabili, doresc să subliniez deosebirea dintre ei: nu toți regii birmanezi au fost birmani; toți regii birmanezi au avut supuşi non-birmani, incluzând printre mulți alții pe cei din triburile kacin, karen şi shan, fiecare avându-şi odinioară propriile regate între hotarele actuale ale "Birmaniei". Astăzi, deşi aceste triburi se confruntă cu fărimițarea internă, ele nu se împacă cu faptul că se află sub stăpânirea altora. După

cum va reieşi din raport, răscoala shanilor împotriva dominației britanice îşi găseşte începuturile într-o răzmeriță împotriva unui rege birman.

Shanii - care îşi zic "tai" sau "thai" - moştenesc o istorie comună cu vecinii lor răsăriteni, siamezii, laoțienii şi yunnanezii. Shanii cred că vatra lor strămoşească se află în China de miazăzi. Deşi unii istorici se îndoiesc, există numeroase dovezi că, pe la sfârşitul secolului al XII-lea, pe vremea invaziilor mongole, triburile tai-thai au întemeiat mai multe regate, printre ele vestitul regat yunnanezian Xipsongbanna, al cărui nume înseamnă "regatul cu o mie de câmpuri de orez", străvechea capitală siameză de la Sukhothai şi - fapt mult mai important pentru subiectul acestui raport - două regate în cadrul granițelor actuale ale Birmaniei: regatul Tai Mao la nord şi regatul Ava lângă Mandalayul de astăzi. Puterea lor a fost într-adevăr uriaşă căci shanii au domnit peste o mare parte din Birmania vreme de trei secole şi ceva, mai precis de la căderea Păgânului, vestita capitală birmaneză (vastele ei temple, bătute de vânturi, mai veghează încă de pe malurile fluviului Irrawaddy) pe la începutul secolului al XIII-lea, până în anul 1555, când statul birmanez din Pegu a eclipsat imperiul shanilor din Ava, inaugurând astfel o domnie de trei secole, domnie din care s-a născut recentul regat al Birmaniei.

După prăbuşirea regatului shan de la Ava în anul 1555 şi după nimicirea în 1604 a regatului Tai Mao de către invadatorii chinezi, ținutul shan s-a fărâmițat în mai multe principate, precum cioburile unui - cândva - splendid vas de porțelan, iar acest proces de fragmentare continuă să afecteze Statele Shan chiar şi în zilele noastre. În pofida numeroaselor disensiuni, shanii reuşeau uneori să se mobilizeze împotriva duşmanului lor comun, birmanezii, vezi mai ales răscoala din Hanthawaddy în anul 1564 sau mai recent rebeliunea prilejuită de executarea unui influent conducător în Hsenwi, oraş din partea de nord a ținutului shan. Deşi aceste evenimente par îngropate în negura istoriei, importanța lor nu trebuie deloc minimalizată, căci în vremuri de război aceste legende se răspândesc pe întreg

cuprinsul podişului precum flăcările într-un ţinut pârjolit de arşiţă şi se înalţă împreună cu fumul poveştilor şoptite de bătrâni cârdurilor de copii adunaţi în jurul focurilor de tabără.

Consecinţa acestei fărâmiţări constă în dezvoltarea unor structuri politice centralizate demne de a fi luate în consideraţie, întrucât ele joacă un rol însemnat în momentul de faţă. Principatele Shan (în număr de patruzeci si unu prin 1870) constituiau cel mai înalt tip de organizare politică într-un sistem ierarhic superior de conducere locală. Denumite muang de către shani, ele erau conduse de un sawbwa (transliterare birmaneză pe care o folosesc în restul acestui raport). Imediat după sawbwa erau alte subdiviziuni, de la regiuni la grupuri de sate si la cătune, fiecare supunându-se acelui sawbwa. Această fragmentare a puterii conducea la dese războaie fratricide în Podişul Shan şi la neputinţa acestor triburi de a se coaliza şi de a scutura jugul dominaţiei bir-maneze. Analogia cu vasul de porţelan spart îşi vădeşte utilitatea: aşa cum cioburile vasului nu pot păstra apa, nici cioburile guvernelor nu pot ţine sub control anarhia, în consecinţă, o mare parte din ţinutul shan este bântuită de cete de dacoiţi (cuvânt indian însemnând bandiţi), o adevărată provocare pentru administraţia regiunii. Mult mai serioasă însă este rezistenţa organizată cunoscută sub numele de Confederaţia Limbin, care face obiectul restului acestui raport.

II. Confederaţia Limbin, Twet Nga Lu şi situaţia curentă

În anul 1880 s-a înfiinţat o mişcare organizată a shanilor împotriva stăpânirii birmaneze, care persistă şi astăzi. (Observaţi că la acea dată Anglia nu controla decât Birmania Inferioară - Birmania Superioară şi Mandalayul fiind conduse tot de regele birmanez.) în acel an sawbwa-ii statelor Mongnai, Lawksawk, Mongpawn şi Mongnawng au refuzat să apară înaintea regelui birmanez Thibaw la ceremonia anuală de supunere cu prilejul Anului Nou. Detaşamentul trimis de Thibaw n-a reuşit să-i captureze pe

răzvrătiții sawbwa. Apoi, în 1882, această sfidare a căpătat forme violente atunci când sawbwa din Kengtung l-a atacat şi l-a ucis pe reprezentantul birmanez din Kengtung. Încurajați de cutezanța sawbwa-ului din Kengtung, sawbwa-ul din Mongnai şi aliații săi s-au răzvrătit şi ei. În noiembrie 1883 au atacat garnizoana birmaneză din Mongnai, ucigând patru sute de soldați. Dar victoria lor a fost de scurtă durată. Birmanezii au contraatacat, forțându-i pe rebelii shani să se refugieze în Kengtung, peste râul Salween, unde defileurile muntoase şi jungla deasă îi protejau împotriva eventualelor incursiuni.

Deşi răzmerița era îndreptată împotriva guvernului birmanez, țelul ei nu viza neapărat independența ținutului Shan, fapt istoric deseori răstălmăcit, într-adevăr sawbwa-ii shani şi-au dat seama că fără o conducere centralizată puternică Statele Shan vor fi mereu slăbite de războaiele fratricide. Scopul lor principal era să-l răstoarne pe Thibaw şi să încoroneze un suzeran care să desființeze thathameda, un bir pe pământ pe care ei îl considerau nedrept. Astfel, şi-au ales drept candidat pe un birmanez, cunoscut drept Prințul Limbin, un membru deposedat de drepturi al casei Alaungpaya, dinastia conducătoare, iar răzmerița a devenit cunoscută sub denumirea de Confederația Limbin. În decembrie 1885 Prințul Limbin a sosit în Kengtung. Deşi mişcarea îi purta numele, s-a adeverit faptul că el nu era decât o marionetă, adevărata putere fiind deținută de sawbwa-ii shani.

Pe când Prințul Limbin se ascundea în văgăunile munților a reizbucnit războiul dintre Birmania Inferioară şi Marea Britanie, al treilea şi ultimul război anglo-birmanez. Înfrângerea birmanezilor în oraşul Mandalay de către forțele noastre a avut loc cu două săptămâni înainte ca Prințul Limbin să ajungă în Kengtung, însă din cauza distanței mari şi a terenului accidentat dintre Kengtung şi Mandalay, veştile au ajuns la Confederație abia după sosirea Prințului. Am sperat ca această Confederație Limbin să-şi abandoneze rezistența şi să ni se supună, însă ea a revenit la intențiile ei de început şi a declarat război Coroanei Britanice în numele

independenței Statelor Shan.

Se spune că natura are oroare de vid, iar acest lucru este valabil şi pentru politică, într-adevăr, retragerea în Kentung a Confederației Limbin în anul 1883 a lăsat vacante tronurile în multe dintre puternicele muang-uri shane, tronuri degrabă ocupate de către căpeteniile locale. Dintre aceşti uzurpatori s-a impus un războinic pe nume Twet Nga Lu, care a devenit conducătorul de facto al regiunii Mongnai. Originar din Kengtwang (a nu se confunda cu Kengtung - uneori stai şi te întrebi dacă nu cumva shanii şi-au denumit oraşele doar ca să producă confuzie printre vorbitorii de limbă engleză), sub-stat al Mongnaiului, Twet Nga Lu era un călugăr caterisit, ajuns un soi de haiduc, a cărui violență l-a făcut faimos în regiunea respectivă, atrăgându-i porecla de "Căpetenia-Bandit". Înainte ca sawbwa din Mongnai să se retragă în Kengtung, Twet Nga Lu a condus câteva atacuri asupra Mongnaiului, majoritatea eşecuri, însă Twet Nga Lu şi-a mutat tactica de pe câmpul de luptă în alcov, dobândind în cele din urmă puterea prin căsătoria cu văduva fratelui acelui sawbwa. Iar când sawbwa a fugit în Kengtung, Twet Nga Lu, cu sprijinul oficialilor birmanezi, a pus stăpânire pe Mongnai.

Twet Nga Lu, ca şi alți uzurpatori de facto, a domnit până pe la începutul acestui an, 1886, când forțele lui Limbin au lansat o ofensivă, recâştigând o mare parte din teritoriu. Twet Nga Lu s-a refugiat în oraşul său natal, de unde îşi continuă campania de violențe, lăsând în urma detaşamentelor sale numai sate pustiite. Conflictul dintre el şi sawbwa din Mongnai reprezintă unul dintre marile obstacole în calea unei păci durabile, în timp ce sawbwa se bucură de respectul supuşilor săi, Twet Nga Lu trece drept un ins feroce, un maestru al tatuajelor, al vrăjilor. Se spune că pe corpul lui sunt încrustate sute de amulete care, chipurile, l-ar face invincibil - motivul pentru care este atât de temut si de respectat. (O scurtă notă: amuletele constituie un aspect important atât în cultura birmaneză, cât şi în cultura shană. Ele pot fi orice, de la pietre prețioase la scoici ori statuete ale lui Buddha introduse sub piele printr-o

incizie. O teribilă variantă întâlneşti printre pescari: pietricele sau clopoţei implantaţi în organele genitale, practică ale cărei scop şi funcţie continuă să-i scape autorului acestor rânduri.)

La data acestui raport Confederaţia Limbin continuă să îşi sporească forţa, iar Twet Nga Lu este tot liber, dovezile regimului său de teroare fiind satele incendiate şi oamenii măcelăriţi. Orice efort de negociere s-a dovedit inutil. De la postul meu de comandă în fortul Mae Lwin n-am reuşit să stabilesc contacte cu Confederaţia Limbin, iar încercările mele de a-l contacta pe Twet Nga Lu au eşuat şi ele. Până acum proscrisul a fost arareori zărit de către britanici, unii punând la îndoială chiar şi existenţa lui, considerând-o mai degrabă o legendă inspirată de teroarea produsă de atacurile dacoiţilor. Cu toate acestea, se oferă o recompensă pentru capturarea "Căpeteniei-Bandit", viu sau mort - unul dintre numeroasele eforturi de instaurare a păcii în Podişul Shan.

Edgar citi pe nerăsuflate întreg raportul. Mai erau câteva scurte notiţe ale lui Carroll, toate după acelaşi calapod, adică înţesate cu digresiuni de natură istorică şi etnografică. Pe una dintre ele, o însemnare despre rutele de comerţ, doctorul mâzgălise sus pe prima pagină: "Vă rog să-l instruiţi pe acordor în legătură cu relieful ţinutului", însemnarea conţinea două anexe, una despre accesibilitatea unor trecători montane pentru artilerie, a doua, un compendiu despre plantele comestibile, "în caz că plutonul nu dispune de hrană suficientă", cu desene şi cu denumirea fiecărei plante redată în cinci limbi tribale.

Edgar fu uimit de contrastul dintre rapoartele doctorului şi cele ale oficialilor militari, dintre cele pe care le citise, întrebându-se dacă nu cumva aici era sursa fricţiunilor dintre ei. Ştia că majoritatea ofiţerilor erau de obârşie nobilă, educaţi la cele mai bune şcoli. Ca atare, îşi putea imagina resentimentul lor faţă de un om ca doctorul, provenind dintr-o familie relativ modestă şi cu toate acestea părând mult mai cultivat. Poate că acesta este motivul pentru care începe să-mi placă de el, îşi zise. După

terminarea şcolii, Edgar locuise o bucată de timp la un acordor de piane din Londra, un bătrân excentric care credea că un bun acordor trebuie să aibă cunoştinţe nu doar strict legate de instrumentul său, ci şi de "fizică, filosofie şi poezie". Aşa se face că Edgar, deşi nu urmase vreo facultate, ajunsese la douăzeci de ani să ştie mai multe decât mulţi absolvenţi.

Mai erau şi alte similitudini, gândi în sinea lui. În multe privinţe profesiile noastre seamănă, ele fiind printre cele puţine care transcend diferenţele de clasă: toată lumea se îmbolnăveşte, iar pianele de concert, ca şi pianinele din cârciumi, se dezacordează şi ele. Edgar se întreba dacă acest lucru însemna realmente ceva pentru doctor, căci învăţase de timpuriu că un lucru necesar nu era neapărat şi acceptat. Deşi frecventa destul de des casele bogătaşilor, proprietari de piane scumpe, şi intra deseori în vorbă cu ei pe subiecte de natură muzicală, nu s-a simţit niciodată bine primit. Avea acest sentiment acut de înstrăinare şi în alte împrejurări, de pildă când se simţea exagerat de pedant în prezenţa dulgherilor, fierarilor, hamalilor pe care-i contacta deseori în legătură cu munca sa. Îşi aminti că-i vorbise lui Katherine despre acest sentiment de neapartenenţă curând după căsătorie într-o dimineaţă când se plimbau pe malul Tamisei. Ea a râs doar şi l-a sărutat, atingându-l cu obrajii înroşiţi de frig, cu buzele ei calde şi umede, îşi aminti acest lucru la fel de bine cum îşi amintea şi ce-i spusese ea: Crede ce vrei despre unde-ţi este locul, tot ce mă interesează pe mine este că eşti al meu. Cât despre celelalte cunoştinţe ale sale, găsea sprijin în interesul lor comun, ca acum când se îndrepta spre Rangoon şi simţea ceva asemănător faţă de doctor.

Păcat că doctorul n-a scris şi despre pian, căci el este eroul tuturor acestor strădanii, absenţa lui fiind o gravă omisiune din relatarea de până acum. Îl amuza ideea că doctorul Carroll îi făcuse pe cei din armată să-i citească excursurile istorice - şi ca atare ar fi cinstit să-i oblige să citească şi despre pian. În culmea extazului său creativ şi al ataşamentului crescând faţă de misia sa şi a doctorului, se sculă din pat, luă călimara, tocul şi o coală de hârtie, aprinse o altă lumânare, căci prima se consumase aproape de tot, şi

începu să scrie.

Domnilor,

Vă scriu de pe puntea vaporului cu destinația Rangoon. Mă aflu în a paisprezecea zi de călătorie şi mărturisesc că m-am delectat cu peisajele ce le-am văzut până acum, precum şi cu rapoartele amănunțite pe care funcționarii dumneavoastră mi le-au pus la dispoziție. Dar mă surprinde faptul că s-a scris foarte puțin despre scopul călătoriei mele, anume pianul în cauză. Astfel, în numele adevărului istoric, cât şi pentru cultura generală a celor de la Departamentul de Război socot necesar să vă procur eu însumi aceste informații. Simțiți-vă liberi să dispuneți de ele cum credeți de cuviință. Stimați domni, în caz că doriți date suplimentare, vi le voi oferi cu dragă inimă.

Istoria pianului Erard

Istoria pianului Erard ar putea fi povestită firesc cu cele două începuturi: cel al istoriei pianului şi cel al istoriei lui Sebastien Erard. Prima însă este lungă şi complicată, desigur fascinantă, însă o provocare prea mare pentru pana mea, căci eu nu sunt decât un acordor pasionat de istorie, nu un istoric pasionat de piane. Ajunge să spun că după inventarea pianoforte-ului de către Cristofori pe la începutul veacului al XVIII-lea pianul a suferit modificări majore, iar Erard-ul, subiectul acestei epistole, este îndatorat, ca toate pianele moderne, acestei splendide tradiții.

Sebastien Erard era neamț, născut în Strasbourg şi în anul 1768, pe când avea şaisprezece ani, s-a dus la Paris, unde a devenit ucenicul unui meşter de clavecine. Flăcăul era, ca să mă exprim simplu, un fenomen şi renunțând curând la ucenicie îşi deschise primul atelier. Ceilalți meşteri parizieni se simțeau atât de amenințați de talentul tânărului, încât porniră o campanie de denigrare împotriva lui, încercând să-l facă să-şi închidă atelierul după ce acesta inventase un clavecin mécanique, un clavecin cu registre

multiple, pană şi plectroane din piele de viţel, toate operate cu ajutorul unui ingenios mecanism cu pedală care nu existase înainte, însă, în pofida boicotului, modelul său era atât de impresionant, încât ducesa de Villeroi a decis să-l finanţeze pe tânărul Erard, iar acesta a început să fabrice pianoforte-uri, cei care i le cumpărau fiind chiar amicii de viţă nobilă ai ducesei. De data asta tânărul a trezit furia importatorilor de piane englezeşti, furie alimentată de neaşteptata concurentă. Importatorii au încercat să-l atace în propria lui locuinţă, dar au fost împiedicaţi de nimeni alţii decât de oştenii lui Ludovic al XVI-lea. Erard a devenit atât de renumit, încât însuşi regele i-a dat licenţă exclusivă de comerţ. În ciuda ajutorului regal, Erard şi-a îndreptat atenţia în cele din urmă asupra străinătăţii şi pe la mijlocul anilor 1780 s-a dus la Londra, unde a înfiinţat un atelier pe Great Marlborough Street. Se afla acolo pe 14 iulie 1789 când Bastilia a fost devastată şi când trei ani mai târziu epurările Regimului de Teroare au zguduit din temelii Franţa. Sunt sigur că sunteţi la curent cu aceste evenimente. Mii de burghezi au fugit din ţară sau au sfârşit ghilotinaţi. Dar puţini oameni cunosc faptul că cei care au fugit sau au fost executaţi au lăsat în urmă mii de opere de artă, inclusiv instrumente muzicale. Orice s-ar spune despre gusturile francezilor, trebuie observat că până şi în viitoarea revoluţiei, când savanţii si muzicienii îşi pierdeau capetele, cineva a decis că muzica trebuie totuşi protejată. A fost înfiinţată o Comisie Provizorie a Artelor, iar Antonio Bartolomeo Bruni, un violonist mediocru de la Commedie Italienne a fost numit Director al Patrimoniului. Vreme de paisprezece luni acesta a strâns instrumentele celor condamnaţi. Cu totul s-au adunat peste trei sute, iar fiecare îşi are povestea lui tragică. Antoine Lavoisier, marele chimist, şi-a pierdut viaţa, iar Zimmerman-ul său, fabricat în Franţa, a căzut şi el victimă Terorii. Nenumărate alte piane, chiar şi azi în bună stare de funcţionare, au istorii asemănătoare. Dintre acestea şaizeci şi patru erau pianoforte-uri, iar dintre cele de fabricaţie franceză majoritatea celor confiscate erau Erard-uri, douăsprezece la număr. Dovadă a gustului lui Bruni sau al

victimelor, această tragică diferență a stabilit poate pentru totdeauna reputația Erard-ului ca fiind pianul cel mai sensibil dintre toate. Este semnificativ faptul că nici Sebastien şi nici fratele său, Jean Baptiste, care a rămas în Paris, n-au suferit din cauza Terorii, deşi fuseseră finanțați chiar de Coroană. Dintre cele douăsprezece pianoforte-uri se cunoaşte locația a unsprezece, iar eu le-am acordat pe toate cele care se află în Anglia.

Sebastien Erard este fireşte mort, însă atelierul său din Londra mai funcționează încă. Restul acestei poveşti ține mai mult de frumusețea tehnică, iar dacă nu pricepeți mecanica celor descrise de mine trebuie măcar să o apreciați, aşa cum apreciez şi eu funcționarea tunurilor dumneavoastră fără să înțeleg o iotă din compoziția chimică a gazelor care le fac să explodeze. Inovațiile lui au revoluționat construcția pianelor. De pildă, sistemul cu dublă eşapare, mecanisme à etrier - de fiecare şină se ataşează un singur ciocănel în loc de şase, ca la pianele Broadwood, apoi agrafa şi bara armonică - toate acestea sunt inovațiile lui Erard. Napoleon a cântat la un Erard; Erard i-a trimis cadou lui Haydn un pian de concert; Beethoven s-a folosit de unul vreme de şapte ani.

Sper că aceste informații vă vor ajuta să înțelegeți mai bine şi să apreciați cum se cuvine minunatul instrument ce se află la hotarele îndepărtate ale Imperiului nostru. O asemenea creație merită deopotrivă respect şi multă atenție. Ea trebuie îngrijită aşa cum este îngrijit un obiect de artă într-un muzeu. Munca acordorului este demnă de calitatea instrumentului şi, sper, doar primul pas din procesul continuu de îngrijire a acestuia.

Al dumneavoastră umil slujitor, Edgar Drake,
acordor de piane specializat în marca Erard

După ce isprăvi de citit se aşează şi îşi pironi ochii asupra colii de hârtie, răsucindu-şi tocul. Reflectă vreme de un minut, tăie peste "îngrijită" şi scrise deasupra "apărată". La urma urmelor, erau militari! Împături scrisoarea şi o puse într-un plic pe care îl vârî în geantă intenționând să-l expedieze din Rangoon. În cele din urmă i se făcu somn.

Sper că vor citi scrisoarea, îşi zise zâmbind în sinea lui, după care adormi. Fireşte, în acel moment nu avea cum să ştie de câte ori urma ea să fie citită, inspectată, trimisă criptografilor, ținută în lumină, cercetată chiar şi cu lupa. Căci atunci când dispare un om, ne agățăm de tot ce a lăsat în urma sa.

Zăriră pământul în zori, la trei zile după ce părăsiseră Calcutta, un far cocoțat pe un turn de piatră înalt şi roşu. "Reciful Alguada", îl auzi Edgar pe un scoțian vârstnic de lângă el spunându-i unui tovarăş de călătorie. "Al dracului de greu de ocolit. Un adevărat cimitir pentru navele care se încumetă să se apropie de el." Edgar ştia din hărți că se aflau la doar douăzeci de mile sud de Capul Negrais şi că aveau să ajungă curând în Rangoon.

În mai puțin de un ceas vaporul trecu de balizele ce semnalizau bancurile de nisip îngrămădite la gura râului Rangoon, unul dintre sutele care alimentează Delta fluviului Irrawaddy. Trecură şi de câteva vase ancorate, iar bătrânul îi lămuri că erau nave comerciale care încercau să evite taxele vamale. Vaporul o coti spre nord, iar aici pragurile de nisip erau chiar mai înalte decât țărmul, devenind nişte insule împădurite. Canalul era mai adânc şi aproape de două mile lățime. Dacă n-ar fi fost uriaşele obeliscuri roşii de fiecare parte a gurii râului nu şi-ar fi dat seama că de fapt navigau spre interior.

Călătoriră în amonte vreme de câteva ceasuri printr-un ținut jos, neted, destul de şters, însă Edgar fu pătruns de o vie emoție când trecură pe lângă un şir de pagode mărunte, cu zugrăveala albă coşcovită. Mai în interior, chiar lângă firul apei, erau mai multe cocioabe, iar în bătătura lor se jucau copii. Fluviul se îngusta, însă ambele maluri se vedeau acum desluşit, maluri nisipoase înghițite de vegetația deasă. Vaporul urma un traseu sinuos, îngreunat de bancurile de nisip şi de numeroasele meandre, într-un târziu la una dintre cotituri apărură în zare nişte bărci. Pe punte se auzi un murmur, iar ceilalți pasageri coborâră rând pe rând scările ce duceau la cabine.

- Am ajuns? îl întrebă Edgar pe bătrân.

- Ajungem foarte curând. Priviți, zise omul ridicându-şi brațul şi arătând spre pagoda ce se înălța pe o colină îndepărtată: Shwedagon. Trebuie să fi auzit de ea.

Edgar încuviință din cap. De fapt, aflase despre acest templu înainte să fi primit însărcinarea cu Erard-ul, când citise despre minunățiile sale într-un articol scris de soția unui judecător din Rangoon, descrieri înțesate cu adjective: poleit, aurit, strălucitor. Parcursese cu privirea articolul din gazetă, întrebându-se dacă o fi menționat vreun instrument muzical, vreun echivalent buddhist, socotind că o asemenea casă de rugăciune avea nevoie de muzică, întâlnind mereu aceleaşi pasaje cu "giuvaere aurite, strălucitoare" şi "cutumele ciudate ale birmanilor" se plictisise de articol şi uitase de el până acum. În depărtare templul părea un uriaş breloc sclipitor.

Vaporul încetini şi casele ce împestrițau malul se desluşeau mai bine dintre frunzişuri. Mai sus, tot lângă țărm, fu uimit să vadă elefanți care lucrau la defrişarea pădurii, bărbați care şedeau pe grumazul lor în timp animalele ridicau din apă cu trompele trunchiuri gigantice si le depozitau pe mal. Privi îndelung, uimit de puterea lor, ca şi când trunchiurile copacilor ar fi fost uşoare ca fulgul. După ce vaporul se apropie de țărm se puteau vedea chiar si râuşoarele brune ce li se scurgeau pe piele în timp ce animalele se stropeau de zor cu apa din jur.

Trecură pe lângă alte vase, tot mai dese, vaporaşe cu punți duble, vechi bărci pescăreşti pictate cu înflorită scriere birmaneză, bărcuțe cu vâsle şi schifuri înguste şi fragile, cât să încapă un om. Mai erau si alte ambarcațiuni cu forme si pânze neobişnuite. Aproape de mal depăşiră o navă ciudată cu o velă lată fluturând deasupra altor două mai mici.

Se apropiau repejor de chei şi în fața ochilor răsăriră clădirile guvernamentale în stil european - nişte construcții impunătoare din cărămidă, cu colonade albe, strălucitoare.

Vaporul se îndrepta spre debarcader, ataşat de mal cu o platformă lungă, prinsă în balamale, lângă care aştepta un grup de hamali. Nava şovăia, cu motoarele în marşarier ca să-i încetinească înaintarea. Un marinar aruncă pe chei o

parâmă care fu prinsă şi răsucită în jurul babei de cheu. Numaidecât hamali goi până la brâu, cu o cârpă înfăşurată în jurul coapselor şi trecută printre picioare, se apucară să coboare din doc o altă platformă, care, izbindu-se cu putere de puntea vaporaşului, fu aşezată de-a curmezişul ca să-i ajute pe pasageri cu bagajele. Edgar stătea în umbra marchizei şi îi urmărea cu privirea: bărbaţi mărunţei cu prosoape în jurul capului ca să-i ferească de soare, cu tatuaje pe tot trupul, începând de pe piept, întinzându-se pe coapse, răsucindu-se şi sfârşind pe deasupra genunchilor.

Îşi îndreptă privirile spre ceilalţi pasageri: mulţi discutau relaxaţi pe punte, unii arătând spre clădiri şi probabil schimbând impresii despre ele. Îşi întoarse apoi ochii din nou spre hamalii care roboteau şi ale căror tatuaje îşi schimbau conturul după mişcările braţelor musculoase care se încordau sub sacoşele şi geamantanele de piele. Pe mal, la umbra arborilor, o mulţime de oameni aşteptau lângă mormanul crescând de bagaje. Dincolo de ei Edgar zări uniformele kaki ale soldaţilor britanici care păzeau o poartă scundă. Şi mai departe, în umbra şirului de arbori banya de pe mal, mişcări vagi, jocuri de lumină şi întuneric.

Într-un târziu, după ce bărbaţii tatuaţi isprăviră de descărcat, pasagerii traversară platforma de lemn îndreptându-se spre trăsuri, femeile ascunzându-se de soarele torid sub umbrele, iar bărbaţii sub jobenuri ori sub uşoarele topi1. Edgar se luă după bătrânul cu care vorbise în cursul

---

1 Pălărie de soare din fibre de sola (plantă tropicală).

---

dimineţii, străduindu-se să-şi ţină echilibrul pe platforma cam şubredă. Puse piciorul pe debarcader. Conform înţelegerii, trebuia să fie întâmpinat în port de către personal militar. Pentru o clipă îl cuprinse panica. Poate nu ştiu că am sosit.

În spatele santinelelor se mişcau umbre nedesluşite, ca un animal abia trezit din somn. Începu să transpire din greu şi îşi scoase batista ca să-şi şteargă broboanele de pe frunte.

- Domnule Drake, strigă cineva din mulțime.

Edgar caută cu înfrigurare glasul. Câțiva militari stăteau la umbră. Văzu un braț ridicat.

- Domnule Drake, aici.

Edgar îşi croi drum printre pasagerii şi servitorii care mişunau în jurul bagajelor. Un ofițer tânăr ieşi înaintea lui şi salută.

- Bun venit în Rangoon, domnule Drake. Îmi pare bine că m-ați observat. N-aş fi ştiut cum să vă recunosc. Căpitanul Dalton din regimentul Herefordshire.

- Bună ziua. Mama mea e din Hereford.

Chipul ofițerului se lumină.

- Ce coincidență fericită! Era un tânăr bronzat, cu umeri lați, păr blond pieptănat cu cărare pe mijloc.

- Într-adevăr, fericită coincidență, zise acordorul, aşteptând ca tânărul să adauge ceva. Însă acesta râse doar, nu atât de coincidență, cât de faptul că de curând devenise căpitan şi era mândru să-şi menționeze gradul. Edgar îi întoarse zâmbetul, căci după cinci mii de mile călătoria părea să-l fi readus brusc acasă.

- Nădăjduiesc că ați avut parte de o călătorie plăcută.

- Cu adevărat plăcută.

- Sper că nu vă deranjează să aşteptați o clipă. Mai avem ceva de luat cu noi pentru Statul Major.

Când fură adunate toate bagajele într-un singur loc, unul dintre soldați îi chemă pe hamali care aruncară încărcătura pe umeri. Trecură de santinelele de la poartă şi ajunseră într-o stradă unde aşteptau mai multe trăsuri.

Edgar avea să-i scrie lui Katherine că după cei cincisprezece paşi care îl purtaseră de la poartă la trăsură Birmania i se dezvăluise ca o scenă de teatru după ridicarea cortinei. Ajuns în stradă, gloata se repezi spre el. Dădu să se întoarcă. Mâini se agitau să-i vâre sub nas coşulețe cu mâncare. Femei îl pironeau cu chipurile lor vopsite în alb, femei ținând între degete ghirlande de flori. Un cerşetor, un băiețel trist, cu scabie şi bube purulente, i se lipi de picioare. Când până la urmă se întoarse nimeri nas în nas cu nişte bărbați care purtau coşuri cu mirodenii în vârful unor prăjini

lungi, în față, soldații se chinuiau să-i croiască drumul prin mulțime. Dacă nu i-ar fi împiedicat ramurile giganticilor arbori banyan, cei de la ferestre ar fi putut vedea un şir kaki străbătând în zigzag un mozaic şi un bărbat înaintând anevoie, parcă fără o țintă precisă, ba tresărind la auzul unei tuse, ba cercetându-l mirat pe omul cu betel care scuipase lângă piciorul lui, întrebându-se dacă fusese un gest de amenințare sau poate un mod original de a-şi face reclamă, până când îl auzi pe unul dintre soldați: "După dumneavoastră, domnule Drake", căci ajunseseră la trăsură. Şi pe cât de iute intrase în această lume, pe atât de iute scăpă de ea vârându-se înăuntru. Ca prin farmec strada dispăru numaidecât.

După el urcară cei trei militari, doi în față, unul la dreapta lui. De pe acoperişul trăsurii unde erau cuferele răzbăteau zgomote. Vizitiul urcă pe capră, iar Edgar îl auzi dând un strigăt şi plesnind din bici. Trăsura se urni din loc.

Şedea cu fața înainte, însă poziția geamului nu-l lăsa să vadă bine afară. Imaginile se succedau cu repeziciune, ca paginile întoarse ale unei cărți ilustrate - fiecare privelişte, neaşteptată, prost încadrată. Soldații şedeau impasibili, iar tânărul căpitan surâdea.

Înaintau cu greu prin mulțime, însă prinseră viteză după ce începură să se rărească vânzătorii. Trecură pe lângă şiruri de clădiri guvernamentale. În fața uneia dintre ele discutau nişte englezi mustăcioşi, îmbrăcați în costume închise, iar în spatele lor aşteptau doi şikşi1.

---

1 Locuitori din Punjab.

Drumul era pavat cu dale de piatră şi era surprinzător de neted. Ajunseră la o intersecție, în locul fațadelor ample ale birourilor guvernamentale se zăreau acum nişte clădiri mai mici, tot în stil european, cu terase adăpostind leneşe plante tropicale. Zidurile aveau aceeaşi patină cenuşie, mucegăită pe care o observase la multe case din India. Trecură de o dugheană în care zeci de bărbați tineri şedeau pe scăunele în jurul unor mese joase încărcate cu oale şi

mormane de mâncăruri prăjite. Fumul acru al uleiului de gătit ajungea până la trăsură, înțepându-i ochii. Clipi de câteva ori şi dugheana dispăru, în locul ei apărând o femeie cu o tavă cu nuci de betel şi nişte frunze. Femeia se lipi de geamul trăsurii şi privi înăuntru de după umbra unei pălării largi de paie. Aidoma precupețelor de pe țărm, chipul ei era vopsit în cercuri albe - discul lunii pe pielea ei smeadă.

Edgar se întoarse către soldat.

- Ce are pe față?

- Vopseaua?

- Da. Am văzut-o la femeile din port, însă modele diferite, ciudate...

- Thanaka, lemn de santal pisat. Mai toate femeile îl folosesc şi mulți dintre bărbați, îi vopsesc cu ea chiar şi pe bebeluşi.

- De ce?

- Se spune că-i protejează de soare şi-i face mai frumoşi. Noi am botezat-o "pudră birmaneză". De ce folosesc englezoaicele fard?

Trăsura se opri. De afară se auzeau glasuri.

- Am ajuns?

- Nu, mai avem încă mult. Nu ştiu de ce ne-am oprit. Aşteptați o clipă să văd ce se întâmplă.

Ofițerul deschise uşa şi se aplecă afară, după care se trase înapoi în trăsură.

- Ce se-ntâmplă?

- Un accident. Uitați-vă şi dumneavoastră. Mereu pățim chestia asta când o luăm pe străzile înguste. Astăzi însă se lucrează la pavarea drumului către Pagoda Sule, aşa că am fost nevoiți să venim pe aici. Ar putea dura câteva minute bune. Uitați-vă dacă vreți.

Edgar îşi scoase capul pe fereastră. O bicicletă era căzută peste grămezi verzi de linte revărsată din două coşuri răsturnate. Un bărbat, probabil cel cu bicicleta, îşi îngrijea genunchiul sângerând, în timp ce proprietarul lintei, un indian subțirel îmbrăcat în alb, încerca disperat să salveze puținele boabe ce nu fuseseră înghițite de gunoiul de pe stradă. Nici unul din ei nu părea foarte supărat, în jur se

adunase ciopor de gură-cască, unii pasămite ca să dea o mână de ajutor, însă cei mai mulți doar ca să privească. Edgar se dădu jos din trăsură.

Strada era într-adevăr îngustă, flancată de şiruri nesfârşite de fațade, iar în dreptul fiecăreia două-trei scări abrupte duceau într-o curte îngustă, înțesată acum de privitori. Bărbații purtau pe cap turbane legate uşor, iar în jurul brâului erau încinşi cu o pânză dreaptă trecută printre picioare şi înnodată la spate. Totuşi turbanele se deosebeau de cele ale soldaților sikhi. Amintindu-şi de relatarea unui călător prin Birmania, Edgar bănui că era vorba de gaung-baung, paso-urile1, în vreme ce fustele femeilor

---

1 Piesă specifică portului birmanez

---

erau mai largi şi purtau altă denumire - hta main - silabe ciudate, mai mult aspirate decât rostite. Femeile erau toate vopsite pe față cu extractul din lemn de santal. Unele aveau pe obraji dungi subțiri şi paralele, altele, cercuri, ca femeia pe care o zăriseră din trăsură, sau înfloriturI coborând pe şaua nasului. Celor cu tenul închis - observă Edgar - thanaka le dădea un aer misterios, fantomatic, iar celor rujate strident, o înfățişare de-a dreptul burlescă. Tot acest spectacol avea ceva tulburător, ceva pe care nu reuşea să-l identifice, dar care după primul şoc - cum avea să recunoască în scrisoarea către Katherine - nu era deloc lipsit de farmec. Poate că nu merge la tenul englezoaicelor - scria el - însă are ceva deosebit şi - adăuga el cu emfază - parcă ai admira o operă de artă, ca să nu existe dubii.

Ochii i se plimbară pe fațadele caselor până sus la balcoanele decorate cu ferigi şi ghirlande de flori, balcoane care gemeau sub greutatea privitorilor, mai ales copii cu brațele lor subțiri încolăcite în jurul balustradelor din fier forjat. Unii strigau la cei de jos chicotind şi făcând cu mâna. Edgar le răspunse.

Biciclistul îşi redresă vehiculul îndreptându-i ghidonul strâmbat, în timp ce hamalul renunță să mai adune lintea de pe jos, fiind ocupat să repare unul din coşuri chiar acolo pe

mijlocul drumului. Vizitiul îi adresă câteva cuvinte, iar gloata izbucni în râs. Hamalul se trase la marginea străzii. Edgar le făcu din nou cu mâna copiilor şi se strecură înapoi în trăsură. O luară din loc şi ajunseră pe un bulevard încadrând o clădire mare, împodobită cu umbreluţe aurii. Căpitanul îl informă: Pagoda Sule. Lăsară în urmă o biserică, minaretele unei moschei, primăria, încă o piaţă pe promenadă, în dreptul statuii lui Mercur, zeul roman al negustătorilor - monument înălţat de britanici ca simbol al comerţului lor, care însă îi veghea de fapt pe tarabagii.

Drumul se lăţise binişor şi trăsura prinse viteză. Curând peisajele apăreau şi dispăreau mult prea iute ca să poată fi cuprinse cu privirea.

***

Călătoriră vreo jumătate de ceas şi se opriră pe un drum pietruit în faţa unei case cu două etaje. Ferindu-şi capetele, militarii ieşiră din trăsură unul după altul, iar hamalii se repeziră spre acoperiş ca să dea jos cuferele. Edgar coborî şi el şi trase adânc aer în piept. Deşi un soare puternic arsese tot timpul, chiar şi acum la asfinţit, aerul de afară era răcoros faţă de cel stătut din trăsură.

Căpitanul îl conduse pe Edgar în direcţia casei. La poartă trecură de cele două santinele cu chipuri împietrite şi cu săbii încinse la brâu. Căpitanul dispăru înăuntru şi reapăru cu un teanc de hârtii.

- Domnule Drake, zise el, se pare că au intervenit unele schimbări în planurile noastre. Iniţial era vorba să fiţi aşteptat în Rangoon de domnul căpitan Nash-Burnham din Mandalay, care este la curent cu proiectele domnului doctor Carroll. Domnul Nash-Burnham a fost aici ieri la un instructaj în legătură cu dacoiţii care ne creează probleme în Statele Shan, însă mă tem că vasul pe care trebuia să vă îmbarcaţi a intrat în reparaţii, iar dânsul s-a grăbit să ajungă înapoi în Mandalay, spuse Dalton, oprindu-se să se uite pe hârtii. Asta nu înseamnă că veţi pleca mai târziu decât a fost stabilit. Am reuşit să vă facem rost de o cabină pe vaporul

Companiei Irrawaddy Flotilla, care pleacă spre sfârşitul săptămânii. Sper să nu fie un inconvenient?

- Câtuşi de puțin. Nu mi-ar displăcea să dau o raită prin zonă în zilele rămase.

- Bineînțeles. De fapt, chiar voiam să vă invit mâine la o vânătoare de tigri. I-am sugerat acest lucru domnului căpitan Nash-Burnham, iar dânsul a spus că ar fi un mod foarte plăcut de a vă petrece timpul şi de a vă familiariza cu regiunea.

Edgar protestă:

- Dar n-am vânat niciodată!

- Ar fi un început excelent, o distracție pe cinste, în orice caz cred că sunteți obosit. Am să revin mai târziu.

- Ce altceva ați mai pus la cale?

- Nimic pentru astăzi. Domnul căpitan Nash-Burnham spera să vă întâlnească. Eu, unul, v-aş recomanda să vă odihniți nițel. Hamalul o să vă arate unde veți locui - şi făcu cu capul spre indianul care aştepta.

Edgar mulțumi căpitanului şi îl urmă pe hamal. Recuperară cuferele şi merseră până la capătul aleii unde începea un drum lat. O ceată de călugări tineri îmbrăcați în robe de culoarea şofranului trecu pe lângă ei. Hamalul nu păru să-i observe.

- De unde vin? îl întrebă Edgar, vrăjit de frumusețea veşmintelor unduitoare.

- Cine, domnule? întrebă hamalul.

- Călugării.

Stăteau în colțul străzii, iar hamalul se întoarse şi arătă spre direcția din care apăruseră călugării.

- Shwedagon, domnule. Cei care nu sunt soldați prin părțile astea vin să vadă Shwedagonul.

Edgar se trezi la poalele unei coline înțesate cu zeci de pagode mici, până sus la piramida aurie care sclipise peste râu, devenită brusc o clădire uriaşă, impunătoare. Pâlcuri de pelerini mişunau la baza scărilor. Edgar citise că armata britanică se încartiruise în jurul pagodei, însă nu-şi imaginase că atât de aproape. Fără tragere de inimă, se grăbi să-l ajungă din urmă pe hamal, care trecuse deja drumul şi o

luase pe o uliță îngustă. Merseră până la capătul unei barăci lungi. Hamalul puse jos cuferele şi deschise uşa.

Era o odaie simplă, folosită de ofițerii aflați în misiune, iar hamalul îi spuse că locuințele din jur erau tot dormitoare ale garnizoanei.

- Domnule, dacă aveți nevoie de ceva, bateți la orice uşă.

Omul se înclină şi îşi luă la revedere. Edgar aşteptă până ce nu-i mai auzi paşii, după care închise uşa şi coborî pe alee până la baza şirului de scări ce duceau la templu. Pe o plăcuță scria: "Fără pantofi şi fără umbrelă" şi îşi aminti despre cel de-al treilea război anglo-birmanez când emisarii britanici refuzaseră să se descalțe în fața regelui birman. Îngenunche şi-şi scoase ghetele şi cu ele sub braț începu să urce şirul nesfârşit de scări.

Simțea dalele reci şi umede sub tălpile goale. Urcuşul era flancat de vânzători ambulanți, lâncezind la umbră, veghindu-şi marfa: felurite obiecte religioase, picturi şi statuete ale lui Buddha, ghirlande de iasomie, cărți şi evantaie, coşuri pline cu mâncare, pachețele cu beţigaşe parfumate, lotuşi confecționați din foițe de aur şi argint. Pretutindeni urcau pelerini: călugări, cerşetori, elegante femei birmaneze, îmbrăcate în veşminte scumpe. Ajuns în vârf, trecu pe sub un portic cu basoreliefuri complicate până când ajunse pe o platformă uriaşă din marmură albă lângă domurile aurite ale unor pagode mai mici. Alaiul de credincioşi se deplasa în sensul acelor de ceasornic, nesfiindu-se să-l scormonească cu privirile pe englezul înalt care păşind în şuvoiul de trupuri se lăsă purtat prin fața şirurilor de altare şi a credincioşilor îngenuncheați care îşi treceau printre degete boabele mari de mătănii. Privi sus spre pagodă - o cupolă aidoma unui clopot subțiat la vârf unde trona o umbrelă cilindrică, îl orbiră reflexele aurii, razele proiectate pe dalele albe, masa pulsândă de credincioşi. La jumătatea drumului se opri la umbră să-şi tragă sufletul şi să-şi tamponeze fruntea, când îi atrase atenția sunetul înfundat al unui cântec.

La început nu-şi dădu seama de unde vine, căci

ecourile răsfrânte de coridoarele altarelor se amestecau cu cânturile credincioşilor. O luă pe o potecă îngustă din spatele platformei, unde un călugăr se ruga în mijlocul unui grup de oameni într-o limbă hipnotică, nu birmaneza, ci - cum avea să afle mai târziu - pali 1. Cântecul se auzea tot mai desluşit.

---

1 Odinioară, lingua franca în țările buddhiste ale Asiei de sud-est.

Sub crengile plecate ale unui arbore banyan îi zări pe muzicanți.

Erau patru, iar aceştia îşi ridicară privirile arătându-i că-l observaseră. Zâmbind, Edgar le cercetă instrumentele: o tobă şi un panou ce semăna cu un xilofon, un corn lung ca un gât de gâscă şi o harfă. Ultimul dintre instrumente îi atrase luarea-aminte, căci recunoscuse clavecinul, fireşte bunicul pianului. Harfa era o adevărată bijuterie, cioplită astfel încât părea să fie ceva între corabie şi lebădă, iar strunele erau foarte apropiate unele de altele, lucru posibil - observă el - datorită formei sale neobişnuite. Un model ingenios, îşi zise, în timp ce degetele omului se plimbau moale pe strune. O melodie stranie, discordantă, pe care Edgar nu reuşea deloc să o identifice. Remarcă felul oarecum hazardat în care săltau tonurile. Ascultă mai atent, însă melodia continua să-i scape.

Curând sosi un alt vizitator, un birmanez elegant ținând de mână un copil. Edgar înclină capul spre ei şi ascultară muzica împreună. Apariția celuilalt bărbat îi aminti că în acea seară căpitanul Dalton urma să vină să-l ia şi că trebuia să se spele şi să se îmbrace. Cu părere de rău îi părăsi pe muzicanți şi, după ce dădu un ocol pagodei, nimeri din nou în îmbulzeala de la intrare. Coborî împreună cu şuvoiul de oameni până în stradă şi se aşeză pe treapta de jos ca să-şi lege ghetele, în jur bărbați şi femei se încălțau şi se descălțau cu repeziciune. Ocupat cu şireturile, începu să fluiere încercând să reproducă bucata pe care o auzise. Se ridică în picioare, în acea clipă o zări.

Stătea la doi metri distanță de el cu zdrențele curgând

pe trupul ei vopsit în galben închis, cu un bebeluş sprijinit de coapsă şi cu mâna întinsă. El clipi de mai multe ori crezând că era o vedenie - imaginea fantomatică a pagodei aurite, un fel de amețeală, ca atunci când stai cu ochii prea mult în soare. Ea îi prinse privirea şi făcu câțiva paşi spre el, moment în care el observă că auriul nu era de la vopsea, ci de la colbul care îi acoperea fața, brațele şi picioarele goale, în timp ce o cerceta cu privirea, ea întinse spre el bebeluşul, fărâma de om adormită pe care îşi încleştase mâinile galbene. El îi privi chipul şi ochii negri, rugători, reliefați de tenul galben. Abia mai târziu avea să afle că acel colb era de fapt şofran - ceea ce birmanezii numesc sa-nwin şi pe care femeile şi-l presară pe corp imediat după naştere ca să se ferească de duhuri, însă pe care fata îl purta ca să cerşească, întrucât, prin tradiție, femeia care continuă să se dea cu sa-nwin n-ar trebui să iasă din casă multe zile după naştere, iar dacă totuşi face acest lucru înseamnă că pruncul ei nu-i sănătos. Cum însă, la poalele Shwedagonului, el habar nu avea de acest lucru, nu putea decât să o privească pe fata aurie până când ea mai făcu un pas spre el, iar el putu să vadă muştele de la gura copilului şi buba mare de pe cap. Se retrase înspăimântat şi începu să se caute prin buzunar după monede şi fără să mai numere le lăsă să cadă în palmele ei.

Se îndepărtă cu inima bătându-i nebuneşte, în jur pelerinii îşi vedeau în continuare de procesiune fără să o bage în seamă pe fata aurie care îşi număra uimită bănuții şi nici pe englezul înalt şi slăbănog care aruncă o ultimă privire spre templu, spre fata proțăpită înaintea lui. Vârându-şi mâinile în buzunare, acesta se grăbi să ajungă în stradă.

Spre înserat primi vizita căpitanului Dalton care îl invită să joace biliard împreună cu ceilalți ofițeri la Clubul Pegu. Refuză invitația pe motiv că se simțea obosit. Nu mai scrisese de multe zile soției sale, îşi zise în sinea lui. Nu-i spuse nimic lui Dalton despre imaginea ce-i stăruia în minte. Nu s-ar fi simțit bine să bea sherry şi să discute despre război cu gândul la fata cu copilul în brațe.

- O să avem timp berechet pentru biliard, îi spuse Dalton. Dar insist să veniți cu noi la vânătoare mâine.

Săptămâna trecută un infanterist a raportat că a văzut un tigru lângă Dabein. Plănuim să mergem împreună cu căpitanii Witherspoon şi Fogg, sosiți de curând din Bengal. N-o să ne refuzați, nu-i aşa? Stătea proptit în pragul uşii.

- Dar n-am vânat niciodată şi nu cred c-aş putea...

- Insist! Nu vreau să aud de un refuz. Este o chestie de datorie. Tigrul ăsta îi terorizează pe săteni. Plecăm în zori. Aşteptați-ne la grajduri. Ştiți unde? Nu, nu-i nevoie să aduceți nimic. Eventual pălăria. Avem destule cizme de călărie şi fireşte puşti. Un om cu mâini atât de pricepute trebuie să fie un țintaş de clasă. Flatat de remarce şi pentru că refuzase deja o invitație, Edgar consimți.

Dis-de-dimineață Edgar îl găsi pe căpitan punând şaua pe un cal în fața grajdurilor. Mai erau de față cinci bărbați, doi englezi şi trei birmanezi. Văzându-l că se apropie, Dalton ieşi de sub burta calului şi ştergându-şi mâna de pantaloni i-o întinse.

- Frumoasă zi, nu-i aşa, domnule Drake? Frumoasă când briza ajunge până aici. Absolut reconfortantă, înseamnă că ploile or să vină mai repede anul ăsta. Îşi ridică ochii spre cer ca şi când ar fi aşteptat o confirmare a prognozei sale meteo.

Edgar fu uimit de înfățişarea lui atletică, atrăgătoare: o față aspră, bronzată, părul pieptănat pe spate, mânecile suflecate ale cămăşii descoperindu-i brațele acoperite de praf.

- Domnule Drake, vi-i prezint pe căpitanii Witherspoon şi Fogg. Domnilor, domnul Drake, cel mai bun acordor de piane din Londra, şi-l bătu pe Edgar pe umăr. Un bărbat pe cinste, originar din Heresford.

Cei doi bărbați îşi întinseră mâinile amiabil.

- Bucuros să vă cunosc, domnule Drake, zise Witherspoon. Fogg încuviință din cap.

- Sunt gata cu înşeuatul într-o clipă, zise Dalton, vârându-se iar pe sub burta calului. Uneori e foarte neastâmpărată iapa asta şi n-aş vrea să cad de pe ea chiar când voi da nas în nas cu tigrul. Ridică privirea şi făcu cu ochiul spre acordor. Bărbații râseră. La zece paşi mai încolo birmanezii în paso-urile lor largi stăteau ghemuiți,

încălecară. Edgar se chinui să-şi treacă piciorul peste spinarea calului şi trebui să fie ajutat de către căpitan. În dreptul grajdurilor unul dintre birmanezi încălecă şi o luă înainte dispărând în zare. Dalton conducea plutonul, flecărind cu ceilalți doi căpitani, iar Edgar îi urma îndeaproape. În spatele lui călăreau pe acelaşi cal ceilalți doi birmanezi.

Soarele nu risipise încă ceața din lagune. Edgar fu surprins cât de aproape de Rangoon se aflau câmpurile. Ajunseră din urmă nişte care trase de boi ce se îndreptau spre oraş şi căruţaşii le făcură loc să treacă fără să le arunce vreo privire, în depărtare se zăreau pescari cu prăjini lungi împingându-şi bărcile prin apă, apărând şi dispărând în ceață. Egretele vânau prin lăstărişul de lângă drum înălțându-se în văzduh şi atacând cu precizie. Witherspoon care călărea şi el în frunte dădu să se oprească şi să le vâneze.

- Nu aici, îi zise Dalton. Ultima oară când am tras după păsări țăranii au făcut tărăboi. Egretele fac parte din miturile fondatoare ale celor din Pegu. Amice, e de rău augur dacă încerci să le ucizi.

- Superstiții idioate, răspunse țâfnos Witherspoon. Credeam că-i vom face să renunțe la prostiile astea.

- Chiar aşa. Dar eu, unul, prefer să vânez tigri decât să-mi petrec toată ziua certându-mă cu vreun şef de trib.

- Pff, făcu Witherspoon, iar sunetul fu rostit ca un cuvânt.

Răspunsul părea să-l fi îmblânzit. În zare pescarii aruncau năvoadele, iar ochiurile împletite împrăştiau mii de stropi de apă în arcade luminoase.

Călăriră vreun ceas. Mlaştinile începură să facă loc pădurii rare. Soarele ardea cumplit şi Edgar simțea broboanele de sudoare prelingându-i-se pe piept. Răsuflă uşurat când la o cotitură pătrunseră în desiş. Arşița uscată fu înlocuită de umezeala lipicioasă. Doar după câteva minute de mers îl revăzură pe birmanezul din avangardă, în timp ce acesta discuta cu cei din față Edgar cerceta locurile, în copilărie citise o groază de cărți despre exploratorii din junglă

şi petrecuse ceasuri întregi imaginându-şi beţia de flori, legiunile de animale feroce. Trebuie că-i alt fel de junglă, gândi în sinea lui. E prea tăcută, prea întunecoasă. Scruta adâncimile, însă nu vedea la mai mult de cinci metri prin desişul de liane.

Într-un târziu, după ce bărbaţii păreau să-şi fi încheiat discuţia, unul dintre ei se apropie călare de Dalton şi-i spuse ceva. Edgar era prea distrat ca să-i urmărească. Ochelarii i se aburiseră şi scoţându-i de pe nas începu să-i şteargă. Îi puse la loc, dar aceştia se aburiră la loc numaidecât. Îi scoase din nou. A treia oară şi-i lăsă pe nas, resemnându-se să privească pădurea printr-un strat subţire de condens.

În faţă Dalton isprăvise discuţia cu birmanezul.

- În regulă, strigă el întorcându-şi iapa, ale cărei copite striviră ierburile de pe cărare. Cercetaşul nostru a vorbit cu oamenii din sat şi s-ar părea că tigrul a fost zărit prin preajmă ieri când a sfâşiat scroafa porcarului. Toată lumea-i foarte supărată. Unul dintre vraci spune că ar fi chiar tigrul care a ucis un copil în urmă cu doi ani, aşa că au încropit o echipă de hăitaşi care să-l alunge din junglă. Ne roagă să facem tot posibilul să-l împuşcăm. Ultima oară a fost zărit la trei mile spre nord. Am putea însă s-o luăm spre sud, unde-s mlaştini bogate în porci mistreţi.

- N-am bătut atâta cale ca să trag după porci, interveni Fogg.

- Nici eu, zise Witherspoon.

- Dar domnul Drake? întrebă Dalton. Votul dumitale?

- Păi, eu cred că n-am să trag nici un foc. N-aş fi în stare să nimeresc nici măcar purcelul umplut şi glazurat care ar sta în faţa mea pe tavă, darămite un mistreţ. Dumneavoastră decideţi.

- Nici eu n-am mai vânat tigri de luni de zile, zise Dalton.

- Atunci rămâne cum am stabilit, zise Witherspoon.

- Vezi pe unde tragi, zise Dalton. Nu orice se mişcă este neapărat un tigru. Domnule Drake, atenţie la şerpi. Să nu puneţi mâna pe nimic care seamănă cu o nuia decât dacă v-aţi asigurat că n-are colţi. Izbi cu pintenii în burta iepei, iar

ceilalți bărbați îl urmară în şir indian.

Jungla era tot mai deasă şi erau nevoiți să se oprească întruna pentru ca omul din față să poată tăia cale printre lianele ce invadaseră poteca. Plantele crescute pe arbori păreau chiar mai numeroase decât cele ieşite din pământ, crengile lungi şi răsucite în fel şi chip parcă urcau până la cer. Epifite crestate, orhidee, cănişoare agățate de copacii înalți cu rădăcinile îngropate în noianul de excrescențe întunecând văzduhul. Edgar iubea natura si se mândrea cu cunoştințele sale despre denumirile latineşti ale plantelor, însă în aceste momente căuta în van vreuna pe care să o poată identifica. Până şi arborii păreau străini - ramuri groase sprijinite pe trunchiuri elefantine sugrumând pământul cu rădăcinile lor imense, rădăcini îndeajuns de înalte ca în dosul lor să se ascundă un tigru.

Călăriră încă o jumătate de oră şi ajunseră lângă ruinele unui mic edificiu înghițit de rădăcinile încolăcite ale arborilor. Englezii trecură pe lângă ele fără să se oprească. Edgar vru să-i întrebe ce erau, însă tovarăşii săi se îndepărtaseră. Se întoarse să privească pietrele acoperite de muşchi. Birmanezii din spatele său păreau să le fi observat şi ei. Unul dintre ei, care ducea cu el o coroniță de flori, descălecă iute şi o aşeză pe ruine. Edgar rămase cu privirile ațintite asupra ruinelor în timp ce calul său îşi vedea de drum. Prin împletitura de liane îl observă pe birmanez înclinându-se, apoi lianele se închiseră la loc şi imaginea lui dispăru.

După o cotitură îi ajunse din urmă pe ceilalți, adunați cu toții sub un arbore falnic. Dalton şi Witherspoon păreau să se certe în şoaptă.

- Un singur foc, zicea Witherspoon. Imposibil să laşi să-ți scape aşa o blană. Promit să o dobor dintr-un foc.

- Ți-am spus că tigrul stă cu ochii pe noi. Trage şi sigur o să-l sperii.

- Prostii, zise Witherspoon. Deja e speriat. De trei ani de zile n-am mai pus mâna pe o blană de maimuță. Toate-s bătrâne. Singura blană mai ca lumea mi-a paradit-o un cretin de jupuitor.

Trăgând cu urechea la cearta dintre ei, Edgar îşi înălţă ochii spre vârful unui arbore înalt. La început nu zări nimic decât desiş de frunze şi liane. Apoi însă ceva se mişcă şi de după un epifit răsări căpşorul unei maimuţe. Edgar auzi încărcatul unei puşti şi din nou glasul lui Dalton:

- Ţi-am spus s-o laşi în pace.

Sus, în copac, maimuţa, parcă presimţind primejdia, se ridică în picioare şi începu să sară din creangă în creangă. Witherspoon ridică puşca, iar Dalton interveni din nou:

- Abţine-te, dracului.

După saltul maimuţei urmară mişcarea rapidă a degetului, flacăra din ţeava puştii, explozia încărcăturii. Pentru o scurtă clipă se aşternu tăcerea, iar din locul unde sărise maimuţa începură să cadă printr-o spărtură frunze şi rămurele. Edgar auzi apoi un alt sunet chiar deasupra capului său, un fel de ciripit slab şi ridicându-şi din nou privirea zări ceva nedesluşit strecurându-se prin ochiul de cer înfrunzit. Ceva părea să cadă nespus de lent, un trup care se rostogolea prin spaţiu, cu coada ridicată, fluturând - ca o pasăre. Privea transfigurat în timp ce maimuţa se prăvăli într-un tufiş la nici trei paşi de calul său. Urmă o lungă pauză, după care Edgar îl auzi pe Dalton înjurând şi îmboldindu-şi iapa. Unul dintre birmanezi sări din şa, scoase maimuţa din tufiş şi i-o întinse lui Witherspoon care îi cercetă blana însângerată şi pătată de noroi. Acesta încuviinţă din cap, iar birmanezul zvârli animalul într-un sac de pânză. Witherspoon dădu pinteni şi întreg grupul se urni din loc. Călărind în urma lor, Edgar privea forma minusculă săltând pe coapsa calului, umbrele schimbătoare ale pădurii aşternându-se peste pata roşie de pe sac.

Se afundau tot mai adânc în junglă. Lângă un pârâiaş îşi făcu apariţia norul de ţânţari. Pe când se lupta să-i alunge de pe faţă, unul îi aterizâ pe braţ şi câteva clipe îl urmări fascinat cum insecta îi cerceta pielea, căutând un loc unde să muşte. Era mult mai mare decât cei pe care-i văzuse în Anglia şi avea picioare vărgate ca ale tigrului. Astăzi sunt primul care ucide tigrul, gândi în sinea lui, zdrobindu-l cu o plesnitură. Numaidecât un altul îi aterizâ pe braţ, însă pe

ăsta îl lăsă să înțepe, după care îl urmări cum bea, cum i se umflă trupul, îl nimici şi pe ăsta, mânjindu-şi brațul cu propriul său sânge.

Jungla începea să se răărească, făcând loc orezăriilor. Trecură pe lângă grupuri de femei care plantau semințe. Drumul era mai lat, iar în zare se profila satul, o masă informă de case din bambus. Un bărbat îmbrăcat într-un paso vechi de culoare roşie le ieşi în întâmpinare. Edgar îl văzu vorbind aprins cu călărețul aflat în frunte, care traducea.

- Este una din căpeteniile satului. Spune că a văzut tigrul azi-dimineață. Oamenii din sat s-au dus şi ei să-l omoare. Ne roagă să mergem cu ei. Au puține puşti. Ne va da un băiat care să ne arate drumul.

- Splendid, zise Dalton, neputându-şi stăpâni emoțiile. Credeam că după graba lui Witherspoon am pierdut orice şansă.

- Iar eu mă voi alege cu o blană superbă de tigru pe lângă cea de maimuță, interveni Witherspoon.

Chiar şi Edgar îşi simțea sângele fierbându-i în vine. Tigrul se afla prin preajmă şi părea foarte periculos. Văzuse unul o singură dată la grădina zoologică din Londra, un animal slăbănog ca vai de el, care-şi pierdea părul din pricina unei boli misterioase căreia nu-i dădeau de capăt nici cei mai buni medici veterinari din Londra. Neplăcerea de a trebui să ucidă, amplificată de împuşcarea puiului de maimuță, dispăruse. Adevărat, Dalton avea dreptate, satul avea nevoie de noi, îşi zise. Privi dincolo de căpetenia satului la grupul de femei, fiecare dintre ele cu câte un copil agățat de fustă. Simți că cineva îl trage de cizmă şi coborându-şi ochii văzu un băiețel în pielea goală smucind de pinteni.

- Salut, îi zise el, iar băiatul îşi ridică privirea. Avea fața murdară de praf şi de muci.

- Eşti un băiat frumuşel, dar ar cam trebui să te speli.

Fogg îl auzi vorbind şi se întoarse spre el.

- Domnule Drake, precum văd, v-ați făcut deja un prieten.

- Aşa s-ar părea, îi răspunse Drake.

- Poftim, şi căutându-se prin buzunare găsi o anna pe care i-o zvârli băiatului.

Acesta întinse mâna ca să o prindă, dar o scăpă şi moneda nimeri într-o băltoacă de pe marginea drumului. Băiatul se lăsă în genunchi şi cu o privire speriată începu să o caute în apă. Deodată îşi ridică mâna arătându-i-o şi privind-o triumfător. Scuipă în palmă, o şterse bine, după care fugi la prietenii lui ca să le-o arate, în câteva secunde toți se adunară în jurul lui Edgar.

- Nu, nu mai am bănuți, le zise Edgar privind înainte şi încercând să ignore mâinile întinse ale copilaşilor.

La un moment dat căpetenia satului plecă, însă după câteva minute se întoarse cu un băiat mai mare care se sui pe calul primului călăreț. O luară cu toții pe o cărare ce ducea afară din sat, şerpuind printre câmpurile de orez şi jungla deasă. Copiii se ținură după ei o vreme zbenguindu-se voioşi, stârnind cu picioarele lor goale praful de pe drum. La poalele colinei se întindea o porțiune defrişată. Curând trecură de doi bărbați care păndeau liziera. Unul din ei, gol până la brâu, avea pe cap o imitație de caschetă britanică, iar în mână ținea o puşcă veche, ruginită.

- Un soldat, glumi Witherspoon. Sper că n-a luat-o de la cel pe care l-a împuşcat.

Edgar se încruntă. Fogg chicoti.

- Nu mi-aş face griji. Rebuturile din fabricile noastre din Calcutta au un fel ciudat de a-şi face drum spre unele coclauri unde până şi soldații se tem să umble.

Dalton se apropie împreună cu ghidul.

- Au reperat tigrul? îl întrebă Fogg.

- Nu azi, dar a fost zărit ultima oară în această zonă. Ar trebui să ne încărcăm armele. Drake, şi dumneata.

- Ah, nu cred că...

- O să avem nevoie de toate puştile în caz că fiara se repede asupra noastră. Dar țâncii ăia unde s-au dus?

- Nu ştiu, i-am văzut gonind o pasăre prin junglă.

- În regulă. Nu-i cazul să facem pe Moş Crăciun. Ultimul lucru pe care ni-l dorim este un alai gălăgios de gură-cască.

- Scuzați-mă, nu credeam că...

Deodată Witherspoon îşi ridică brațul.

- Sst!

Dalton şi Edgar îl priviră.

- Ce-i?

- Nu ştiu. Ceva în tufişurile de la lizieră.

- Mişcați-vă cu grijă.

Dalton îşi îmboldi iapa. Vânătorii avansau încetişor.

- Acolo, îl văd bine acum!

De data asta vorbise ghidul, care îşi ridică brațul arătând spre tufişurile dese. Caii se opriră. Se aflau acum la mai puțin de douăzeci de metri de lizieră.

Edgar îşi simțea inima bătând nebuneşte în timp ce privea în direcția locului indicat de brațul omului. Se aşternuse tăcerea şi îşi strânse puşca, încleştându-şi degetul pe trăgaci. Lângă el Witherspoon îşi înălțase arma.

Aşteptau. Tufişurile fremătau.

- Drace, nu văd nimic. Ar putea fi oriunde.

- Nu trage dacă nu eşti sigur că-i tigrul. Te-ai distrat destul cu maimuța. N-avem decât o singură şansă şi trebuie să tragem toți deodată.

- Iată-l, căpitane!

- Calm!

- Să dea naiba, pregătiți-vă puştile. Iar se mişcă.

Witherspoon ridică siguranța, scormonind cu privirea tufişurile. Ceva se mişca, se furişa neîncetat, devenind tot mai mare.

- Vine. Sus puştile.

- În regulă, ochiți. Domnule Drake, şi dumneata. Tragem o singură dată. Fogg?

- Armată, cu siguranța trasă. Căpitane, dai semnalul.

Edgar îşi simțea tot trupul scăldat de sudoare. Brațele îi tremurau. Anevoie reuşi să-şi ridice puşca până la umăr.

Deasupra lor se ivi un vultur care privea din înalt întreaga scenă - opt bărbați şi cinci cai adunați în iarba uscată a lizierei. Dinspre orezarii veneau femeile tot mai repede, alergând.

Edgar, care se afla în spate, fu primul care le zări. Iar

femeile păreau să strige ceva. Se întoarse şi strigă şi el:

- Căpitane!

- Taci, Drake, iată-l.

- Căpitane, aşteaptă.

- Taci din gură, Drake, lătră Witherspoon care nu-şi lua ochii de la tufişuri.

Dar pe urmă auziră şi ei strigătele şi Dalton se întoarse.

- Ce se-ntâmplă?

Birmanezul spuse ceva. Edgar îşi întoarse privirea spre tufişuri. Acestea se mişcau cu putere. Auzi tropot de paşi în ierburi.

Femeile țipau.

- Ce dracu' se-ntâmplă?

- Spuneți-le să tacă. Or să sperie animalul.

- Witherspoon, lasă jos arma.

- Dalton, nu strica totul.

- Witherspoon, ți-am zis să laşi jos arma. Ceva nu-i în regulă.

Femeile erau aproape, iar țipetele lor acopereau glasurile bărbaților.

- Drace! Fă-le să tacă. Fogg, fă ceva!

Edgar îl văzu pe Witherspoon privindu-şi fix puşca. Fogg, care tăcuse până atunci, îşi întoarse calul şi se îndreptă în direcția femeilor.

- Stați pe loc! strigă el.

Femeile nu se opriră din fugă, nici din țipat, ci alergau cu tivul fustelor hta main ridicat.

- Opriți-vă, naiba să vă ia!

Totul devenise confuz, alergatul, țipetele, soarele necruțător.

Edgar îşi întoarse privirea spre junglă.

- Acolo-i! urlă Fogg.

- Căpitane! Zvârle-ți arma! strigă Dalton dând pinteni iepei şi apropiindu-se de Witherspoon, care îşi încleştă mâna pe armă şi trase.

Restul rămâne încremenit, o amintire spălată de soare, vaierul însă... Au fost şi strigăte, țipete, însă vaierul îl va chinui cel mai mult pe Edgar Drake - durerea nemărginită,

mama cu copilul, brațele ei rugătoare agățându-se de cei care încearcă să o îmbuneze. Un vaier cum n-a mai auzit niciodată, însă îl poate recunoaşte din numeroasele pietă, de pe urnele greceşti cu figurine minuscule văitându-se domol.

Stă şi priveşte timp îndelungat, dar vor trece multe zile până să înțeleagă oroarea a ceea ce s-a întâmplat, să-l izbească în piept, să-l pătrundă şi să-l posede ca un duh rău. I se va întâmpla în biroul ofițerului din reşedința guvernatorului în prezența slujnicei cu pruncul lipit de coapsa ei - senzația că se îneacă, murmurând jumătăți de scuze în fața ofițerilor uimiți care îl întreabă dacă se simte bine, iar el, Da, nici o problemă, sunt puțin amețit, asta-i tot, ieşind apoi cu pas împleticit în grădină unde borăşte peste trandafiri, cu ochii plini de lacrimi şi începe să plângă cu sughițuri, scuturat de o cumplită suferință, iar mai târziu va chibzui şi se va întreba ce altceva a mai jelit.

Dar în acea clipă, în tăcerea zilei, în fața prăpădului nu se clinteşte. Băiatul, mama, unduirea tăcută a crengilor mişcate de adierile ce îndepărtaseră țipetele, încremenesc cu toții, el şi ceilalți bărbați palizi. Privesc scena din fața lor, pe mama care scutură trupşorul, sărutându-l, plimbându-şi mâinile însângerate peste chipul lui, văitându-se pe un ton nepământesc, deopotrivă străin şi familiar. Până când lângă el se aud foşnete, năvălesc celelalte femei, care o smulg pe mamă de lângă băiat. Trupul ei încordat se apleacă înainte, sfidând gravitația - o anulare de forțe. Un bărbat lângă ea, cu fața arsă de soare, face un pas înapoi, se clatină o clipă, se sprijină de pământ cu patul puştii.

În acea noapte se trezeşte de nenumărate ori, dezorientat. Vor trece două zile până când se va prăbuşi în grădina de trandafiri, însă deja simte că a mijit o lacrimă, ireparabil, ca nişte fărâme de vopsea desprinse din pânza sfâşiată, ca nişte firişoare de praf purtate de vânt. A schimbat totul, gândeşte în sinea lui, ăsta nu-i planul meu, contractul meu, însărcinarea mea. Îşi aminteşte că i-a scris lui Katherine după sosirea sa în Birmania că nu-i venea să creadă că a ajuns, că era atât de departe de casă. O scrisoare care probabil se află în trenul de marfă cu destinația acasă.

Iar eu sunt singur în Rangoon.

8

Două zile mai târziu Edgar primi un mesaj de la Ministerul de Război, îi rezervaseră o cabină pe nava din lemn de tek a Companiei Irrawaddy Flotilla care avea să plece din Prome peste două zile. Până la Prome avea să ia trenul, călătoria la Mandalay durând şapte zile.

În cele patru zile petrecute în Rangoon nici nu apucase să despacheteze. După partida de vânătoare stătuse mai mult în casă, exceptând întâlnirile cu diverşi oficiali şi cele câteva plimbări prin oraş. Birocraţia administraţiei coloniale îl uimea. După vânătoare fusese chemat să semneze declaraţii la Departamentul de Justiţie Civilă şi Penală, la cel de Poliţie, la Departamentul Administraţiei Comunale, la Departamentul de Sănătate, ba chiar şi la Departamentul Administraţiei Pădurilor (fiindcă, după cum suna citaţia, "accidentul s-a petrecut în perimetrul forestier"). La început fu surprins că evenimentul fusese totuşi raportat. Ştia că dacă ar fi căzut cu toţii de acord, afacerea putea fi muşamalizată, iar sătenii n-ar mai fi avut prilejul să se plângă. Şi chiar dacă s-ar fi plâns, puţin probabil să fie crezuţi. Iar dacă ar fi fost crezuţi, puţin probabil ca ofiţerii să fie pedepsiţi.

Fiecare însă, chiar şi Witherspoon, insistase ca incidentul să fie anunţat. Witherspoon acceptase amenda cu totul neînsemnată ce urma să fie acordată familiei victimei împreună cu o sumă provenită din fondurile armatei, fonduri destinate unor asemenea compensaţii. Totul părea o treabă cât se poate de civilizată, îi scrisese el lui Katherine, o dovadă a influenţei pozitive a instituţiilor britanice, în ciuda unor acte necugetate ale neastâmpăraţilor militari britanici. Sau, cum îi scrisese a doua zi, după ce semnase a şaptea sa declaraţie, poate că totul era doar un hap, o metodă încercată şi eficientă de a soluţiona asemenea crize, de a ispăşi ceva mult mai profund. După-amiaza îşi arunca deja

umbrele asupra ecranului aparatului birocratic.

Witherspoon şi Fogg plecară spre Pegu imediat ce se încheiară cercetările, ajungând la timp pentru a-i înlocui pe ofițerii care se întorceau la Calcutta cu regimentele lor. Edgar nu-şi luase rămas-bun. Deşi voise să arunce vina pentru incident asupra lui Witherspoon, nu putea. Dacă acesta se grăbise, fusese doar cu două secunde mai rapid decât ceilalți, cu toții fiind la fel de setoşi de sânge. Totuşi, când după accident îl zărea prin sala de mese sau în birourile guvernamentale nu-şi putea alunga din minte puşca lipită de falca lui masivă, broboanele de sudoare ce i se prelingeau pe ceafa arsă de soare.

Edgar îl evita nu doar pe Witherspoon, ci şi pe căpitanul Dalton. În ajunul plecării sale sosi un mesager cu o invitație din partea lui Dalton de a se duce la Clubul din Pegu. Declină invitația sub pretext că era obosit. La drept vorbind, ar fi vrut să-l vadă pe Dalton şi să-i mulțumească pentru ospitalitate, să-i spună că nu-l socotea vinovat de nimic. Gândul însă că va retrăi incidentul pur si simplu îi dădea frisoane, simțea că tot ce-i mai unea erau acele clipe de oroare, iar a-l vedea însemna într-adevăr să le retrăiască, în consecință, refuză invitația, iar căpitanul n-o reînnoi. Deşi în sinea lui promitea că-l va vizita pe căpitan când va reveni în Rangoon, Edgar ştia că n-o va face.

În ziua plecării o trăsură trase în dreptul uşii sale şi-l duse la gară, de unde luă trenul spre Prome. Cât timp se făceau pregătirile de plecare privea pe fereastră forfota mulțimii de pe peron. Câțiva băieți loveau cu piciorul într-o nucă de cocos. Din reflex degetele i se încleştară pe singura monedă pe care o mai păstra în buzunar de când cu vânătoarea: un simbol al simțului de răspundere, al generozității, un memento al erorilor şi ca atare un talisman.

În clipele de jale, când plecaseră cu toții, luând cu ei trupul băiatului, Edgar zări moneda pe jos în colb în urma lăsată pe pământ de corpul copilului. Bănui că fusese uitată şi o luase doar fiindcă aparținuse copilului. Nu i se părea corect să fie abandonată la marginea pădurii. Nu ştia însă că greşea, că ea nu fusese uitată şi nici pierdută: în razele

soarelui moneda sclipea ca un lingou de aur şi toţi copiii o ochiseră şi o voiau. Dar ceea ce ştiau copiii şi el nu avea cum să cunoască ar fi putut afla de la oricare hamal dintre cei care încărcau trenul din gară. Cele mai puternice talismane, i s-ar fi spus, sunt cele moştenite, iar în cazul lor moşteneşti şi soarta proprietarilor lor.

În Prome îl întâmpină un ofiţer din armata districtuală care îl duse în port. Se îmbarcă pe o navă mică aparţinând Companiei Irrawaddy Flotilla, ale cărei motoare erau deja pornite când ajunse pe punte. Fu condus la o cabină care avea vedere spre malul stâng al fluviului, o încăpere mică, însă curată şi numaidecât îl părăsiră temerile legate de această nouă călătorie. Pe când despacheta simţi că vaporaşul se desprinde de mal şi uitându-se pe hublou zări ţărmul depărtându-se. Tot cu gândul la vânătoarea de tigri, nu văzuse mare lucru în Prome, câteva ruine, iar în port un iarmaroc forfotind. Acum pe râu se simţea uşurat, departe de străzile înţesate, dogoritoare ale Rangoonului, departe de deltă, de copilul mort. Urcă pe punte, îi observă pe ceilalţi pasageri, un grup de soldaţi, un cuplu în vârstă din Italia, care, din spusele lor, veniseră ca turişti. Chipuri noi toate, nici unul la curent cu cele întâmplate. Jură să uite de incident, să-l îngroape în mâlul acestor maluri.

Nu era nimic de văzut din mijlocul fluviului, aşa că până la urmă se lipi de soldaţi la un joc de cărţi. Amintindu-şi însă de îngâmfarea multora dintre ofiţerii pe care-i întâlnise pe vaporul din Marsilia la început nu se înghesuise să-i cunoască. Aceştia, simpli recruţi, văzându-l singur, îl invitară să joace, el în schimb distrându-i cu noutăţile din campionatul de fotbal, în Birmania chiar şi ştirile vechi de o lună par proaspete. Nu prea ştia el multe despre acest sport, însă acordase pianul proprietarului unui club londonez, iar acesta îi dăduse pe gratis bilete la câteva meciuri, înainte de plecare, la sugestia lui Katherine, memorase câteva rezultate ca "să te ajute la conversaţie", cum se exprimase ea. Se simţea măgulit de atenţia ce i se acorda, de entuziasmul cu care aceşti străini primeau noutăţile. Băură gin, râseră, recruţii îl declarară un tip de

treabă, însă Edgar nu putea să nu mediteze la fericirea acestor tineri oşteni. Şi totuşi ei trebuie să fi fost martori la orori, dar acum sunt bucuroşi să audă despre nişte meciuri jucate acum o lună. Bău şi el gin, cam multişor, amestecat cu apă tonică, rețetă "prescrisă de doctor", glumiră soldații. Ştia şi el că chinina din apa tonică previne malaria.

Noaptea dormi pentru prima oară bine după multe zile, un somn adânc fără vise şi se trezi mult după răsăritul soarelui cu o durere de cap. Malurile erau tot departe, pretutindeni numai păduri şi din când în când câte o pagodă răzleață. Se apucară iarăşi de cărți, prilej de a le mai oferi soldaților câteva rânduri de gin.

Băură şi jucară cărți vreme de trei zile, şi după ce repetă ca o morişcă scorurile meciurilor de fotbal, încât chiar şi cel mai trotilat răcan le-ar fi putut ține minte, se tolăni în fotoliu şi ascultă poveştile lor despre Birmania. Unul dintre ei participase la bătălia pentru Fortul Minhla din timpul celui de-al treilea război. Acesta relată despre ofensiva lansată pe vreme de ceață şi despre rezistența feroce a birmanezilor. Celălalt fusese trimis în misiune pe teritoriul dictatorului militar Twet Nga Lu undeva în Statele Shan şi-şi spuse şi el povestea, pe care Edgar o ascultă cu luare-aminte căci auzise de nenumărate ori numele acestui tâlhar. Edgar îl întrebă dacă-l văzuse vreodată pe Twet Nga Lu. Nu-l văzuse, mărşăluiseră zile în şir prin junglă şi prin tot locul descopereau dovezi că erau urmăriți, tăciuni stinşi în grabă, umbre mişcându-se pe după arbori. Dar n-au fost atacați niciodată şi s-au întors, cum s-ar spune, nici învinşi, nici învingători; un teritoriu cucerit fără martori nu-i de fapt niciodată cucerit.

Edgar îi puse soldatului mai multe întrebări: L-a văzut cineva pe Twet Nga Lu? Cât de mare este teritorul pe care-l controlează acesta? Sunt adevărate relatările despre cruzimea sa? La toate acestea soldatul îi răspunse că individul stătea ascuns tot timpul şi-şi trimitea numai iscoadele, că puțini îl văzuseră în carne şi oase, nici măcar domnul Scott, administratorul politic al Statelor Shan, a cărui uşurință de a stabili relații de prietenie cu triburi

precum kacinii devenise legendară. Şi da, zvonurile despre cruzimea lui erau întemeiate, soldatul văzuse cu propriii lui ochi oameni crucificați pe steiuri de munte, țintuiți pe cruci de lemn unul lângă altul. Cât despre mărimea teritoriului său nimeni nu ştia precis. Se vorbea că s-ar fi retras în creierul munților după ce fusese învins de sawbwa din Mongnai, al cărui tron îl uzurpase. Dar mulți considerau că această pierdere teritorială era cu totul neînsemnată. Era temut mai ales datorită puterilor lui supranaturale, a tatuajelor şi vrăjilor lui, a talismanelor pe care le purta sub piele.

Când în cele din urmă sticla de gin era aproape goală soldatul se opri din povestit şi întrebă de ce bunul său tovarăş voia să ştie atâtea despre Twet Nga Lu. Sentimentul năvalnic de camaraderie alungase orice reținere privind confidențialitatea, drept care Edgar le spuse că venise să acordeze pianul unui maior-chirurg pe nume Carroll.

La auzul numelui bărbații de la celelalte mese se opriră din joc şi-l priviră lung pe acordor.

- Carroll? strigă unul dintre ei cu un accent aspru scoțian. Pe toți dracii, am auzit bine numele Carroll?

- Da, de ce? întrebă Edgar surprins de reacție.

- De ce? râse scoțianul întorcându-se spre camarazii săi. Fraților, auziți? Stăm pe pluta asta de trei zile nenorocite implorându-l să ne servească scorurile şi azi dumnealui ne scuipă că-i amic cu doftorul.

Toți râseră şi ciocniră paharele.

- Nu chiar amic, păi... nu încă..., îl corectă Edgar. Dar nu înțeleg. De ce vă agitați? Îl cunoaşteți cumva?

- Să-l cunoaştem? hohoti soldatul. Omului i-a mers buhul mai dihai ca lui Twet Nga Lu. Drace, mai dihai chiar decât reginei.

Altă sticlă de gin, alte pahare ciocnite.

- Adevărat? îngăimă Edgar aplecându-se înainte. Nu credeam că-i atât de... cunoscut. Poate că unii dintre ofițeri îl ştiu, dar observ că multora nu le place de el.

- Pentru că-i al dracului de competent în comparație cu ei. Un adevărat om de acțiune. Logic că nu-l plac.

Râsete.

- Dar dumitale îți place.

- Să-mi placă? Orice pifan care a servit în Statele Shan îl iubeşte pe nemernic. Dacă n-ar fi Carroll, probabil că-n clipa asta m-aş bate cu vreo bandă nesătulă de sânge în jungla aia împuțită. Dumnezeu ştie ce face, însă mie unul mi-a salvat curul, sunt sigur de-asta. Dacă am avea un război de-adevăratelea în Statele Shan, cu toții am sfârşi-o spânzurați cât ai zice peşte.

Unul dintre soldați ridică paharul.

- Pentru Carroll! Naiba s-o ia de poezie, naiba să-l ia de stetoscop, dar Dumnezeu să-l binecuvânteze pe mişel pentru că m-a redat scumpei mele mămici! Bărbații strigară de câteva ori "ura".

Lui Edgar nu-i venea să creadă ce auzea.

- Dumnezeu să-l binecuvânteze pe mişel, strigă şi el ridicându-şi paharul, iar după ce băură şi se îmbătară începură poveştile.

Vrei să ştii despre Carroll? Eu nu l-am cunoscut, nici eu, nici eu, numai poveşti, păi, nici unul dintre noi nu l-a întâlnit, drace, ciocniți pentru el, omul nu-i decât o basnă, adevărat, o basmă, se spune că are peste doi metri şi că mănâncă jăratic, pe cuvânt, pe-asta n-am auzit-o, păi, am auzit că şi maică-ta are peste doi metri şi că mănâncă jăratic, haide, Jackson, fii rezonabil, şmecherule, domnu' ăsta finuț vrea poveşti adevărate despre Carroll, Adevărul, închină atunci paharul pentru Adevăr, drace, nu m-ar mira dacă individul ar avea chiar doi metri şi ar mânca jăratic, ai auzit chestia cu construirea fortului? Senzațională, hai, toarn-o, Jackson, zi-o tu, păi atunci s-o zic, Tăcere, nemernicilor, domnule Drake, scuzați-mi limbajul, povestea am să v-o înnădesc iute, da' unde începe? Nu, ştiți ce? Ce? Am să vă zic povestea cu călătoria, e mai originală, bre, zi-o atunci, în regulă am s-o zic, Povestea, gata, băieți? Carroll ajunge în Birmania, e aici de doi ani, personal medical, câteva excursii prin junglă etcetera, însă tipul e boboc, vreau să zic, nu cred c-a tras vreodată cu puşca, dar se angajează voluntar să facă fort în Mae Lwin, treabă secretă la vremea aia, Dumnezeu

ştie de ce vrea neapărat să meargă, dar se duce oricum şi nu doar că ţara-i călcată de hoarde înarmate, dar e cu mult înainte să anexăm Birmania Superioară, deci omul are nevoie de întăriri, posibil să nici nu putem ajunge la el să-i dăm ajutor, însă se duce, de ce, nu ştie nimeni, fiecare cu teoria lui, eu, unul, cred că individul fugea de ceva, voia să scape, ştii, departe, dar nu-i decât părerea mea, nu ştiu, ce credeţi, fraţilor? Poate gloria, poate fetele? Nemernicului îi plac fetişcanele shane, mulţam, Stephens, mă aşteptam la asta din partea ta, ăsta-i tipul care nu se duce la biserică numai ca să se poată furişa în bazarul din Mandalay să alerge după mingales vopsite, dar tu, Murphy? Eu, drace, poate că şmecherul chiar crede în cauză, ştiţi voi, să-i civilizeze pe barbari, să facă pace, să instaureze legea şi ordinea într-o ţară sălbatică, nu ca noi, bestiile cherchelite, poetic, Murphy, cu adevărat poetic, ascultă, voiaţi părerea mea, în regulă, cât durează povestea asta, unde eram? Carroll o ia spre jungla aia nenorocită, da, Carroll o ia spre junglă, cu escortă, poate vreo zece cătane, asta-i, asta-i tot ce vrea să ia cu el şi-i zice expediţie militară, păi, expediţie militară sau nu, când să ajungă la destinaţie, paf, o ia pe coajă, ajung într-un luminiş şi deodată o săgeată zbârnâie pe lângă ei şi se-nfige într-un copac deasupra capului doftorului, bietele cătane se ascund pe după copaci şi-şi pregătesc puştile, însă Carroll rămâne în poiană, nu se clinteşte, nebun de legat, pe onoarea mea, singur cuc, dar calm, al naibii de ţeapăn, l-ar face invidios pe oricare cartofor, şi, pac, zbârnâie altă săgeată, mai aprig decât prima şi i se înfige în coif, ţicnitul dracului! Şi ce face Carroll, cel dus cu pluta? Zi-ne, Jackson, da, zi-ne odată, bestie ce eşti, în regulă, în regulă, am să vă zic numaidecât, ce face loaza? Nemernicul îşi scoate coiful de care legase un flaut mititel la care-i place să cânte în timpul marşurilor şi-şi bagă obectul blestemat în gură şi-ncepe să cânte, tipul e nebun de legat, credeţi-mă! Căpiat, dacă pot spune! Mă lăsaţi să isprăvesc povestea? Da, dă-i bice, sfârşeşte odată basmul ăsta nenorocit! Deci Carroll începe să cânte şi, mă rog, ce cântă? "Dumnezeu s-o binecuvânteze pe regină"? Fals, Murphy, fals, "Fiica dulgherului?" Pe naiba, Stephens, nimic

fără perdea, vă rog, îmi pare rău pentru amicul nostru, domnul Drake, şi regret, fraților, însă Carroll începe să cânte o chestie ciudată pe care n-a mai auzit-o nici un răcan, un cântec bizar, dar l-am cunoscut pe unul care a fost în escorta lui şi care mi-a povestit, zicea că n-a mai auzit cântecul ăla, nimic deosebit, poate vreo douăzeci de note, după care Carroll pune frâu şi priveşte în jur, iar pifanii se pun în genunchi, cu puştile lipite de falcă, gata să tragă la primul ciripit, dar nu se-ntâmplă nimic, pretutindeni tăcere, iar Carroll reia cântecul şi după ce isprăveşte, aşteaptă, apoi ia din nou fluierul de la gură, scormonind cu privirea pădurea din jur, dar nexam, nici măcar un chițăit, nici o zbârnâială, şi Carroll o ia de la-nceput, şi din tufişuri vine un fluierat, acelaşi cântec blestemat, însă de data asta, când se sfârşeşte cântecul, Carroll nu se opreşte, ci pune din nou placa şi se aud şi mai multe fluierături, iar el cântă de trei ori, apoi al dracului să fiu dacă nu-l cântă cu toții laolaltă, Carroll şi atacatorii din pădure, iar răcanii aud chiote şi veselie mare în tufişuri, însă acolo-i beznă neagră şi nu se vede țipenie de om şi la urmă Carroll se opreşte şi le face semn oamenilor lui să se scoale în picioare, iar ei se scoală în picioare ca vai de ei, a înghețat rahatul în ei, vă dați seama, şi sus pe cai şi-şi reiau marşul şi nu-i mai văd în veci pe atacatori, deşi ăla care mi-a zis povestea o ținea sus şi tare că i-ar fi auzit zi şi noapte, îi păzeau pe ei, îl păzeau pe Carroll şi, poftim, Carroll traversează cel mai nasol teritoriu al Imperiului fără să tragă un glonț şi ajung în Mae Lwin unde-i aşteaptă căpetenia locală cu orez cald şi curry, le dă adăpost, ovăz pentru cai şi după trei zile de discuții Carroll îi anunță pe răcani că şeful i-a lăsat să ridice un fort în Mae Lwin dacă-i scapă de dacoiți şi le face un spital. Şi iarăşi se pun pe cântat.

Soldatul se opri din povestit şi în jur se lăsă tăcerea. Chiar şi cei mai gălăgioşi militari se potoliseră, uimiți de poveste.

- Ce cântec era? întrebă Edgar într-un târziu.
- Poftim?
- Cântecul interpretat la fluier?
- Cântecul... ah, unul de dragoste din regiunea Shan.

Când un tânăr shan îi face curte iubitei sale, îi cântă întotdeauna cântecul ăsta. Nimic deosebit, cam simpluț, dar iată, a făcut minuni! Carroll i-a spus soldatului cu care am vorbit că nimeni nu-l poate ucide pe cel care cântă un cântec care îi aminteşte de prima lui iubire.

- A naibii poveste!

După chicoteli înfundate bărbații căzură pe gânduri.

- Alte poveşti? întrebă Edgar.

- Despre Carroll? Oh, domnule Drake, cu carul, cu carul, îşi privi paharul aproape gol. Poate mâine, acum sunt ostenit. Călătoria-i lungă şi mai avem multe zile până la destinație. O s-o ținem numai în poveşti până în nenorocitul ăla de Mandalay.

Vaporul înainta neabătut în amonte, lăsând în urmă oraşele, un şir de nume ca o incantație: Sitsayan, Kama, Pato, Thayet, Allanmyo, Yahaing, Nyaungywagyi. Când o luară spre nord ținutul deveni tot mai arid, vegetația, tot mai rară. După Colinele Pegu, acoperite de verdeață, curând îşi făcură apariția şesurile plate, iar frunzişul des fu înlocuit de palmieri şi arbuşti țepoşi. Se opriră în numeroase locuri, porturi colbuite, doar cu câteva bordeie şi câte o mănăstire pricăjită, să încarce sau să descarce mărfuri, luând uneori şi pasageri, îndeobşte soldați, flăcăi cu chipuri colțoase care se alăturau conversațiilor de noapte, venind cu propriile lor poveşti.

Cu toții aflaseră despre Carroll. Un cavalerist din Kyaukchet le spuse că întâlnise un soldat ce umblase cândva prin Mae Lwin şi căruia locul îi amintea de poveştile despre grădinile suspendate din Babilon, un fort ca nici un altul, împodobit cu cele mai rare orhidee, unde puteau auzi muzică la orice oră din zi şi nu era nevoie să pui mâna pe puşcă, fiindcă nu se găsea picior de dacoit prin preajmă, unde oamenii şedeau la umbră pe malul Salweenului şi mâncau fructe dulci, unde fetele râdeau mai tot timpul scuturându-şi părul - fetişcane cu ochi cum nu vezi decât în vise. Un puşcaş din Pegu le spuse că auzise cu urechile lui că barzii din Shan cică ar cânta balade despre Anthony Carroll, iar de la un infanterist din Danubyu aflară că în Mae Lwin nu

existau boli, căci dinspre Salween veneau brize răcoroase si proaspete şi puteai dormi liniştit afară, sub clar de lună, fără să fii trezit de muşcătura vreunui țânțar şi nu era pericol de friguri galbene ori dizenterie - molime care omorâseră o droaie dintre camarazii săi pe când străbăteau junglele încinse, smulgându-şi lipitorile de pe glezne. Un soldat care mărşăluise cu batalionul până în Hlaingdet auzise că Anthony Carroll şi-ar fi demontat tunurile şi le-ar fi transformat în jardiniere pentru flori, iar armele celor care au avut norocul să treacă prin Mae Lwin stăteau ruginite în timp ce bărbații îşi petreceau zilele compunând scrisori, făcând burtă, ascultând râsetele copiilor.

Tot mai mulți intrară în vorbă şi în vreme ce vaporul înainta pufăind şi şuierând în direcția nord Edgar încet-încet îşi dădu seama că toate aceste poveşti erau câte o frântură din ceea ce fiecare soldat avea nevoie să creadă. Căci, deşi Comisarul proclamase pacea, pentru soldați asta nu însemna decât un efort continuu de menținere a păcii, ceea ce era cu totul altceva, şi de aici veneau teama şi nevoia de a avea un sprijin care să le alunge această teamă. Iar înțelegerea acestui lucru aduse cu sine altceva: surpriza să constate cât de neînsemnat i se părea acum adevărul. Poate mai mult ca oricare dintre aceşti soldați în singurătatea lui avea nevoie să creadă în maiorul-chirurg pe care nu-l întâlnise niciodată.

Sinbaungwe. Migyaungye. Minhla. Trezindu-se noaptea auzi un cântec ciudat venind dinspre râu. Se ridică în capul oaselor. Un murmur îndepărtat, mai slab decât propria-i respirație. Ascultă fără să se clintească. Vaporul îşi vedea de drum.

Magwe. Yenangyaung. Apoi în Kyaukye îndelungul şi lâncedul tempo al călătoriei în amonte fu întrerupt de sosirea a trei pasageri în lanțuri.

Dacoiți. Edgar auzise cuvântul de multe ori de când citise primul raport în Londra. Bandiți. Căpetenii războinice. Tâlhari. Când Thibaw, ultimul rege din Birmania Superioară, urcase pe tron cu aproape zece ani în urmă, țara se prăbuşise în haos. Noul rege era un om slab, iar dominația birmaneză asupra țării lor începuse să se clatine nu atât în

fața vreunei rezistențe armate, cât a unei anarhii de proporții epidemice. Pretutindeni în Birmania Superioară bande de tâlhari atacau călători solitari, dar şi caravane, prădau sate, cereau taxe de protecție de la țărani. Violența lor era arhicunoscută. Dovezi erau sutele de aşezări pustiite, cadavrele celor care se împotriviseră, crucificate la marginea drumurilor. Când britanicii au preluat orezăriile din Birmania Superioară, pe lângă teritoriile anexate i-au preluat şi pe dacoiți.

Aduşi pe punte, prizonierii se ghemuiră unul într-altul, trei bărbați murdari, legați laolaltă cu trei rânduri de lanțuri, la gât, la încheieturile mâinilor şi la glezne. Înainte ca vaporul să se desprindă de docul de răchită pasagerii se strânseseră în semicerc în jurul lor. Prizonierii, cu mâinile atârnându-le între genunchi, priveau parcă insensibili, sfidători, mulțimea adunată pe punte. Erau supravegheați de trei soldați indieni. Edgar se îngrozi gândindu-se la fapta pe care ar fi putut-o comite aceşti dacoiți ca să merite un asemenea tratament. Nu trebui să aştepte prea mult răspunsul. Călătoarea italiancă îl întrebă pe unul dintre soldați ce anume făcuseră aceşti oameni, iar soldatul la rândul său îl întrebă pe unul dintre paznici.

Cei trei, explică paznicul, erau căpeteniile uneia dintre cele mai feroce bande de dacoiți, bandă ce teroriza regiunea subalpină la est de Hlaingdet, lângă fortul construit de britanici în timpul primelor lor expediții militare în Statele Shan. Edgar aflase despre Hlaingdet, locul de unde urma să fie escortat până în Mae Lwin. Dacoiții îndrăzniseră să-i atace pe țărani chiar în apropierea fortului unde toată lumea se credea la adăpost de bandiți. Incendiaseră lanurile de orez, jefuiseră caravanele şi în cele din urmă atacaseră şi dăduseră foc unui sat, violaseră femei şi fete amenințându-le copilaşii cu cuțitele. Fusese o bandă mare, în jur de douăzeci. Când i-au torturat, bandiții i-au desemnat pe cei trei ca fiind căpeteniile lor. Acum erau duşi în Mandalay pentru interogatoriu.

- Dar ceilalți? întrebase italianca.

- Omorâți în luptă, zise sec soldatul.

- Toți şaptesprezece? întrebă femeia. Parcă ați spus că au fost capturați şi că au mărturisit... Femeia însă nu-şi sfârşi propoziția, chipul ei îmbujorându-se. Ah, îngăimă ea stins.

Edgar stătea şi-i privea pe cei trei nenorociți, încercând să citească pe fețele lor dovezi ale faptelor lor teribile, însă fizionomiile nu dezvăluiau nimic. Bărbații stăteau ghemuiți sub lanțurile grele, cu fețele acoperite de praful gros care le colora părul negru în brun deschis. Unul dintre ei, care părea foarte tânăr, avea o mustață subțire şi părul lung prins într-un coc. Tatuajele nu i se vedeau bine din cauza murdăriei, dar lui Edgar i se păru că desluşeşte pe pieptul lui silueta unui tigru. Ca şi ceilalți, acesta îşi ațintise privirea imobilă, sfidătoare, asupra celor din jur, care nu conteneau să-l blesteme. Pentru o clipă ochii lui îi întâlniră pe ai lui Edgar şi zăboviră asupra lor, înainte ca acordorul să privească în altă parte.

Încet-încet pasagerii se plictisiră de prizonieri şi se întoarseră la cabine. Edgar îi urmă, şocat de întreaga poveste. Decise să nu-i scrie lui Katherine despre acest lucru; nu voia să o sperie. Aşteptând să adoarmă, încercă să-şi imagineze atacul, se gândi la femeile din sat cu copilaşii în brațe, întrebându-i dacă erau negustori sau poate zileri la muncile câmpului, întrebându-i dacă nu cumva aveau de vânzare thanaka. Se întinse pe pat şi încercă să ațipească. Imaginile cu fetele sulemenite începură să-l bântuie - acele urme de vopsea albă pe pielea bronzată.

Pe punte dacoiții stăteau ghemuiți sub povara lanțurilor.

Vaporul îşi continua drumul. Trecură noaptea, ziua, oraşele.

Sinbyugyun. Sale. Seikpyu. Singu. Ca o melodie. Milaungbya. Pagan.

Se înserase când zăriră primul templu în câmpia nemărginită. O construcție solitară, în ruină, năpădită de viță-de-vie. Sub zidurile ei scorojite un bătrân şedea pe capră şi mâna o căruță trasă de două vaci cocoşate, brahmane. Vaporul se apropie de mal ca să evite bancurile de nisip de

pe mijlocul râului, iar bătrânul îşi întoarse privirea spre ei. Colbul scânteia în razele soarelui, învăluind templul într-o ceaţă aurie.

O femeie cu o umbrelă se îndrepta spre un loc nevăzut.

Soldaţii îi spuseseră lui Edgar că vaporul va opri "în scop turistic" lângă ruinele din Pagan, vechea capitală a unei dinastii care domnise în Birmania veacuri la rând. După aproape o oră de navigat printre şiruri de monumente părăginite, pe când râul îşi începea lenta şerpuire către vest, se opriră într-un loc obscur unde coborâră câţiva pasageri. Edgar străbătu puntea îngustă, ţinându-se după perechea de italieni.

Un soldat îi conduse pe un drum prăfuit şi curând se iviră alte pagode, înainte ascunse privirii de frunzişul des şi de dâlmele de pe mal. Soarele apunea cu repeziciune. Doi lilieci zburau prin aer. Curând ajunseră la baza unei piramide uriaşe.

- Haideţi să urcăm, le spuse soldatul. Cea mai frumoasă privelişte din tot Paganul.

Treptele erau abrupte, în vârf o platformă lată împrejmuia turnul principal. Dacă ar fi întârziat zece minute n-ar mai fi apucat să vadă soarele desfăşurându-şi razele peste vasta întindere de pagode, întinzându-se de la râu până spre munţii îndepărtaţi plutind în ceaţă şi în fumul orezăriilor incendiate.

- Ce munţi sunt ăia? îl întrebă Edgar pe soldat.

- Munţii Shan, domnule Drake. În sfârşit avem ocazia să îi vedem.

- Munţii Shan, repetă Edgar. Privi dincolo de templele înşirate precum soldaţii în formaţie spre munţii care se înălţau abrupt din câmpie, ajungând parcă până la cer. Îşi imagină pârâul care se furişa printre acele creste şi cum undeva ascuns în întuneric îl aştepta un om care poate că privea şi el acelaşi cer, dar care mai trebuia să-i cunoască numele.

Soarele apuse. Mantia nopţii se pogorî peste câmpie învăluind pagodele, una după alta, până când într-un târziu soldatul se întoarse şi călătorii îl urmară înapoi la vapor.

Nyaung-U, Pakokku, apoi se făcu iarăşi de ziuă. Kanma şi confluenţa râurilor Chindwin, Myingyan şi Yandabo, apoi se făcu noapte şi, când la vest apărură Munţii Sagaing, pasagerii se duseră la culcare, ştiind că în timpul nopţii vaporul, croindu-şi cale în amonte, va trece pe lângă vechea capitală, Amarapura, care însemna "Cetatea Nemuritorilor"; înainte să răsară soarele aveau să ajungă în Mandalay.

Dimineaţa Edgar fu trezit de tăcerea aşternută brusc. După ce huruise necontenit vreme de şapte zile vaporul îşi opri motoarele, lăsându-se să plutească în derivă, în cabină se furişau altfel de sunete: un fel de bălăceală, un scrâşnet slab de metal pe metal în timp ce lampa cu petrol se bălăngănea în lanţ, glasuri bărbăteşti, vacarmul îndepărtat, dar inconfundabil al unui bazar. Edgar se sculă din pat şi se îmbrăcă fără să se spele, ieşi din cabină şi străbătu coridorul până la scările în spirală ce duceau pe punte, conştient de scârţâitul podelei sub tălpile lui goale, în capul scărilor era cât pe ce să se izbească de unul dintre marinari, care-şi dăduse drumul, ca un lemur, să lunece pe balustradă. Mandalay, îi zise tânărul rânjind şi întinzându-şi braţul spre ţărm.

Trecură de o piaţă, mai bine zis pătrunseră în ea, căci vasul părea să coboare tot mai mult, iar malurile şi lumea de pe chei ameninţau să se prăvălească pe punte. Piaţa îi împresura din toate părţile, bărbaţi îmbulzindu-se, glasuri stridente, chipuri vopsite cu thanaka apărând vag din umbra pălăriilor largi de bambus, siluete de negustori suiţi pe spinările elefanţilor. Câţiva copii săriră chicotind peste parapet direct pe punte şi începură să se fugărească, să se ascundă printre grămezile de frânghii răsucite si maldărele de lanţuri, printre sacii cu mirodenii aduşi degrabă pe vapor de vânzătorii ambulanţi. Edgar auzi în spatele său un cântec şi se întoarse. Un roti-wallah rânjea cu gura ştirbă, rotind un bănuţ în palmă. Soarele, intona el, ridicându-şi buzele şi arătând spre cer, Soarele. Bănuţul se învârtea tot mai iute, iar el îl prinse şi-l azvârli spre cer. Edgar privi înapoi spre vapor, dar nu-l mai zări căci totul devenise un imens bazar. Mirodeniile din saci se revărsaseră pe punte. Un alai de

călugări ajunse lângă el, intonând o melodie, cerşind, încercuindu-l, iar el privea urmele lăsate de tălpile lor goale în praful de culoarea veşmintelor lor. O femeie strigă spre el în birmaneză în timp ce mesteca betel, limba ei de culoarea prunelor, râsetele ei acoperite de zgomotul paşilor. Copiii trecură pe lângă el fugind. Apoi din nou hohote de râs. Edgar îşi întoarse privirea spre roti-wallah, spre bănuțul rotitor. Omul cânta şi întinzându-şi mâna culese soarele de pe cer. Se lăsă întunericul, iar Edgar se trezi scrutând bezna din cabină.

Motoarele se opriseră de-a binelea. O clipă se întrebă dacă mai visa, însă fereastra era deschisă şi de afară nu venea nici o lumină. Se auzeau glasuri, dar la început nu le băgă în seamă crezând că era echipajul. Ele însă păreau să vină de mai departe. Urcă pe punte. Luna aproape plină îşi arunca umbrele vineții asupra bărbaților ce rostogoleau nişte butoaie spre pasarelă. Pe mal se înşirau barăcile. Pentru a doua oară în acea noapte Edgar Drake ajunse în Mandalay.

Pe mal fură întâmpinați de căpitanul Trevor Nash-Burnham care plănuise inițial să-l întâlnească pe Edgar în Rangoon şi despre care Edgar ştia că era autorul câtorva dintre rapoartele pe care le citise despre maiorul-chirurg Carroll. În aceste rapoarte căpitanul descria în detaliu oraşul Mandalay, fluviul, potecile sinuoase ce duceau la tabăra lui Carroll. Edgar tânjise să-l cunoască pe Nash-Burnham după dezamăgirea produsă de majoritatea birocraților pe care-i întâlnise după acea vânătoare de pomină şi a căror obtuzitate într-un decor atât de viu colorat îl uimea. Stând pe mal, îşi aminti cum în Rangoon, după toată nebunia declanşată de acel nefericit incident, îndreptându-se spre casă şi discutând cu un funcționar de la Departamentul Administrației Comunale, ajunseră în dreptul unui grup de negustori ce se chinuiau să-l scoată de sub o căruță pe un opioman care adormise acolo şi care fusese zdrobit când caii o traseră în față. Omul se văita, un geamăt gros, delirant, pe când oamenii se străduiau ba să-i facă pe cai să se mişte din loc, ba să ridice căruța. Lui Edgar i se făcuse rău, însă funcționarul nici măcar nu-şi întrerupse

monologul despre taxele pe lemnul de tek colectate din diversele zone ale provinciei. Când îl întrebase de unde ar putea cere ajutor, pe Edgar îl şocase nu atât răspunsul "De ce?" - de bună seamă o dovadă de insensibilitate -, cât "Pentru cine?", deşi abia se puteau auzi unul pe celălalt din cauza gemetelor.

Aşteptând în port Edgar părea vizibil stingherit, mutându-şi întruna greutatea de pe un picior pe altul, în timp ce căpitanul citea o depeşă sosită de la Departamentul de Război, un raport amănunțit despre programul aprovizionărilor. Edgar cerceta chipul celui care comparase fluviul Irrawaddy cu "şarpele sclipitor care ne fură visele ca să ne aducă altele proaspete dintre colinele strălucitoare". Bărbat scund, cu o frunte lată, începea să gâfâie când vorbea prea repede - un contrast izbitor față de tinerețea şi condiția fizică a căpitanului Dalton. Moment straniu pentru o întrevedere oficială. Edgar îşi privi ceasul de buzunar, cadou de la Katherine înainte de plecare. Se făcuse patru şi abia atunci îşi aminti că ceasul se oprise doar cu trei zile înainte ca el să ajungă în Rangoon, iar acum - după cum îi scrisese cu umor lui Katherine - acesta dădea ora exactă doar de două ori pe zi. Îl păstra însă "de dragul aparențelor". Amuzat, îşi aminti de reclama londoneză: "Azi în ziua de Crăciun, când bat clopote la unison, fă-ți un cadou al timpului - un ceas marca Robinson..."

Fluviul începea să prindă viață. Un şuvoi de vânzători îşi croia drum jos spre țărm. Bărbații se urcară într-o trăsură şi se îndreptară spre oraş. Centrul oraşului Mandalay, cum avea să observe Edgar în scrisoarea pentru acasă, era situat la vreo două mile de Irrawaddy. Capitala fusese mutată din Amarapura, de pe fluviu, fiindcă regii voiau un loc care să fie departe de zgomotul navelor străine.

Era încă întuneric, iar drumul, plin de hârtoape. Edgar urmărea atent siluetele ce se perindau prin dreptul ferestrei până când geamul deveni opac de la condens. Nash-Burnham îşi scoase batista şi şterse fereastra.

Când trăsura intră în oraş soarele mijea la orizont. Străzile erau înțesate de lume. Se apropiau de un bazar.

Mâini lipite de geam, chipuri privind înăuntru. Un hamal cu doi saci de mirodenii în vârful unei prăjini sări din calea lor, unul din saci ştergând geamul şi mânjindu-l cu curry, praf care în răsăritul de soare făcea ca geamul să pară suflat cu aur.

Străbătând strada, Edgar încercă să se imagineze pe una dintre hărţile Mandalayului pe care le cercetase pe vapor. Dar se rătăci şi atunci îşi închipui clipa sosirii sale, semnele de întrebare, zvonurile ce însoţesc apariţia oricărui musafir. Trecură pe lângă un grup de cusătorese, mesele lor întinse în mijlocul drumului, vânzători cu tăvi ticsite cu nuci de betel crăpate, ceşti cu lămâi verzi, ascuţitori, dinţi falşi, icoane, sandale, oglinzi, peşte uscat şi crabi, orez, pasos, umbrele. Din când în când căpitanul arăta spre ceva de pe drum, vreun lăcaş sfânt, vreo clădire guvernamentală, iar Edgar îi răspundea: Da, am citit despre ea sau Este chiar mai frumos decât în ilustraţii sau Poate o să-l vizitez curând.

În cele din urmă trăsura se opri în faţa unei case scunde, obişnuite.

- Domnule Drake, locuinţa dumneavoastră provizorie, îi zise căpitanul. De obicei îi cazăm pe oaspeţii noştri la Palatul Mandalay, însă cred că-i mai bine să rămâneţi aici. Simţiţi-vă ca acasă. Vom cina la reşedinţa comisarului Diviziunii de Nord, o masă specială cu ocazia anexării oraşului Mandalay. Am să vin să vă iau.

Mulţumindu-i lui Nash-Burnham, Edgar coborî din trăsură. Vizitiul îi aduse bagajele până în pragul casei. Bătu la uşă şi îi răspunse o femeie. Vizitiul îl pofti înăuntru. Din antreu Edgar o urmă pe femeie până pe o podină de lemn, apoi într-o cameră sărăcăcios mobilată - doar o masă şi două scaune. Femeia arătă spre picioarele lui, iar Edgar, văzând că ea îşi lăsase sandalele la uşă, se aşeză pe scară şi îşi scoase cu stângăcie ghetele. Femeia îl conduse printr-o uşă situată în partea dreaptă într-o încăpere dominată de un pat mare, protejat de o plasă de ţânţari. Femeia puse jos bagajele.

Lângă dormitor se afla camera de baie cu chiuvetă şi prosoape frumos călcate. O altă uşă dădea în curte, unde sub doi arbori de papaya era instalată o măsuţă. Totul pare

foarte ciudat, gândi în sinea lui Edgar, şi foarte englezesc, afară de arborii de papaya şi de femeia de lângă el.

Se întoarse spre ea.

- Edgar naa meh. Naa meh be Io... Io... kaw dha le? Un semn de întrebare cât priveşte corectitudinea limbii, dar şi a întrebării în sine. Cum te cheamă?

Femeia zâmbi.

- Kyamma naa meh Khin Myo, cu o pronunție moale a cuvintelor, literele m şi y topindu-se una într-alta, alcătuind o singură literă.

Edgar îi întinse mâna, iar ea îi zâmbi şi i-o luă într-a ei.

Ceasul lui arăta tot patru. Judecând după poziția soarelui, era în urmă cu trei ore. Era liber până când ceasul avea să arate opt, atunci când va veni căpitanul să-l ia la cină. Khin Myo se apucase să încălzească apa pentru baie, dar Edgar o întrerupse.

- Mă duc... afară la plimbare, merg la plimbare şi făcu un gest cu degetele, iar femeia dădu din cap. Pare să înțeleagă, îşi zise. Îşi scoase pălăria din cufăr si ieşi în antreu unde fu nevoit să se aşeze din nou ca să-şi lege ghetele.

Khin Myo aştepta la uşă cu umbrela. El se opri în dreptul ei neştiind ce să-i spună, îi plăcu numaidecât de ea. Avea o ținută grațioasă, zâmbea şi-l privea direct în față, spre deosebire de ceilalți servitori, care parcă se furişau jenați după ce-şi isprăveau treaba. Femeia avea ochi negri, gene dese, iar pe ambii obraji urme vagi de thanaka. În păr îşi prinsese o floare de nalbă şi când trecu prin fața lui el simți un parfum dulce, ca amestecul de esență de scorțişoară şi nucă de cocos. Purta o bluză scrobită care îi cădea mai jos de brâu şi o hta main din mătase purpurie plisată.

Spre surpriza lui, ea îl însoți. Pe stradă el încercă din nou să lege câteva cuvinte birmaneze.

- Nu vă faceți griji în privința mea, mă... thwa... um, nu-i nevoie să... hm... mă plimbare. Era doar un gest de politețe, n-ar trebui să o îndatorez prea tare.

Khin Myo râse.

- Vorbiți bine birmaneza. Şi se spune că sunteți aici doar de două săptămâni.

- Dumneata cunoşti engleza?

- Oh, nu atât de bine, cu o pronunție proastă.

- Nu-i adevărat, ai o pronunție foarte bună. Femeia avea o anume blândețe în glas care îl surprinse din prima clipă, un fel şoptit de a rosti cuvintele, însă mai grav, ca o adiere de vânt peste gura destupată a unei sticle.

Ea zâmbi, însă de data asta îşi coborâse privirea.

- Mulțumesc. Vă rog, continuați. N-aş vrea să vă întrerup plimbarea. Pot să vă însoțesc dacă doriți.

- Dar nu vreau să te deranjezi...

- Nu-i nici un deranj, îmi iubesc oraşul în zori. Şi n-aş vrea să vă las singur. Domnul Nash-Burnham mi-a spus că v-ați putea rătăci.

- Mulțumesc, mulțumesc. Sunt realmente surprins.

- De cunoştințele mele de engleză sau de faptul că unei birmaneze nu-i este ruşine să vorbească cu dumneavoastră?

Şi cum Edgar nu ştia ce să-i răspundă ea adăugă:

- Nu fiți îngrijorat, lumea mă vede des cu vizitatori.

O luară în jos pe stradă şi trecură de mai multe case cu alei îngrijite, în fața uneia o femeie agăța rufele pe o frânghie. Khin Myo se opri să-i vorbească.

- Bună dimineața, domnule Drake, zise femeia.

- Bună dimineața, răspunse el. Toți... Se opri căutându-şi cuvintele... Toți angajații vorbesc englezeşte?

- Da... da, ba nu, o învăț pe doamna Zin Nwe atunci când stăpânul ei este plecat, se corectă Khin Myo. Însă vă rog să nu mai spuneți nimănui. Poate că deja sunt prea deschisă cu dumneavoastră.

- N-o să afle nimeni. Predai limba engleză?

- Am predat. E o poveste lungă şi n-aş vrea să vă plictisesc.

- Nu cred să se-ntâmple asta. Dar pot să te întreb unde ai învățat-o?

- Domnule Drake, puneți prea multe întrebări. Sunteți chiar atât de surprins?

- Nu, câtuşi de puțin. Regret, n-am vrut să te jignesc...

Ea tăcu. Pe când se plimbau ea rămase nițel în urma lui.

Ea vorbi din nou încet.

- Îmi pare rău, sunteți atât de amabil, iar eu sunt nepoliticoasă.

- Nu-i adevărat, răspunse Edgar, pun eu prea multe întrebări. N-am cunoscut mulți birmanezi. Ştii cum sunt majoritatea ofițerilor.

Khin Myo zâmbi.

- Ştiu.

La capătul străzii se întoarseră. Lui Edgar i se părea că mergeau exact pe drumul pe care sosise.

- Unde ați dori să mergeți, domnule Drake?

- Du-mă la locul dumitale preferat, îi răspunse el surprins de brusca intimitate sugerată de răspunsul său. Dacă şi ea fusese surprinsă, reuşea de minune să ascundă acest lucru.

O luară pe un drum lat spre vest în timp ce, soarele se înălța în spatele lor, iar Edgar văzu cum umbrele o luau înainte ca nişte şerpi târându-se pe pământ. Vorbiră puțin şi se plimbară aproape un ceas. În dreptul unui canal îngust se opriră să privească o piațetă plutitoare.

- Cred că-i cel mai frumos loc din Mandalay, îi spuse Khin Myo.

Iar Edgar, care se afla în oraş de mai puțin de patru ore, fu de acord. Sub ei bărcile pluteau aproape de maluri.

- Arată ca nişte nuferi plutitori, zise el.

- Iar vânzătorii, ca nişte broaşte orăcăitoare şezând pe ei.

Stăteau pe un pod mititel privind bărcile ce se strecurau prin canal. Khin Myo îl întrebă:

- Adevărat că ați venit ca să reparați un pian?

Edgar ezită, surprins de întrebare.

- Da. De unde ştii?

- Poți afla multe dacă ceilalți cred că nu le cunoşti limba.

Edgar o privi.

- Îmi imaginez că da... Crezi că-i ceva atât de neobişnuit? Presupun că-i o distanță cam mare ca să repari un pian. El îşi întoarse privirea spre canal. Două bărci

opriseră una lângă cealaltă pentru ca o femeie să cântărească o mirodenie şi să o bage în plasă. Un praf galben ca polenul se aşternu peste apa întunecată.

- Nu-i atât de ciudat. Cred că Anthony Carroll ştie ce face.

- Îl cunoşti pe Anthony Carroll?

Ea tăcu din nou, iar el întorcându-se spre ea o văzu privind dincolo de fluviu. Pe canal, strigându-şi preţurile, vânzătorii înaintau printre insule de hiacint, înfigându-şi prăjinile în apa neagră ca smoala.

O luară înapoi spre casă. Soarele se înălţase binişor pe cer, iar Edgar era îngrijorat că nu va avea timp să se îmbăieze înainte să vină Nash-Burnham şi să-l ia la recepţie. Ajunşi acasă, Khin Myo umplu cada cu apă şi-i aduse săpun şi un prosop. Se spală, se bărbieri şi-şi puse cămaşă şi pantaloni noi pe care ea îi călcase în timp ce el făcea baie.

Când ieşi din baie o găsi îngenuncheată lângă un lighean spălându-i hainele.

- Oh, domnişoară Khin Myo, nu-i nevoie să faci asta.

- Ce?

- Să-mi speli hainele.

- Cine o să vi le spele dacă nu eu?

- Nu ştiu, numai că...

Ea îl întrerupse.

- Priviţi! A sosit domnul Nash-Burnham. Ea îl zărise pe căpitan în dreptul porţii.

- Bună ziua! îi strigă Edgar. Căpitanul era îmbrăcat cu o jachetă stacojie, vestă pepit şi pantaloni albaştri. De cingătoare îi atârna o sabie.

- Bună ziua, Edgar! Sper că nu v-ar deranja o plimbare. Pentru oaspeţi mai puţin viguroşi a fost nevoie de o birjă!

Intrând în curte o zări pe Khin Myo.

- Ma Khin Myo, zise el făcând o plecăciune. Ah, miroşi tare frumos!

- Miros a săpun de rufe.

- Dacă trandafirii ar putea să se îmbăieze în aşa săpun!

Iată-l în sfârşit pe cel care a botezat Irrawaddyul şarpele strălucitor, îşi zise Edgar în sinea lui.

Reşedința comisarului era la vreo douăzeci de minute de mers pe jos. Pe drum căpitanul îşi lovea uşor degetele de teaca săbiei.

- Cum v-ați petrecut dimineața, domnule Drake?

- Într-un mod foarte plăcut, domnule căpitan. O plimbare agreabilă cu domnişoara Khin Myo. Este deosebită de celelalte femei birmaneze, nu-i aşa? Toate par îngrozitor de timide. Şi pe deasupra vorbeşte foarte bine engleza.

- De-a dreptul impresionant. V-a spus cum a învățat-o?

- Nu, n-am întrebat-o, nu voiam să fiu indiscret.

- Frumos din partea dumneavoastră, domnule Drake, deşi nu cred că ar deranja-o. Totuşi apreciez discreția dumneavoastră. Nu vă puteți imagina problemele pe care le-am avut cu ceilalți musafiri. Este o femeie foarte frumoasă.

- Aveți dreptate. Dar nu-i singura femeie frumoasă. Ce n-aş da să fiu din nou tânăr!

- Feriți-vă! N-ați fi primul englez care se îndrăgosteşte şi nu se mai întoarce acasă. Uneori am impresia că singurul lucru pe care-l căutăm în colonii sunt fetele frumoase. Dați-mi voie să fiu primul care vă avertizează să vă țineți departe de aventuri amoroase.

- Oh, nu-mi fac griji, protestă Edgar. Am acasă o soție pe care o iubesc. Căpitanul îl privi chiorâş. Edgar râse. Vă spun adevărul, mi-e dor de Katherine chiar în clipa asta.

Ocoliră un gard ce împrejmuia o pajişte întinsă în mijlocul căreia se înălța un conac impunător. La intrarea principală stătea de pază un indian în uniformă de polițist. Căpitanul Nash-Burnham îi făcu un semn cu capul, iar acesta deschise poarta. Străbătură o alee lungă la capătul căreia zăriră câțiva cai înhămați la trăsuri.

- Bine ați venit, domnule Drake, îi zise Nash-Burnham. Va fi o după-amiază suportabilă dacă vom reuşi să supraviețuim cinei şi recitalului obligatoriu de poezie. Poate că apucăm să jucăm şi nişte cărți după ce se vor retrage doamnele. Suntem nițel invidioşi unii pe alții, dar ne descurcăm. Prefaceți-vă că sunteți în Anglia. Făcu o pauză. Dar mai întâi un sfat: nu vorbiți cu doamna Hemmington despre chestii birmaneze. Are păreri cam ciudate despre ceea

ce dânsa numeşte "firea raselor brune", treabă care ne cam stânjeneşte pe toţi. E destul să-i pomeniţi de vreun templu sau de bucătăria birmaneză că turuie vrute şi nevrute şi n-o mai poate opri nimeni. Vorbiţi-i de cancanurile din Londra sau despre goblenuri, dar absolut nimic despre birmanezi.

- Dar nu mă pricep la goblenuri.

- Nu vă faceţi probleme. Se pricepe ea. Ajunseră aproape de capătul scărilor.

- Şi fiţi atent la colonelul Simmons în caz că se-ntrece cu băutura. Nu-l întrebaţi despre treburi militare - amintiţi-vă, sunteţi civil. Şi un ultim lucru... poate că ar fi trebuit să încep cu el: aproape toţi ştiu de ce vă aflaţi aici şi se vor strădui să fie amabili aşa cum se cuvine faţă de un compatriot. Însă aici nu vă aflaţi printre prieteni. Vă rog să nu-l aduceţi în discuţie pe Anthony Carroll.

Fură întâmpinaţi la uşă de un majordom sikh, un bărbat înalt. Căpitanul îl salută.

- Pavninder Singh, prietene, ce mai faci?

- Splendid, sahib, splendid, zâmbi el.

Nash-Burnham îi înmână sabia.

- Pavninder, ţi-l prezint pe domnul Drake, şi arătă spre Edgar.

- Acordorul de piane?

Căpitanul râse cu mâna pe pântece.

- Pavninder este şi un muzician desăvârşit şi un excelent jucător de table.

- Vai, sahib, sunteţi prea generos!

- Taci şi nu-mi mai spune sahib, ştii că nu-mi place. Mă pricep la muzică, în Birmania Superioară sunt mii de indieni în slujba Maiestăţii sale şi dintre toţi dumneata joci cel mai bine table. Domnule Drake, ar trebui să le vezi pe fetele noastre cum leşină în faţa lui. Poate că o să faceţi o partidă în duet dacă domnul Drake mai rămâne în oraş.

Acum fu rândul lui Edgar să protesteze.

- Domnule căpitan, de fapt nu prea ştiu să cânt, adică să cânt la pian. Nu ştiu decât să-l repar şi să-l acordez.

- Prostii, amândoi sunteţi prea modeşti. Oricum nu problema pianelor ne frământă pe noi în momentul de faţă,

aşa că am să vă scutesc. Pavninder, aţi pus masa?

- Imediat, domnule. Aţi venit exact la ţanc.

Îi conduse într-o încăpere ticsită cu ofiţeri, soţii de ofiţeri, gin, bârfe. Avea dreptate, m-am întors în Londra, gândi Edgar în sinea lui. Au importat până şi atmosfera.

Nash-Burnham îşi croi drum printre două dame grase şi uşor abţiguite, în rochii largi de muselină, împodobite cu o cascadă de eşarfe ca nişte fluturi cu aripile strânse. Îşi puse mâna pe un cot gras şi pistruiat. Doamnă Winterbottom, ce mai faceţi? Prezentări, domnule Drake?

Se deplasau încet prin salon, căpitanul conducându-l pe Edgar prin viitoarea discuţiilor cu priceperea unui barcagiu, chipul său lunecând rapid de la o mină precaută, în timp ce cerceta încăperea, la un rânjet larg, angajant, când o smulgea pe câte o matroană pudrată din cercul ei de cunoştinţe ca să i-l prezinte pe acordor cu un amplu solilocviu, lady Aston, draga mea, nu v-am văzut de la petrecerea comisarului în martie anul trecut, scumpa mea, arătaţi atât de bine astă-seară, s-a împlinit o lună în Maymyo, nu-i aşa? Vedeţi, ştiam eu! Păi, trebuie să-mi fac timp pentru un drum până acolo, nu-i cine ştie ce distracţie pentru un burlac, cu toate că, prea liniştit! însă curând, curând, trebuie să vă fac o vizită, aşteptaţi, daţi-mi voie să vi-l prezint pe musafirul nostru, domnul Drake din Londra. Bucuros să vă cunosc, lady Aston. Asemenea, mi-e groaznic de dor de Londra. Şi mie, doamnă şi n-am plecat decât de o lună. Chiar aşa? De-abia aţi sosit! Bun-venit atunci, neapărat trebuie să vă fac cunoştinţă cu soţul meu, Alistair? Alistair, vino să-l cunoşti pe domnul Drick, sosit de curând din Londra. Un bărbat înalt cu favoriţi a la Dundreary îşi întinse mâna, îmi pare bine să vă cunosc, domnule Drick... De fapt, Drake, domnule Aston, îmi face plăcere. Chiar şi eu ştiu că favoriţii Dundreary nu mai sunt demult la modă la Londra, gândi în sinea lui.

Alt cerc. Aş vrea să-l cunoaşteţi pe domnul Edgar Drake, sosit de curând din Londra. Domnule Drake, v-o prezint pe domnişoara Hoffnung, poate una dintre cele mai dibace mâini la whist din Birmania Superioară. Vai, domnule

maior, mă flatați. Domnule Drake, nu credeți nimic din ce vă spune. Domnule Drake, doamna Sandilands. Doamnă Partridge, vi-l prezint pe Edgar Drake din Londra. Domnule Drake, v-o prezint pe doamna Partridge, dânsa este doamna Pepper.

- Domnule Drake, unde locuiți în Londra?

- Jucați tenis pe iarbă?

- Domnule Drake, cu ce vă ocupați în Londra?

- Franklin Mews, lângă Fitzroy Square. Ah, nu, nu mă pricep la tenis, doamnă Partridge.

- Pepper.

- Îmi cer mii de scuze, nu ştiu să joc tenis pe iarbă încă, doamnă Pepper.

Râzând.

- Fitzroy Square, lângă Oxford Music Hali, nu-i aşa, domnule Drake?

- Exact.

- Simt în glasul dumneavoastră că vă pricepeți totuşi. Sunteți cumva muzician, domnule Drake?

- Nu, nu chiar, deşi poate că la modul periferic, cum s-ar spune...

- Doamnelor, destul cu întrebările pentru domnul Drake. Cred că a obosit.

Se opriră într-un colț al încăperii, feriți de umerii lați ai unui ofițer înalt îmbrăcat în costum ecosez. Căpitanul înghiți iute o duşcă de gin.

- Sper că nu v-a epuizat conversația.

- Nu, cred că am să mă descurc. Sunt surprins însă... totul seamănă atât de mult cu o... copie.

- Totuşi, sper să vă placă. Ar trebui să fie o seară agreabilă. Bucătarul e un tip din Calcutta, se spune că-i cel mai bun din India. De regulă nu vin la aceste sindrofii, dar azi este o zi specială. Sper să vă simțiți ca acasă.

- Acasă... Edgar vru să adauge, mă simt exact ca acasă, exact ca acasă. Dar în hol se făcu auzit gongul şi lumea începu să se deplaseze spre sufragerie.

După prezentări începu cina. Edgar fu aşezat lângă maiorul Dougherty, un bărbat obez care şuiera şi se hlizea

întruna. Maiorul îl întrebă despre călătorie făcând glume pe seama navelor fluviale. La stânga sa doamna Dougherty, o femeie pudrată, fusiformă, îl întrebă dacă era la curent cu evenimentele politice de acasă la care Edgar îi răspunse indirect relatându-i despre pregătirile febrile ce se făceau pentru jubileul reginei. Cum femeia insista, maiorul o întrerupse după câteva minute chicotind:

- Vai, draga mea, îmi închipui un motiv pentru care domnul Drake a venit în Birmania: ca să scape de politica de acasă! Adevărat, domnule Drake? Râseră cu toții, chiar şi doamna Dougherty care se întoarse la supa ei mulțumindu-se cu puținul pe care-l storsese de la musafir. Edgar rămase nițel încordat, simțindu-se ca un dansator pe sârmă, căci întrebarea vizase motivul real al venirii lui în Birmania. La dreapta sa doamna Remington se băgă iute în conversație ca să-l certe pe maior pentru că-şi îngăduise să râdă de asemenea chestiuni:

- Nu era câtuşi de puțin o discuție fără noimă. Ca supuşi britanici trebuie să cunoaştem aceste lucruri, corespondența soseşte atât de târziu, dar cum se mai simte regina, am auzit că lady Hutchings s-a îmbolnăvit de oftică, înainte sau după Balul Mascat?

- După.

- Mare noroc! Nu pentru lady Hutchings, ci pentru reuşita Balului, la urma urmei e atât de frumos, ce-aş da să fi fost şi eu de față!

Câteva doamne fremătară şi înfiripară o conversație despre ultimul bal de societate la care participaseră, iar Edgar se destinse şi începu să mănânce.

Sunt politicoşi, gândi în sinea lui, socotind că în Anglia niciodată n-ar fi fost invitat la un asemenea dineu. Era mulțumit de direcția pe care o luase conversația - căci ce putea fi mai departe de subiecte potențial inflamabile ca pianele sau doctorii nonconformişti decât Balul Mascat - când doamna Remington îl întrebă destul de inocent:

- Ați fost la Bal, domnule Drake?

Iar el îi răspunse:

- Nu, n-am fost.

La care ea:

- Ştiți atâtea despre el, trebuie c-ați fost totuşi prezent.

Iar el:

- Nu. Şi politicos: Am acordat un Erard de concert la care s-a cântat cu această ocazie şi-şi dădu numaidecât seama că n-ar fi trebuit să spună acest lucru.

Iar ea:

- Pardon, ce de concert?

Iar el nu se putu abține:

- Erard, un model de pian de concert, unul dintre cele mai frumoase din Londra, un Erard din 1854, un instrument magnific, eu însumi l-am acordat cu un an înainte, a trebuit doar ajustat pentru Bal.

Iar ea păru mulțumită de răspuns şi rămase tăcută, una din tăcerile care constituie preludiul unei schimbări de subiect, afară de faptul că doamna Remington zise cu candoare:

- Erard... păi, este pianul la care cântă doctorul Carroll.

Chiar şi atunci discuția ar fi putut fi salvată, de pildă dacă doamna Dougherty ar fi intervenit prompt, căci voise să-l întrebe pe oaspete ce credea despre vremea din Birmania ca să-l audă apoi spunând că era oribilă, sau dacă maiorul Doughterty şi-ar fi început povestea despre recentul atac al dacoiților asupra Taunggyiului, sau dacă doamna Remington ar fi reluat tema Balului care era departe de a fi fost epuizată, fiindcă mai voia să ştie dacă prietena ei, doamna Bissy, fusese şi ea prezentă, însă colonelul West, care şedea la stânga maiorului Dougherty şi care tăcuse în timpul cinei, mormăi brusc şi destul de tare:

- Ar fi trebuit să zvârlim în apă gunoiul ăla. Edgar îşi mută atenția către doamna Remington.

- Poftiți, domnule colonel? Ce-ați spus?

- M-am abținut numai de dragul Maiestății sale, dar ar fi trebuit să aruncăm în Irrawaddy instrumentul ăla infernal sau să-l fi pus pe foc.

În jurul mesei se aşternuse tăcerea, iar căpitanul Nash-Burnham care era prins într-o altă conversație interveni:

- Vă rog, domnule colonel, am mai discutat despre asta.

- Căpitane, nu-mi spune dumneata despre ce să vorbesc, am pierdut cinci oameni din cauza pianului, toți măcelăriți de dacoiți.

Căpitanul îşi puse tacâmurile de argint pe masă.

- Domnule colonel, cu tot respectul, tuturor ne pare rău. Îl ştiam bine pe unul dintre ei. Însă cred că altfel ar trebui pusă chestiunea pianului, iar domnul Drake este musafirul nostru...

- Dumneata îmi spui mie ce anume s-a întâmplat, căpitane?

- Fireşte că nu, domnule. Speram doar că se va ivi o ocazie mai nimerită să discutăm despre asta.

Colonelul se întoarse spre Edgar.

- Întăririle pentru postul meu au întârziat două zile fiindcă au fost nevoite să escorteze pianul. Ministerul de Război nu v-a spus acest lucru, nu-i aşa, domnule Drake?

- Nu. Lui Edgar i se accelerase pulsul. Se simțea nițel amețit, îl năpădiră imaginile cu vânătoarea din Rangoon. Nu mi-au spus nimic nici despre asta, îşi zise în sinea lui.

- Vă rog, domnule colonel, domnul Drake a fost informat aşa cum se cuvine.

- Dânsul nici n-ar trebui să se afle în Birmania. Totu-i absurd.

Se lăsă tăcerea peste toată masa. Chipurile se întoarseră spre bărbați. Căpitanul Nash-Burnham îşi încleştase falca, fața i se înroşise, îşi trase şervetul din poală şi-l puse alene pe masă.

- Domnule colonel, vă mulțumesc pentru cină, zise el ridicându-se. Domnule Drake, dacă nu vă supărați, cred că ar fi cazul să plecăm. Avem... de rezolvat nişte treburi.

Edgar privi fețele ațintite asupra sa.

- Da, da, fireşte, domnule căpitan, şi se sculă de la masă.

Urmară şoapte dezamăgite. Am fi avut câteva întrebări despre Bal, murmurară doamnele, este un domn foarte agreabil, Să te mai încrezi în bărbați când încep să discute despre politică şi războaie! Nash-Burnham parcurse toată

lungimea mesei şi îşi puse mâna pe umărul acordorului.

- Domnule Drake.

- Mulțumesc, mulțumesc tuturor pentru invitație, zise Edgar ridicându-se în picioare şi fluturându-şi stângaci mâna în semn de bun-rămas.

La uşă cel mai bun jucător de table din Birmania Superioară îi înmânã căpitanului Nash-Burnham sabia, iar acesta îi aruncă o privire încruntată.

Pe stradă o femeie cu un coş mare legănându-i-se pe creştetul capului trecu pe lângă ei. Căpitanul Nash-Burnham îşi înfipse nervos vârful cizmei în pământ.

- Domnule Drake, regret cele întâmplate. Ştiam că va veni şi el. N-ar fi trebuit să vă aduc cu mine. A fost o greşeală.

- Domnule căpitan, vă rog, nu e nici o problemă. O luară din loc. Nu ştiam nimic despre oamenii săi.

- Ştiu că nu ştiați. N-are nimic de-a face cu asta.

- Dar, zise el...

- Ştiu ce-a spus, însă întăririle urmau să se ducă la Ruby Mines şi să se alăture escortei lui abia după o săptămână. N-aveau nici o legătură cu pianul. Doctorul Carroll a fost cel care l-a transportat până în Mae Lwin. Dar n-avea nici un rost să mă cert cu el. Este superiorul meu. Faptul că m-am ridicat de la masă era deja un gest de insubordonare.

Edgar rămase tăcut.

- Domnule Drake, regret că m-am enervat, zise căpitanul. Deseori pun la suflet remarcele despre doctorul Carroll. Ar fi trebuit de pe acum să mă obişnuiesc cu ele mai ales când vin din partea unor ofițeri. Sunt invidioşi sau pur şi simplu vor război. O pace echilibrată nu-i prea ajută la promovare. Doctorul...

Se întoarse şi-l privi hotărât pe Edgar.

- Aş putea spune că ceea ce-i reține de la o invazie sunt doctorul şi muzica lui. Însă n-ar fi trebuit să vă bag şi pe dumneavoastră în ciorba noastră.

Se pare că deja sunt băgat, gândi în sinea lui acordorul de piane, dar rămase tăcut, îşi reluară drumul şi până acasă

nu mai scoaseră un cuvânt.

10

Spre seară căpitanul Nash-Burnham reveni fluierând a voie bună, iar Khin Myo îl conduse prin casă până în curticica unde Edgar şedea şi mânca o salată amară preparată de fată din frunze de ceai zdrobite şi semințe uscate.

- Aha, domnule Drake, ați descoperit bucătăria autohtonă, precum văd. Îşi ținea mâinile pe abdomenul prins într-o vestă albă.

- Într-adevăr, domnule căpitan. Sunt bucuros să vă revăd. Trebuie să-mi cer iertare. Regret cele întâmplate la recepție. Cred c-ar trebui să...

- Nu vă mai gândiți la asta, domnule Drake, îl întrerupse căpitanul, aşezându-se pe un scaun, în loc de sabie venise cu un baston cu care izbea uşor în pământ. Chipul i se lumină de un zâmbet. V-am mai spus, era responsabilitatea mea, ceilalți or să uite degrabă întâmplarea. Vă rog să faceți şi dumneavoastră la fel, iar zâmbetul său întărea cele spuse.

- Sunteți sigur? Poate că ar trebui să trimit un bilet cu scuzele mele.

- Pentru ce? Dacă cineva a dat de belea, eu sunt ăla, însă eu nu-mi fac câtuşi de puțin griji. Nu-i prima oară când ne certăm. Nu face să ne stricăm seara din pricina asta. Ma Khin Myo, speram că deseară o să-l putem duce pe domnul Drake la pwe.

- Ar fi minunat, zise Khin Myo. Domnul Drake - şi-şi întoarse privirea spre el - are mare noroc fiindcă a nimerit anotimpul perfect pentru pwe. Cred c-or să fie cel puțin douăzeci deseară în Mandalay.

- Excelent, zise căpitanul lovindu-se cu palma peste picior şi ridicându-se în picioare.

- Să mergem atunci! Gata, domnule Drake?

- Desigur, domnule căpitan, zise Edgar uşurat să-l vadă

atât de bine dispus. Pot să vă-ntreb ce-i aia pwe?

- Oh, pwe! râse Nash-Burnham. Ce-i pwe? O să aveți parte de un spectacol pe cinste. Teatru de stradă birmanez, însă asta nu explică nimic. Trebuie să-l vedeți. Mergem?

- Desigur. Dar s-a făcut târziu, spectacolele astea nu s-au isprăvit?

- Dimpotrivă, majoritatea abia au început.

- Pwe, începu căpitanul înainte ca ei să iasă pe uşă, este o treabă absolut unică, specific birmaneză, aş putea spune chiar mandalayană, o culme a artei şi sunt felurite ocazii pentru câte o pwe, naşteri, decese, botezuri, când fetele îşi fac prima oară găuri în urechi, când se călugăresc bărbații, când renunță la călugărie, când sunt târnosite pagodele; chiar şi din motive laice: când câştigi un pariu, când pui temelia unei case, când îți sapi o fântână, când recolta-i bogată, la un meci de box, când se lansează un balon. Aproape orice îți trece prin minte. Un eveniment propice şi gata omul dă o pwe.

O luară în direcția canalului pe care Edgar îl vizitase dimineața împreună cu Khin Myo.

- De fapt, zise căpitanul, sunt surprins că n-am dat peste una azi-dimineață când am trecut cu trăsura prin oraş. Probabil că vizitiul ştia de ele şi a încercat să le evite. Uneori lumea se aşază pe mijlocul drumului blocând complet circulația. E una dintre problemele administrative pe care le-am moştenit de la birmanezi. În sezonul uscat sunt zeci de pwe în tot oraşul, iar în nopți ca aceasta, când cerul este senin, ele se bucură de un succes nebun.

Dădură colțul străzii. Mai la vale se vedeau lumini, mişcare.

- Iată una! exclamă Khin Myo. Iar Nash-Burnham:

- Da, avem noroc, într-adevăr noroc. Există o vorbă cum că în Birmania nu sunt decât două tipuri de englezi, cei cărora le place pwe şi cei care nu le pot suferi. Chiar în prima seară când am sosit, fiindcă din cauza emoțiilor nu puteam dormi, m-am dus la plimbare prin oraş şi m-am trezit lângă o yokthe pwe, teatru de păpuşi, şi m-am îndrăgostit de această artă.

Apropiindu-se de lumini, Edgar zări o mulțime de oameni şezând în mijlocul drumului pe nişte rogojini dispuse împrejurul unui petic gol de pământ pe care era înălțată o podină acoperită cu stuf, iar în centrul ei era înfiptă o prăjină în jurul căreia pâlpâiau opaițe de lut aşezate concentric, luminând chipurile spectatorilor din primul rând.

Se aşezară la margine şi oamenii îşi ridicară curioşi privirile spre nou-veniți şi începură să sporovăiască. Un bărbat strigă ceva spre baraca din spatele podinei, iar Khin Myo îi răspunse.

- Vor să rămânem, spuse ea.

- Întreabă-l ce se joacă, o rugă Nash-Bumham.

Khin Myo vorbi din nou, iar omul îi răspunse.

- Povestea lui Nemi Zat, zise ea.

- Splendid! exclamă fericit căpitanul lovind cu bastonul în pământ. Spune-i că o să stăm puțintel, însă vrem să-l ducem pe oaspetele nostru la o yokthe pwe, aşa că n-o să rămânem până la capăt.

Khin Myo interveni din nou.

- Înțelege, zise ea.

O slujnică apăru cu două scaune pe care le puse lângă ei. Nash-Burnham îi zise ceva, iar femeia mai aduse un scaun pe care el i-l oferi lui Khin Myo. Se aşezară.

- S-ar părea că n-au început încă, observă căpitanul. De fapt, văd cum se fardează dansatoarele, arătând spre un grup de femei care stăteau sub un arbore mango şi-şi dădeau pe față cu thanaka.

Un băiețel fugi în mijlocul careului şi aprinse o țigară de foi de la un opaiț de lut.

- Cercul ăla este scena, zise Nash-Burnham. Birmanezii îi zic pwe-wang...

- Pwe-waing, îl corectă Khin Myo.

- Îmi cer scuze, pwe-waing, iar prăjinei ăleia din mijloc i se spune pan-bin, corect, Ma Khin Myo? Ea zâmbi, iar el reluă: Birmanezii spun că ea reprezintă jungla, dar am senzația că uneori slujeşte doar ca să-i țină pe spectatori departe de scenă, în orice caz majoritatea dansurilor au loc în interiorul acestei pwe-waing.

- Dar opaițele de lut? întrebă Edgar. Au vreo semnificație?

- Din câte ştiu eu, nu. Scena-i luminată doar atunci când nu-i lună plină şi au grijă ca țigara de foi să ardă întruna. Râse.

- Şi care-i subiectul piesei?

- Oh, variază enorm, de fapt există diverse tipuri de pice: ahlu pwe, plătită de vreun bogătaş cu ocazia unui festival religios sau a călugăririi feciorului său. De obicei, astea sunt cele mai reuşite, fiindcă omul îşi permite să-i angajeze pe cei mai buni artişti. Există apoi pwe pe bază de cotizație, atunci când un membru al comunității adună bani de la ceilalți şi-i pun toți laolaltă ca să angajeze vreo trupă de pwe, apoi a-yein pwe, un spectacol de dans, apoi kyigyin pwe, program artistic oferit pe gratis de vreun artist sau trupă care vrea să dobândească faimă. Şi desigur yokthe pwe, păpuşile, pe care promit să le vedem în seara asta. Şi dacă toate acestea n-au reuşit să vă deruteze - Ma Khin Myo, te rog să mă corectezi dacă greşesc -, domnule căpitan, vă descurcați admirabil -, ei bine, mai este şi zat pwe, povestea adevărată, o piesă religioasă care relatează una dintre poveştile despre viețile lui Buddha. Iar ele sunt tot atât de multe câte reincarnările lui Buddha: cinci sute zece, deşi îndeobşte se joacă doar zece, aşa-numitele Zatgyi Sebwe, drame despre felul în care Buddha şi-a învins fiecare dintre păcatele de moarte. Asta se va juca la noapte: Nemi Zat e a cincea...

- A patra...

- Mulțumesc, Khin Myo, a patra Zatgyi Sebwe. Khin Myo, n-ai vrea să ne explici intriga?

- Nu, domnule căpitan, îmi face o deosebită plăcere să vă ascult vorbind.

- Atunci, văd că trebuie să fiu foarte atent la ceea ce spun... Domnule Drake, sper că nu vă plictisiți?

- Câtuşi de puțin.

- N-o să stăm mai mult de o oră, deşi pwe ține până-n zori. Poate dura chiar şi patru zile... În orice caz, trebuie să cunoşti subiectul, toți cei de-aici îl cunosc, ele nu sunt decât

repovestiri ale aceleiaşi istorii. Căpitanul făcu o pauză ca să chibzuiască. Asta-i despre prinţul Nemi, una dintre reîncarnările lui Buddha, care s-a născut dintr-o lungă dinastie de regi birmanezi. Pe când era tânăr, prinţul Nemi este atât de evlavios, încât duhurile hotărăsc să-l invite să vadă raiul, într-o noapte cu clar de lună, probabil foarte asemănătoare cu aceasta, ele trimit un car jos pe pământ. Îmi pot închipui groaza prinţului Nemi şi a oamenilor lui văzând carul care coboară din cer şi tremurând de spaimă aceştia se prosternează în faţa lui. Prinţul urcă în car şi dispare, lăsând în urma lui doar luna. Carul îl duce pe Nemi mai întâi în ceruri, acolo unde locuiesc naţii, naţii fiind duhurile din folclorul birmanez şi chiar şi buddhiştii cei mai dogmatici cred că aceste duhuri se află pretutindeni, apoi în Nga-ye, lumea subterană unde locuiesc şerpii, adică nagas. În cele din urmă, împotriva voinţei lui, se întoarce în lumea sa ca să împărtăşească din minunile pe care le-a văzut. Deznodământul este destul de trist: tradiţia regilor era ca atunci când îmbătrânesc şi simt că li se apropie sfârşitul să-şi părăsească palatul şi să se retragă în deşert ca să moară ca sihastrii. Şi astfel într-o zi Nemi, aidoma strămoşilor săi, se duce în munţi ca să-şi dea duhul.

Se lăsă o tăcere lungă. Edgar le văzu pe dansatoare împachetându-şi thanaka şi potrivindu-şi htal-nam-urile.

- Cred că-i povestea mea preferată, zise Nash-Burnham. Uneori stau şi mă întreb dacă-mi place doar pentru că-mi aduce aminte de mine, de ceea ce-am văzut... cu toate că există o diferenţă.

- Care? întrebă Edgar.

- Când mă voi întoarce din câmpiile raiului şi din Nga-ye nimeni n-o să creadă spusele mele.

Era o noapte fierbinte, însă Edgar îşi simţi trupul străbătut de un fior. Cei din jurul lor deveniseră tăcuţi, ca şi când ar fi auzit şi ei cele povestite de căpitan. Iată însă că una dintre dansatoare apăru pe scenă.

Edgar fu numaidecât cucerit de frumuseţea ei, de ochii negri, reliefaţi de stratul gros de thanaka de pe chipul ei. Era zveltă şi nu părea să aibă mai mult de paisprezece ani.

Stătea în mijlocul pwe-waing-ului şi aştepta. Deşi Edgar nu-i observase la sosire, un grup de muzicanți şedeau în celălalt capăt al pwe-ului: o orchestră mică, tobe, țimbale, un corn, un instrument din bambus pe care nu-l putea identifica şi instrumentul cu coarde ce-l văzuse în Rangoon, saung, după cum îl informă Khin Myo, douăsprezece corzi prinse pe un cadru în formă de barcă, începură destul de lent, un fel de încercare a apei, iar când li se alătură cel cu instrumentul din bambus cântecul lor învălui întregul pwe-waing.

- Dumnezeule, şopti Edgar, sunetul ăla!

- Ah, exclamă căpitanul Nash-Burnham. Ar fi trebuit să-mi dau seama că vă place muzica.

- Nu, nu-i asta... Îmi cer scuze, vreau să spun da, îmi place, însă n-am mai auzit acest sunet, tânguirea... Şi deşi participau toate instrumentele căpitanul ştia exact la care se referea acordorul.

- I se spune hneh, un soi de oboi birmanez.

- Sună ca un prohod.

Pe scenă fata îşi începuse dansul, mai întâi nişte mişcări molatice, îndoiri din genunchi, unduiri ale corpului dintr-o parte într-alta, apoi îşi înălță brațele cu fiecare pas tot mai sus fluturându-şi-le, mai bine zis ele începură să fluture singure, căci la lucirea opaițelor brațele păreau să plutească de parcă s-ar fi desprins din umăr, sfidându-i pe anatomiştii care spun că brațul se leagă de umăr printr-o rețea complexă de oase şi tendoane, muşchi şi vene. Aceşti oameni, pasămite, n-au văzut niciodată o a-yein pwe.

Din întunericul de la marginea pwe-waing-ului muzica se auzea tot mai slab în luminiş şi lângă fata de pe scenă.

Fata dansă aproape o jumătate de oră şi abia după ce ea se opri Edgar ieşi din starea de transă. Se întoarse spre căpitan, însă nu-şi găsea cuvintele.

- Mirific, nu-i aşa, domnule Drake?

- Eu... pur şi simplu n-am cuvinte. Hipnotic.

- Aşa-i. Nu toate dansatoarele sunt la fel de bune. Poți să-ți dai seama după mişcarea cotului că s-a antrenat pentru dans de când era mititică.

- Cum aşa?

- Încheieturile sunt foarte slobode. Când părinții decid că fiica lor va fi o meimma yein, adică dansatoare, îi fixează brațul într-o eşarfă speciala care să-i întindă cotul.

- Oribil!

- Nu chiar, zise în stânga lui Khin Myo întinzându-şi brațul; în dreptul cotului acesta se îndoia grațios spre spate, curbat ca şi trupul acelei saung.

- Dansezi şi dumneata? o întrebă Edgar.

- Când eram tânără. Râzând: Acum mă antrenez spălând hainele englezilor.

În locul fetei de pe scenă apăru un personaj ce semăna cu un arlechin.

- Lubyet, bufonul, şopti Nash-Burnham.

Mulțimea îl urmărea atentă pe bărbatul machiat strident, îmbrăcat în straie împodobite cu flori şi clopoței şi care vorbea foarte aprins, gesticulând, scoțând tot felul de sunete, ca şi când ar fi imitat o întreagă orchestră, dansând şi făcând tumbe.

Khin Myo începu să chicotească acoperindu-şi gura cu mâna.

- Ce spune? o întrebă Edgar.

- Face glume pe seama gazdei acestei pwe. Nu ştiu dacă veți înțelege. Domnule căpitan, puteți să-i explicați?

- Nu, nu prea înțeleg nici eu, vorbeşte în argou, nu-i aşa, Khin Myo? Adăugați umorul birmanezilor. De doisprezece ani mă aflu printre ei şi tot nu-i înțeleg. Khin Myo nu vrea să ne explice fiindcă probabil e cam fără perdea. Khin Myo îşi îndreptă privirea într-altă parte, iar Edgar o văzu surâzând.

Îl urmăriră o vreme pe lubyet, însă Edgar începu să se foiască. Mulți dintre cei de față nu mai erau nici ei atenți. Unii îşi scoaseră mâncarea din coşuri şi începură să mănânce. Alții se întinseră pe rogojini ca să tragă un pui de somn. Lubyet mai venea din când în când printre ei smulgând țigările de foi din gura oamenilor, furând din mâncare. La un moment dat se apropie de Edgar, se juca cu părul lui şi strigă spre mulțime. Khin Myo chicoti.

- Ce spune? o întrebă Edgar, la care Khin Myo pufni

iarăşi în râs.

- Oh, mi-e ruşine să vă spun, domnule Drake. Ochii ei străluceau în dansul opaițelor.

Lubyet se întoarse în mijlocul scenei şi continuă să vorbească de unul singur, în cele din urmă Nash-Burnham se întoarse spre Khin Myo.

- Ma Khin Myo, n-ar trebui oare să mergem la o yokthe pwe?

Ea aprobă din cap şi îi zise ceva gazdei care, fiind cam turtită, se ridică anevoie în picioare şi se duse târşâindu-şi picioarele ca să dea mâna cu cei doi englezi.

- Spune că o să vină mâine seară, zise Khin Myo.

Părăsiră pwe-ul şi se îndreptară spre stradă. Nu ardeau felinarele şi dacă n-ar fi fost clar de lună ar fi trebuit să umble prin beznă.

- V-a zis unde am putea vedea o yokthe pwe? o întrebă căpitanul.

- A spus că va fi una lângă piață în a treia noapte şi o să joace Wethandaya Zat.

- Hmmm, murmură căpitanul mulțumit.

Merseră tăcuți prin noapte, în comparație cu scena fremătând de viață, străzile erau tăcute şi pustii, afară de câțiva maidanezi pe care căpitanul îi alungă cu bastonul. Foi de tutun atârnate de pervazul uşilor ardeau mocnit, licărind ca nişte licurici. Lui Edgar i se păru că o aude pe Khin Myo cântând şi-şi coborî privirea spre ea. Bluza ei albă tremura în bătaia brizei şi simțindu-i privirea ea se întoarse spre el:

- Ce cânți? o întrebă el.

- Poftim? Un zâmbet slab tresări pe buzele ei.

- Nimic, nimic, zise el. Trebuie să fi fost vântul.

Luna urcase pe cer când au ajuns la o yokthe pwe, umbrele retrăgându-li-se de sub paşi. Piesa începuse de multişor. Pe marginea unei platforme de bambus de aproape treizeci de picioare lungime dansau două marionete, în spatele lor se auzea un cântec, dar muzicantul nu se vedea. Nu toți spectatorii păreau atenți, unii copii se ghemuiseră şi dormeau duşi, mulți adulți discutau între ei. Fură întâmpinați de un bărbat corpolent care porunci să fie aduse

două scaune ca şi mai înainte. Şi la fel ca şi mai înainte căpitanul mai ceru unul.

Bărbatul gras şi Khin Myo conversau de zor în timp ce Edgar urmărea cu interes spectacolul. La un capăt al scenei se vedeau în miniatură un oraş, un palat somptuos şi o pagodă, iar acolo dansau două păpuşi în straie bogate. La celălalt capăt al scenei, care nu era luminat, reuşi să desluşească câteva peruci şi câteva crengi, pesemne o pădure tot în miniatură. Lângă el căpitanul dădea din cap aprobator, într-un târziu Khin Myo isprăvi discuția cu bărbatul gras şi amândoi se aşezară.

- Domnule Drake, sunteți foarte norocos în seara asta, zise ea. Pe prințesă o joacă Maung Tha Zan, probabil cel mai vestit păpuşar în rolul prințesei din întreg Mandalayul. A lucrat alături de marele Maung Tha Byaw, cel mai iscusit păpuşar din câți au existat pe lumea asta. Uneori îi auzi pe oamenii din Mergui zicând Tha Byaw He atunci când se întâmplă ceva minunat... Oh, Maung Tha Zan nu-i atât de bun ca Maung Tha Byaw, însă cântă splendid. Ascultați, curând o să-nceapă să cânte ngo-gyin.

Edgar nu mai avu timp să o întrebe despre ce era vorba căci imediat din spatele scenei răsună un vaier prelung, îşi ținu respirația. Era cântecul pe care-l auzise în noaptea când vaporul se oprise pe râu. Uitase complet de el până acum.

- Ngo-gyin, un cântec de jale, zise Nash-Burnham. Prințul o va părăsi curând, iar ea îşi cântă nefericirea. Nu-mi pot închipui ca un bărbat să poată cântă aşa.

Dar nu era nici glas de femeie. De soprană, da, dar nu femeiesc, nici măcar omenesc, îşi zise Edgar. Nu înțelegea cuvintele birmaneze, dar măcar ştia despre ce cântă bărbatul. Cântecele de jale sunt universale, gândi în sinea lui, şi împreună cu glasul bărbatului se mai înălța ceva în văzduhul nopții, rotindu-se, dansând împreună cu jerbele de fum, urcând până la cer. Paietele de pe trupul marionetei prințese sclipeau ca nişte stele. Dar cântecul ar trebui să vină de la ea, de la păpuşă, nu de la păpuşar! Băiețelul care ținea candela se duse agale spre celălalt capăt al scenei şi în locul prințesei şi al palatului răsări din întuneric pădurea.

După ce se sfârşi cântecul se scurseră multe clipe înainte ca vreunul dintre ei să vorbească, începuse o altă scenetă, dar Edgar nu mai privea, îşi ridică ochii spre cer.

- În ultima reîncarnare a lui Gautama, înainte de Siddhartha, renunță la tot ce are, chiar şi la soția şi la copiii lui si se duce în pădure, zise căpitanul Nash-Burnham.

- Vă regăsiți şi în această poveste, domnule căpitan? îl întrebă Edgar întorcându-se spre el.

Căpitanul clătină din cap.

- Nu, n-am abandonat totul, zise el după o pauză. Sunt însă unii care au făcut-o.

- Anthony Carroll, zise acordorul încet.

- Sau poate alții, zise Khin Myo.

11

În sezonul uscat cel mai rapid mod de a ajunge în Mae Lwin era cu ajutorul elefanților pe un drum defrişat de trupele shan în timpul celui de-al doilea război anglo-birmanez, rută folosită acum sporadic de către contrabandiştii de opiu. Dar fiindcă drumul fusese de curând atacat, căpitanul Nash-Burnham îi sugeră să meargă cu elefanții până la un mic afluent al Salweenului, la est de Loilem, iar de acolo cu pirogi până în tabăra lui Carroll. Nash-Burnham nu-i putea însoți căci avea treabă în Mandalay.

- Vă rog însă să-i transmiteți urările mele doctorului, îi zise acesta. Spuneți-i că-i ducem lipsa în Mandalay. Momentul părea cam ciudat pentru astfel de amabilități, iar Edgar se aştepta ca tovarăşul său să-i mai spună ceva, însă căpitanul doar îşi duse mâna la cozoroc în semn de adio. În dimineața plecării Edgar fu trezit de Khin Myo care îl anunță prin uşa dormitorului că cineva dorea să-i vorbească. Apropiindu-se de uşă fu dezamăgit să nu vadă elefanții, aşa cum fusese planificat, ci pe un tânăr birmanez pe care şi-l aminti de la reşedința guvernatorului. Tânărul gâfâia.

- Dinspre guvernatorul cu părere de rău trebuie ca să

informez o amânare la plecarea dumneavoastră. Edgar încercă să-şi ascundă zâmbetul faţă de engleza stâlcită a birmanezului, nedorind să-i dea impresia că ar fi de acord cu schimbarea.

- Când socoate domnul guvernator că o să aibă loc plecarea? întrebă el.

- Oh, domnule! Eu nu anunțat despre acesta! Trebuie întrebat pe dânsul.

- Puteți să-mi spuneți măcar dacă vom pleca în cursul zilei de azi?

- O, nu! Nu poate astăzi, domnule.

Tonul hotărât îl reduse la tăcere. Ar fi vrut să adauge ceva, însă se mulțumi să dea din cap, după care închise uşa. Ridică din umeri spre Khin Myo care îi zise: "Eficiența britanică, nu-i aşa?", iar el se întoarse în pat. După masă sfârşi o epistolă lungă către Katherine la care scria deja de câteva zile şi în care îi povestea despre spectacolul cu păpuşi, începuse să se obişnuiască cu blocajele de natură birocratică. A doua zi compuse mai multe scrisori, una despre mult-discutatul jaf comis de trupele britanice în palatul din Mandalay, alta despre scandalul legat de "Doamna păroasă din Mandalay", o rudă îndepărtată a familiei regale, femeie al cărei corp era acoperit peste tot cu păr lung şi mătăsos. A doua zi şi-o petrecu în bazar. Şi aşteptă.

Dar în a patra zi după data proiectatei călătorii neastâmpărul învinse sentimentul de respect, de răbdare adânc înrădăcinat în cel ce-şi petrecuse toată viața reparând corzi şi ciocănele. Se duse aşadar la reşedința guvernatorului ca să se intereseze de plecare. Fu întâmpinat la uşă de acelaşi birmanez care îl vizitase acasă.

- Ah, domnule Drake! exclamă birmanezul, guvernatorul plecat la Rangoon!

La cartierul general întrebă de căpitanul Nash-Burnham. Subofițerul de la intrare părea fâstâcit.

- Am crezut că ați fost deja informat, domnul căpitan Nash-Burnham s-a dus la Rangoon împreună cu domnul guvernator.

- Aş putea să-ntreb în ce scop? Trebuia să plec la Mae Lwin acum patru zile. Am bătut cale lungă şi s-au depus eforturi considerabile ca să fiu adus aici. Ar fi păcat să mai pierd timpul de pomană.

Chipul subofițerului se făcu stacojiu.

- Am crezut că vi s-a comunicat. Este... scuzați-mă o clipă.

Se ridică degrabă şi intră în biroul din spate. Edgar auzi nişte şoapte. Omul se întoarse.

- Domnule Drake, urmați-mă.

Subofițerul îl conduse într-o încăpere mică în care se afla un birou ticsit cu hârtii pe care fuseseră aşezate nişte greutăți sculptate cam rudimentar cu care localnicii cântăreau opiumul. Greutățile erau inutile, căci nu se simțea nici o adiere de vânt. Bărbatul închise uşa după el.

- Vă rog să luați loc. Mae Lwin a fost atacat, zise el.

Amănuntele erau neclare, aşijderea identitatea atacatorilor, în noaptea de dinaintea proiectatei călătorii a lui Edgar sosise la reşedința guvernatorului un mesager cu vestea că în urmă cu două zile Mae Lwin fusese atacat de o bandă de călăreți mascați care dăduseră foc unuia dintre depozite şi uciseseră o santinelă. În confuzia iscată, după o scurtă încleştare fu împuşcată o altă santinelă shan. Carroll era teafăr, însă extrem de îngrijorat. Se bănuia că în spatele atacului s-ar afla Twet Nga Lu, căpetenia bandiților, care îşi ducea propriul război împotriva Mongnaiului. Cea mai mare parte a proviziilor fuseseră salvate, însă au avut de suferit câteva din borcanele cu elixir ale maiorului-chirurg. Un glonț rătăcit lovise pare-se - aici subofițerul se opri şi-şi alese cu grijă cuvintele - un alt obiect important pentru activitatea curentă a doctorului.

- Erard-ul?

Subofițerul se lăsă pe spate în scaun.

- Domnule Drake, înțeleg importanța misiunii dumneavoastră şi totodată condițiile vitrege pe care le-ați îndurat ca să veniți până aici, o dovadă impresionantă de respect şi devotament față de Coroană, zise el, lăsând să cadă accentul pe ultimul cuvânt. Acest atac s-a produs

într-un moment total neprielnic. După cum probabil ştiți, din noiembrie anul trecut suntem direct implicați în activități militare în Statele Shan. Un detaşament condus de domnul colonel Stedman a plecat din Mandalay pe la începutul acestei luni. Apoi doar cu şase zile în urmă am aflat că au fost atacați. Având în vedere concentrarea de forțe ale Confederației Limbin în această regiune, atacul împotriva trupelor noastre n-a constituit o surpriză. Atacul asupra fortului Mae Lwin însă a fost o surpriză şi nu-i pe deplin lămurit cine erau acei călăreți mascați şi de unde au făcut rost de arme. Se speculează că le-ar fi primit de la francezi despre care nu se ştie precis unde se află. Regret, dar din rațiuni de securitate, nu vă pot spune mai multe.

Edgar îl scormoni cu privirile.

- Domnule Drake, n-aş vrea să vă dezamăgesc. Credeți-mă, vorbesc fără a fi fost autorizat, căci la drept vorbind deciziile vor fi luate în Rangoon. Dar aş vrea să înțelegeți situația noastră reală. Când se va întoarce domnul căpitan Nash-Burnham veți putea discuta cu dânsul dacă rămâneți în Mandalay sau vă întoarceți cu vaporul în Rangoon. Până atunci vă recomand să vă bucurați de frumusețile de aici şi nu vă faceți prea multe griji. Subofițerul se aplecă peste birou.

- Domnule Drake?

Acordorul nu zise nimic.

- Domnule Drake, Mae Lwin este un loc mizerabil, în pofida a tot ce vi s-a spus numai ca să veniți până aici. Mlăştinos şi infestat de malarie, câtuşi de puțin climatul potrivit pentru un englez. Adăugați recentele atacuri... poate că ar fi mai bine să renunțăm cu totul la acest fort. Eu, unul, n-aş fi deloc dezamăgit. Sunteți într-adevăr un om foarte norocos că ați văzut deja cele mai frumoase oraşe din Birmania.

Edgar aşteptă. Căldura din încăpere era sufocantă, în cele din urmă se ridică în picioare.

- Vă mulțumesc, cred că-i timpul să plec. Subofițerul îi întinse mâna.

- Domnule Drake, v-aş ruga să nu povestiți despre cele

discutate superiorilor noştri. Deşi misiunea dumneavoastră este minoră, domnul căpitan Nash-Burnham este cel care se ocupă în general de problemele civile.

- Minoră, nu-i aşa? Nu, nu vă faceți griji, n-am să discut cu nimeni. Mulțumesc.

Subofițerul zâmbi.

- Nu vă mai gândiți la asta.

Dragă Katherine,

Nu ştiu care va ajunge la tine mai întâi, scrisoarea sau eu. S-a scurs o săptămână de când ar fi trebuit să-mi reiau călătoria şi mă aflu tot în Mandalay. Ți-am descris deja oraşul de mai multe ori şi trebuie să mă ierți că-mi lipseşte entuziasmul pentru aşa ceva. Totul a devenit foarte nebulos şi întâmplările din ultimul timp mă fac să cred că probabil n-am să-l mai întâlnesc niciodată pe doctorul Carroll şi nici Erard-ul său.

Mae Lwin a fost atacat. Mi-a comunicat un subofițer de la cartierul general, însă n-am mai aflat nimic altceva. Oriunde întreb despre ce s-a întâmplat mi se răspunde evaziv sau cu priviri în gol. Îmi spun că "Se va ține o şedință de strategie majoră în Rangoon" sau că "Acest incident nu poate fi trecut cu vederea". Totuşi mă intrigă faptul că doctorul Carroll n-a fost invitat la şedință. După toate probabilitățile se află tot în Mae Lwin, căci, din câte se spune, fortul trebuie păstrat cu orice preț, o explicație cât se poate de bună, dar ceea ce mă deranjează pe mine este modul în care se spune acest lucru. La început nu mi-ar fi displăcut să aud că-i vorba de vreo manevră sau uneltire - la urma urmelor ce-ar putea fi mai nimerit într-o țară în care totul este atât de misterios? Dar chiar şi această eventualitate a început să mă obosească. Varianta cea mai scandaloasă la care mă pot gândi, cum că doctorul Carroll este ținut departe de o decizie crucială, nu mi se mai pare chiar aşa scandaloasă. Se spune că un om obsedat de un anume pian nu poate fi imun la alte ciudățenii şi că unui asemenea om n-ar trebui să i se

încredințeze un post atât de important. Ce mă doare cel mai tare este că într-un fel constat că şi eu sunt de acord. La urma urmei, ce înseamnă un pian când francezii se pregătesc să treacă Mekongul? Motivul pentru care îmi vine greu să accept este acela că dacă ajung să mă îndoiesc de doctor ajung să mă îndoiesc de mine însumi.

Draga mea Katherine, când am plecat din Anglia o parte din mine avea dubii că voi ajunge vreodată în Mae Lwin. Părea un loc atât de îndepărtat, drumul până acolo părea presărat cu atâtea greutăți. Totuşi acum, acum când anularea misiunii mele pare foarte probabilă nu-mi vine să cred că n-am să mă mai duc. În ultimele şase săptămâni nu m-am gândit decât la Mae Lwin. Am refăcut în minte schița fortului din hărți şi din alte surse. Am făcut liste cu lucrurile pe care am să le fac când voi ajunge acolo, cu munții şi cu râurile descrise în rapoartele doctorului Carroll şi pe care vreau să le văd. E ciudat, Katherine, dar am început deja să mă gândesc la toate poveştile pe care ți le voi spune când mă voi întoarce acasă, cum a fost să-l întâlnesc pe celebrul doctor, cum am reparat şi am acordat Erard-ul, salvând un instrument atât de prețios, despre "datoria" mea împlinită față de Anglia, într-adevăr, poate că dintre toate tocmai această idee a "datoriei" a devenit țelul cel mai îndepărtat. Ştiu că acasă ți-am vorbit deseori despre asta şi nici acum nu mă îndoiesc de rolul pe care-l poate avea un pian. Am ajuns însă să cred că "a aduce muzica şi cultura" în aceste locuri e o treabă ceva mai subtilă - aici există deja artă si muzică - arta lor, muzica lor. Asta nu înseamnă că n-ar trebui să venim cu asemenea lucruri în Birmania; numai că acest lucru ar trebui făcut cu mai multă umilință, într-adevăr, dacă vrem neapărat să-i transformăm pe aceşti oameni în supuşii noştri, oare n-ar trebui să le arătăm aspectele cele mai frumoase ale civilizației europene? Nimeni n-a suferit din cauza lui Bach; muzica nu-i totuna cu o oştire.

Draga mea, mă abat de la subiect. Sau poate că nu, căci ți-am scris despre speranțele mele, însă acum speranțele mele au început încet-încet să se risipească, umbrite de

Război şi de Pragmatism, precum şi de propriile mele îndoieli. Toată această aventură are ceva diafan, ceva de basm. Multe din cele ce le-am făcut se leagă de ceea ce voi face când adevărul pe care l-am trăit deja amenință să dispară împreună cu ceea ce mi-a mai rămas de văzut. Cum să mă exprim? Dacă până aici călătoria mea a fost una a virtualității, a imaginației, abandonul ei pune parcă sub semnul întrebării tot ce-am văzut. Am lăsat visele să se topească în trăirile mele, iar acum trăirile amenință să se topească în vise, să dispară pur şi simplu. Nu ştiu dacă tot ce-ți scriu are vreun sens, dar dinaintea atâtor frumuseți mă văd deja stând în fața uşii noastre din Franklin Mews, cu geamantanul în mână, neschimbat din ziua în care am plecat.

Despre ce să-ți mai scriu? Petrec ore în şir privind Munții Shan, încercând să-mi dau seama cum aş putea să ți-i descriu cel mai bine, căci simt că numai făcând acest lucru pot lua cu mine ceva din ceea ce am văzut. Umblu prin piețe, urmărind carele cu boi şi umbrelușele pe ulițele brăzdate sau mă aşez pe malul fluviului şi-i privesc pe pescari, aşteptând vaporul din Rangoon care să-mi dea de ştire că voi pleca în misiune sau poate acasă. Aşteptarea a început să devină insuportabilă, ca şi zăpuşeala şi praful care sufocă oraşul. Orice decizie e mai bună decât nici una.

Draga mea, îmi dau seama că dintre toate posibilitățile înfricoşătoare pe care le-am discutat amândoi înainte să plec am omis-o pe cea care pare acum cea mai probabilă: că mă voi întoarce acasă fără nimic. Poate că aceste cuvinte nu sunt decât rodul plictiselii ori al singurătății, însă când spun "nimic" mă refer nu doar la faptul că Erard-ul va rămâne neacordat, ci că am văzut o lume complet diferită, pe care însă nici măcar n-am început să o înțeleg. Venirea mea aici mi-a produs o senzație ciudată de vid despre care nu ştiam nimic şi nu-mi dau seama dacă aventura mea prin junglă îl va umple sau îl va face şi mai mare. Îmi pun tot felul de întrebări: de ce-am venit aici, de ce mi-ai spus că aş avea nevoie de aşa ceva, de ce sunt acum pe punctul să mă întorc acasă, dacă va trebui să o consider drept un eşec?

Katherine, vorbele n-au fost niciodată modul meu de a-mi exprima sentimentele, iar în clipa de față nici muzica n-ar putea să redea ceea ce simt. Observ însă că se întunecă şi mă aflu pe malul fluviului, aşa că trebuie să plec. Singura mea consolare este că te voi revedea curând şi că vom fi din nou împreună. Rămân

Iubitul tău soț, Edgar

Împături scrisoarea şi se sculă de pe țărm. Lăsând în urmă Irrawaddy, o luă încetişor spre casă. Acolo deschise uşa şi o găsi pe Khin Myo aşteptându-l.

Ținea în mână un plic pe care i-l dădu fără să scoată un cuvânt. Nu avea pe el nici o adresă, doar un nume mâzgălit cu litere îngroşate. O privi, iar ea îi întoarse privirea - o privire lipsită de expresie. Pentru o clipă ținu plicul în mână împreună cu scrisoarea către Katherine. De îndată ce-l deschise recunoscu scrisul elegant.

Dragă domnule Drake,

Regret sincer că de la bun început corespondența noastră trebuie să se confrunte cu o asemenea urgență, dar cred că ați aflat despre evenimentele ce pun în pericol venirea dumneavoastră în Mae Lwin. Nerăbdarea mea nu-i mai puțin încercată decât a dumneavoastră, în timpul atacului asupra taberei noastre corzile clapei la de la a patra octavă au plesnit din cauza unui glonț tras de o muschetă. După cum ştiți, fără această notă practic este imposibil să cânți o bucată mai de soi, o tragedie pe care cei de la Departamentul de Război n-o pot pricepe. Vă rog să veniți numaidecât în Mae Lwin. Am trimis în Mandalay un mesager care să vă însoțească pe dumneavoastră şi pe Ma Khin Myo până aici. Vă rog să-l căutați mâine pe drumul ce duce la Pagoda Mahamuni. Îmi asum întreaga răspundere pentru decizia şi siguranța dumneavoastră. Dacă mai rămâneți în Mandalay o să vă treziți pe un vapor cu destinația Anglia înainte să apucați sfârşitul săptămânii.

A.J.C.

Edgar îşi lăsă mâna jos. Îmi cunoaşte numele, gândi în sinea lui.

O privi pe Khin Myo.

- Vii şi dumneata?

- Am să vă spun mai multe curând, îi răspunse ea.

Se sculară înainte să se crape de ziuă şi se urcară într-o căruţă trasă de boi, încărcată cu pelerini care mergeau să vadă Pagoda Mahamuni situată în partea de sud a Mandalayului. Pelerinii îl scormoneau cu privirile sporovăind veseli. Khin Myo se aplecă spre Edgar.

- Spun că sunt bucuroşi să vadă şi buddhişti britanici.

Pe cer nori groşi şi leneşi lunecau peste crestele Munţilor Shan. Căruţa scârţâia pe drumul presărat cu hârtoape. Edgar îşi strânse geanta la piept. La sfatul lui Khin Myo îşi lăsase cea mai mare parte a lucrurilor în Mandalay, luând cu sine doar un rând de haine şi documentele importante, precum şi uneltele de reparat pianul, încât la fiecare hop se auzea un clinchet metalic. Se dădură jos din căruţă în dreptul Pagodei Mahamuni, iar Khin Myo îl conduse pe o potecă spre un loc unde îi aştepta un băiat îmbrăcat în şalvari de culoare albastră, o cămaşă tot albastră si o eşarfă în picăţele legată în jurul brâului. Edgar citise că mulţi bărbaţi shani, ca de pildă birmanezii, îşi lasă părul lung şi observă într-adevăr că băiatul şi-l purta pe al său prins sub un turban colorat ce părea o combinaţie între gaung-baung-ul birmanez şi cel al soldaţilor sikhi. Băiatul ţinea de dârlogi doi ponei.

- Mingala ba, zise el înclinându-se uşor. Noroc, domnule Drake.

Khin Myo îi zâmbi.

- Domnule Drake, vi-l prezint pe Nok Lek, cel care ne va duce la Mae Lwin. Numele lui înseamnă "vrăbiuţa". După o pauză adăugă: Să nu vă deruteze acest lucru. Este unul dintre cei mai buni luptători ai lui Anthony Carroll.

Edgar se uită la băiat. Părea de nici cincisprezece ani.

- Vorbeşti engleza? îl întrebă.

- Un pic, zise băiatul cu un rânjet mândru, grăbindu-se

să le ia bagajele.

- Eşti modest, îi spuse Khin Myo. Înveți foarte repede.

Nok Lek începu să lege desagii de şeile cailor.

- Domnule Drake, sper că ştiți să călăriți, zise el după ce-şi isprăvi treaba. Sunt ponei shani, mai mici decât caii englezeşti, însă foarte buni la munte.

- O să-mi dau toată silința să rămân în şa, răspunse Edgar.

- Ma Khin Myo va călări cu mine, zise Nok Lek punându-şi amândouă mâinile pe spinarea poneiului şi sărind sprinten în şa. Apoi îşi propti tălpile goale în scărițe şi prinse cureaua între primele două degete de la picioare. Edgar observă gambele băiatului, muşchii ca nişte frânghii înnodate. Nervos, îşi privi propriul ponei: scărițe metalice, englezeşti. Khin Myo se urcă în spatele lui Nok Lek şi se puse cu ambele picioare de aceeaşi parte. Edgar fu surprins că micuțul animal putea umbla cu o asemenea povară. Se urcă şi el pe ponei şi o luară tăcuți spre est.

Deasupra Munților Shan o pată de lumină se întinsese pe cer. Edgar se aştepta să vadă răsărind soarele care să marcheze începutul ultimei etape a unei călătorii pe care nu mai sperase să o facă. Acesta însă stătea ascuns pe după nori, iar ținutul se lumina încetul cu încetul, în față Khin Myo îşi deschise umbreluța.

Merseră către est vreo câteva ceasuri, la pas, pe un drum mărginit de orezarii secate, lăsând în urma lor hambare pustii, pâlcuri de oameni mergând spre oraş, bărbați mânând boii la piață, femei cu poveri grele ținute pe cap. Curând se întâlniră cu tot mai puțină lume, până când se treziră singuri. Traversară un pârâiaş şi se întoarseră spre sud pe un drumeag îngropat în praf - o cărare ce se strecura printre două câmpuri de orez întinse lăsate de pârloagă. Nok Lek privi înapoi.

- Domnule Drake, o să mărim ritmul fiindcă mai sunt câteva zile bune de mers până în Mae Lwin, iar prin partea asta drumurile sunt mai bune decât în Statele Shan.

Edgar încuviință din cap şi strânse de hățuri. Nok Lek scoase un şuierat şi poneiul său o luă la trap. Edgar dădu

pinteni, însă nu se întâmplă nimic. Mai dădu o dată cu putere. Poneiul său nu se clintea din loc. Nok Lek şi Khin Myo se făceau tot mai mici în depărtare, îşi închise ochii şi respiră adânc. Şuieră şi el.

Galopară spre sud pe un drum îngust ce mergea paralel cu Munții Shan la est şi cu Irrawaddy la vest. Edgar se înfipse bine în şa strângând într-o mână hățurile, iar în cealaltă pălăria. Se trezi chicotind, emoționat de iuțeala cu care se deplasa. La vânătoare merseseră doar la pas şi încercă să-şi aducă aminte când mai călărise atât de repede. Trebuie să fi fost cu aproape douăzeci de ani în urmă când împreună cu Katherine petrecuse câteva zile la o verişoară de-a ei care avea o fermă la țară. Aproape că uitase de beția plăcută a vitezei.

Spre seară se opriră la un popas pentru pelerini şi călători, iar Nok Lek aduse merinde de la o casă din apropiere: curcumă, orez aromat, salată din frunze tocate de ceai, toate învelite în foi de bananier, în timp ce mâncau Nok Lek şi Khin Myo turuiau în birmaneză. La un moment dat Khin Myo se scuză față de Edgar că nu vorbea în englezeşte.

- Avem multe de discutat şi cred că v-ar plictisi sporovăială noastră.

- Nu vă faceți probleme în privința mea, îi spuse Edgar care era foarte mulțumit de locul ce-l găsiseră la umbră şi de unde putea contempla câmpurile de orez înnegrite. Ştia că țăranii le dăduseră foc înainte de venirea ploilor, dar nu-i venea să creadă că pârjolul nu era din pricina arşiței. Holdele se întindeau pe zeci de mile depărtare între râu şi poalele abrupte ale Munților Shan. Ca zidurile unei fortărețe, gândi în sinea lui, în timp ce privea piscurile, sau poate că se aştern ca o față de masă peste măruntele coline şi văi. Ochii lui căutau în van vreo cărăruie care să fisureze fațada. Nu descoperi nici una.

După ce mâncară se odihniră nițel, apoi încălecară din nou. Merseră până se înseră de-a binelea, când se opriră într-un cătun, iar Nok Lek bătu la uşa unui bordei. Ieşi un bărbat gol până la brâu şi cei doi vorbiră preț de câteva minute. Omul îi conduse apoi la şura din spatele bordeiului.

Priponiră caii, întinseră rogojinile pe podeaua de bambus şi atârnară de tavan plasele de ţânţari. În şură se intra dinspre sud şi Edgar îşi aşeză rogojina cu picioarele spre uşă în caz că noaptea ar fi fost vizitaţi de vreo jivină. Nok Lek apucă numaidecât rogojina şi-i schimbă poziţia.

- Să nu vă culcaţi niciodată cu capul spre nord, zise el aspru. Foarte rău. Aia-i direcţia în care-i îngropăm pe morţi.

Edgar se întinse lângă băiat. Khin Myo se duse să se spele, iar mai târziu reveni în vârful picioarelor. Ridică plasa de ţânţari şi se strecură sub ea. Rogojina ei era la câţiva centimetri de a lui Edgar, iar el, prefăcându-se că doarme, o privi cum îşi aranjează culcuşul lângă el. Apoi se întinse şi ea şi curând începu să respire altfel, întorcându-se din când în când în somn până ce se apropie cu faţa de a lui. Prin pânza subţire de bumbac el îi simţea răsuflarea caldă şi lină, aproape imperceptibilă, dacă n-ar fi fost liniştea şi zăpuşeala.

Nok Lek îi trezi devreme. Fără vorbă, îşi împachetară rogojinile subţiri şi plasele de ţânţari. Khin Myo ieşi şi se întoarse cu faţa proaspăt dată cu thanaka. Încărcară poneii şi o porniră iarăşi la drum. Era încă întuneric. În timp ce călărea, Edgar îşi simţea picioarele, braţele, abdomenul îngrozitor de ţepene. Se strâmbă de durere, dar nu zise nimic, în timp ce Khin Myo şi băiatul se legănau cu desăvârşită graţie. Râse în sinea lui: Nu mai sunt tânăr.

Nu mai galopau spre sud, ci pe un drumeag în direcţia est, spre cerul care se luminase. Poteca era îngustă, iar poneii erau nevoiţi uneori să o ia la trap. Edgar fu surprins de uşurinţa cu care Khin Myo reuşea să-şi păstreze echilibrul, ba pe deasupra cu umbrela în mână. Îl uimi şi faptul că, după ce se opriră, iar el se prăbuşi sleit şi mânjit de praf şi sudoare, ea mai avea încă în păr floarea pe care o rupsese dimineaţă dintr-un tufiş. El îi aminti acest lucru, iar ea râse:

- Domnule Drake, vreţi şi dumneavoastră să călăriţi cu o floare în păr?

Într-a doua zi, spre asfinţit, ajunseră în cele din urmă la nişte coline domoale, sterpe, acoperite de tufe şi bolovani. Poneii o luară agale pe o cărare îngustă. Trecură de o pagodă

dărăpănată, cu zugrăveala scorojită şi făcură popas. Khin Myo şi Nok Lek descălecară în tăcere, iar Edgar făcu la fel. Îşi lăsară încălțările lângă uşă şi intrară printr-un portic într-o încăpere întunecoasă şi stătută. O statuie aurită a lui Buddha şedea pe un soclu înconjurat de flori şi luminări. Avea ochi sumbri şi trişti şi stătea cu picioarele încrucişate şi cu mâinile căuş în poală. Nu mai era nimeni prin preajmă. Nok Lek scoase din traistă o coroniță de flori şi o puse pe altar, după care îngenunche. Khin Myo procedă şi ea întocmai şi amândoi făcură o plecăciune adâncă, lipindu-şi fruntea de dalele reci. Edgar o privea pe Khin Myo, cu părul ei prins într-un coc dez-golindu-i ceafa. Trezit din reverie, făcu şi el o plecăciune.

Ajunşi afară, o întrebă:

- Cine se ocupă de pagodă?

- Aparține unui templu mai mare, zise Khin Myo. Călugării vin aici ca să aibă grijă de Buddha.

- Dar nu văd pe nimeni, spuse Edgar.

- Nici o grijă, domnule Drake, sunt prin preajmă.

Ceva din singurătatea locului îl neliniştea şi vru să o întrebe mai multe, ce anume bolborosise, cui i se rugase, de ce se opriseră aici şi nu la o altă pagodă din puzderia ce împânzea regiunea, însă ea şi Nok Lek turuiau din nou între ei.

Încălecară şi-şi reluară drumul. Pe creastă se opriră să arunce o privire asupra şesului. Joasă şi netedă, valea oferea o excelentă privelişte a traseului - un ținut singuratic cu câmpuri pustii şi pârâuri sinuoase. Cătune, ape şi drumuri, toate de culoarea brună a pământului. La orizont se întrezărea conturul Mandalayului, iar mai departe cursul întortocheat al fluviului Irrawaddy.

Cărarea o lua spre cealaltă muchie a colnicului. Coborâră creasta spre un pâlc de bordeie înşirate la poalele unui munte falnic. Se opriră şi Nok Lek descălecă.

- Am să cumpăr de mâncare fiindcă poate n-o să mai întâlnim pe nimeni multă vreme.

Edgar rămase călare aşteptând. Băiatul dispăru într-unul dintre bordeie. Câteva găini ciuguleau în praful de

pe drum. Un bărbat lenevind pe o laviță la umbra unui copac o strigă pe Khin Myo, iar ea îi răspunse.

- Ce-a zis? o întrebă Edgar.

- A întrebat unde ne ducem.

- Şi ce i-ai spus?

- I-am spus că mergem spre sud la Meiktila, dar am venit aici să admirăm peisajul.

- De ce-ai mințit?

- Cu cât ştiu mai puțini că mergem în munți, cu atât mai bine. Ăsta-i un loc pustiu. De obicei călătorim cu escortă. Dar în această împrejurare este oarecum... neoficial. Dacă ar vrea cineva să ne atace n-avem pe cine chema în ajutor.

- Eşti îngrijorată?

- Nu. Dar dumneavoastră?

- Eu? Un pic. Pe vaporul din Prome erau câțiva prizonieri, dacoiți, indivizi fioroşi.

Khin Myo îl studie o clipă, cântărind parcă ce avea să spună.

- Suntem în siguranță. Nok Lek este un luptător foarte bun.

- Nu ştiu dacă acest lucru are darul să mă liniştească. E încă un puşti. Şi aud că ăştia umblă în bande de câte douăzeci.

- N-ar trebui să vă gândiți la asemenea lucruri. Am făcut drumul ăsta de nenumărate ori.

Nok Lek se întoarse cu un coş pe care-l legă de şaua lui Edgar. Îşi luă rămas-bun de la bărbatul care şedea la umbră şi scoase un şuierat. Edgar făcu la fel şi-şi ridică brațul în semn de salut. Omul nu zise nimic când trecu englezul.

Din coş venea aroma pătrunzătoare de ceai fermentat şi mirodenii.

Cărarea suia abrupt, iar peisajul era schimbat, în locul tufelor joase creşteau ierburi înalte, hrănite de cețurile ce se îndesau pe măsură ce urcau tot mai sus. Ajunseră pe un pinten acoperit de o sihlă umedă, ca şesurile de lângă Rangoon. Printre arbori zburau păsări de tot felul, țipând şi ciripind, iar pe covorul gros de frunze dimprejur păreau să

mişune creaturi mai mari.

Deodată se auzi un zgomot şi Edgar se întoarse iute. Apoi un altul, de data asta mai puternic, apoi crengi rupte, ceva ce se mişca cu iuţeală prin iarbă.

- Nok Lek, Khin Myo! Atenţie, vine cineva!

Edgar îşi opri căluţul. Nok Lek auzi şi el sunetul şi-şi încetini urcuşul. Un zgomot şi mai mare. Edgar privi în jur, căutând ceva, un cuţit, o puşcă, însă ştia că nu avea nimic la el.

Tot mai puternic.

- Ce-o fi? şopti el şi deodată înaintea lor răsări un porc mistreţ care o zbughi în tufişurile de cealaltă parte a cărării.

- Porc nenorocit, înjură Edgar. Nok Lek şi Khin Myo pufniră în râs, iar poneiul lor îşi văzu de drum. Edgar încercă şi el să chicotească, însă inima îi bătea nebuneşte. Scoase un şuierat.

Panta devenea tot mai abruptă. Cărarea spre piscul muntelui ieşise din pădure, oferind astfel prima panoramă după câteva ceasuri bune de mers. Edgar fu uimit de schimbarea de decor. Celălalt versant era atât de abrupt, încât i se părea că dacă ar fi făcut un salt ar fi putut atinge crengile acoperite cu muşchi ale arborilor de pe costişa din faţă, deşi drumul pe acolo ar fi însemnat o coborâre, apoi un suiş greu prin jungla impenetrabilă, în valea de dedesubt vegetaţia deasă putea ascunde orice fir de apă sau aşezare omenească. Totuşi, pe măsură ce drumul urca, munţii dădeau spre o altă vale a cărei albie netedă era străbătută de mai multe şesuri înguste şi terasate. Mai departe în orezărie se zăreau două siluete aplecate în apa până la genunchi ce reflecta cerul de deasupra, proiectând spicele iridiscente spre nori.

Khin Myo îl văzu pe Edgar urmărindu-i cu privirea pe ţărani.

- Prima oară când am călătorit pe Munţii Shan, zise ea, am fost surprinsă să văd tulpinile de orez, căci în jurul Mandalayului pământul e arid. Munţii atrag norii de ploaie care vin dinspre bazinul fluviului Irrawaddy şi chiar şi în sezonul uscat aduc destulă apă pentru o a doua

însămânțare.

- Credeam că-i secetă.

- Da, pe Platou. De câțiva ani este o secetă cumplită, mor de foame sate întregi şi oamenii se mută în zonele mai joase. Munții adună norii, dar îi şi păstrează. Când musonul nu urcă până sus pe Platou acesta rămâne uscat.

- Iar țăranii din vale sunt shani?

- Nu, alt trib, zise ea, după care schimbă cu Nok Lek câteva cuvinte în birmaneză. El zice că se numesc Palaung. Trăiesc în văile astea şi-şi au propria limbă, costume, muzică. E destul de confuz, de fapt chiar şi pentru mine. Munții sunt ca nişte insule, fiecare cu tribul său. Cu cât au stat despărțiți mai mult timp, cu atât sunt mai mari diferențele. Palaung, Paduang, Danu, Shan, Pa-O, Wa, Kacin, Karen, Karenni, iar astea nu-s decât câteva dintre triburile mari.

- Mie niciodată nu mi-ar fi venit în minte să le spun munți-insule, zise Edgar.

- Aşa le spune Anthony Carroll. Dumnealui zice că sunt ca insulele domnului Darwin, doar că aici cultura este cea care se schimbă, nu ciocul păsărilor. A trimis o scrisoare despre asta Societății Regale.

- Nu ştiam...

- Nu v-au spus totul, zise ea. Dar asta e nimic, şi îi povesti despre studiile doctorului, colecțiile, corespondența, scrisorile pe care le ridica în fiecare lună din Mandalay, epistole de la biologi, medici, chiar şi chimişti străini - chimia era o veche pasiune a lui. Jumătate din poşta care soseşte în Birmania Superioară este corespondența de natură ştiințifică a lui Anthony Carroll. Iar cealaltă jumătate sunt partiturile lui muzicale.

- Şi-l ajuți cu toate aceste proiecte?

- Un pic. Însă el ştie multe alte lucruri. Eu ascult doar. Edgar aşteptă ca ea să-i povestească mai multe, dar fata se întoarse spre cărare.

Călăriră mai departe. Se înnoptase şi acum se auzeau alte sunete, ciudate, scormonitul animalelor de pradă, lătratul câinilor sălbatici, boncăluitul cerbilor.

Într-un târziu făcură popas într-un luminiş, descălecară şi despăturiră un cort militar pe care Nok Lek îl adusese cu el. Puseră cortul în mijlocul luminişului, iar băiatul dispăru înăuntru cu poverile. Edgar rămase afară lângă Khin Myo. Nu vorbea nici unul. Erau frânți de oboseală, iar jungla scotea o larmă asurzitoare. După un timp Nok Lek ieşi din cort şi-i invită înăuntru. Edgar se vârî sub plasa de țânțari şi-şi potrivi rogojina. Abia atunci observă perechea de puşti cu două țevi proptite de foaia cortului, trăgaciul metalic reflectând firicelul de lumină a lunii ce se strecura printr-o găurică din pânză.

Le trebuiră două zile ca să urce costişa de junglă şi să treacă de creasta muntelui, în fața lor coborâşul era scurt şi abrupt, dar se domolea pe Platou - o vastă întindere de cohalmuri şi pădure la capătul căreia, în depărtare, se înălța un alt şir de munți cenuşii, nebuloşi.

Coborâră o potecă îngustă şi bolovănoasă, copitele poneilor căutau cu grijă un punct de sprijin. Edgar se lăsă moale în şa, simțind că-i face bine să-şi relaxeze muşchii după atâtea zile de călărit şi dormit pe pământ. Era târziu, iar soarele le proiecta umbrele departe, în vale. Edgar privi înapoi spre munți, la dantela de ceață ce acoperea culmile şi se revărsa peste pante, în lumina tulbure a asfințitului țăranii shani îşi lucrau pământurile, purtând pălării mari şi şalvari. Călăritul pe ponei era lent şi ritmic, iar Edgar simțea că i se închid ochii, lumea fantasmatică a piscurilor şi templelor dispărând pentru o clipă, şi atunci îl fulgeră un gând: Poate că visez, totul pare să fie un basm pentru copii. Curând se întunecă şi galopară prin noapte şi simțea că se prăbuşeşte peste ponei.

Visă. Visă că era călare pe un ponei shan şi galopau şi în coama poneiului erau răsucite flori ce se roteau prin aer ca nişte morişti pe când străbăteau orezăria pe lângă strigoi costumați, pulsații de culoare dansând pe un fundal verde, infinit. Şi se trezi. Se trezi şi văzu câmpia stearpă, lujerii de orez pârjoliți unduindu-se în briza uşoară, iar din pământ răsăreau munții de carst, steiurile ce ascundeau statuile aurite ale lui Buddha, crescând din podeaua peşterilor ca

nişte stalagmite, atât de vechi, încât chiar şi pământul începuse să le ascundă sub depunerile de carbonat. Şi visă din nou că vede înlăuntrul acestor peşteri, căci erau luminate de opaițele pelerinilor care îşi întoarseră privirile să se uite la acest străin, iar în spatele lor statuile tremurau, ştergându-şi mantiile pline de var şi plutind prin văzduh, privind şi ele, căci poteca era pustie şi puțini englezi se încumetau să se abată pe aici. Şi se trezi şi înaintea lui pe spinarea unui ponei călăreau un băiat şi o femeie, străini şi ei, iar ea dormea şi părul ei despletit se revărsase până la el şi din părul ei cădeau flori şi visă că prinde una şi atunci se trezi pe când treceau peste un pod şi se crăpase de ziuă, iar mai jos de ei un bărbat şi un băiat mânau o pirogă prin apa brună, învolburată, amândoi de culoarea bărcii şi a curentului şi i se părea că-i vede doar în umbrele mişcătoare ale apei, însă ei nu erau singuri, căci nu apucară să treacă pe sub pod şi sosi o altă barcă cu un bărbat şi un băiat, plutind în derivă şi ridicându-şi privirea văzu că la vâsle trăgeau o mie de trupuri, căci ei erau curentul, iar el visa şi era tot noapte, iar de pe creste şi din văi veneau nu bărbați şi nici mireasma florilor, ci altceva, ceva ca un fel de lumină, un cântec, iar cei care-l cântau îi spuseră că lumina era alcătuită din mituri şi că ea îşi avea sălaşul în peşteri laolaltă cu sihastrii îmbrăcați în alb, iar el se trezi şi atunci ei îi povestiră cu de-amănuntul miturile, cică lumea ar fi fost creată sub chipul unui fluviu uriaş, iar pe acest fluviu pluteau patru insule şi oamenii trăiau pe una dintre ele, însă celelalte erau locuite de alte creaturi sălăşluind numai în poveşti, iar el visă că se opriră lângă o apă să se odihnească, iar femeia se trezi şi-şi desfăcu părul din locul unde vântul i-l legase în jurul trupului, iar băiatul, femeia şi cu el îngenunchează şi băură din fluviu, iar în apă forfoteau somni, şi atunci se trezi şi tot călăriră până se făcu iarăşi de ziuă. Urcară munții pe celălalt versant. Regiunea devenea muntoasă şi curând se lăsă din nou înserarea. Atunci Nok Lek zise:

- La noapte ne odihnim. Pe întuneric suntem în siguranță.

Dintr-o parte se auzi un pocnet. Alt porc mistreț, îşi zise Edgar şi, întorcându-se, simți pe obraz țeava unui pistol.

Auzi doar traiectoria a ceva căzând. Izbitura unui lemn în os şi un jet de flegmă, apoi o aplecare, o alunecare, încetinită de cizmele cu pinteni de metal, degetele încă înfipte în dârlogi, lăsându-i apoi să cadă, acum prăbuşirea peste tufe, trupul întins pe pământ. Mai târziu se va întreba cât timp a rămas fără cunoştință, va încerca să-şi adune amintirile, însă nu poate, căci doar mişcarea mai are sens, nu doar a lui, ci şi a celorlalți, saltul bărbaților din copaci, curbura lucioasă a cosoarelor, pocnetul puştilor, goana poneilor, încât atunci când stă iar pe picioarele lui printre crengile rupte vede o scenă care s-ar fi putut compune în câteva secunde sau, măsurată de zvâcnetul inimii ori de numărul respirațiilor, în mult mai mult timp.

Sunt tot pe ponei. Ea ține în mână puşca, iar băiatul sabia deasupra capului. Amândoi înfruntă o bandă de patru, trei cu cuțitele scoase, flancând un bărbat înalt cu brațul întins, un pumn, un pistol. Armele lucesc, iar bărbații se ghemuiesc şi dansează, e atât de întuneric, încât lucirea e singurul indiciu care-i spune că totuşi se deplasează. Şi în acest moment sunt nemişcați cu toții, sau poate că se leagănă uşor, poate că această unduire vine de la suflul greu al sforțărilor.

Lamele plutesc vag, licărind ca nişte stele, apoi o plesnitură şi într-o străfulgerare se deplasează iarăşi, e beznă, dar cumva vede degetul țeapăn al bărbatului înalt şi trebuie că şi ea îl vede, căci ea trage prima cu puşca, iar bărbatul înalt urlă şi-şi apucă mâna, pistolul e zvârlit pe pământul junglei, ceilalți se reped asupra poneiului, pun mâna pe puşcă înainte ca ea să descarce şi cealaltă țeava, o trag în jos, însă ea nu țipă, tot ce aude el este un strigăt scurt de surpriză când ea cade, un bărbat smulge puşca din mâinile ei şi o îndreaptă spre băiat, acum ceilalți doi s-au suit pe ea, unul o apucă de încheieturi, celălalt îi sfâşie hta main-ul, ea țipă acum, el vede în lumina chioară o străfulgerare a coapsei albe, vede că floarea i-a căzut din păr, vede petalele şi sepalele şi staminele încă poleite cu polen,

mai târziu se va întreba dacă n-a fost doar în închipuirea lui, era prea mult întuneric. Dar el nu stă să cugete, ci se mişcă, sare din tufa de muri, târâşeşte spre floare, spre pistolul de lângă ea.

Abia după ce-şi ridică braţul, tremurând, strigând Las-o-n pace, las-o-n pace, îşi aduce aminte că n-a tras niciodată cu o armă.

Mâinile sus, şi doar degetul i se clinteşte.

* * *

Se trezi de la răcoarea cârpei umede pe faţă. Îşi deschise ochii. Era tot întins pe pământ, însă capul i se odihnea în poala lui Khin Myo. Ea îi ştergea cu grijă obrajii. Cu colţul ochiului îl zări pe Nok Lek stând în picioare în luminiş, cu puşca sprijinită de el.

- Ce s-a întâmplat? întrebă el.

- Dumneavoastră ne-aţi salvat, îi zise ea în şoaptă.

- Nu-mi amintesc, am leşinat, n-am... i-am... împuşcat? Cuvintele ieşeau din gura lui poticnite, neîncrezătoare.

- N-aţi nimerit.

- Eu...

- Cât pe ce să nimeriţi poneiul. A luat-o la goană. Dar a fost destul.

Edgar îşi ridică privirea spre ea. Cumva în miezul întâmplărilor se gândise să-şi pună la loc floarea în păr.

- Destul?

Ea îşi înălţă ochii spre Nok Lek care cerceta jungla nervos.

- V-am spus că-i unul dintre cei mai buni oameni ai lui Anthony Carroll.

- Unde-au dispărut?

- Au fugit. Dacoiţii sunt fioroşi, dar sunt laşi când întâmpină rezistenţă. Totuşi trebuie să plecăm. S-ar putea întoarce cu alţii, mai ales acum când au văzut o faţă de englez. E mult mai avantajos decât să-i jefuieşti pe ţăranii năpăstuiţi.

Dacoiţi. Edgar îşi aduse aminte de bărbaţii de pe

vaporul din Rangoon. Simți cum ea îi ştergea fruntea cu cârpa.

- M-au nimerit?

- Nu, poate că ați căzut după ce-ați tras fiindcă v-ați rănit după ce-ați căzut de pe ponei. Cum se spune... ați leşinat? Ea încerca să pară îngrijorată, dar nu-şi putea ascunde zâmbetul. Degetele ei zăboveau pe fruntea lui.

Nok Lek îi spuse ceva în birmaneză. Khin Myo îşi împături cârpa.

- Domnule Drake, ar trebui să plecăm. Pot să revină în orice clipă împreună cu alții. Poneiul dumneavoastră s-a întors. Puteți călări?

- Cred că da. Se străduí să se ridice în picioare simțind încă în ceafă căldura coapsei ei. Făcu câțiva paşi. Începu să tremure, însă nu ştia dacă de teamă sau de la căzătură, încalecă, în fața lui, Khin Myo călărea cu o puşcă aşezată de-a curmezişul în poală. Părea să se simtă ciudat de confortabil, cu luciul țevii odihnindu-se pe mătasea hta mam-ului. Nok Lek scoase o altă puşcă din şa şi i-o dădu lui Edgar, iar el îşi vârî pistolul în cingătoare.

Şuierară şi poneii se afundară în beznă.

Călăriră prin noaptea nesfârşită coborând la pas povârnişul abrupt, luând-o apoi peste câmpurile pustii de orez. Într-un târziu, când Edgar nu mai credea că se va mai arăta vreodată, soarele aprinse piscul din fața lui. Se opriră să doarmă în bordeiul unui țăran şi când Edgar se trezi, trecuse de amiază. Lângă el Khin Myo dormea dusă. Părul i se despletise acoperindu-i chipul. Privea şuvițele cum tresaltă la fiecare respirație, îşi atinse rana de la cap. În lumina zilei, ambuscada i se părea un vis urât şi se sculă încet, să n-o trezească pe Khin Myo. Afară se aşează lângă Nok Lek care bea ceai verde împreună cu țăranul. Ceaiul era amar la gust şi fierbinte. Edgar simțea broboane pe frunte, răcoroase de la adierile vântului. Curând se auzi mişcare în colibă şi apăru şi Khin Myo care se duse în spatele bordeiului să se spele. Se întoarse cu părul ud şi pieptănat şi cu fața proaspăt vopsită. Îi mulțumiră omului şi se întoarseră la ponei. De la bordeiul țăranului suiră o pantă abruptă. Edgar

se descurca mai bine acum cu relieful ținutului. Râurile care coborau din munții Himalaya tăiau defileuri paralele în pământul Podişului Shan pe direcția nord-sud, încât fiecare drumeag pe care-l alegeau parcă era blestemat cu câte un şir lung de urcuşuri şi coborâşuri. De partea cealaltă se înălța un alt lanț de munți şi fură nevoiți să-i urce şi pe ăştia, străbătând văile nepopulate, iar la următorul lanț ocoliră o piață mică unde sătenii se adunaseră ciorchine în jurul tarabelor cu fructe. Urcară din nou, ajungând pe creastă chiar în clipa când soarele apunea în spatele lor.

În față muntele cobora din nou, dar nu mai era legat de alți munți. Povârnişul însă era lung şi abrupt, iar sub el fremăta un fluviu mascat de întunericul clinelor.

- Salweenul, zise Nok Lek triumfător şi scoase un şuierat.

Coborâră poteca abruptă, cu poneii opintindu-se la fiecare pas. Lângă malul fluviului zăriră o barcă, un felinar şi un bărbat care dormea. Nok Lek fluieră şi bărbatul țâşni în sus ca ars. Nu avea pe el decât nişte şalvari, iar brațul stâng îi atârna inert, răsucit, de parcă ar fi cerşit. Bărbatul sări pe mal. Descălecară şi îi dădură hățurile omului cu mâna paralizată. Nok Lek desfăcu desagii şi-i depozită în barcă.

- Barcagiul o să ducă poneii pe jos până în Mae Lwin, iar noi o să mergem cu bărcile, ajungem mai repede, Ma Khin Myo, şi-şi întinse mâna, iar ea i-o luă şi sări în barcă. Acum dumneavoastră, domnule Drake.

Edgar dădu să urce în barcă, însă alunecă şi piciorul i se afundă în mâl. Cu un picior în barcă încercă să şi-l tragă pe celălalt, dar mâlul scotea doar sunete fioroase. Mormăi şi înjură. Barca se îndepărtă de el brusc, iar el căzu în mâl. În spatele lui cei doi bărbați râdeau. Ridicându-şi privirea, o văzu pe Khin Myo acoperindu-şi cu mâna un zâmbet. Edgar înjură din nou, mai întâi în direcția lor, apoi în direcția mâlului. Încercă să se ridice, însă brațul i se afundase şi mai tare în mâl. Mai făcu o încercare, dar eşua din nou. Bărbații se prăpădeau de râs şi nici Khin Myo nu-şi putea stăpâni chicotitul. Începu să râdă şi Edgar, prins în poziția aia imposibilă, un picior afundat în mâl până la coapsă, celălalt

ridicat deasupra apei, mâlul prelingându-i-se pe ambele braţe. N-am mai râs aşa de luni de zile, gândi în sinea lui şi ochii i se umplură de lacrimi, încetă să se mai războiască cu mocirla şi se lăsă pe spate privind cerul întunecat printre crengile luminate de felinar. Cu un ultim efort se smulse în cele din urmă din mâl şi se caţără în barcă, cu apa şiroindu-i pe trup. Nici măcar nu se sinchisi să se curețe de mâl. Era prea întuneric să vadă şi Nok Lek se urcase şi el şi împingea barca cu o prăjină.

Odată ajunşi în curent plutiră cu repeziciune la vale. Lăsaseră barcagiului felinarul, dar luna apăruse de după arbori. Nok Lek se ținea aproape de mal.

- Nu-i destulă lumină ca să ne vadă prietenii, însă duşmanii ne văd, şopti el.

Râul îşi croia drum printre crengi şi trunchiuri de copaci. Băiatul se descurca de minune. Insectele nu erau la fel de zgomotoase ca acelea din junglă, larma lor fiind înăbuşită de susurul apei ce-şi resfira degetele printre ramurile tremurânde.

Malurile erau acoperite de frunziş des. Lui Edgar mereu i se părea că zăreşte ceva, dar de fiecare dată încerca să se convingă că nu erau decât umbrele arborilor. După vreo oră trecură de un vad şi de o locuință lacustră.

- Nu fiți îngrijorat, zise băiatul. Doar o colibă de pescar. Nu-i nimeni în ea. Luna se ițea de după arbori.

Plutiră nenumărate ceasuri, iar râul cobora repede prin defileurile abrupte, printre steiuri şi stânci ce stăteau să se prăvălească peste ei. Într-un târziu, după un cot larg Edgar zări nişte luminițe şi curentul îi purtă spre ele cu iuțeală. Desluşi case, apoi freamăt pe mal. Traseră lângă un mic debarcader. Trei bărbați îi priveau, toți purtând câte un paso şi goi până la brâu. Unul dintre ei era mai înalt, cu pielea albă şi cu o țigară subțire atârnându-i în colțul gurii. Când barca se apropie de mal bărbatul înalt apucă țigara şi o zvârli în apă. Apoi lăsându-se pe vine îi întinse o mână lui Khin Myo care, ridicându-şi hta main-ul, păşi pe debarcader. Khin Myo se înclină în fața lui şi o luă înainte dispărând după tufişuri cu uşurința cuiva care mai fusese pe acolo înainte.

Edgar sări şi el din barcă. Bărbatul îl privi fără să-i vorbească. Acordorul de piane avea hainele pline de mâl, iar părul i se lipise de frunte. Simțea cum noroiul uscat de pe față îi crăpa când zâmbea. Urmă o îndelungă tăcere, după care bărbatul îşi ridică încet mâna.

Se gândise la acest moment săptămâni în şir, la ceea ce avea să spună. Momentul reclama cuvinte potrivite, de dragul adevărului istoric, cuvinte care să fie mereu evocate şi consemnate după ce Statele Shan aveau să fie în sfârşit cucerite, iar pacea imperiului, asigurată.

- Sunt Edgar Drake, zise el. Am venit să repar pianul.

CARTEA A DOUA

"...sunt acum un nume!
Tot pribegind cu inima-nsetată,
Multe am văzut şi-am cunoscut; meleaguri,
- Cetăți, moravuri, sfaturi şi domnii,
Cinstit de toți, - sorbind plăcerea luptei
Pe vânzolitele câmpii troiene.
Din tot ce-am întâlnit sunt azi o parte;
Dar experiența e un arc prin care
Se vede lumea nebătătorită
Cu margini ce se şterg mereu când merg."
Lord Alfred Tennyson, *Ulise*

"Unii spun că au fost zămisliți şapte sori, iar alții zic că nouă şi că lumea a devenit nişte vârtejuri de vânt şi că n-a mai rămas piatră pe piatră."

Mitul creației shan, din lucrarea doamnei Leslie Milne, Shans at Home (1910)

12

Edgar Drake fu condus de un hamal pe o potecă

scurtă. Trecură de o santinelă şi pătrunseră în sihla deasă, în față, printre crengile copacilor înalți licăreau luminițe. Drumeagul era îngust, iar spinii îi zgâriau brațele. Cred că-i greu să conduci un pluton de soldați pe aici, zise în sinea lui. Ca pentru a-i răspunde, din spate răsună glasul sigur şi puternic al doctorului Carroll, un accent pe care Edgar nu-l putea localiza.

- Scuzați dificultatea traseului. E prima noastră linie defensivă de la fluviu; noroc cu desişul că n-a trebuit să construim fortificații. Probabil vă dați seama ce infern a fost să cărăm Erard-ul pe porțiunea asta.

- Nu-i simplu nici pe străzile Londrei.

- Îmi închipui. Dar dumbrava e frumoasă. A dat şi o ploicică săptămâna trecută, lucru destul de rar pe aşa secetă şi au înviat florile. Mâine o să le vedeți coloritul.

Edgar se opri să privească cu luare-aminte, dar realizând că hamalul o luase mult înainte o porni din nou cu pas grăbit. Nu-şi mai ridică ochii până când păduricea se sfârşi brusc şi ajunseră într-o poiană.

Va încerca să-şi amintească mai târziu cum visase că arată Mae Lwin, însă la prima vedere peisajul întrecea tot ce-şi imaginase anterior. Lunecându-i peste umăr, lumina lunii lăsa să se vadă pe povârniş ciorchini de case din bambus ce păreau să atârne în gol. Fortul fusese construit la poalele unui munte abrupt, semețindu-se la câteva sute de metri mai jos de peretele prăpastiei. Multe dintre aceste ziduri comunicau între ele prin scări şi punți suspendate. Agățate de bârnele de pe acoperiş pâlpâiau felinare, aproape inutile, căci venea lumină destulă. Erau cu totul vreo douăzeci de case. Un loc mai mic decât se aşteptase, flancat pe ambele părți de sihla deasă. Ştia din rapoarte că în spatele muntelui era un sat shan cu câteva sute de suflete.

Doctorul Carroll stătea lângă el cu luna în spate şi cu trăsăturile chipului estompate.

- Impresionant, nu-i aşa, domnule Drake?

- Mi s-a spus acest lucru, dar nu mi-am închipuit că va fi aşa... Căpitanul Dalton a încercat la un moment dat să mi-l descrie, însă...

- Căpitanul Dalton e militar. Armata este încă datoare să trimită în Mae Lwin un poet.

Un acordor de piane, îşi zise Edgar întorcându-şi privirea spre tabără. Două păsări zburară pe deasupra poienii, uguind. Ca şi când ar fi răspuns chemării lor, hamalul care cărase de la râu cuferele lui Edgar strigă ceva din balconul celui de-al doilea rând de locuințe. Doctorul îi răspunse într-un grai ciudat care nu semăna cu birmaneza, mai puțin nazal, cu o tonalitate diferită. Bărbatul dispăru din balcon.

- Ar trebui să vă duceți la culcare. Avem multe de discutat, dar putem aştepta până mâine dimineață, îi zise Carroll.

Edgar dădu să-i spună ceva, însă doctorul părea grăbit să plece. Se înclină uşor şi-i ură doctorului noapte bună. Străbătu poiana şi urcă scările spre locul unde-l văzuse pe hamal, în balcon se opri să-şi tragă sufletul. Probabil altitudinea, Platoul e foarte înalt, gândi în sinea lui. Privi afară şi inspiră adânc.

În fața lui terenul se povârnea până jos la fluviu - o pantă lină printre arbori rari şi tufişuri. Pe nisipul de pe mal se odihneau câteva pirogi una lângă alta. Lumina lunii aproape te orbea şi Edgar căuta iepurele, aşa cum făcuse în nenumărate nopți de la traversarea Mediteranei. Reuşi în sfârşit să-l vadă alergând în jurul lunii, părând ba că dansează, ba că se zbate să scape. Jos, păduricea era deasă şi învăluită în întuneric, iar Salweenul şerpuia domol. Pe undele lui cerul plutea aproape neobservat. Tabăra era tăcută. De la sosire nu o mai văzuse pe Khin Myo. În mod sigur s-a culcat toată lumea, îşi zise.

Aerul era răcoros, aproape rece. Aşteptă câteva clipe să-şi tragă răsuflarea, apoi se întoarse şi aplecându-se să treacă pragul închise uşa în urma lui. În încăpere zări o rogojină întinsă sub o plasă de țânțari. Hamalul dispăruse. Zvârli ghetele din picioare şi se băgă sub plasă.

Uitase să zăvorască uşa. O adiere de vânt o deschise. Lumina lunii dansa pe aripile fluturilor de noapte.

În zori fu trezit de foşnetul plasei, de senzația că cineva

era foarte aproape, o răsuflare caldă pe obraz, chicoteli înfundate de copii. Deschizându-şi ochii, zări o jumătate de duzină de globi, irişi, pupile, înainte ca micii lor proprietari să o zbughească din odaie țipând şi chițăind.

Se luminase de ziuă şi era mult mai rece decât la şes. Noaptea îşi trăsese peste el cearşaful subțire după ce se culcase cu straiele murdare în care călătorise. De oboseală uitase să se spele. Cearşaful se murdărise de mâl. Înjură în gând, apoi zâmbi şi dădu din cap: E greu să te enervezi când te trezesc chicotelile unor copii. Prin împletitura de bambus a pereților se zăreau punctişoa-rele de lumină, picățele răsfrânte în odaie. Au adus în casă stelele, îşi zise şi ieşi de sub plasa de țânțari. Îndreptându-se spre uşă, scârțâitul paşilor săi pe podeaua de lemn îşi găsi ecoul în foşgăiala din dosul uşii, alte chițăieli. Uşa rămăsese întredeschisă. Scoase capul afară.

Un căpşor mititel de la capătul palierului dispăru pe după colț. Alte chicoteli. Surâzând, închise uşa şi strecură prin scoaba usciorului un zăvor de lemn cioplit rudimentar, îşi trase cămaşa de pe el. Bucățele întărite de mâl se desprinseră de pe ea şi se împrăştiară pe jos. Căută cu privirea un lighean, dar nu găsi nici unul. Neştiind ce să facă cu hainele, le strânse grămadă şi le puse lângă uşă. Se îmbrăcă cu haine curate, pantaloni kaki, o cămaşă uşoară de bumbac şi un veston închis la culoare. Se pieptănă în grabă şi luă pachetul pentru doctor pe care-l primise de la Departamentul de Război.

Copiii aşteptau lângă uşă când o deschise. La vederea lui o zbughiră în jos pe scară, în graba lor unul dintre băieți se împiedică, iar ceilalți căzură peste el. Edgar se aplecă, îl apucă pe unul şi după ce-l gâdilă de câteva ori îl zvârli pe umăr, surprins de neaşteptata lui dispoziție de joacă. Ceilalți copii rămaseră lângă el prinzând curaj când îşi dădură seama că străinul cel înalt nu avea alte mâini decât pentru pachet şi pentru țâncul care se zbătea să scape.

Pe scări era cât pe ce să se ciocnească de un băiat mai mărişor.

- Domnul Drake, doctor Carroll vrea pe dumneavoastră,

mănâncă deja dejun, zise el mutându-şi privirea asupra băieţelului care se holba la el de sus în jos de pe umărul lui Edgar. Începu să-l certe în limba shană, iar copiii pufniră în râs.

- Nu te mânia, îi spuse Edgar. Numai eu sunt de vină. Ne luptam...

- Luptam?

- N-are importanţă, zise Edgar uşor jenat, îl puse jos pe băiat, iar liota se împrăştie ca păsările scăpate din colivie. Potrivindu-şi cămaşa şi periindu-şi cu degetele părul într-o parte îl urmă pe tânăr în jos pe scări.

Când ajunseră în poiană Edgar se opri. Umbrele vineţii pe care şi le amintea din noaptea trecută deveniseră jerbe de flori: orhidee, trandafiri, nalbe. Pretutindeni zburau fluturi de tot felul, mici pete fâlfâitoare în culori vii umpleau văzduhul ca nişte confetti de paradă. Pe un maidan câţiva copii se jucau cu o minge confecţionată din trestie împletită, chiuind când mingea sărea aiurea din terenul accidentat.

Străbătură dumbrava până pe malul nisipos al fluviului unde doctorul Carroll stătea aşezat la o masă pentru două persoane. Era îmbrăcat într-o cămaşă apretată din pânză albă, cu manşetele suflecate. Avea părul pieptănat cu grijă. Văzându-l pe acordorul de piane, doctorul începu să zâmbească. În razele soarelui lui Edgar îi aminti numaidecât de fotografia văzută la Londra. Trebuie că a fost făcută acum douăzeci de ani, însă recunoscu imediat umerii laţi, nasul, maxilarul puternic, părul pieptănat cu grijă, mustaţa neagră, pe alocuri încărunţită. Mai era ceva familiar din poză, mişcarea, disimularea, freamătul din ochii albaştri. Doctorul îi întinse mâna.

- Bună dimineaţa, domnule Drake. O strângere puternică, o mână aspră. Sper că aţi dormit bine.

- Ca un prunc, doctore. Până ce câţiva puşti mi-au ochit camera.

Doctorul râse.

- Oh, vă veţi obişnui cu asta.

- Sper. De mult n-am mai fost trezit de glasuri de copii.

- Aveţi copii?

- Nu, din păcate, nu. Însă am nepoți şi nepoate.

Unul dintre băieți trase spre el un scaun. Râul curgea iute, maroniu, cu rotocoale înspumate. Edgar se aşteptase să o vadă pe Khin Myo, dar doctorul era singur. La început absența ei i se păru oarecum ciudată fiindcă şi ea fusese chemată din Mandalay. Se gândi să-l întrebe pe doctor, dar se jena. În timpul călătoriei ea nu-i spusese de ce venea, iar la sosire dispăruse numaidecât.

Doctorul arătă spre pachetul din mâinile lui Edgar.

- Ați adus ceva?

- Desigur, îmi cer scuze, partituri muzicale, aveți un gust desăvârşit.

- Ați deschis pachetul? Doctorul îşi arcui sprânceana.

Edgar roşi.

- Da, îmi cer scuze, bănuiesc că nu se face. Însă recunosc că am fost curios să aflu ce gen de muzică ați comandat.

Doctorul nu zise nimic, iar Edgar adăugă:

- O alegere impresionantă... Însă pe celelalte, cele fără titlu, nu le-am recunoscut. Notele nu par să fie ceea ce se cheamă muzică...

Doctorul râse.

- Muzică shană. Încerc s-o transpun pentru pian. O transcriu şi o trimit acasă unde un amic de-al meu, compozitor, face unele adaptări pe care mi le trimite înapoi. M-am întrebat mereu ce-ar spune cineva care le-ar citi... O țigară de foi? Scoase din batistă o conservă de sardele în care erau frumos rânduite mai multe țigări rulate dintre cele din care fumase seara trecută.

- Nu, mulțumesc, nu fumez.

- Păcat. Nimic nu le-ntrece. Mi le rulează o femeie din sat. Fierbe tutunul în zahăr de palmier şi-l drege cu vanilie şi scorțişoară şi Dumnezeu ştie ce alt balsam. Apoi îl usucă la soare. Există o poveste birmaneză despre o fată care usca țigările de foi pentru iubitul ei ținându-le la sân. Ah, n-am eu norocul ăsta! Surâse. Poate nişte ceai?

Edgar îi mulțumi şi Carroll făcu semn cu capul spre unul dintre băieți care aduse un ceainic de argint si-i umplu

ceaşca. Un alt argat puse pe masă platouri cu mâncare: turtițe de orez, un bol cu ardei măcinați şi un borcan nedesfăcut cu marmeladă care - bănuia Edgar - fusese adus special pentru el.

Doctorul luă din cutie o țigară şi şi-o aprinse. Trase câteva fumuri. Chiar şi în aer liber, aroma ei era grea, înțepătoare.

Edgar ar fi vrut să-l mai întrebe pe doctor în legătură cu muzica, însă chibzui că nu se cădea să discute despre asta înainte să se cunoască mai bine.

- Fortul este de-a dreptul impresionant, spuse el.

- Mulțumesc. Ne-am străduit să îl construim în stil shan, e mai frumos şi puteam să-i folosim pe meşterii locali. Unele elemente - podurile, supraetajările - sunt inovațiile mele, impuse de natura locației. Voiam să fiu aproape de apă şi totuşi protejat de creastă.

Edgar cuprinse dintr-o privire apa.

- Fluviul e mult mai mare decât credeam.

- Şi eu am fost surprins când am sosit aici prima oară - unul dintre cele mai mari din Asia, alimentat din munții Himalaya, dar cu siguranță ştiți asta.

- V-am citit scrisoarea. Eram curios să ştiu ce înseamnă.

- Salweenul? De fapt, birmanezii îl pronunță "Thanlwin", însă nu i-am descoperit încă înțelesul. Than-lwin sunt micile țimbale birmaneze. Deşi prietenii mei localnici susțin că numele nu-i vine de la instrument - poate că tonul pronunției e altul -, cred că-i foarte poetic. Țimbalele scot nişte sunete catifelate, ca apa ce spală prundişul. "Fluviul cu sunete catifelate" - potrivit, nu? Chiar dacă-i incorect.

- Dar satul... Mae Lwin?

- Mae e cuvântul pentru râu în graiul shan. Ca şi în cel siamez.

- Ați vorbit în shan aseară? îl întrebă Edgar.

- Ați recunoscut-o?

- Nu, evident că nu. Atât doar că suna altfel decât birmaneza.

- Mă impresionați, domnule Drake. Evident, ar fi

trebuit să mă aştept din partea cuiva care studiază sunetele. Staţi! Linişte! zise doctorul în timp ce scruta malul opus.

- Ce este?

- Pst! făcu doctorul ridicându-şi braţul şi încruntându-şi sprâncenele concentrat.

Dinspre tufăriş veneau foşnete. Edgar se sculă în picioare.

- E cineva acolo? îngăimă el.

- Pst! Fără gesturi bruşte.

Doctorul îi şopti ceva argatului care-i aduse un ochean mititel.

- Doctore, s-a întâmplat ceva?

Cercetând prin ochean, Carroll îşi ridică braţul în semn de tăcere.

- Nu, nimic, nu vă speriaţi. Aha! Exact ce credeam! Se întoarse şi-l privi pe Edgar fără să-şi coboare mâna cu ocheanul.

- Ce se întâmplă? Suntem atacaţi? şopti Edgar.

- Atacaţi? Doctorul îi dădu ocheanul. Câtuşi de puţin. Dimpotrivă, domnule Drake. Abia sosit de o zi şi aveţi deja şansa să vedeţi o upupa epops, o pupăză! într-adevăr o zi norocoasă. Trebuie să consemnez faptul - e prima oară c-o văd aici lângă apă. Trăieşte în Europa, însă preferă zonele aride, deschise. Cred că a venit aici din cauza secetei. Minunată! Priviţi-i creasta superbă - zboară exact ca un fluture.

- Într-adevăr.

Edgar se străduia să împărtăşească entuziasmul doctorului. Cercetă prin ochean pasărea de peste apă. Era mică şi cenuşie, însă cu nimic ieşită din comun de la această distanţă. Pupăza îşi luă zborul.

- Lu! strigă doctorul Carroll. Adu-mi jurnalul!

Argatul îi aduse un caiet cafeniu legat cu o sfoară pe care doctorul Carroll o dezlegă, apoi îşi puse pe nas pince-nez-ul şi notă ceva scurt. După ce-i înapoie argatului caietul îl privi pe Edgar pe deasupra ochelarilor.

- Cu adevărat o zi norocoasă, repetă el. Cei din neamul shan ar spune că sosirea dumneavoastră s-a produs într-un

moment favorabil.

Soarele apăru brusc deasupra arborilor ce străjuiau malul. Doctorul îşi ridică ochii spre cer.

- S-a făcut târziu. Trebuie s-o luăm din loc. Avem cale lungă de bătut.

- Nu ştiam că avem de mers undeva.

- Ah! Îmi cer scuze, domnule Drake. Ar fi trebuit să vă anunț aseară. Azi e miercuri şi în fiecare miercuri ies la vânătoare. Aş fi onorat dacă m-ați însoți. Sunt sigur că v-ar face plăcere.

- La vânătoare? Şi Erard-ul?

- Desigur. Doctorul lovi cu palma în masă. Erard-ul! N-am uitat de el. Ați călătorit săptă-mâni în şir ca să-l reparați. Nu vă faceți griji. O să vă săturați foarte iute de el.

- Nu despre asta-i vorba. Mă gândeam că aş putea măcar să arunc o privire. N-aş spune că sunt vânător... N-am mai ținut o puşcă în mână de la o vânătoare în Rangoon. O poveste lungă, îngrozitoare... Însă pe drum încoace...

- Pe drum încoace ați căzut într-o ambuscadă. Mi-a povestit Khin Myo. V-ați comportat ca un adevărat erou.

- Erou? N-aş zice. Am leşinat şi era cât pe ce să omor poneiul...

- Nu vă faceți griji, domnule Drake. Rareori se întâmplă să trag un foc când merg la vânătoare. Poate că o să împuşc unu-doi mistreți cu condiția să avem destui călăreți care să-i care înapoi. Însă nu ăsta-i scopul călătoriei.

Edgar se simțea depăşit de situație.

- Bănuiesc că ar trebui să vă întreb atunci care-i scopul.

- Culeg plante, deşi asta înseamnă adesea şi plantele medicinale. Trimit exemplare la Grădina Botanică Regală din Kew. Incredibil câte mai avem de învățat. Mă aflu aici de doisprezece ani şi n-am isprăvit nici măcar farmacopeea regiunii Shan. Oricum, ar trebui să veniți pentru simplul fapt că este frumos, că abia ați sosit, că sunteți oaspetele meu, că ar fi nepoliticos din partea mea să nu vă arăt minunile noului dumneavoastră cămin.

Noul meu cămin, zise Edgar în sinea lui. De peste râu

se auzi din nou un foşnet şi din arbori îşi luă zborul o altă pasăre. Carroll se întinse după ochean şi-l duse la ochi. După un timp îl lăsă jos.

- Un pescăruş moțat. Nu-i o raritate. Totuşi o splendoare. Plecăm într-un ceas. Erard-ul va supraviețui încă o zi dezacordat.

Edgar zâmbi chinuit.

- Am timp măcar de un bărbierit? Au trecut atâtea zile.

Doctorul sări în picioare.

- Fireşte. Dar nu-i cazul să vă spălați prea tare. Într-un ceas o să fim iar murdari, îşi puse şervetul pe masă şi-l chemă pe unul dintre băieți, care străbătu în fugă poiana, îi făcu semn lui Edgar să o ia înainte.

- După dumneavoastră, zise el zvârlind țigara în nisip şi strivind-o cu bocancul.

Când Edgar se întoarse în cameră găsi pe masă un lighean cu apă, un brici, o cremă de ras, pămătuf şi alături un prosop. Se stropi pe față cu apă. Pe moment îl învioră. Nu ştia ce să mai creadă despre Carroll, despre lucrul amânat doar ca să meargă la cules plante şi începu să fie chinuit de vagi îndoieli. Felul de a fi al lui Carroll avea ceva deconcertant, căci nu era simplu să împaci legendele despre soldatul-medic cu imaginea de bărbat afabil, ba chiar de uncheş care te invita la ceai, pâine prăjită, marmeladă şi se însuflețea când era vorba de vreo pasăre rară. Poate pentru că totul era încă atât de englezesc, îşi zise în sinea lui. La urma urmei o plimbare, dacă despre asta era vorba, era fără doar şi poate cel mai potrivit mod de a-ți trata musafirii. Totuşi ceva îl indispunea. Se bărbieri trecând briciul cu băgare de seamă pe piele, plimbându-şi apoi palmele pe obraji ca să le simtă netezimea.

Încălecară pe o pereche de ponei shan care fuseseră înşeuați în poiană. Cineva le împletise flori în coamă.

La scurt timp sosi la trap Nok Lek pe un alt ponei. Edgar fu bucuros să-l revadă. Observă că acesta se purta altfel decât în timpul călătoriei: în preajma doctorului bățoşenia lui juvenilă părea mai reținută, respectuoasă. Nok Lek înclină din cap spre cei doi bărbați, iar Carroll îi făcu

semn să o ia înainte. Tânărul îşi întoarse cu pricepere poneiul şi o porni din loc.

Ieşiră din poiană pe un drumeag paralel cu fluviul. După poziția soarelui Edgar îşi dădu seama că se îndreptau spre sud-est. Traversară un crâng de sălcii crescute în albia fluviului. Frunzişul era des şi lăsat, iar Edgar fu nevoit să-şi plece capul ca să nu se răstoarne din şa. Poteca urca pe o pantă şi cobora domol în dreptul sălciilor, lăsând loc unei vegetații mai uscate. Pe creasta care ascundea privirii tabăra se opriră. Dedesubt, spre nord-est, se întindea o vale largă unde se zăreau nişte colibe de bambus. Spre sud un şir de coline părea să străpungă terenul în pantă precum vertebrele unui schelet dezgropat, în depărtare munții înalți nu se distingeau clar din cauza soarelui orbitor.

- Siam, zise doctorul arătând spre munți.

- Nu mi-am dat seama că suntem aşa aproape.

- Cam optzeci de mile. Iată motivul pentru care Ministerul de Război ține cu orice preț să aibă controlul asupra Statelor Shan. Siamezii sunt singura noastră barieră în calea francezilor care deja şi-au masat trupele lângă Mekong.

- Iar aceste aşezări?

- Sate shane şi birmaneze.

- Ce se cultivă?

- Mai ales opiu, cu toate că recolta de aici nu se compară cu cea din nord, din Kokang sau din provincia Wa, mai în interior. Se spune că în Kokang sunt atâția maci, încât toate albinele adorm de la opiu şi nu se mai trezesc niciodată. Dar recolta de aici e destul de bogată. Acum înțelegeți celălalt motiv pentru care nu dorim să pierdem Statele Shan.

Vârî mâna în buzunar şi scoase cutia de sardine. Îşi vârî în gură o țigară şi îi oferi cutia lui Edgar.

- Nu v-ați răzgândit? Edgar clătină din cap.

- Am citit despre maci. Credeam că-i interzisă cultivarea lor prin Decretul Indian al Opiului care spune...

- Ştiu ce spun rapoartele, îşi aprinse țigara. Dacă veți citi cu atenție veți afla că Decretul din 1878 interzice

cultivarea opiului doar în Birmania. La vremea aceea nu controlam încă Statele Shan. Asta nu înseamnă că nu se fac presiuni în acest sens. Se face mult mai mare tam-tam în Anglia decât aici, motiv pentru care probabil mulți dintre noi, cei care scriem rapoartele, suntem mai atenți la ceea ce spunem.

- Încep să mă îndoiesc de toate celelalte lucruri pe care le-am citit.

- Nu e cazul. Cele mai multe sunt adevărate, deşi va trebui să vă obişnuiți cu diferențele, cu nuanțele între cele citite în Anglia şi ceea ce vedeți aici, mai ales când ele privesc politica.

- La drept vorbind nu prea mă pricep, soția mea este cea care urmăreşte evenimentele. Edgar făcu o pauză, însă m-ar interesa să ştiu ce aveți dumneavoastră de spus.

- Despre politică, domnule Drake?

- În Londra toată lumea pare să aibă o opinie personală despre viitorul Imperiului. Cu siguranță ştiți mai multe decât ei.

Doctorul flutură țigara.

- De fapt, nu prea mă interesează politica, o găsesc, cum să zic, nepractică?

- Nepractică?

- Să luăm de pildă opiul, înainte de răscoala din Sepoy când proprietățile noastre din Birmania erau administrate de Compania Indiilor Orientale, chiar se încuraja cultivarea opiului, comerțul era de-a dreptul înfloritor, însă mereu se vorbea de interzicerea sau de impozitarea lui, fireşte din partea celor care invocă influențele lui "corupătoare". Anul trecut Societatea pentru Suprimarea Comerțului cu Opiu a cerut viceregelui să-l interzică. Cererea a fost respinsă fără multă zarvă, fapt ce n-a surprins pe nimeni, fiindcă este una dintre cele mai importante culturi ale noastre din India. Stoparea ei n-ar fi rezolvat nimic. Negustorii n-ar face decât să-l scoată pe şest pe mare. De fapt, contrabandiştii sunt foarte isteți. Introduc opiul în pungi şi le leagă de blocuri de sare. Dacă vasele ajung să fie controlate, pur şi simplu aruncă încărcătura în apă. După o vreme sarea se dizolvă,

iar pungile ies la suprafață.

- Vorbiți ca şi când ați fi de acord cu acest lucru.

- De acord cu ce? Cu opiul? E cel mai bun leac pe care-l am, antidotul perfect împotriva durerilor, diareei, tusei - probabil cele mai obişnuite simptome ale bolilor pe care le văd pe aici. Cei ce vor să decidă asupra acestei chestiuni ar trebui să vină mai întâi aici.

- Nu m-am gândit niciodată, zise Edgar. Ce spuneți despre autoguvernare, care pare să fie într-adevăr problema cea mai presantă?

- Domnule Drake, vă implor. E o dimineață superbă. Să n-o stricăm cu discuții despre politică. Ştiu că după o asemenea călătorie încep să vă intereseze aceste lucruri, dar eu le găsesc îngrozitor de plicticoase. Veți vedea - cu cât veți sta mai mult aici cu atât ele vor conta tot mai puțin.

- Dar mi-ați scris atâtea...

- Domnule Drake, am scris lucrări de istorie, nu despre politică. Doctorul îndreptă capătul fumegând al țigării spre Edgar. Nu este un subiect care să-mi placă. Dacă ați aflat ce spun unii despre activitatea mea de aici cred că veți înțelege de ce.

Edgar mormăi o scuză, însă doctorul nu-l băgă în seamă, în față drumeagul se îngusta şi acolo îi aştepta Nok Lek. Grupul se ordonă în şir indian şi o luară pe cărarea ce ducea în pădurea de pe celălalt mal al fluviului.

* * *

Călăriră aproape trei ceasuri. Coborâră într-o vale deschisă ce se înălța puțin mai la sud de colinele-vertebre. Curând drumul se lărgi, iar doctorul şi acordorul de piane puteau merge unul lângă celălalt în timp ce Nok Lek se aşeză din nou în frunte. Se vădi degrabă că doctorul nu era defel interesat să vâneze. Vorbea despre munții în umbra cărora călăreau, despre cum cartogra-fiase regiunea curând după sosire, măsurând altitudinea cu ajutorul barometrelor cu punct de fierbere. Îi povesti despre particularitățile geologice ale regiunii, istoria, miturile localnicilor cu privire la fiecare

stâncă, viroagă sau apă pe care o aveau de străbătut, aici cresc călugării dracii-de-mare, aici am zărit primul tigru din Podişul Shan, lucru foarte rar, aici e locul unde se înmulțesc țânțarii şi-mi fac eu experiențele despre răspândirea bolii, aici e una dintre intrările în lumea nga-hlyin-ilor, uriaşii birmanezilor, aici e locul de întâlnire al îndrăgostiților shani, uneori îi auzi cântând din fluier. Poveştile lui păreau inepuizabile, iar relatarea despre câte un deal se încheia abia când ajungeau la următorul. Edgar era uluit: doctorul părea să cunoască nu doar fiecare plantă în parte, dar şi întrebuințarea ei terapeutică, clasificarea ştiințifică, denumirea ei în birmaneză ori în graiul shan, poveştile țesute în jurul ei. În câteva rânduri, arătând spre câte o tufă înflorită, îi spunea cu însuflețire că ştiința occidentală habar nu avea de ea şi că "am trimis exemplare la Linnean Society şi la Grădina Botanică Regală din Kew, iar o specie asemănătoare chiar îmi poartă numele, o orhidee pe care au botezat-o Dendrobium carrollii şi un crin care se cheamă Lilium carrollianum şi un altul, Lilium scottium, pe care l-am numit după J. George Scott, administratorul politic al Statelor Shan, un prieten pe care-l admir enorm. Şi mai sunt şi alte flori...", moment în care îşi opri poneiul şi îşi aținti asupra lui Edgar ochii strălucitori - iar aceasta este "chiar specia mea, Carrollium trigeminum, numele ei însemnând «trei rădăcini», o trimitere la mitul shan despre cei trei prinți, însă promit să vă vorbesc despre el curând, sau poate că ar trebui să auziți povestea chiar din gura unui shan... În orice caz din profil floarea aduce cu chipul unui prinț - o plantă monocotiledonată cu trei petale şi sepale împerecheate, ca trei prinți cu miresele lor". Se oprea din când în când să culeagă o floare sau plantă pe care o presa apoi într-o carte legată în piele , păstrată într-un desag.

Opriră în dreptul unei tufe cu nişte bobocei galbeni.

- Asta, zise doctorul, n-are încă o denumire oficială, dar sper să trimit câteva mostre la Linnean Society. A fost o adevărată luptă până să-mi pot publica lucrările botanice. Armata îşi face griji că într-un fel sau altul scrierile mele despre flori, chipurile, ar dezvălui unele secrete de stat, de

parcă francezii n-ar fi aflat încă de Mae Lwin. Carroll suspină. Presupun că o să ajung la pensie înainte să-mi public farmacopeea. Uneori îmi doresc să fiu civil, fără reguli şi rânduieli cazone. Dar atunci nu m-aş mai afla aici.

Pe măsură ce înaintau starea de nervozitate şi dezorientare a lui Edgar ceda tot mai mult în faţa asalturilor entuziaste ale doctorului. Toate întrebările sale, cele mai multe privind muzica, pianul, ce credeau shanii şi birmanezii despre Bach şi Handel, de ce a rămas Carroll şi în definitiv de ce venise el însuşi fură uitate pe moment. Ciudat, nimic nu părea mai firesc decât să cutreieri călare pe ponei în căutarea unor plante anonime încercând să pui cap la cap poveştile doctorului despre fluviu, basmele triburilor shane, nomenclatura latină, aluziile literare. O pasăre răpitoare se folosi de un curent de aer ascendentei acum dădea roată pe deasupra capetelor lor. Încercă să-şi imagineze ce putea să vadă zburătoarea: trei mogâldeţe urmând îndeaproape meandrele unui drumeag sterp, suit pe gulerul colinelor carstice, satele mititele, şerpuirea leneşă a Salweenului, munţii de la răsărit, Platoul Shan coborând spre Mandalay, apoi întreaga Birmanie, Siamul, India, armatele concentrate acolo, pâlcurile de soldaţi francezi şi britanici care nu se vedeau între ei, dar se aflau în vizorul păsării, cu toţii stând şi aşteptând, iar între toate aceste hotare trei bărbaţi călărind umăr la umăr şi uitându-se după plante.

Lăsară în urmă case înălţate pe picioroange, drumuri prăfuite ducând spre nişte sătuleţe a căror intrare era străjuită de câte o poartă de lemn. Spre unul dintre aceste cătune drumul era presărat cu crengi, iar în poartă era înfiptă o bucată de hârtie zdrenţuită, acoperită cu un scris înflorat. Doctorul Carroll îl lămuri că satul fusese lovit de vărsatul negru, iar scrisul de pe bucata de hârtie era o formulă magică menită să alunge boala.

- Îngrozitor, spuse el. În Anglia îi vaccinăm pe oameni împotriva variolei bovinelor, de ani de zile este o treabă obligatorie, însă mie nu-mi dau suficient preparat ca să pot face acelaşi lucru aici. Este o boală oribilă, contagioasă, care te desfigurează, asta în cazul că scapi cu viaţă.

Edgar apucă neliniştit frâiele. Pe când era copil izbucnise în mahalalele Londrei o epidemie de vărsat negru şi în gazetele de pe atunci apăreau zilnic ilustraţii cu victimele, copilaşi acoperiţi cu pustule, cadavre palide şi sfrijite.

Începură acum să-şi facă apariţia aflorimentele, nişte formaţiuni stâncoase răsărite din sol aidoma unor molari tociţi. Edgar reţinu comparaţia, căci peisajul deschis se îngusta rapid şi fură nevoiţi să-şi continue drumul printr-o râpă mărginită de piscuri înalte, de parcă ar fi coborât cu toţii în măruntaiele pământului.

- Drumul ăsta e complet inundat pe timp de ploaie, zise Carroll de alături. Acum însă trecem printr-una dintre cele mai grele secete din istorie.

- Îmi amintesc că am citit despre asta într-o scrisoare pe care mi-aţi trimis-o şi toţi cei cu care am discutat au pomenit de ea.

- Sate întregi mor de foame din cauza recoltelor slabe. De-ar şti armata câte am putea realiza cu alimente suficiente! Hrană să fie şi n-ar mai trebui să ne facem griji în privinţa războiului.

- Susţin că nu pot aduce hrană din cauza dacoiţilor, din cauza unei căpetenii a banditilor shani pe nume Twet Nga Lu...

- Văd că aţi citit şi despre asta, zise doctorul, iar dinspre piscuri îi răspunse ecoul. Există un dram de adevăr în treaba asta, însă faima lui Twet Nga Lu s-a clădit mai degrabă pe bârfele îngurgitate la popotă. Vor doar să dea un chip omenesc primejdiei. Asta nu înseamnă că omul nu constituie un pericol - el este un pericol, însă situaţia e niţel mai complicată. Dacă într-adevăr ne dorim pacea este nevoie de ceva mai mult decât de eliminarea unui singur om... iată-mă filosofând şi v-am promis c-o să vă scutesc de asta. Cât ştiţi din povestea asta?

- Puţin. Ca să fiu sincer sunt încă derutat de toate aceste nume.

- Cu toţii suntem derutaţi. Nu ştiu ce raport aţi citit sau când a fost redactat - sper că v-au dat ceva scris de mine. Deşi oficial am anexat Birmania Superioară anul

trecut, n-am reuşit să punem stăpânire pe Statele Shan, astfel încât este aproape imposibil să staţionăm trupe aici. În efortul nostru de a pacifica zona - "penetrare pacifistă", cum îi zice Departamentul de Război, expresie pe care o găsesc de-a dreptul abjectă - ne-am angajat într-un război împotriva unei alianţe a prinţilor shani, una ce-şi spune Confederaţia Limbin, o frăţie a sawbwa-ilor - cuvântul shan pentru căpeteniile lor -, care vrea să răstoarne dominaţia britanică. Twet Nga Lu nu face parte din Confederaţie, el este o căpetenie nelegitimă care acţionează undeva dincolo de Salween. Noi i-am spune dacoit dacă n-ar avea atâţia susţinători. Este legendar poate şi pentru că acţionează de unul singur. Dar e mai greu să denigrezi Confederaţia Limbin fiindcă aceştia sunt bine organizaţi, ba chiar îşi trimit propriile delegaţii. Cu alte cuvinte, apar ca un adevărat guvern. Twet Nga Lu refuză însă să coopereze cu cineva.

Edgar îl întrebă în legătură cu zvonurile despre "Căpetenia-Bandit" despre care aflase pe vapor, însă de sus se auzi un fel de zornăit. Bărbaţii ridicară privirea şi observară o pasăre mare luându-şi zborul de pe un stei.

- Ce-a fost? întrebă Edgar.

- O pasăre de pradă, deşi n-am apucat s-o văd bine. Însă noi de şerpi trebuie să ne păzim. Obişnuiesc să iasă pe la ora asta să se încălzească la soare. Anul trecut o viperă mi-a muşcat un ponei şi i-a făcut o rană cumplită. La oameni muşcătura poate produce rapid un şoc.

- Ştiţi multe despre muşcăturile de şerpi?

- Am o întreagă colecţie de otrăvuri şi m-am apucat chiar să le studiez. M-a ajutat un vraci, un sihastru ce locuieşte sus pe deal şi care, după cum spun sătenii, vinde otrăvuri asasinilor.

- Oribil. Eu...

- Tot ce se poate, deşi moartea prin otrăvire poate fi chiar senină când o compari cu altele... Nu vă speriaţi, domnule Drake, acordorii englezi nu-l interesează.

Continuară coborâşul. Carroll arătă cu mâna jos spre râpă.

- Ascultaţi, spuse el. Curând veţi auzi torentul.

Bocănitului de copite îi răspunse curând un huruit gros din depărtare. Cărarea continua să coboare, iar poneii se chinuiau să-şi țină echilibrul pe grohotiş.

Carroll opri.

- Ar trebui să descălecăm, zise el. E prea greu pentru ponei. Dintr-un singur salt plin de grație fu jos. Îl urmă Nok Lek, apoi Edgar, tot cu gândul la şerpi. Huruitul devenise mai puternic. Râpa se îngusta nespus, abia lăsând loc de trecere pentru ponei. Deasupra Edgar zări crengi şi butuci prinşi în peretele îngust al prăpastiei, vestigii ale vechilor inundații. Râpa o cotea apoi brusc, iar pământul parcă dispăruse de sub picioarele lor. Carroll dădu frâiele poneiului său lui Nok Lek şi păşi cu grijă spre margine.

- Veniți să priviți, domnule Drake, strigă el acoperind vuietul.

Edgar păşi cu precauție încercând să ajungă până la doctor, unde cărarea cobora pieziş spre fluviul aflat la douăzeci de picioare dedesubt. Pietrele din apă aveau culoarea sidefului şi fuseseră şlefuite de şuvoi. Edgar privi în sus. Soarele clipea printr-o spărtură în nori. Simțea pe față picăturile fine, iar tunetul viitorii zguduia pământul.

- În anotimpul ploios aici este o cascadă. Apa se face de două ori mai mare. Fluviul ăsta coboară tocmai din China, din Yunnan, şi provine în întregime de la zăpada topită. Dar mai este ceva. Veniți.

- Poftim?

- Veniți aici, haideți să vedeți.

Edgar păşi cu teamă pe pietrele umede de la stropii de apă. Doctorul stătea în picioare pe muchia prăpastiei şi privea în susul peretelui de stâncă.

- Ce este? întrebă Edgar.

- Priviți cu atenție, zise doctorul. La stâncă. Le zăriți? Florile.

Întreg peretele râpei era acoperit de un muşchi întunecat presărat cu o puzderie de flori, atât de mici, încât Edgar le confundase cu nişte stropi de apă.

Carroll arătă spre un loc neted pe peretele stâncos.

- Puneți urechea aici.

- Poftim?

- Haideți, lipiți-vă urechea de perete şi ascultați.

Edgar îl privea neîncrezător. Se ghemui şi-şi apropie capul de stâncă. Din adâncul ei venea un cântecel straniu şi obsedant, îşi trase înapoi capul. Sunetul încetă. Iarăşi se aplecă şi-l auzi din nou. Părea cunoscut, ca o mie de voci de soprană făcându-şi încălzirea.

- De unde vine? strigă el.

- Stânca-i goală pe dinăuntru, sunt vibrațiile fluviului, o rezonanță înaltă. Asta-i una dintre explicații. Sau poate un oracol, cum cred shanii. Oamenii care au nevoie de sfaturi vin aici să asculte. Priviți colo sus, şi arătă spre un morman de pietre pe care fusese aşezată o coroniță de flori. Altar pentru duhurile cântătoare. Am ştiut eu c-o să vă placă. Peisajul potrivit pentru un iubitor de muzică.

Edgar se ridică surâzător şi-şi şterse încă o dată ochelarii, în timp ce vorbeau, Nok Lek scoase din câteva coşulețe foile de bananier umplute cu mâncare pe care le aşezase pe nişte bolovani într-un loc uscat, ferit de stropii de apă. Şezură şi mâncară ascultând tumultul de jos. Mâncarea avea un gust diferit de cea cu mult curry pe care Edgar o consumase în ținuturile de şes. Fiecare frunză conținea altceva, bucățele fripte de carne de pui, dovlecel prăjit, o pastă condimentată ce mirosea straşnic a peşte, însă cu un gust dulce din pricina orezului. Orezul arăta şi el altfel - nişte cocoloaşe lipicioase şi aproape transparente.

După ce sfârşiră de mâncat se ridicară în picioare şi o luară pe jos pe lângă ponei la deal în sus, până când la un moment dat poteca începea să se lățească, fiind numai bună pentru călărit. Povârnişul îi îndepărta de răcoarea râpei şi-i apropia de dogoarea de pe Platou.

La întoarcere Carroll alese o altă rută, una care trecea printr-o pădure arsă. Spre deosebire de primul drum, aici terenul era plat şi fierbinte, iar vegetația uscată, însă doctorul se mai opri de câteva ori ca să-i arate lui Edgar nişte plante - orhidee mititele pitite la umbră, plante în formă de ulcior, aparent inofensive, despre al căror apetit pentru carne Carroll îi vorbi în cele mai macabre detalii, arbori care

conțineau apă, cauciuc şi felurite leacuri.

Pe drumul singuratic trecură pe lângă un complex de temple vechi, zeci de pagode aliniate pe mai multe rânduri. Clădirile erau de diverse vârste, forme şi dimensiuni, unele proaspăt vopsite şi acoperite cu ornamente, altele dărăpănate şi îngălbenite de vreme. La una dintre ele trunchiul pagodei fusese meşteşugit în forma unui şarpe încolăcit. Domnea o tăcere sinistră. Păsările zburau aproape de sol. Singura persoană pe care o întâlniră era un călugăr care părea la fel de bătrân ca templele însele, un bărbat cu pielea oacheşă şi zbârcită şi cu trupul murdar de noroi. Mătura cărarea când ajunseră aproape, iar Edgar îl observă pe Carroll împreunându-şi mâinile şi înclinându-se uşor în faţa omului. Călugărul cel bătrân nu zise nimic, ci îşi văzu de treabă, legănând măturoiul în ritmul hipnotic al cântului său monoton.

Drumul era lung şi după o bucată de vreme Edgar fu cuprins de un fel de sfârşeală. Se gândi la cât trebuie să fi umblat doctorul pe Platou ca să ajungă să cunoască fiecare colină, fiecare curs de apă şi că dacă s-ar pierde de el n-ar mai găsi calea de întoarcere. Pentru o clipă gândul îl înfricoşa. Totuşi i-am acordat încrederea mea când am decis să vin aici, îşi zise în gând, nu văd de ce n-aş face-o şi acum. Poteca se îngusta şi doctorul trecu în faţă. Edgar îl privea cum acesta călărea cu o mână în şold, sprinten, cu ochii în patru.

Din pădure ajunseră pe o coamă lată de deal şi din nou în valea de unde plecaseră. Soarele sta să apună şi de pe creastă zăriră Salweenul. Se întunecase de-a binelea când au ajuns în Mae Lwin.

13

A doua zi dimineaţă Edgar se trezi înainte să vină copiii şi o luă în direcţia fluviului. Se aştepta să-l găsească pe doctor luându-şi micul dejun sau chiar să o vadă pe Khin Myo, însă malul era pustiu. Salweenul mângâia clipocind

nisipul. Căută scurt cu privirea păsările de pe celălalt mal. Se auzea un fâlfâit. Încă o pupăză moțată, îşi zise zâmbind în sinea lui, deja încep să le cunosc. O luă înapoi spre poiană. Nok Lek cobora de pe drumeagul ce ducea sus la case.

- Bună dimineața, domnule Drake, îi spuse băiatul.

- Bună dimineața, îl căutam pe doctor. Eşti amabil să-mi spui unde l-aş putea găsi?

- O dată pe săptămână domnul doctor e la... cum se spune?

- Cabinet?

- Da, la cabinet. Mi-a spus să vă duc acolo. Nok Lek îl conduse pe Edgar pe potecă până la cartierul general al taberei. Când ajunseră la uşă o femeie în vârstă se strecură înaintea lor ducând în brațe un copil care plângea şi care era înfăşat strâns într-o pânză pestriță. Nok Lek şi Edgar intrară după ea.

Cabinetul era înțesat de lume, zeci de femei şi bărbați în straie şi turbane colorate, ghemuiți sau stând în picioare, ținând de mână copii, urmărindu-l încordați peste umerii celorlalți pe doctorul care şedea în capătul îndepărtat al încăperii. Nok Lek îl conduse pe acordor prin mulțime adresându-se celorlalți în şoaptă să le facă loc.

Îl văzură pe doctor la un birou mare ascultând cu stetoscopul pieptul unui bebeluş. Doctorul înălță sprâncenele în semn de bun-venit fără să-şi întrerupă treaba. Bebeluşul zăcea moale, nemişcat, în poala unei femei tinere care - bănuia Edgar - era mama lui, o fată de vreo cincispre-zece-şaisprezece ani, însă ochii ei păreau umflați şi obosiți. Ca majoritatea celorlalte femei, avea părul strâns sub un turban ce-i stătea precar pe cap. Purta o rochie legată peste piept, un material țesut de mână cu nişte modele geometrice. Deşi fata avea o anume eleganță în port, când se apropie de ea, Edgar observă că hainele îi erau zdrențuite la margini, îşi aduse aminte de relatările doctorului despre secetă.

Într-un târziu doctorul îndepărtă stetoscopul. Câteva clipe vorbi cu fata în graiul shan, după care se întoarse să cotrobăiască într-un dulăpior aflat în spatele său. Edgar

privea atent peste umărul lui la şirurile de sticluțe farmaceutice. Doctorul îi observă privirea.

- Aproape aceleaşi lucruri ca în orice spițerie englezească, zise el întinzându-i femeii o sticluță cu un elixir negru. Tinctura lui Warburg şi arsenic pentru febră, pilulele lui Cockle şi clorodină, pudră Goa pentru herpes, vaselină, unguentul lui Holloway, pudra lui Dover, laudanum pentru dizenterie. Şi astea. Arătă spre un şir de sticle fără etichetă, pline cu frunze şi lichide murdare, gândaci zdrobiți şi şopârle plutind într-o soluție. Leacuri autohtone.

Carroll se întoarse din nou spre dulăpior şi scoase un flacon mare plin cu plante medicinale într-un lichid fumuriu. Scoase dopul, iar încăperea se umplu de o aromă dulce, pătrunzătoare, îşi vârî degetele în flacon şi extrase o masă udă de frunze pe care le aşeză pe pieptul copilului. Apa îmbibată în frunze se scurse de o parte şi de alta a pieptului acestuia. Doctorul începu să-l frece cu degetele întinzându-i lichidul pe gât şi piept, îşi ținea ochii închişi şi şoptea ceva. În cele din urmă îşi deschise ochii, înfăşa scutecul împreună cu frunzele şi îi spuse ceva fetei. Aceasta se ridică în picioare şi se înclină în semn de mulțumire, după care se strecură afară prin mulțime.

- Ce-a fost asta? îl întrebă Edgar.

- Cred că are tuberculoză. Sticluța conține "Cura lui Steven împotriva ftiziei", zise Carroll. Direct din Anglia. Mă îndoiesc de eficacitatea ei, însă n-am nimic mai bun. Ați auzit de descoperirile lui Koch?

- Numai ce-am citit în gazete. Dar n-aş putea să vă spun nimic. Ştiu despre "Cura lui Steven" numai pentru că am cumpărat-o pentru servitoarea noastră - mama ei suferă de tuberculoză.

- Ei bine, neamțul crede că a identificat cauza acestei boli într-o bacterie, el o numeşte "bacilul tuberculozei". Dar asta se întâmpla acum cinci ani. Deşi încerc să urmăresc îndeaproape progresele, sunt prea izolat şi mi-e greu să țin pasul cu ştiința.

- Şi planta?

- Vracii îi zic mahaw tsi, un faimos leac al kacinilor,

însă vracii lor o ascund de străini. Mi-a luat mult timp să-i conving să mi-o arate şi mie. Bănuiesc că-i o specie de Euonymus, dar nu sunt sigur. Ei o folosesc pentru tot felul de afecțiuni, unii cred că până şi simpla rostire a cuvintelor mahaw tsi poate vindeca boala. Se spune că are putere mai ales asupra molimelor din aer, iar acest copil suferă de tuse. În orice caz eu o amestec cu unguentul lui Holloway. Multă vreme am avut dubii în privința ierburilor, însă am impresia că pot detecta unele ameliorări la bolnavii care o folosesc. Asta şi rugăciunile.

Edgar îl privi fix pe doctor.

- Se roagă cui? întrebă el în final.

Sosise însă un alt bolnav şi doctorul nu-i răspunse. Era un băiețel care îşi ținea mâna stângă pe lângă trup. Carroll îi făcu semn lui Edgar să se aşeze pe un scaun aflat în spatele său. Doctorul întinse mâna spre brațul băiatului, însă acesta şi-l feri. Mama băiatului, care rămăsese în picioare în spatele lui, îi vorbi pe un ton aspru, în cele din urmă Carroll reuşi să-i desfacă uşurel mâinile.

Trei degete de la mâna stângă a băiatului erau desprinse aproape cu totul, ținându-se doar în tendoanele zdrențuite şi acoperite cu sânge închegat. Carroll pipăi cu grijă rana şi copilul se crispa de durere.

- E rău, mormăi doctorul şi i se adresă femeii în shană.

Băiatul începu să plângă. Carroll se întoarse şi-i spuse ceva lui Nok Lek care scoase un pachet din dulăpior pe care îl derula pe masă. Erau o bucată de pânză, bandaje şi mai multe instrumente de tăiat. Băiatul se porni să urle.

Edgar privea nelinişti prin sala de aşteptare. Ceilalți pacienți urmăreau scena impasibili.

Carroll mai scoase o sticlă din dulăpior, după care apucă mâna băiatului şi o întinse pe pânza de pe masă. Turnă conținutul din sticlă peste rană. Băiatul scoase un țipăt şi sări ca ars. Carroll mai turnă o dată, după care îi şterse mâna viguros cu bucata de pânză. Luă o fiolă mai mică din dulăpior şi turnă un lichid gros peste pânza cu care şterse rana. Aproape imediat băiatul se linişti. Doctorul se întoarse spre Drake.

- Domnule Drake, voi avea nevoie de ajutorul dumneavoastră. Alifia ar trebui să-i aline un pic durerea, însă va începe să zbiere când va vedea ferăstrăul. De obicei am cu mine o asistentă, dar s-a dus să vadă de alți bolnavi. Evident, dacă nu vă deranjează să-mi dați o mâna de ajutor. M-am gândit că ar fi interesant să vedeți medicina noastră la lucru, să vedeți cât de importante sunt aceste lucruri pentru relațiile cu localnicii.

- Relațiile cu localnicii? întrebă Edgar cu glas pierdut. I le veți amputa?

- N-am de ales. Am văzut răni ca aceasta cangrenând tot brațul. Voi reteza numai degetele rănite. Cea de pe braț nu pare adâncă. Aş fi vrut să am puțin eter, însă proviziile ni s-au epuizat acum o săptămână şi nu mi-au trimis încă altele. Am putea să-i dăm să fumeze opiu, dar tot va durea. Aş prefera să isprăvesc cât mai iute treaba asta.

- Ce-aş putea face eu?

- Doar să-l țineți strâns de braț. E mititel, însă veți fi surprins de vigoarea cu care va încerca să vă dea deoparte.

Carroll se ridică în picioare. Făcu şi Edgar la fel în spatele lui. Doctorul apucă uşurel mâna băiatului şi o puse pe masă, după care legă un bandaj de compresie deasupra cotului şi-i făcu semn lui Edgar să-l apuce de braț. Acesta se conformă, însă procedeul i se părea dur şi plin de cruzime. Apoi Carroll se întoarse spre Nok Lek şi dădu din cap, iar Nok Lek se întinse şi îi suci băiatului urechea. Acesta scoase un țipăt şi-şi repezi mâna liberă la ureche şi înainte ca Edgar să apuce să-şi întoarcă privirea spre masă doctorul retezase primul, al doilea, apoi al treilea deget. Băiatul le privi uimit, apoi scoase iarăşi un țipăt, însă Carroll înfăşurase deja mâna însângerată în bucata de pânză.

Astfel se scurse dimineața, bolnav după bolnav, rând pe rând pe scaunul din fața ferestrei: un bărbat de vârstă mijlocie care şchiopăta, o femeie gravidă şi una care nu putea rămâne însărcinată, un copil pe care Carroll îl descoperi ca fiind surd, trei bărbați cu guşă, doi cu diaree şi cinci cu febră, toate puse de Carroll pe seama malariei. De la fiecare dintre cei suferind de friguri luă câte un strop de sânge şi îl

puse pe o lamelă pe care o cercetă la un microscop mititel a cărui lentilă reflecta lumina care intra pe fereastră.

- Ce căutați? îl întrebă Edgar încă zdruncinat după operația de amputare.

Carroll îl lăsă să privească prin microscop.

- Vedeți cerculețele alea? îl întrebă el.

- Da, pretutindeni.

- Sunt celulele roşii din sânge. Toată lumea le are. Dacă priviți mai atent veți vedea că în interiorul celulelor sunt nişte chestii mai întunecate, arată ca nişte pete.

- Nu văd nimic, zise Edgar dându-se înapoi, frustrat.

- Nu disperați, e mai greu la început. Până acum şapte ani nimeni nu ştia care-i treaba cu ele până când un francez a descoperit că sunt paraziții care provoacă boala. M-a interesat pentru că majoritatea europenilor cred că boala este produsă de inhalarea aerului rău din mlaştini, de aceea italienii au botezat-o mala aria, adică "aer rău", în India aveam un prieten, un doctor indian, care mi-a tradus câteva dintre vedele hinduse, unde malaria este denumită "regina bolilor", fiind atribuită mâniei zeului Siva. Cât priveşte transmiterea ei, vedele îi găsesc vinovați pe bieții țânțari. Nimeni însă n-a descoperit acest parazit la vreun țânțar, aşa că nu putem avea nici o certitudine. Şi fiindcă țânțarii stau prin mlaştini este greu să le desparți pe cele două. De fapt, în junglă e dificil să identifici sursa precisă. Birmanezii, de pildă, numesc această boală hnget pyhar, adică "febra păsărilor".

- Dumneavoastră ce credeți?

- Eu, unul, colecționez țânțari, îi disec, îi zdrobesc, le cercetez măruntaiele la microscop, însă deocamdată n-am descoperit nimic.

Carroll îi dădu fiecărui bolnav de malarie tablete cu chinină şi un extract din plante care, îi spuse el lui Edgar, provenea din China, precum şi o rădăcină de prin partea locului care să le scadă febra, celor cu diareee, laudanum şi semințe de papaya, măcinate, iar pentru guşă, tablete cu sare. Pe bărbatul care şchiopăta îl sfătui cum să-şi facă singur cârje. Femeii însărcinate îi frecă burta umflată cu o

alifie. Pentru copilul surd nu putea face nimic. Vederea acestor copilaşi, îi zise, îl întrista mai mult ca orice altă boală, căci shanii nu aveau un limbaj al semnelor şi chiar dacă ar fi avut băiatul nu putea auzi cântecele de la serbările de noapte. Pe Edgar îl duse gândul la un alt băieţel, fiul surd al unui client de-al său, care îşi lipea obrazul de cutia pianului ca să-i simtă vibraţiile când mama lui cânta la el. Îşi aminti apoi de călătoria cu vaporul la Aden, de "Omul cu o singură poveste ", există cauze ale surzeniei, îşi zise în sinea lui, pe care poate că nici medicina nu le poate înţelege.

Pentru femeia care nu putea rămâne însărcinată Carroll se întoarse spre Nok Lek şi îi vorbi o bucată lungă de timp. Când Edgar îl întrebă ce-i recomandase, Carroll îi spuse:

- E o treabă mai complicată. Femeia este sterilă şi umblă prin sat bolborosind tot timpul despre un copil imaginar. Nu ştiu cum s-o vindec. I-am zis lui Nok Lek să o ducă la un călugăr de prin părţile de nord, care se pricepe să vindece aceste boli. Poate că-i va fi de ajutor.

Către amiază îl examinară pe ultimul pacient, un bărbat subţirel care fu condus până la scaun de o femeie ce părea să aibă jumătate din vârsta lui. După ce vorbi puţin cu femeia, Carroll se întoarse spre ceilalţi şi-i anunţă ceva în graiul shan. Cătinel oamenii se ridicară în picioare şi părăsiră rând pe rând încăperea.

- S-ar putea să-mi ia ceva timp. Păcat că nu-i pot consulta pe toţi, zise el. Dar sunt atât de mulţi!

Edgar îl cercetă pe suferind cu luare-aminte. Omul purta o cămaşă mâncată de molii şi o pereche de pantaloni jerpeliţi. Era desculţ, iar degetele de la picioare îi erau pline de bătături noduroase. Nu purta turban. Creştetul îl avea ras complet, obrajii scofâlciţi şi ochii, înfundaţi în orbite, în timp ce-l privea fix pe Edgar omul îşi mişca fălcile întruna, de parcă îşi rumega limba sau obrajii pe dinăuntru. Mâinile îi tremurau încet şi ritmic. Carroll vorbi pe îndelete cu femeia, după care se întoarse spre Edgar.

- Spune că-i posedat. Au venit de la munte, cale de o zi până aici, dintr-un sat de lângă Kengtung.

- De ce aici?

- Shanii spun că există nouăzeci şi şase de boli. Asta nu-i una dintre ele. A umblat pe la toți vracii de lângă Kengtung, însă nu i-au putut face nimic. S-a dus vestea despre boala lui şi vracii se tem de el, cred că duhul este prea puternic. Aşa că a venit aici.

- Dumneavoastră doar nu credeți că-i posedat!

- Nu ştiu, am văzut unele lucruri pe care înainte nu le-aş fi crezut. Făcu o pauză, în unele părți din Statele Shan cei ca el sunt veneraţi, sunt văzuți ca nişte medii ale duhurilor. Am fost pe la câteva serbări la care au venit sute de țărani numai ca să-i vadă dansând. În Anglia lumea ar spune că toate aceste mişcări contorsionate fac parte din dansul Sfântului Vitus, căci Sfântul Vitus este patronul bolilor isterice şi nervoase. Eu, unul, habar n-am cum să denumesc acest dans. Sfântul Vitus nu poate auzi rugăciunile celor din Mae Lwin. Şi nu ştiu ce fel de duhuri fac din omul ăsta un posedat.

Se întoarse spre bărbat, iar de data asta i se adresă direct. Bărbatul îi răspunse cu privirea ochilor săi goi. Amândoi rămaseră aşa vreme îndelungată şi în cele din urmă Carroll se ridică, îl luă de braț şi-l conduse afară. Nu-i dădu nici un medicament.

Sfântul Vitus, repetă Edgar în sinea lui. Vitus era numele bunicului lui Bach. Ciudat cum se leagă toate, fie numai şi prin nume.

Bătrânul ieşi târşâindu-şi picioarele, sprijinit de soția lui, iar Carroll îl conduse pe Edgar într-o altă clădire, separată de cartierul general, unde bolnavii zăceau pe paturi de campanie.

- Iată micul nostru spital, îi zise Carroll. Nu-mi place să-i țin aici. Cred că se vindecă mai repede acasă. Dar simt nevoia să țin sub observație unele cazuri mai grave, de obicei pe cei cu diaree sau malarie. Pe domnişoara Ma am instruit-o ca asistentă, zise el şi arătă spre o tânără femeie care şedea şi ştergea un bolnav cu o cârpă umezită. Dânsa are grijă de ei când sunt eu plecat. Edgar o salută din cap, iar ea se înclină uşor. Apropiindu-se de fiecare dintre ei, Carroll

încerca să-i explice:

- Flăcăul ăsta are o diaree cumplită, mă tem că-i holeră, în urmă cu câțiva ani am avut o epidemie îngrozitoare, au murit zece țărani. Din fericire, de atunci nu s-a mai îmbolnăvit nimeni, iar pe el îl țin aici ca să nu-i infecteze pe ceilalți. Celălalt caz este teribil de trist şi din păcate teribil de comun. Malarie cerebrală. Nu pot face mare lucru pentru bietul băiat. O să moară în curând. Vreau să dau unele speranțe familiei, de aceea îl țin aici. Copila asta are rabie. A fost muşcată de un câine turbat şi mulți bănuiesc acum că asta ar fi calea prin care se transmite boala, cu toate că, repet, mă aflu mult prea departe de lăcaşele de cultură din Europa ca să cunosc opinia curentă.

Se opriră lângă patul fetiței. Aceasta stătea într-o poziție răsucită, cu ochii deschişi şi cu o expresie de oroare întipărită pe chip. Edgar constată şocat că mâinile îi fuseseră legate la spate.

- De ce ați imobilizat-o?

- E o boală care îți ia mințile. De fapt, chiar asta şi înseamnă: rabere este cuvântul latinesc pentru furie. Acum două zile s-a repezit asupra domnişoarei Ma, încât am fost nevoiți să o legăm.

La capătul încăperii văzură o femeie în vârstă.

- Ea de ce suferă? întrebă Edgar simțindu-se deja copleşit de litania bolilor.

- Ea? făcu doctorul. Îi zise bătrânei ceva în graiul shan, iar femeia se ridică în capul oaselor.

- N-are nimic. E bunica unuia dintre bolnavi, a celui care şade în colț. Când vine să-l vadă, el o lasă să se odihnească pe patul lui, fiindcă, zice ea, este foarte confortabil.

- El nu are nevoie de pat?

- Ba da, deşi nu-i în pericol imediat cum sunt ceilalți.

- Care-i necazul lui?

- Probabil diabetic. Unii vin la mine speriați după ce văd că insectele le mănâncă urina din cauza zahărului din ea. Treaba asta îi tulbură nespus pe shani, spun că-i ca şi când cineva le-ar devora trupul. Alt diagnostic străvechi, şi el

pus tot de către brahmani. Omul ăsta n-ar trebui să stea în micul meu spital, însă treaba asta îl face să se simtă mai bine şi are şi bunica lui un loc unde să-şi tragă sufletul.

Carroll vorbi cu bărbatul, apoi cu domnişoara Ma, după care îi făcu semn lui Edgar să-l urmeze afară. Soarele strălucea. Nu trecuse mult de amiază.

- Cred că am terminat pe ziua de azi. Domnule Drake, sper că a meritat oboseala.

- Într-adevăr, deşi trebuie să recunosc că la început am fost puțin cam surprins. Nu prea seamănă cu un cabinet englezesc, îi lipseşte, cum să vă spun, intimitatea.

- Nu prea am de ales. E bine însă ca lumea să ştie că o față englezească poate face şi altceva decât să te privească de la capătul puştii. Făcu o pauză. M-ați întrebat ieri despre opiniile mele politice, nu-i aşa? Poftim, o opinie. Râse.

- Într-adevăr, zise Edgar. În pofida tuturor poveştilor, rămân în continuare uimit.

- De ce, dacă-mi dați voie să vă întreb?

Edgar privea cum bolnavii ieşeau încet din clinică.

- Că ați reuşit să realizați toate acestea. Că ați adus în locurile astea muzica, medicina. E greu de crezut că n-ați fost niciodată într-o bătălie.

Anthony Carroll îl scormoni cu privirile.

- Aşa credeți? Domnul meu, sunteți un neştiutor.

- Poate, însă oamenii de pe vapor spuneau că n-ați tras nici măcar un foc.

- Atunci bucurați-vă că m-ați văzut la cabinet şi nu când îi interogam pe prizonieri.

Edgar simți un fior rece pe şira spinării.

- Prizonieri?

Doctorul îşi coborî vocea.

- Despre dacoiți se ştie că obişnuiesc să-ți smulgă limba din gură. Eu nu mă situez în afara regulilor lor. Dar nu vă speriați. După cum spuneați, vă aflați aici de dragul muzicii.

Edgar simțea că-l ia cu leşin.

- Eu... eu n-am crezut că...

Se priveau fix.

Deodată chipul lui Carroll se destinse într-un rânjet, iar ochii îi scânteiară.

- Am glumit, domnule Drake, am glumit. V-am prevenit în legătură cu discuțiile despre politică. N-o luați așa de în serios. Şi stați liniştit, toată lumea pleacă de aici cu limba în gură. Îl bătu pe acordor uşor pe spate.

- M-ați căutat azi-dimineață... În legătură cu Erard-ul, nu-i aşa?

- În legătură cu Erard-ul, răspunse stins Edgar. Dar dacă nu-i momentul... după o zi aşa de plină!

- Prostii, ba este chiar momentul, în fond, ce este acordajul dacă nu tot o formă de tratament? Să nu mai pierdem nici o clipă. Ştiu că aşteptați cam de multişor.

14

Soarele se înălțase binişor deasupra muntelui şi era cald, deşi dinspre râu adia o briză răcoroasă, încă tulburat, Edgar se întoarse în odaia lui să-şi ia uneltele, iar doctorul îl conduse pe o potecă până la o alta, între case şi coasta muntelui. Era mirat că luase atât de în serios gluma lui Carroll, dar se veseli la gândul că în sfârşit va vedea pianul, încă de la sosire se întrebase unde era acesta ținut şi nu ezita să tragă cu coada ochiului prin încăperi în plimbările lui prin complexul de locuințe. Se opriră în dreptul unei uşi încuiate cu un zăvor greu de fier. Carroll scoase din buzunar o cheiță şi o băgă în broască.

Încăperea era întunecoasă. Doctorul se duse până la fereastră şi o deschise. De sus privirea putea cuprinde întreaga privelişte: munții, tabăra, Salweenul şerpuind la vale sumbru şi cafeniu. Pianul era acoperit cu o cuvertură făcută dintr-un material pe care îl văzuse purtat de multe dintre femei - o învelitoare decorată cu dungi subțiri, multicolore. Doctorul o trase cu o mişcare maiestuoasă.

- Domnule Drake, priviți-l.

Lumina de la fereastră îl descoperea doar pe jumătate şi cutia lui netedă lucea ca o apă pe fundalul sumbru al

încăperii. Edgar făcu câțiva paşi şi-şi puse mâna pe el. Rămase o clipă tăcut, privindu-l doar, apoi începu să clatine din cap.

- Incredibil, realmente este atât de..., zise el şi trase puternic aerul în piept. Simt că o părticică din mine nu vrea în ruptul capului să creadă. Ştiam de existența lui de aproape două luni şi totuşi vederea lui mă tulbură de parcă tocmai aş fi ieşit din junglă şi aş fi dat cu ochii de el... Îmi cer scuze, însă nu credeam că voi fi atât de emoționat. Este... superb.

Rămase lângă claviatură. Uneori se concentra atât de tare asupra laturilor tehnice, încât pur şi simplu uita cât de frumos putea fi acest instrument. Multe dintre Erard-urile fabricate în aceeaşi perioadă erau splendid împodobite cu intarsii de lemn, picioare sculptate, ba chiar şi cu o plăcuță pe care îi era gravat numele. Acest pian era mai simplu. Cutia era îmbrăcată în furnir de mahon de culoare maronie care îi acoperea şi picioarele - nişte forme arcuite, feminine, atât de delicate, încât aproape că aveau ceva lasciv. Abia acum înțelegea de ce în Anglia unii țineau neapărat ca picioarele pianelor să fie acoperite. Pe plăcuță era încrustat un ştraif subțire, elegant, din sidef, care se răsucea la capete într-un buchețel de flori, întreaga suprafață a pianului era netedă, monocromă, lemnul propriu-zis putând fi detectat doar acolo unde se îmbinau piesele de furnir, într-un târziu acordorul zise:

- Vă admir gustul, doctore. Cum ați ştiut să-l alegeți pe ăsta, sau un Erard, în orice caz?

- Sau chiar un pian, nu-i aşa? Edgar chicoti.

- Chiar aşa. Uneori vorbesc prea pe şleau, însă mi s-a părut nimerit să...

- Mă simt înduioşat de sentimentele dumneavoastră. De fapt, gândim la fel. Pianul are ceva ce-l deosebeşte de celelalte instrumente, ceva nobil, grandios. Sătenii discută mult despre el. Socot că este o onoare deosebită să-l poată asculta. De altfel, este unul dintre cele mai complexe instrumente. Oricui îi face plăcere să-l asculte.

- Dar de ce un Erard?

- N-am cerut un pian anume. Greşesc, într-adevăr am cerut un Erard, un model mai vechi. Cred că am precizat chiar şi anul, 1840, căci auzisem undeva că Liszt ar fi cântat la unul. Alegerea a făcut-o de fapt Ministerul de Război. Sau poate am avut eu norocul să fie singurul pian de vânzare. Sunt de acord că este frumos. Speram că mă veți putea lămuri asupra unor aspecte mai tehnice.

- Bineînțeles... Cu ce să începem? N-aş vrea să vă plictisesc.

- Domnule Drake, vă apreciez modestia, dar sunt convins că n-am să mă plictisesc.

- Prea bine atunci, însă v-aş ruga să mă opriți dacă totuşi vă plictisesc.

Edgar îşi trecu mâna peste capacul pianului.

- Doctore, este un pian de concert Erard din 1840, fabricat în atelierul lui Sebastien Erard din Paris, fapt surprinzător, căci majoritatea Erard-urilor din Londra provin din atelierul său londonez. Furniruit cu lemn de mahon. Mecanism cu dublă eşapare: ciocănelele lovesc corzile, după care revin iute în poziția lor inițială, adică "eşapează". Acest mecanism este chiar inovația lui Erard şi în momentul de față a devenit modelul standard. La pianele Erard mecanismul este foarte sensibil şi de aceea ciocănelele se dereglează des. Capetele ciocănelelor sunt alcătuite din straturi alternative de piele si pâslă, motiv pentru care sunt mai greu de manevrat decât la celelalte piane care au capetele numai din pâslă. Dar înainte să încep să-l examinez pun pariu că va scoate un sunet jalnic. Nici nu vreau să-mi imaginez efectele umidității asupra pâslei! Hmmm... ce altceva să vă mai spun, doctore? Două pedale, una de prelungire a sunetului şi o una corda. Surdina ajunge până la a doua notă şi, mai sus de octava centrală - fapt cât se poate de obişnuit. La Erard-uri surdina este plasată sub corzile metalice, fiind acționată de un arc - iarăşi o inovație -, în timp ce la majoritatea pianelor ea se află deasupra corzilor. Voi şti exact după ce voi arunca o privire în interior, însă ar trebui să aibă nişte şasiuri de fontă între cuie şi capetele pianului - modelul standard la 1840. Şasiurile

susțin nişte sârme de oțel care sunt utilizate datorită sunetului lor mai viguros, îşi plimbă degetele peste claviatură. Priviți plăcuța cu numele, deasupra clapelor. Este din sidef. Ridicându-şi privirea surprinse expresia amuzată de pe chipul lui Carroll şi pufni în râs. Iertați-mă, mă las purtat de entuziasm.

- Mă bucur să vă văd fericit. Trebuie să vă mărturisesc, de fapt eram îngrijorat că s-ar putea să vă supărați.

- Să mă supăr? Pentru Dumnezeu, ce motiv aş avea?

- Nu ştiu, ceva în mine îmi spune că eu sunt răspunzător de starea pianului fiindcă l-am pus în pericol transportându-l până aici. L-aş putea supăra din această pricină pe vreun iubitor de instrumente muzicale. Nu ştiu dacă vă mai amintiți, însă le-am cerut celor de la Ministerul de Război să vă dea un plic cu specificația să nu fie deschis. Făcu o pauză. Acum îl puteți deschide. Nu-i mare lucru, doar descrierea modului în care pianul a fost adus în Mae Lwin. Însă n-am vrut să-l citiți înainte să-l vedeți întreg şi nevătămat.

- La asta se referea scrisoarea? Drept să vă spun muream de curiozitate. Mă gândeam la pericolele de aici, ceva ce n-ați fi vrut să afle soția mea. Totuşi... despre călătoria Erard-ului? Poate că aveți dreptate. Poate că ar fi cazul să mă supăr. Dar eu sunt acordor şi singurul lucru care mă interesează mai mult decât pianul este cum să-l repar, în orice caz, pianul se află aici, ca şi mine... Se opri şi privi pe fereastră. Nu cred să fie un alt loc care să-l merite mai mult. La drept vorbind corzile pot rezista unor solicitări incredibile, deşi poate nu celor prin care a trecut acest instrument, însă fireşte nu pot spune acelaşi lucru despre plăcuța de sidef. Eu, unul, mi-aş face griji din cauza soarelui şi a umidității care îl pot dezacorda în câteva zile. Făcu o pauză. Doctore, de fapt aş avea o întrebare. Niciodată n-am discutat despre acest lucru şi nici nu l-am găsit pomenit în scrisorile dumeavoastră. Habar n-am dacă ați cântat vreodată la el sau dacă se leagă vreun succes de el.

Doctorul îşi puse mâna pe pian.

- Ah, domnule Drake. N-am discutat despre asta pentru

că n-am prea multe de spus. La scurt timp după ce am reuşit să-l aducem aici am sărbătorit evenimentul. Prilej de bucurie, dar şi de tristețe - veți putea citi despre asta în scrisoarea mea -, satul a insistat, eu m-am executat. M-au pus să le cânt ore în şir. Fireşte abia atunci am realizat cât era de dezacordat. Dacă vreunul dintre ei şi-a dat seama de acest lucru a dat dovadă de politețe, deşi cred că nu prea ştiu ei care-i treaba cu instrumentul ăsta. A-l acorda era ultima dintre grijile lor. Eu însă am aspirații mai mari în ce-l priveşte. Ar fi trebuit să vedeți expresia de pe fețele copiilor când au venit să-l vadă.

- Şi de atunci n-ați mai cântat la el.

- O dată sau de două ori, însă pianul era cu un semiton mai jos...

- Probabil mai înalt dacă a venit pentru prima oară în contact cu umiditatea. Acum este mai jos din cauza secetei.

- Teribil de înalt atunci. Aşa că am încetat să mai cânt. Îmi era aproape imposibil să-l mai suport.

- Totuşi ați crezut că-l veți putea acorda dumneavoastră... zise Edgar mai mult pentru sine.

- Poftim?

- Cineva care cunoaşte destule lucruri despre piane ca să-şi aleagă un Erard din 1840 ar trebui să ştie şi faptul că se va dezacorda, mai ales în junglă, că va avea nevoie de un acordor profesionist. Cu toate acestea, ați crezut că-l veți acorda de unul singur.

Doctorul rămase tăcut.

- Exact ce le-am spus ofițerilor, însă mai sunt şi alte motive. Eram nespus de bucuros că mi-au ascultat rugămintea şi m-am temut să le mai cer ceva. Ştiți şi dumneavoastră, uneori năzuința întrece puterința. Am văzut cum se acordează un pian şi mi-am zis: ce-ar fi să încerc eu mai întâi? Am crezut că dacă sunt chirurg îmi va fi mai uşor.

- Am să vă iert pentru această mărturisire, spuse Edgar grațios. Dar dacă doriți aş putea să vă învăț unele lucruri despre acordarea lui.

Carroll dădu din cap aprobator.

- Fireşte, dar să nu țină prea mult. De fapt, ar trebui să

vă las singur. Mai am şi eu de lucru. Sincer vorbind, mi-a luat mult timp până să mă simt în largul meu în cabinetul medical de față cu străini, îmi închipui că este mult mai greu când e vorba să tratezi nişte sunete.

- Doctore, iată instrumentarul meu. Edgar îşi deschise geanta şi-şi înşiră uneltele pe banchetă. Mi-am adus trusa de bază. O cheie de acordaj, şurubelnițe cu lamă îngustă, de uz general şi o tijă subțire pentru reglarea ciocănelelor. Ce mai e? Cleşti pentru clape, cleşti de îndoit, un dispozitiv de reglat şuruburile subțiri ale surdinei special folosit la pianele Erard pentru ajustarea înălțimii ciocănelelor. De asemenea, pene îmbrăcate în piele pe care le folosesc la reglarea corzilor şi felurite corzi de diverse mărimi. Mai am şi alte instrumente, cele pe care le vedeți sunt special folosite pentru reglarea mecanismului: o cheie de fier, lipici şi o rezervă de cuie, căci cuiele se îndoaie frecvent.

- Reglarea mecanismului? Folosiți des această expresie.

- Scuzați-mă, a regla mecanismul înseamnă a fixa ciocănelele la distanța potrivită, astfel încât să producă un sunet plăcut atunci când lovesc corzile. Probabil că merg prea repede. Spuneați că ați văzut cum se acordează un pian?

- Dacă am văzut? O dată sau de două ori în grabă. Dar niciodată nu mi s-a explicat.

- Pariez că vă veți prinde iute. Reglarea are trei componente de bază. Acordorii încep de obicei cu fixarea, mai bine zis reglarea părții mobile a mecanismului. Ciocănelele trebuie să fie la înălțimi egale şi să lovească sprinten corzile şi apoi să revină lin la poziția lor inițială, astfel încât nota să poată fi cântată din nou. De regulă acesta este primul pas. Mie însă îmi place să încep cu reglajul hai să-i spun aproximativ. De obicei un pian trebuie acordat de mai multe ori, căci reglarea unei singure corzi modifică mărimea cutiei de rezonanță afectând toate celelalte corzi. Fireşte sunt diverse modalități prin care se poate evita acest lucru, de pildă acordând corzile înalt, dar în opinia mea este greu să anticipezi eventualele alterări ale sunetului. Mai mult, întrucât corzile au tendința "să se lase", este mai bine să dai

pace pianului o bucată de vreme înainte să te apuci de al doilea acordaj. Aşa că eu reglez aproximativ, apoi acordez şi reglez din nou - asta-i tehnica mea, alţii fac treaba într-alt fel. După aceea vine reglarea mecanismului, adică fixarea în poziţie a ciocănelelor de pâslă. Lăsând modestia la o parte, specialiştii în modelul Erard au îndeobşte o ureche bună. Combinaţia de piele şi pâslă complică lucrul. Mai sunt şi alte aspecte minore. De pildă, trebuie să am în vedere etanşeizarea cutiei de rezonanţă. Normal, toate acestea depind de problema în cauză.

- Aveţi idee ce anume ar trebui reparat? Sau poate nu aveţi cum şti decât după ce veţi cânta la el, nu-i aşa?

- De fapt, cred că pot ghici încă de pe acum. Am impresia că este la fel ca şi cu antecedentele bolnavului înaintea unui consult. Aş putea să vă spun, după care vă las să plecaţi. Se întoarse la pian şi îl cercetă cu luare-aminte. Pentru început cred că avem o problemă cu cutia de rezonanţă, cu pântecele. Asta-i sigur. Deocamdată nu ştiu dacă a crăpat sau nu. Norocul lui este că se află în Birmania doar de un an, deci n-a apucat decât un singur ciclu de umiditate. Dacă fisurile sunt minore ele pot fi reparate cu uşurinţă sau chiar ignorate - adesea este doar o chestiune de cosmetică. Fisurile mai mari pun însă probleme serioase.

Ciocăni uşor cu degetele în cutie.

- Evident, nici nu-i nevoie să vă spun că pianul este dezacordat. Din cauza secetei probabil s-a contractat cutia de rezonanţă, au slăbit corzile şi a coborât tonul. Dacă a coborât prea mult s-ar putea să fiu nevoit să-l înalţ cu aproape un semiton şi să revin după cel puţin douăzeci patru de ore pentru acordajul de finețe. Evident, dacă voi proceda aşa, necazul va fi că atunci când se întorc ploile s-ar putea să se dilate cutia de rezonanţă, posibil cu urmări grave. Era de aşteptat acest lucru, însă se pare că militarii nu l-au avut în vedere. Am să mai chibzuiesc la treaba asta. Poate că va trebui să învăţ pe cineva de aici cum să-l acordeze. Tăcu brusc. Dumnezeule, am uitat complet! În biletul pe care mi l-aţi trimis în Mandalay scriaţi că s-a tras în pian. Nu-mi vine să cred că mi-a scăpat acest lucru! Asta schimbă totul. Vă

rog, aş putea să văd stricăciunile?

Doctorul trecu de o parte a pianului şi înălță capacul. Dinăuntru venea un miros înțepător, ciudat, de curry şi de ceva greu.

- Scuzați mirosul, domnule Drake, este curcumă. Un localnic mi-a sugerat să o pun în pian ca să-l apăr de termite. Probabil că în Londra se procedează altfel. Râse. Dar se pare că a dat rezultate.

Nu se vedea bine în interiorul pianului, căci fereastră era departe, însă Edgar observă numaidecât urma glonțului, o gaură ovală în cutia de rezonanță prin care se vedea pardoseala. Carroll avea dreptate în scrisoare, glonțul nimerise toate cele trei corzi ale clapei la de la a patra octavă şi acestea stăteau răsucite spre cuiele de care fuseseră prinse, ca nişte şuvițe de păr nepieptănat, împuşcat în burtă, îi fulgeră prin minte lui Edgar şi pe moment se gândi să-i povestească doctorului despre Regimul Terorii. În loc de asta aruncă o privire înăuntru. Partea de jos era ciobită pe traiectoria glonțului, dar nu se vedea nici un orificiu de ieşire; probabil că glonțul n-a avut destulă putere să străpungă capacul, îşi zise.

- Ați scos glonțul? întrebă el şi ca să-şi răspundă singur la întrebare atinse o clapă. Se auzi un zăngănit în cutia de rezonanță. Mulți clienți din Londra îl chemau din cauza unui "zgomot teribil" care până la urmă se dovedea a fi vreo monedă sau vreun şurub căzut înăuntru din greşeală şi care scotea acel zgomot ori de câte ori vibra cutia de rezonanță. Căută cu privirea, dibui glonțul şi-l extrase.

- Suvenir, zise el. Aş putea să-l păstrez?

- Desigur, spuse doctorul. E stricat rău?

Edgar lăsă glonțul să-i cadă în buzunar şi cercetă din nou.

- La drept vorbind, nu de tot. Va trebui să înlocuiesc corzile rupte şi să mai verific o dată cutia de rezonanță, însă cred că-i în regulă.

- Poate ar fi bine să începeți. Nu vreau să vă mai rețin.

- Într-adevăr, ar trebui să mă pun pe treabă. Sper că nu v-am plictisit.

- Câtuşi de puţin, domnule Drake. A fost o plăcere şi foarte instructiv. Constat că mi-am ales bine ajutoarele, îi întinse mâna. Succes cu pacientul. Strigaţi-mă dacă aveţi nevoie de ceva. Se întoarse şi ieşi din încăpere trântind uşa după el. Forţa izbiturii făcu să vibreze podeaua. Se auzi clinchetul ciocănelelor lovindu-se de corzi.

Edgar se întoarse la pian ocolind bancheta. Nu se aşeză. Ucenicilor săi le spunea mereu că pianul se acordează cel mai bine atunci când acordorul stă în picioare.

La treabă, îşi zise. Lovi uşor clapa do a octavei centrale. Prea joasă, încercă cu o octavă mai jos, apoi do-ul de la celelalte octave. Aceeaşi problemă: toate erau dezacordate cu aproape un semiton. Cu notele înalte era şi mai rău. Interpretă primele mişcări din Suitele engleze fără clapa cu corzile rupte. Dintotdeauna se îndoise de talentul său ca pianist, însă era îndrăgostit de fildeşul rece al claviaturii, îi plăcea la nebunie balansul înainte şi înapoi în timp ce-şi plimba degetele pe clape, îşi dădu seama că trecuseră luni de zile de când cântase ultima oară şi se opri după câteva măsuri. Pianul suna înfiorător, simţea chiar o durere fizică ascultându-l. Înţelese de ce doctorul nu dorea să mai cânte la el.

Se va ocupa mai întâi de ceea ce îi plăcea să numească "reparaţiile structurale", în cazul unui Erard însemna înlocuirea corzilor rupte şi repararea cutiei de rezonanţă. Dădu un ocol pianului şi ajungând la balamalele capacului scoase şuruburile şi le vârî în buzunar. Trase de capac facându-l să alunece şi-l sprijini de marginea cutiei. Apoi îşi îndoi genunchii, ridică de capac şi-l propti cu grijă de perete. Cu capacul pus la o parte avea acum lumină suficientă să poată lucra în interiorul pianului.

De sus era greu să-şi dea seama de stricăciunile pricinuite cutiei de rezonanţă şi de aceea se aplecă pe sub pian şi-i inspecta burta. Rana pricinuită de glonţ se vedea mai bine. Pe fibra lemnului se întindea o fisură, însă numai pe o distanţă de câţiva centimetri. E bine, îşi zise. Deşi fisura avea să rămână, gaura putea fi reparată uşor cu un "dop", introducând în gaură lemnul de umplutură. Spera doar ca

fisura să nu afecteze sunetul pianului. Deşi unii acordori pretindeau că aceste fisuri afectau grav calitatea sunetului el îi asigura mereu pe clienții săi speriați de crăpăturile mari din piane că era vorba doar de o reparație superficială. Totuşi nu se gândise să ia cu el dopuri - i se păruseră de prisos, dată fiind locația - şi nu-şi adusese nici rindea cu care să poată fățui cutia pianului, însă în fața frumuseții Erard-ului inima îi veni la loc.

Mai era o problemă. Dopurile erau îndeobşte confecționate din lemn de molid. Edgar nu ştia dacă molidul creştea prin zonă. Aruncând o privire în jur, îşi pironi ochii asupra pereților de bambus. Aş fi primul care foloseşte bambusul ca să repare un pian, îşi zise cu mândrie. Lemnul de bambus e sonor şi poate că va scoate un sunet mai frumos decât molidul, în plus, îi observase pe birmanezi desprinzând cu uşurință fâşiile de pe trunchi, ceea ce însemna că lemnul putea fi cioplit cu un simplu briceag, deci nu avea nevoie de rindea. Treaba nu era însă lipsită de unele riscuri: două feluri de lemn puteau reacționa în mod diferit la umiditate permițând fisurii să se redeschidă. În orice caz nu voia să scape prilejul de a inova şi decise să încerce.

Mai întâi şlefui gaura, treabă care-i luă aproape un ceas. Lucra încet. Fisurile se puteau extinde afectând întreaga cutie de rezonanță. După ce sfârşi cu gaura se ridică în picioare şi reteză cu ferăstrăul o bucată de bambus din perete. O ciopli, aplică pe ea un strat de lipici şi o introduse în gaură. Corzile rupte îl lăsau să ajungă de sus la gaură. Potrivi bine dopul şi-l netezi uşurel. Treaba asta îi luă mult timp - lama briceagului era scurtă - şi în vreme ce lucra îşi dădu seama că ar fi putut merge la Carroll să-i ceară o rindea sau un cuțit mai mare, eventual un alt fel de lemn. Ceva însă îl reținuse. Nu-i displăcea ideea că putea lua ceva chiar din peretele fortului, un produs al războiului pe care să-l folosească la mecanica sunetelor.

După ce isprăvi cu dopul se apucă de corzile rupte. Le scoase de pe cuie, le făcu ghem şi le dădu drumul în buzunar. Alt suvenir, în geantă găsi o coardă de măsura potrivită şi desfăcând-o o fixă mai întâi de cuiul de întins

coarda, apoi de cel de prindere şi înapoi de primul cui. Procedă la fel şi cu a treia coardă, trăgând-o paralel cu suratele ei. Avusese grijă să lase la capătul corzii o porțiune de lățimea unei palme pentru ca ea să poată fi înfăşurată cu trei spire în jurul cuiului. Corzile noi erau argintii şi strălucitoare în comparație cu culoarea mată a vecinelor lor. Le acordă înalt, căci aveau să se lase.

Când sfârşi cu corzile şi cu cuiele se întoarse la partea din față a pianului. Pentru a creşte înălțimea sunetului începu cu mijlocul claviaturii şi se deplasă spre laterale, lovind clapele şi strângând corzile, de data asta lucrând mult mai iute. Totuşi îi luă aproape o oră.

Se făcuse de amiază când trecu la reglaj. Partea mobilă a pianului este un mecanism complex - le explica el clienților - care asigură comunicarea între clapă şi ciocănel, implicit între pianist şi sunet. Scoase capacul de deasupra clapelor ca să poată ajunge la partea de mecanică. Uniformiza înălțimea ciocănelelor, deplasând spre stânga sau spre dreapta baza ciocănelului şi ajusta mecanismul de eşapare, unde surdina lovea pe sub ciocănel. Făcea câte o pauză între reglaje ca să slăbească clapele şi să regleze pârghiile pedalei una corda. Când într-un târziu se ridică în picioare, ostenit şi plin de praf, pianul era în bună stare de funcționare. Era norocos că nu avusese nevoie de reparații majore, cum ar fi un blocaj cauzat de vreun cui fisurat. Ştia că nu avea uneltele necesare să execute asemenea reparații. Pierduse noțiunea timpului şi pe când ieşea din încăpere îşi dădu seama că soarele dispărea iute pe după piscurile împădurite.

Se întunecase deja când ajunse în cabinetul doctorului. Pe masa de lucru se afla o farfurie cu orez şi legume din care se mâncase pe jumătate. Doctorul şedea în fața unui maldăr de hârtii şi citea.

- Bună seara.

Doctorul îşi ridică privirea.

- Domnule Drake, în sfârşit ați isprăvit! Bucătarul a ținut morțiş să trimitem după dumneavoastră, însă i-am spus că nu doriți să fiți deranjat. Nu părea foarte bucuros când i-am spus să aştepte până când veți fi gata. Din fericire

este şi el mare amator de muzică, aşa că am reuşit să-l îmbunez. Cu cât veți sfârşi mai iute treaba - i-am zis -, cu atât mai iute va asculta şi el muzică. Zâmbi. Luați loc, vă rog.

- Scuzați-mă, n-am apucat încă să mă spăl, zise Edgar aşezându-se pe un scăunel din lemn de tek. Mor de foame. M-am gândit să fac o baie imediat după cină şi să mă bag în pat. Aş vrea să mă trezesc mâine cât mai devreme. Doream însă să vă rog ceva. Se trase mai în față pe scăunel ca şi când ar fi vrut să-i spună ceva confidențial. V-am mai spus acest lucru - nu ştiu dacă până la urmă cutia de rezonanță va supraviețui unui alt sezon ploios. Nu toată lumea este de acord cu asta, dar eu cred că ar trebui să o etanşeizăm. În Rangoon şi în Mandalay am văzut tot felul de instrumente din lemn care în mod sigur sunt confruntate cu aceleaşi probleme. Cunoaşteți cumva pe cineva care s-ar pricepe?

- Fireşte, un cântăreț de lăută birmanez care obişnuia să cânte pentru regele Thibaw. Are o soție shană în Mae Lwin. După destrămarea curții regale s-a întors aici să facă agricultură. Mai cântă uneori când am musafiri. Am să-l caut mâine.

- Mulțumesc. Vopsitul pântecelui va fi o treabă uşoară. Cu partea de sus va fi puțin mai dificil, căci va trebui să umblu printre corzi, însă există spațiu pe laterale, aşa că ar trebui să pot trece pe sub corzi o bucată de cârpă înmuiată în vopsea. Cred că asta îl va proteja într-o oarecare măsură împotriva umidității, deşi treaba-i departe de a fi perfectă... Ah, aş mai avea o rugăminte: mi-ar trebui mâine ceva cu care să pot încălzi fierul cu care să calc capetele de pâslă, o sobiță, ceva de genul ăsta. Ați putea să-mi faceți rost?

- Fireşte, o chestie mult mai uşoară. Pot să-l rog pe Nok Lek să vă aducă un mangal din acelea pe care le folosesc localnicii. Atinge o temperatură destul de ridicată. Dar e mic. Cum arată unealta?

- Tot mică. N-am putut aduce mare lucru cu mine.

- Excelent, zise doctorul. Domnule Drake, deocamdată sunt foarte mulțumit. Spuneți-mi, când credeți că veți fi gata?

- Oh, mâine seară se va putea cânta la el. Însă ar fi

bine să mai rămân nițel, în general revin pentru o verificare la două săptămâni după primul acordaj.

- Acordați-vă tot timpul necesar. Nu vă grăbiți să vă întoarceți în Mandalay, nu-i aşa?

- Nu, nu-i nici o grabă. Avu o ezitare. Vreți să spuneți că ar trebui să mă întorc în Mandalay după ce termin cu acordajul?

Doctorul zâmbi.

- Domnule Drake, riscăm enorm permițându-i unui civil să zăbovească aici. Îl observă pe acordor coborându-şi privirea asupra mâinilor. Cred că ați început să descoperiți unele dintre motivele pentru care locuiesc aici de atâta timp.

Edgar interveni:

- Oh, nu sunt eu omul care să poată trăi aici! Numai că, dată fiind starea pianului, mă tem că din cauza ploilor vor apărea tot felul de probleme de acordaj, i se va altera sunetul, poate chiar vor apărea stricăciuni grave şi peste două săptămâni voi primi iarăşi o scrisoare prin care voi fi rugat să mă întorc în Mae Lwin ca să-l repar din nou.

- Desigur, luați-vă răgazul necesar.

Doctorul dădu din cap politicos şi se întoarse la hârtiile lui.

În noaptea aceea Edgar nu putu să doarmă. Stătea întins în coconul plasei de țânțari şi-şi freca bătăturile proaspete de pe interiorul arătătorului, clavusul acordorului este produsul necontenitei ciupiri a corzilor, Katherine.

Se gândea la Erard. Fireşte văzuse la viața lui piane mult mai frumoase. Totuşi nimic nu se compara cu imaginea încadrată de fereastră a Salweenului răsfrânt pe capacul înălțat. Se întrebă dacă nu cumva doctorul plănuise toate acestea, chiar concepuse, cu pianul în minte, aranjamentul încăperii. Deodată îşi aminti de plicul sigilat de care pomenise doctorul după-amiază. Se strecură sub plasa de țânțari şi cotrobăi prin bagaje până când îl găsi. Întins sub plasa de țânțari aprinse o lumânare.

Pentru acordorul de pian - a se deschide numai la sosirea în Mae Lwin, A.C.

Începu să citească.

23 martie 1886

Raport despre transportul pianului Erard de la Mandalay la Mae Lwin, Statele Shan

Maior-chirurg Anthony J. Carroll

Domnilor,

Vă raportez în legătură cu transportul reuşit şi cu recepționarea în bune condiții a pianului de concert marca Erard din 1840, expediat de Departamentul dumneavoastră pe data de 21 ianuarie1886 în Mandalay şi dus ulterior la locația subsemnatului. Cele ce urmează constituie o dare de seamă amănunțită despre transferul respectiv. Vă cer iertare pentru caracterul informal al unor părți din raport, însă consider necesar să vă aduc la cunoştință întreg dramatismul acestor incredibile tribulații.

Călătoria pianului cu vaporul de la Londra la Mandalay a fost deja raportată anterior de către domnul colonel Fitzgerald. Pe scurt, pianul a fost transportat cu vaporul până la Madras, iar de acolo la Rangoon. Călătoria a fost relativ lipsită de evenimente: circulă zvonuri cum că pianul ar fi fost scos din lada de ambalaj şi utilizat de un sergent dintr-un regiment oarecare spre deliciul echipajului şi al pasagerilor, în Rangoon pianul a fost transbordat pe un alt vapor spre nord pe fluviul Irrawaddy - de fapt ruta obişnuită - o călătorie tot fără incidente şi astfel în dimineața zilei de 22 februarie pianul a ajuns în Mandalay, unde l-am recepționat personal. Am aflat despre protestele legate de faptul că mi-aş fi părăsit postul pentru a mă deplasa la Mandalay, precum şi, dacă-mi permiteți să adaug, despre criticile privind eforturile, cheltuielile şi necesitatea unui transport atât de neobişnuit, în privința criticilor anterior enunțate, Biroul Administratorului Politic va putea confirma faptul că am fost convocat la o şedință în legătură cu recenta revoltă a călugărului U Ottama din Statul Chin şi ca atare mă aflam deja în Mandalay şi puteam intra în posesia

pianului. Dați-mi voie să protestez împotriva unor asemenea calomnii, care nu pot fi altceva decât nişte atacuri ad homine; de altfel, observ o anume invidie la detractorii mei, întrucât continuu să conduc singurul avanpost din Statele Shan care n-a fost atacat de forțele rebele. Pot însă afirma că sunt singurul care am reuşit să obțin progrese însemnate cât priveşte finalitatea misiunii noastre - aceea de a instaura pacea prin semnarea unor tratate. Domnilor, am divagat însă, fapt pentru care vă cer iertare. Să continuu: am recepționat pianul în docuri şi l-am transportat cu căruța până în centrul oraşului unde am început numaidecât pregătirile pentru transferul lui. Ruta până la locația noastră prezintă în general două tipuri de teren. Primul - de la Mandalay la poalele Munților Shan - este şes neted şi arid. Pe această porțiune am recurs până la urmă la un elefant birmanez, obişnuit mai degrabă cu transportul lemnelor, în pofida reținerilor mele de a încredința un instrument aşa delicat unui animal ce-şi petrece toată ziua mutând din loc în loc buturugi. Mi s-a sugerat să folosesc nişte vaci brahmane, însă în unele locuri drumul se îngustează prea mult ca să poată permite trecerea a două vaci, motiv pentru care am decis că elefantul rămâne totuşi o soluție mai bună. În a doua etapă ne-am confruntat cu piedici si mai mari, căci potecile sunt mult prea abrupte şi înguste chiar şi pentru un elefant, în atari împrejurări am luat hotărârea să ne continuăm călătoria pe jos. Din fericire pianul era mai uşor decât mă aşteptasem, putând fi purtat de şase oameni. Inițial mă gândisem să apelez la mai multe ajutoare, eventual la o escortă armată, însă n-am vrut ca localnicii să facă vreo legătură între pian şi cine ştie ce scopuri militare. Întrucât cunoşteam bine ruta, iar rapoartele rareori pomeneau de atacurile dacoiților, mi-am pus toată nădejdea în oamenii mei. Ne-am apucat numaidecât de confecționat o lectică pe care să putem transporta pianul.

Am purces la drum în dimineața zilei de 24 februarie după ce mi-am rezolvat treburile oficiale la Cartierul General. Am încărcat pianul într-o căruță de transportat muniție pe care am legat-o de o namilă de elefant cam trist şi derutat de

neobişnuita lui povară, care însă se deplasa cu sprinteneală. Din fericire, transportul pianului a avut loc în sezonul uscat şi pe durata călătoriei vremea a fost excelentă. Dacă ar fi plouat, drumul ar fi fost impracticabil, cu stricăciuni incalculabile pentru pian şi fireşte cu eforturi mult mai mari din partea oamenilor mei. Însă chiar şi aşa se anunța o călătorie extrem de dificilă.

La ieşirea din Mandalay, am fost escortați de cârduri de copii curioşi. Eu eram călare. Din cauza drumului brăzdat ciocănelele se loveau întruna de corzi asigurând un acompaniament cât se poate de plăcut. Pe la asfințit am făcut primul popas. Deşi elefantul se deplasa într-un ritm susținut, mă îngrijora perpectiva ca după ce zăbovisem deja o săptămână în Mandalay să pierdem foarte mult timp pe porțiunea de drum unde trebuia să mergem pe jos. M-am gândit să mă întorc în Mae Lwin înaintea pianului, însă oamenii se purtau destul de rău cu instrumentul. Deşi în repetate rânduri le-am explicat cât de fragile erau părțile lui interne a trebuit să le ordon să-l manevreze cu mai multă blândețe. Având în vedere uriaşul efort depus de armată pentru transportul pianului în cele mai bune condițiuni, precum şi importanța scopului pe care acesta îl servea, ar fi fost o neghiobie să-l pierdem din cauza grabei după ce ne apropiasem de destinație.

Oriunde opream localnicii se buluceau în jurul pianului lansându-se în tot felul de presupuneri despre întrebuințarea lui. În primele zile când eu, când unul dintre oamenii mei făceam prostia să le explicăm menirea lui, după care nu mai puteam scăpa de rugămințile lor de a-l auzi cum funcționează. M-au făcut să cânt la el de nu mai puțin de paisprezece ori în cursul primelor trei zile de călătorie. Localnicii erau desigur încântați de muzică, însă pe mine, drept să vă spun, treaba asta m-a stors de vlagă. Nu ne dădeau pace decât după ce le spuneam că instrumentul "îşi pierduse răsuflarea", înțelegând prin asta fireşte interpretul, în cursul celei de-a treia zile le-am ordonat oamenilor mei să nu mai divulge nimănui adevăratul rost al pianului. Țăranilor curioşi le spuneam că era o armă cumplită şi drept urmare

s-au ținut la distanță de noi, uşurându-ne astfel deplasarea.

La Mae Lwin se ajunge cel mai repede călătorind pe direcția nord-est până la Salween, iar de acolo coborând pe fluviu până la locul taberei, însă din cauza secetei nivelul apei era foarte scăzut şi temându-mă pentru pian am decis să o luăm pe jos până în dreptul fortului Mae Lwin şi să traversăm fluviul prin vadul de acolo. După trei zile de mers drumul începea să urce din bazinul Irrawaddyului spre Podişul Shan, devenind mai anevoios. Cu inima cât un purice am descărcat pianul de pe căruța trasă de elefant şi l-am mutat pe lectica pe care o construisem în forma palanchinelor folosite la serbările shanilor - două bârne paralele de care să țină oamenii şi altele transversale dedesubt care să susțină pianul. Am aşezat pianul în aşa fel încât claviatura să fie orientată în față ca să-şi păstreze cât mai bine echilibrul. Cât despre elefant şi omul care-l mâna, aceştia s-au întors înapoi în Mandalay.

Pe drumul râpos mi-am dat seama că decizia noastră de a transporta instrumentul pe jos se întemeiase pe informații corecte - ar fi fost cu neputință să-l ducem cu căruța, aşa cum făcusem la şes. Curând însă mi-am mai pierdut din elan văzându-i pe oameni cum se cocârjau sub prețioasa povară, străduindu-se din răsputeri nu care cumva să scape pianul pe jos şi să-l nenorocească, îmi era sincer milă de ei şi am făcut tot ce-am putut să le întăresc moralul, promițându-le o petrecere pe cinste după împlinirea misiunii.

Treceau zilele una după alta, însă nimic nu ne schimba rutina. Ne trezeam cu toții în zorii zilei, dejunam degrabă, urcam lectica pe umerii oamenilor şi ne urneam din loc. Soarele ardea nemilos şi ne era îngrozitor de cald. Trebuie să recunosc însă că, deşi mă simțeam vinovat față de oamenii mei, privelişte a pe care aceştia o ofereau era absolut fantastică - şase bărbați scăldați în sudoare, pianul sclipind în razele soarelui - ca în fotografiile tricromatice atât de la modă în Anglia şi pe care le poți vedea uneori şi în piețele de aici - turbanele şi şalvarii albi, trupurile cafenii, pianul negru.

Când mai rămaseră patru zile de mers până la tabără

se abătu asupra noastră dezastrul.

Pe o porțiune accidentată din junglă îmi croiam anevoie drum cu sabia prin desişul de liane când am auzit un țipăt şi un trosnet asurzitor. Am sărit din şa şi am alergat înapoi cu sufletul la gură. Văzând pianul, pe moment am răsuflat uşurat, după ce mă fulgerase gândul că instrumentul se făcuse țăndări. Uitându-mă jos în stânga pianului am zărit cinci trupuri tatuate stând aplecate asupra celui de-al şaselea. Văzându-mă, unul dintre ei strigă spre mine: Ngu! - adică "şarpe!" -arătând cu degetul spre cel întins pe potecă. Am înțeles numaidecât. Sub greutatea pianului tânărul nu observase şarpele care, pesemne trezit de paşii mei, se înfuriase şi-l muşcase de picior. Tânărul dădu drumul pianului şi se prăbuşi la pământ pe când ceilalți cinci oameni se sforțau să nu lase instrumentul din mâini.

Când am ajuns lângă tânăr pleoapele începeau deja să i se închidă, instalându-se paralizia. Nu ştiu cum, dar el sau unul dintre tovarăşii lui reuşise să prindă şarpele şi să-l ucidă, căci am apucat doar să-l văd sfârtecat pe drum. Cât despre creatură, oamenii au folosit un cuvânt shan pe care nu-l cunoşteam, însă în birmaneză i-au spus mahauk sau naja - cobra asiatică după cum o ştim noi. În acele momente însă mie nu-mi ardea deloc de denumiri ştiințifice. Rana mai sângera încă şi se vedeau urmele celor doi dinți. Bărbații se uitau la mine ca şi când ar fi aşteptat să le dau vreun sfat de natură medicală, însă practic nu mai era nimic de făcut. Am îngenuncheat lângă tânăr şi l-am luat de mână. Singurele cuvinte pe care le-am putut rosti au fost: "îmi pare rău", căci băiatul murea în slujba mea. Moartea de la muşcătura de cobră este cumplită: veninul paralizează diafragma şi victima pur si simplu se sufocă. S-a stins din viață la nici o jumătate de oră. În Birmania puțini şerpi ucid atât de rapid. Remediul shani-lor este să legi strâns în jurul muşcăturii -ceea ce am făcut şi eu (deşi ştiam că nu rezolvă mare lucru), să sugi veninul din rană (ceea ce am făcut) şi în fine să aplici o pastă de păianjeni măcinați (nu aveam aşa ceva la îndemână - adevărul e că întotdeauna m-am îndoit de eficacitatea acestui leac), în loc de asta unul dintre shani rosti o rugăciune. Pe

marginea drumului se strânseseră deja muştele în jurul şarpelui. Careva dintre noi le alungă pe cele care aterizaseră pe tânăr.

Ştiam din datinele shanilor că nu puteam abandona cadavrul în pădure. De altfel, acest lucru ar fi contravenit respectului datorat camaradului căzut - în opinia mea una dintre marile virtuți ale forțelor noastre armate. Când însă ne-am apropiat de iapă cu cadavrul, aceasta se dădu înapoi ca din fața unei vedenii. Totuşi simpla aritmetică ne arăta dificultatea de a-l scoate pe mort din junglă. Dacă şase bărbați se cocoşaseră sub greutatea pianului, cum ar fi putut numai cinci să care şi pianul şi pe tovarăşul lor? Astfel am realizat că şi eu va trebui să mă înham la lectică. La început oamenii au murmurat, sugerând ca unul dintre ei să se întoarcă în cel mai apropiat sat şi să cheme în ajutor doi hamali, însă am obiectat eu; deja întârziasem cu câteva zile față de data programată a sosirii în Mae Lwin.

L-am pus pe tânăr deasupra pianului. Am căutat după o frânghie şi cum nu aveam destulă ca să fixăm bine cadavrul pe pian unul dintre bărbați a scos turbanul de pe capul mortului şi l-a deşirat. A legat fişia de pânză de una din încheieturile mâinilor tânărului, a petrecut-o pe sub burta pianului şi a înnodat-o de cealaltă încheietură. După aceea a trecut fâşia iarăşi pe dedesubt şi transversal legând-o de unul din picioare. Pentru celălalt picior ne-am folosit de frânghia cea scurtă. Capul tânărului al cărui păr lung era prins într-o coadă căzuse peste claviatură. Am avut mare noroc să descoperim un mijloc prin care să asigurăm stabilitatea cadavrului. Fiecare dintre noi se gândea cu groază la mortul care ar fi putut aluneca de pe pian în timp ce noi ne vedeam de drum. Dacă unul dintre shani n-ar fi desfăcut turbanul, nu ştiu zău cum ne-am fi descurcat. La drept vorbind ideea aceasta îmi trecuse şi mie prin cap, însă a scoate turbanul de pe capul unui shan cât timp acesta mai este încă în viață constituie o insultă de moarte. Realmente nu ştiam care erau obiceiurile în cazul unei morți ca aceasta.

Şi astfel ne-am aşternut la drum. Am luat locul tânărului la stânga pianului, moment în care i-am văzut pe

prietenii mei răsuflând uşuraţi. Am pus acest lucru pe seama superstiţiei cum că acea poziţie ar fi blestemată. După calculele mele, dacă păstram ritmul de dinainte, am mai fi avut vreo patru zile de mers până în Mae Lwin şi duhoarea cadavrului ar fi devenit insuportabilă, în gândul meu luasem hotărârea să călătorim noaptea, însă nu le-am spus nimic camarazilor mei. Mi-am dat seama că după moartea tovarăşului lor li se cam înmuiaseră picioarele. Aşadar, alăturându-mă fotografiei tricrome, am purces la drum, cu amicul nostru cu braţele răşchirate pe pian, iar iapa în spatele lecticii, mergând în pas de voie şi ronţăind de prin arbori.

Ce-aş putea să vă povestesc despre ceasurile care au urmat decât că au fost dintre cele mai cumplite din viaţa mea? Ne poticneam şi alunecam întruna, făceam eforturi supraomeneşti sub greutatea pianului. Lectica ni se înfigea în umeri. Am încercat să mă apăr scoţându-mi cămaşa, rulând-o toată şi fixând-o pe umăr, însă n-am reuşit să mă feresc de zgârieturile produse de scânduri şi în scurt timp pielea de pe umăr îmi era sfâşiată şi sângera abundent. Mi se făcu milă de prietenii mei, căci bieţii de ei nu ceruseră nici măcar o dată ceva care să le mai uşureze din povară şi vedeam că umerii lor erau numai carne vie. Drumul devenea tot mai anevoios. Unul dintre cei din faţă trebuia să taie drum cu sabia pe care o ţinea în mâna liberă. Pianul se încurca mereu în crengi şi liane, în mai multe rânduri era cât pe ce să ne prăbuşim cu toţii. Pe capacul pianului cadavrul tânărului înţepenise - starea de rigor mortis - şi când se clătina de la mers, braţele lui încremenite păreau că trag de pripoane dând impresia că încerca să scape, până când îi vedeai aceiaşi ochi goi şi deschişi.

Când în sfârşit se întunecă le-am spus oamenilor că vom umbla toată noaptea. Era o decizie grea, căci şi eu abia îmi mai puteam ridica picioarele. Dar nu protestară; probabil că erau şi ei la fel de îngrijoraţi în privinţa cadavrului. Şi astfel după o scurtă pauză de cină am urcat pianul înapoi pe umeri. Aveam noroc că era sezonul uscat, cerul era senin şi semicercul de lună ne lumina într-o oarecare măsură

drumul, în cotloanele adânci ale junglei ne-am trezit însă în beznă şi ne-am poticnit de câteva ori. Aveam cu noi un mic felinar pe care l-am aprins şi l-am agăţat de fâşia de pânză cu care era legat unul din picioare. Felinarul lumina burta pianului, încât acesta părea că pluteşte.

Am tot mers două zile încheiate până când pe la asfinţit omul din faţă scoase un chiot stins prin care ne anunţa că zărise printre arbori malul Salweenului. Simpla veste parcă ne-a luat povara de pe umeri şi atunci am început să umblăm mai sprinten. La marginea apei am strigat spre paznicul de pe partea cealaltă, însă acesta fu atât de surprins să ne vadă, încât o luă la goană pe cărarea ce ducea la tabără. Am pus pianul jos pe malul nămolos şi ne-am prăbuşit grămadă.

Nu trecu mult timp şi câţiva bărbaţi dintre cei ce se adunaseră pe celălalt mal se înghesuiră într-o pirogă şi începură să vâslească spre noi. Doar sentimentul de uşurare că nu împărtăşisem cu toţii aceeaşi soartă le mai atenua din şocul la vederea cadavrului, căci îşi pierduseră nădejdea să ne mai vadă în viaţă. După multe discuţii doi oameni traversară din nou fluviul şi se întoarseră cu o altă pirogă pe care am legat-o de prima, iar deasupra am aşezat pianul cu tânărul mort. Iată cum a traversat pianul Salweenul! Fiindcă pe plută nu mai era loc decât pentru doi oameni am stat şi am urmărit-o de pe mal - o privelişte cu adevărat ciudată - pianul plutind pe firul apei, doi bărbaţi ghemuiţi sub el, iar cadavrul celui de-al treilea întins pe deasupra. Când i-am văzut coborând pianul pe mal, omul cel mort mi-a amintit de Coborârea de pe Cruce a lui van der Weyden - o imagine de care mereu îmi voi aduce aminte.

Aşa s-a sfârşit călătoria noastră. Am ţinut o slujbă de înmormântare pentru tânăr, iar după două zile o petrecere în cinstea sosirii pianului, prilej cu care le-am cântat pentru prima oară sătenilor, însă scurt, căci din nenorocire pianul era foarte dezacordat - problemă pe care voi încerca să o rezolv eu însumi. Am depozitat pianul temporar în cămara de grâne şi numaidecât am început pregătirile pentru construirea unei săli de concerte. Dar despre acestea într-o

altă corespondență.

Maior-chirurg Anthony J. Carroll Mae Lwin, Statele Shan

Edgar suflă în lumânare şi se întinse pe spate. În odaie era răcoare. Deasupra capului său crengile zgâriau acoperişul de paie. Încercă să doarmă, însă îl chinuiau tot felul de gânduri: raportul lui Carroll, călătoria până la tabără, câmpurile arse, jungla abruptă, atacul dacoiților, timpul scurs de când plecase. Într-un târziu deschise ochii şi se ridică în capul oaselor. Era întuneric şi plasa de țânțari estompa contururile odăii.

Aprinse lumânarea şi privi din nou scrisoarea. Licărul îi proiecta silueta tremurândă pe pânza plasei. O reciti spunându-şi: Poate o voi trimite lui Katherine împreună cu următoarea scrisoare. Făgădui să facă acest lucru curând.

Undeva pe parcursul călătoriei Erard-ului pe Podiş, lumânarea se stinse cu un ultim pâlpâit.

Se trezi cu scrisoarea zăcându-i pe piept.

Nu se osteni să se radă sau să se spele, ci se îmbrăcă iute şi se duse ață în camera cu pianul. La uşă se răzgândi chibzuind că ar fi mai bine să-i zică bună-dimineața doctorului. Fugi înapoi pe scări în direcția fluviului. La jumătatea drumului îl întâlni pe Nok Lek.

- Doctorul dejunează pe malul fluviului?

- Nu, domnule, nu dimineața asta. Domnul doctor a plecat dimineața asta.

- Plecat? Şi unde a plecat?

- Nu ştiu.

Edgar se scarpină în cap.

- Ciudat. Nu ți-a spus?

- Nu, domnule Drake.

- Pleacă deseori aşa?

- Da. Foarte des. Este un om important. Ca un prinț.

- Prinț! Edgar ezită o clipă. Şi când se întoarce?

- Nu ştiu. Nu-mi spune.

- Hm... Mi-a lăsat vreun mesaj?

- Nu, domnule.

- Ciudat... aş fi crezut...

- Mi-a spus că veți acorda pianul toată ziua.

- Desigur, iar după un răstimp, în regulă, să mă apuc de treabă.

- Să vă aduc dejunul în cameră, domnule Drake?

- Mulțumesc, eşti foarte amabil.

Îşi începu ziua cu reglarea ciocănelelor înlocuind pâsla deteriorată astfel încât loviturile lor să producă un sunet bun, curat, în Anglia adeseori aştepta până când isprăvea cu acordajul de finețe înainte să se ocupe de sunetele disonante, acum însă îl deranjau aceste sunete: erau ba prea dure şi metalice, ba prea tocite şi slabe, împunse cu acul peticele tari de pâslă ca să le înmoaie, iar pe cele moi le presă cu fierul încins ca să se întărească, şlefui capetele ciocănelelor astfel încât să aibă aceeaşi înclinație față de corzi. Verifică sonoritatea notelor trecându-şi degetele cromatic peste fiecare octavă, în arpegii frânte, iar în final lovi fiecare clapă ca să surprindă duritatea ce s-ar fi putut ascunde în bucățile de pâslă.

Într-un târziu fu gata pentru acordajul de finețe, începu cu octava de sub coarda distrusă de glonț. Mai întâi vârî pene care să oprească vibrația corzile laterale astfel încât la lovirea clapei să sune numai coarda din mijloc. Apoi lovi clapa şi băgându-şi mâna în corpul pianului începu să răsucească de cuiul de întins coarda. După ce fixă coarda din mijloc trecu la cele laterale, iar când isprăvi şi cu ele se mută cu o octavă mai jos - aşa cum zidarul aşază mai întâi temelia casei - le spunea el mereu ucenicilor săi - repetând mecanic aceeaşi secvență: răsucirea cuielor, tensionarea corzilor - cui - clapă - cui - ritm întrerupt doar de plesniturile pe care le aplica distrat țânțarilor.

Se apucă apoi de temperarea notelor dintre octave astfel încât sunetele să fie egal distribuite pe toată lungimea octavei. Era un concept pe care mulți dintre ucenici îl pricepeau mai greu. Fiecare notă produce un sunet de o anume frecvență, le explica el. Corzile acordate între ele se pot armoniza, în timp ce corzile dezacordate creează frecvențe care se suprapun şi astfel creează un puls ritmic cunoscut

sub numele de "bătaie", o sincronie a unor sunete uşor discordante. La un pian perfect acordat într-un anumit registru n-ar trebui să se audă bătăi atunci când sunt cântate intervalele corecte. Atunci însă va fi cu neputință să cânți într-o altă tonalitate. Temperarea era o inovație care permitea cântatul pe mai multe registre la acelaşi instrument, riscul fiind însă ca nici unul dintre registre să nu fie într-o armonie perfectă. Acordajul la intervale egale înseamnă să produci în mod intenționat aceste bătăi prin reglarea fină a corzilor, astfel încât numai o ureche priceputa poate discerne că ele sunt nițel deşi necesarmente dezacordate.

Edgar fredona încetişor în timp ce lucra, iar munca - spre necazul lui Katherine - îl absorbea cu totul. Tu vezi ceva când lucrezi? l-a întrebat ea la scurt timp după ce se căsătoriseră. Să văd ce? răspunsese el. Ştii tu, dacă vezi ceva, pianul, corzile, pe mine. Fireşte te văd pe tine şi luându-i mâna i-o sărută. Edgar, te rog! Te rog, eu te-am întrebat cum lucrezi la modul serios, tu vezi ceva când lucrezi? Cum să nu văd? De ce? Am impresia că eşti în altă parte, poate într-o lume a notelor muzicale. Edgar râse. Ce lume ciudată o fi aia, draga mea, şi, aplecându-se, o sărută din nou. De fapt înțelegea ce încerca ea să-l întrebe. Lucra cu ochii deschişi, însă când isprăvea, când îşi rememora ziua, nu-şi mai amintea nici măcar o singură imagine vizuală, numai ceea ce auzise, un peisaj marcat de tonuri şi timbruri, intervale, note vibrânde - ele sunt culorile mele.

Aşijderea acum în timp ce lucra gândurile nu-i stăteau la Katherine, la doctor şi la Khin Myo care lipseau. Nici nu observase că avea musafiri - trei băieței care-l priveau printre stinghiile peretelui de bambus. Aceştia vorbeau în şoaptă şi chicoteau şi dacă Edgar nu s-ar fi pierdut în labirintul pitagoreic al tonurilor şi mecanicii, dacă ar fi ştiu graiul shan, ar fi înțeles nedumeririle lor în legătură cu marele muzicant, cu omul care se chinuia să le repare elefantul cântător. Ciudați mai sunt şi britanicii ăştia, aveau să le spună prietenilor lor. Muzicanții lor cântă singuri, dar nici măcar nu poți dansa sau chiui pe nişte melodii atât de

stranii, atât de încete. După o oră de veghe le trecu cheful de a mai spiona şi băieţeii se întoarseră posomorâţi la scaldă.

Ziua se împuţinase. La scurt timp după miezul zilei Nok Lek veni cu un castron mare cu tăiţei de orez plutind într-o supă groasă făcută - după cum îi zise Nok Lek - dintr-un soi de grăunţe, carne tocată şi ardei iuţi. Îi mai aduse şi un borcan cu o pastă preparată din coji arse de orez pe care Edgar o aplică pe fundul cutiei de rezonanţă înainte să se apuce de mâncat. După câteva îmbucături se întoarse la treabă.

Curând după prânz apărură norii, însă nu plouă. Aerul din încăpere se umezi, întotdeauna lucra încet, însă constată surprins că acum făcea acest lucru parcă în mod deliberat. De când începuse munca la pian nu-i dădea pace gândul că peste câteva ceasuri avea să termine cu acordajul şi prezenţa lui în Mae Lwin nu mai era necesară. Va fi nevoit să se întoarcă în Mandalay şi după aceea înapoi în Anglia. Dar îmi doresc acest lucru, îşi spuse, căci ar însemna să fiu din nou acasă. Urgenţa plecării devenea însă tot mai reală în timp ce lucra cu degetele deja rănite de corzile metalice, monotonia hipnotizându-l - cric, clapă, ascultă, cric, clapă, ascultă - tonurile inundând pianul, ca o pată de cerneală coala de hârtie.

Îi mai rămăseseră trei clape de acordat când norii se destrămară încetul cu încetul şi soarele miji la fereastră. Peste noapte pianul stătuse acoperit, dar când se apucase de acordaj îi înălţase capacul. Acum în oglinda mahonului lustruit se vedea iarăşi peisajul de afară. Rămase câteva clipe cu privirea aţintită asupra Salweenului reflectat în pătratul de lumină. Se apropie de fereastră şi privi îndelung fluviul.

Peste două săptămâni pianul va trebui acordat din nou, îi spusese doctorului. Ceea ce nu-i spusese însă era că după ce pianul fusese reparat şi acordat, a-i păstra sunetul fin era floare la ureche, putea să-l înveţe pe doctor ce să facă sau chiar pe vreunul dintre asistenţii lui. S-ar cuveni să-i spun acest lucru, gândi în sinea lui, şi ar putea chiar să-i lase cheia de acordaj. Aşa ar fi frumos. De fapt, sunt plecat de acasă de atâta timp, poate de prea mult timp.

Ar trebui să-i spună acest lucru şi până la urmă tot i-l va spune, însă chibzui că nu era cazul nici să grăbească prea tare lucrurile.

Mai mult - îşi zise - abia am sosit.

15

Doctorul Carroll nu se întoarse a doua zi cum fusese plănuit şi nici în ziua de după. Tabăra părea pustie. Edgar nu-i întâlni nici pe Nok Lek, nici pe Khin Myo. Fu surprins că abia acum se gândea la ea, că fusese atât de absorbit de lucrul la pian. O văzuse o singură dată în cele câteva zile de la sosirea lor. Atunci ea trecuse pe lângă el pe când el vorbea cu doctorul, dăduse politicos din cap şi se oprise să-i şoptească acestuia ceva în birmaneză. Stătuse aproape de doctor cât timp îi vorbise şi peste umărul acestuia se uita la Edgar care îşi întoarse iute privirea spre râu. El încercase să ghicească dacă se întâmpla ceva între cei doi, vreo atingere, vreun zâmbet reciproc. Ea însă doar se înclinase uşor şi se îndepărtase cu pas grațios pe cărare.

Îşi petrecu dimineața făcând ajustări minore la Erard, acordând fin unele dintre corzi, retu-şând porțiunile de pe cutia de rezonanță care nu fuseseră date cu destulă răşină. Curând însă i se făcu lehamite. Pianul era bine acordat - poate nu cea mai reuşită ispravă a lui, după cum admise, căci nu avea toate uneltele necesare -, însă mai puteau fi aduse unele îmbunătățiri care ar fi putut fi de folos pianului, date fiind împrejurările.

Se făcuse de amiază când lăsă Erard-ul şi coborî pe malul Salweenului. Lângă râu câțiva bărbați stăteau pe nişte stânci colțuroase ieşite din apă şi aruncau cu năvoade, după care se lăsau pe vine şi aşteptau, întinse o pătură şi rămase la umbra unei sălcii urmărind cu privirea două femei care izbeau rufele de un bolovan şi care nu aveau pe ele decât fustele hta main trase până în sus şi legate pudic în jurul pieptului. Se întrebă dacă era vreo modă shană sau una de import, englezească.

Gândurile îi rătăceau aiurea, de la fluviu la munți, la Mandalay şi chiar mai departe. Se întreba ce credeau cei din armată despre absența lui. Poate că nici nu fusese remarcată, îşi zise, căci Khin Myo plecase şi ea, iar căpitanul Nash-Burnham era în Rangoon. Oare de câte zile sunt plecat? Nădăjduia ca ei să nu fi luat legătura cu Katherine fiindcă în mod sigur şi-ar face griji, singura lui consolare fiind că ea se afla departe şi că veştile călătoreau încet, încercă să calculeze de câtă vreme plecase de acasă, însă fu surprins să constate că nu era sigur nici măcar de cât timp se afla în Mae Lwin. Călătoria prin Podişul Shan părea ceva în afara timpului, o clipă, un caleidoscop de temple argintii şi junglă deasă, râuri noroioase şi ponei iuți.

În afara timpului, îşi zise Edgar cu gândul la lumea exterioară, suspendată, E ca şi când aş fi părăsit Londra abia azi-dimineață. Îi plăcu ideea, Poate că aşa e, într-adevăr ceasul meu s-a oprit în Rangoon, în Anglia Katherine abia se întoarce de pe chei, Patul nostru încă mai păstrează căldura vremelnică a celor două trupuri, Poate că va fi tot cald când mă voi întoarce. Iar aceste gânduri îl duceau mai departe, într-o zi voi pleca din valea Salweenului şi voi străbate colinele ce duc la Mandalay şi voi mai petrece o noapte privind spectacolul de yokthe puwe, însă de data aceasta va fi o altă poveste, o poveste despre întoarcere şi voi lua vaporul înapoi pe fluviu, iar acolo voi întâlni soldați şi la un pahar de gin voi adăuga povestea mea poveştilor lor. Tot înainte, Călătoria va fi mai rapidă acum, căci vom fi ajutați de curent, iar în Rangoon mă voi întoarce la templul Shwedagon şi voi vedea cât a mai crescut copilaşul vopsit cu şofran, Mă voi îmbarca pe un alt vapor, iar bagajele mele vor fi mai grele, căci voi duce daruri cu coliere de argint si pânză brodată şi instrumente muzicale pentru noua mea colecție. Pe vapor îmi voi petrece timpul privind aceiaşi munți pe care i-am văzut la venire, numai că de data asta voi sta la tribord, Trenul va traversa în mare viteză India ca şi prima oară, va urca dinspre Gange ca o rugăciune, soarele va răsări în spatele nostru şi va apune în fața noastră şi-l vom fugări, Poate că undeva într-o gară singuratică voi asculta sfârşitul

poveştii poetului-wallah. Pe Marea Roşie voi întâlni un bărbat şi îi voi spune că am auzit cântece, însă nu pe ale lui. Pe Marea Roşie va fi vreme uscată, iar umiditatea va ieşi din ceasul meu sub formă de vapori invizibili, iar acesta va începe să meargă din nou ticăind, Nu va fi mai târziu decât ziua în care am pornit la drum.

Auzi zvon de paşi pătrunzând în visul său şi se întoarse. Khin Myo stătea la umbra sălciei.

- Pot să vin lângă dumneavoastră?

- Ma Khin Myo, ce surpriză plăcută! zise el trezit din reverie. Te rog, te rog, ia loc. Îi făcu loc pe pătură.

După ce ea se aşeză şi-şi netezi hta main-ul peste picioare, el îi zise:

- Tocmai mă gândeam la dumneata azi-dimineață. Ai dispărut. De-abia te-am văzut de când am venit.

- Am vrut să vă las singur cu doctorul. Ştiu că aveți treabă.

- Într-adevăr am fost ocupat. Regret însă că nu te-am văzut. Vorbele i se păreau false, însă adăugă: Mi-au făcut plăcere conversațiile noastre din Mandalay, pe drumul încoace. Vru să adauge ceva, dar brusc se simțea stânjenit de prezența ei. Aproape că uitase cât era de atrăgătoare. Părul ei pieptănat pe spate era prins cu un ac de fildeş. Bluza îi foşnea în briza ce se furişa printre ramurile sălciei. Sub tivul de damasc al mânecilor i se vedeau brațele goale, iar mâinile şi le ținea împreunate peste hta main.

- Nok Lek mi-a spus că ați isprăvit, zise ea.

- Azi-dimineață, sper, deşi mai am ceva de lucru. Pianul era stricat rău.

- Mi-a spus doctorul Carroll. Cred că se consideră vinovat.

Observă că ea îşi clătina uşor capul dintr-o parte în alta când vorbea, mai mult în răspăr, lucru pe care îl observase la mulți indieni. O văzuse făcând asta şi înainte, însă acum reținu mai bine gestul. Avea ceva subtil, ca şi când în sinea ei s-ar fi distrat de o glumă mult mai amuzantă, mult mai profundă decât lăsau vorbele ei să se înțeleagă.

- Ştiu. Dar n-ar trebui. Sunt foarte mulţumit. Pianul va suna minunat.

- Mi-a şi spus că arătaţi fericit. Zâmbind, se întoarse spre el. V-aţi gândit ce veţi face acum?

- Acum?

- Acum că aţi terminat treaba. O să vă întoarceţi în Mandalay? îl întrebă ea. El râse.

- Să mă întorc? Sigur, va trebui până la urmă. Poate nu imediat. Vreau să mai aştept ca să fiu sigur că pianul nu are şi alte probleme, în orice caz după aşa o călătorie mi se pare corect să-l ascult într-un concert. Ce va fi după aceea, nu ştiu.

Amândoi rămaseră tăcuţi, întorcându-şi privirile spre râu. Cu coada ochiului Edgar o văzu aplecându-şi brusc capul, parcă tulburată de un gând şi trecându-şi degetele peste mătasea irizată a bluzei. Se întoarse spre ea.

- Te simţi bine?

Ea roşi.

- Fireşte, mă gândeam la altceva. Din nou tăcere, după care ea zise brusc: V-aţi schimbat.

Edgar înghiţi tresărind. Vorbise atât de încet, încât el nu ştia dacă fusese glasul ei sau foşnetul ramurilor.

- Poftim?

Ea spuse:

- Am petrecut multe ore împreună cu dumneavoastră în Mandalay, pe drum. Majoritatea oaspeţilor mi-ar fi vorbit din primele minute despre ei înşişi. Despre dumneavoastră însă nu ştiu altceva decât că aţi venit din Anglia să acordaţi pianul.

Se juca cu tivul hta mam-ului. Edgar se întreba dacă era un semn de nervozitate, ca englezii care îşi pipăie întruna pălăria din mână.

- Domnule Drake, îmi cer scuze dacă am fost prea directă, adăugă ea când el nu-i răspunse. Vă rog să nu vă simţiţi jignit.

- Deloc, zise el. Nu ştia cum să reacţioneze, îl surprinse întrebarea ei, însă mai mult faptul că ea, atât de rezervată înainte, i-o pusese.

- Nu sunt obişnuit să fiu întrebat despre mine. Mai ales nu de... Se opri.

- De o femeie?

Edgar nu zise nimic.

- Perfect, dacă la asta vă gândeaţi nu vă condamn. Ştiu tot ce se scrie despre femeile din Orient. Citesc gazetele voastre şi, amintiţi-vă, înţeleg ce discutaţi. Cunosc ce se spune şi am văzut cum ne înfăţişează artiştii în revistele voastre.

Edgar simţi că roşeşte.

- Sunt groaznici.

- Nu toţi. Mulţi dintre ei au dreptate, în fond este mai bine să fii pictată ca o fată frumoasă care dansează decât ca o sălbatică, aşa cum îi prezintă ziarele voastre pe bărbaţii noştri.

- Prostii, majoritatea lor, insistă Edgar. Nici nu le-aş băga în seamă.

- Nu mă deranjează, mă întreb doar, mai bine zis îmi fac griji în privinţa celor care vin aici şi se aşteaptă să vadă ceea ce şi-au imaginat.

Edgar se foi neliniştit.

- Sunt sigur că odată ajunşi aici se lămuresc că nu-i adevărat, spuse el.

- Sau pur şi simplu ne schimbă pe noi ca să ne încadrăm în imagine.

- Eu... Edgar făcu o pauză, derutat de cuvintele ei. O privi lung, cugetând.

- Îmi cer scuze, domnule Drake. Nu doream să sune atât de ferm.

- Nu... câtuşi de puţin. Dădu din cap, străbătut de un gând. Dimpotrivă, vreau să vorbesc cu dumneata, dar sunt timid din fire. E felul meu de a fi. Acasă în Anglia la fel.

- Nu mă deranjează. Nu mă deranjează să vorbesc. Uneori mă simt singură. Vorbesc puţin limba shană şi majoritatea ţăranilor ştiu puţină birmaneză, dar suntem foarte diferiţi. Mulţi dintre ei n-au ieşit niciodată din sat.

- Îl ai pe doctor... Imediat regretă că spusese asta.

- Aş vrea să vă fi spus despre asta în Mandalay. Fie şi

ca să vă scutesc de întrebare.

Fu cuprins de acel sentiment de uşurare brusc, unic, pe care îl simți atunci când ți se răspunde unei bănuieli.

- Pleacă des, zise el.

Khin Myo îşi ridică privirea spre el parcă surprinsă de vorbele lui.

- Este un om important.

- Ştii unde pleacă?

- Unde? Nu. Îşi înclină capul într-o parte. Pleacă şi atât. Nu e treaba mea.

- Eu aş spune că este. Ai spus că te simți singură.

De data asta îl privi cercetător.

- Este altceva, zise ea simplu.

În glasul ei se simțea tristețe şi Edgar aşteptă să o audă vorbind din nou. De data asta ea rămase tăcută.

- Îmi pare rău, n-am vrut să te jignesc, spuse el.

- Deloc. Ea îşi plecă privirea, îmi puneți o sumedenie de întrebări. Şi asta este altceva. O pală de vânt murmură printre arbori. Aveți pe cineva, domnule Drake.

- Am, spuse Edgar încet, uşurat că discuția se îndepărtase de doctor. O cheamă Katherine.

- Un nume frumos, zise Khin Myo.

- Da, cred că da. Sunt atât de obişnuit cu el încât parcă nici nu mă gândesc la el ca la un nume. Când cunoşti pe cineva atât de bine e ca şi când şi-ar pierde numele.

Ea îi zâmbi.

- Pot să vă întreb de cât timp sunteți căsătoriți?

- De optsprezece ani. Ne-am cunoscut pe când eram ucenic. Am acordat pianul familiei ei.

- Trebuie să fie frumoasă, zise Khin Myo.

- Frumoasă? Edgar fu surprins de inocența cu care ea îi pusese întrebarea. Aşa e... cu toate că nu mai suntem tineri. Reluă stânjenit doar ca să umple tăcerea. Era foarte frumoasă, cel puțin în ochii mei... Vorbind despre ea mi se face un dor teribil.

- Îmi pare rău...

- Nu-i cazul. E un lucru minunat, în felul său. Mulți bărbați căsătoriți de optsprezece ani nu-şi mai iubesc soțiile.

Se opri şi privi spre apă. Bănuiesc că sunt într-adevăr schimbat, poate că ai dreptate, deşi nu cred că prin asta înțeleg acelaşi lucru ca şi dumneata - iubesc muzica, pianele, mecanica sunetului, poate că asta mă face diferit. Şi faptul că tac. Visez prea mult cu ochii deschişi. Dar n-ar trebui să te bat la cap cu asta.

- Nici nu-i nevoie. Putem vorbi despre altceva.

- De fapt, nu mă deranjează. Mă surprinde doar că m-ai întrebat, c-ai observat ceva la mine. Multor femei nu le-ar plăcea ceea ce ți-am spus acum; englezoaicelor le plac bărbații care fac carieră militară sau care compun poezii. Care devin medici. Care pot ținti cu pistolul. Zâmbi. Nu ştiu dacă are sens ceea ce-ți spun. Eu n-am făcut nimic din toate acestea, în Anglia trăim într-o perioadă de mari realizări, în artă, în cultură, pe câmpurile de luptă. Iar eu acordez piane pentru ca alții să poată face muzică. Cred că multe femei m-ar găsi plictisitor. Dar Katherine este altfel. O dată am întrebat-o de ce m-a ales pe mine, fiind aşa tăcut şi ea mi-a răspuns că atunci când asculta muzică tot ce auzea era munca mea... Poate o prostie romantică, însă eram atât de tineri...

- Nu, nu o prostie.

Rămaseră tăcuți.

- Ciudat, abia te-am cunoscut şi-ți povestesc lucruri pe care nu le-am spus niciodată prietenilor mei, zise Edgar.

- Poate că mi le spuneți pentru că abia m-ați cunoscut.

- Poate. Rămaseră tăcuți.

- Ştiu foarte puține despre dumneata, zise el şi ramurile sălciei foşniră.

- Povestea mea e scurtă, începu ea.

Avea treizeci şi unu de ani şi se născuse în 1855, fiica unui văr de-al doilea al regelui Mindon. Edgar se arătă surprins când ea îi spuse acest lucru, însă ea adăugă iute:

- Nu-i mare lucru, familia regală e câtă frunză şi iarbă şi dramul meu de sânge regal n-a însemnat pentru mine decât pericol când Thibaw s-a suit pe tron.

- Doar nu vrei să spui că te bucuri de dominația britanică?

- Sunt foarte norocoasă, zise ea simplu.

Edgar insistă.

- Dar multă lume din Anglia este convinsă că de fapt coloniile ar trebui să aibă guverne proprii, într-un fel înclin să fiu de acord. Am făcut unele lucruri groaznice.

- Iar altele bune.

- Nu mă aşteptam ca o birmaneză să spună acest lucru.

- Eu cred că este o greşeală a stăpânilor să creadă că-i poate schimba pe cei stăpâniți.

Ea spuse acest lucru cu glas tărăgănat - un gând ca o apă vărsată pe jos, întinzându-se împrejur. Edgar rămase aşteptând. Când reluă, ea îi spuse că tatăl ei o trimisese la o şcoală privată pentru elita birmaneză din Mandalay unde mai era o fată în clasa ei. Excelase la matematică şi la engleză şi după ce a plecat a fost angajată să predea engleza unor elevi doar cu trei ani mai mici decât ea. Îi plăcea enorm să-i învețe pe alții şi se împrietenise cu ceilalți profesori, printre care câteva colege britanice. Directorul de atunci, un sergent care-şi pierduse un picior în război, îi remarcase talentul şi aranja în aşa fel încât după ore să se ocupe personal de pregătirea ei. Vorbea despre el ca cineva care avea de spus o poveste cu un sfârşit misterios, însă Edgar n-o întrebă mai multe. Sergentul se îmbolnăvi grav când piciorul amputat i se cangrenă. Ea îşi părăsi slujba ca să-l poată îngriji. Directorul muri după câteva săptămâni de suferință. Se simțea devastată, însă se întoarse la şcoală. Noul director o invită şi el în birou într-o zi după ore, zise ea coborându-şi privirea, însă cu alte intenții.

A fost concediată două săptămâni mai târziu. Directorul pe care-l refuzase a acuzat-o că furase din cărți şi le vânduse pe piață. N-a prea reuşit să se apere de învinuiri şi nici nu dorea. Două dintre prietenele ei se întorseseră în Anglia cu soții lor - şi în clipa aceea se cutremură amin-tindu-şi de mâinile care o pipăiau. Căpitanul Nash-Burnham, care fusese un prieten apropiat de-al tatălui ei, veni la ea două zile după ce fusese concediată, însă nu-i zise nimic despre director. Ştia şi ea că el nu putea face

nimic. Îi oferi un post de menajeră în complexul militar pentru oaspeți. Complexul - îi spusese el în acea dimineață caldă - e îndeobşte gol, dacă doreşti să-ți inviți prietenele sau chiar să ții ore. Se mutase în cursul acelei săptămâni, iar din săptămâna următoare începuse să predea engleza la măsuța de sub arborele de papaya. Se afla acolo de patru ani.

- Şi cum l-ai cunoscut pe doctorul Carroll? o întrebă Edgar.

- Ca şi dumneavoastră, a fost oaspete în Mandalay.

Rămaseră pe malul fluviului tot restul după-amiezei povestind la umbra sălciei. Khin Myo îi vorbi mult despre Birmania, despre serbările lor, despre poveştile pe care le auzise în copilărie. Edgar îi puse tot felul de întrebări. Nu vorbiră nici despre Katherine, nici despre doctor.

Şedeau amândoi pe mal, iar pe lângă ei treceau țărani shani în drum spre râu să pescuiască ori să se bălăcească în vad, şi dacă i-au observat pe cei doi n-au spus nimic. Era firesc ca oaspeții să fie tratați cu ospitalitate - bărbatul tăcut care venise să le repare elefantul cântător era sfios şi umbla ca unul care nu prea ştia pe ce lume trăieşte şi de bună seamă i-am ține şi noi tovărăşie să-l facem să se simtă binevenit, însă nu ştim englezeşte. El nu cunoaşte limba noastră, deşi se străduieşte, el spune som tae-tae kha când ne vede pe drum şi kin waan când îi place mâncarea bucătarului. Som tae-tae kha înseamnă "Mulțumesc". Cineva ar trebui să-i spună, ştim toți că el crede că înseamnă "Bună ziua". Se joacă cu copiii, ceea ce îl deosebeşte de ceilalți oameni albi care s-au perindat pe aici, poate că n-are copii, şi-i cam mut de felul lui, iar astrologii spun că el caută ceva, ei ştiu acest lucru după poziția stelelor în ziua în care el a venit, şi fiindcă în patul lui dormeau trei şopârle taukte mari şi toate stăteau cu fața spre răsărit şi ele au chițăit de două ori - şi-a amintit de asta femeia care deretică în odaia lui, şi ea s-a dus să-i întrebe pe astrologi ce însemna acest lucru, iar ei i-au răspuns că omul acela visează, dar că nu spune la nimeni.

Asfințise şi într-un târziu Khin Myo îi zise trebuie să plec, însă nu-i spuse de ce. Iar Edgar îi mulțumi că i-a ținut

tovărăşie, a fost o zi minunată, sper să te revăd.

Şi eu, îi spuse ea, iar el gândi în sinea lui, nu-i nimic rău în asta. Rămase lângă apă până când aroma de scorţişoară şi nucă de cocos se îndepărtă.

Edgar se trezi în toiul nopţii cu dinţii clănţănindu-i în gură. E frig, îşi zise. Trebuie că-i iarnă, şi mai trase o pătură peste el. Adormi tremurând.

Când se trezi din nou fruntea îi ardea. Se răsuci şi se ridică în capul oaselor, îşi trecu mâna peste obraz şi o coborî plină cu broboane de sudoare. Simţea că nu mai poate respira, căsca după aer, îşi smulse de pe el pătura şi dădu deoparte plasa de ţânţari. Se târî până afară cu capul învârtejindu-i-se. Pe balcon inspiră adânc, simţi un val de greaţă şi vomă. Până la urmă am reuşit să mă îmbolnăvesc, gândi în sinea lui. Se ghemui cu genunchii la gură, simţind sudoarea care se usca şi se răcea de la briza ce venea dinspre fluviu. Adormi din nou.

Îl trezi o mână aşezată pe umărul său. Doctorul era aplecat deasupra lui cu stetoscopul atârnându-i de gât.

- Domnule Drake, vă simţiţi bine? Ce faceţi afară?

Lumina era firavă; mijeau zorile. Edgar se răsuci pe spate gemând.

- Capul meu, suspină el.

- Ce s-a întâmplat?

- Nu ştiu, am avut o noapte cumplită, mi-a fost îngrozitor de frig şi tremuram, am luat o pătură, transpiram întruna.

Doctorul îi puse mâna pe frunte.

- Ce credeţi că este? întrebă Edgar.

- Malarie. Nu sunt sigur, dar asta pare să fie. Va trebui să vă fac analiza sângelui. Se întoarse şi spuse ceva unui băiat shan care stătea în spatele său.

- Am să vă dau sulfat de chinină, ar trebui să vă facă bine. Părea sincer îngrijorat. Haideţi. Îl ajută pe Edgar să se ridice şi-l conduse la pat. Ia te uită, păturile sunt ude leoarcă! V-aţi pricopsit! Veniţi, întindeţi-vă.

Doctorul plecă. Edgar adormi, îl trezi unul dintre băieţi care îi aduse apă şi câteva pilule mici. Edgar le înghiţi, după

care adormi la loc. Când se trezi era deja după-amiază. Doctorul şedea lângă pat.

- Cum vă simțiți?

- Mai bine, cred. Mor de sete.

Doctorul clătină din cap şi-i dădu apă.

- Cursul obişnuit al bolii, întâi frigurile, apoi febra, apoi începi să transpiri, apoi deseori ca acum brusc te simți mai bine.

- O să revină?

- Depinde. Uneori din două în două zile, alteori tot a treia zi. Câteodată revine mai des, alteori mai puțin regulat. Cunosc, febra este teribilă; eu însumi am avut malarie de nenumărate ori. La mine se lasă cu delir.

Edgar încercă să se ridice. Se simțea slăbit.

- Încercați să dormiți, îi zise doctorul.

Adormi.

Se trezi din nou în întuneric. Domnişoara Ma, asistenta, dormea pe un pat lângă uşă. Simți iarăşi că i se strânge pieptul. Era cald, iar aerul încremenit, înăbuşitor. Brusc simți nevoia să iasă din odaie. Ridică plasa de țânțari şi se strecură afară. Era nesigur pe picioare. Se simțea slăbit, însă putea umbla. Merse în vârful degetelor până la uşă. Noaptea era neagră, iar luna ascunsă după nori. Trase cu sete aer în piept, îşi ridică brațele şi şi le întinse. Trebuie să mă mişc, îşi zise şi coborî tiptil scările. Tabăra părea pustie. Era desculț şi pământul rece îi dădea o senzație plăcută la tălpi. O luă pe cărarea ce ducea la apă. Era răcoare pe mal. Se aşeză inspirând adânc. Salweenul curgea tăcut la vale. De undeva veneau foşnete, un geamăt slab. Se ridică şi traversă cu paşi nesiguri plaja până când ajunse pe o potecă paralelă cu fluviul, mărginită de tufişuri dese. Afundându-se în tufăriş, auzea tot mai bine sunetele. Aproape de capătul potecii zări ceva mişcându-se pe mal. Mai făcu câțiva paşi prin desiş şi atunci îi observă. Pentru o clipă rămase înmărmurit, şocat. Doi tineri shani stăteau întinşi pe malul fluviului. Părul tânărului era legat pe deasupra capului; al fetei, lăsat liber, se revărsa pe nisipul plajei. Fusta udă trasă până sus îi acoperea sânii, dezvelindu-i coapsele netede,

presărate cu fire de nisip şi stropi de apă. Fata avea braţele înfăşurate în jurul spatelui tânărului şi-şi înfipsese unghiile în tatuajele lui. Se unduiau în tăcere. Se auzea doar nisipul mişcându-se sub trupurile lor goale şi clipocitul apei ce spăla cele patru picioare. Ea gemu din nou, mai tare, arcuindu-şi spatele. Când se răsuci, hta main-ul îi căzu pe braţe şi firele de nisip se prelinseră de pe coapse. Edgar se întoarse împleticindu-se înapoi în tufăriş.

Frigurile reveniră mai abitir ca înainte. Tremura din tot trupul, fălcile i se încleştau, îşi înfăşură braţele în jurul pieptului, încercă să-şi apuce umerii, însă nu-şi putea stăpâni mâinile, se scuturau patul şi plasa de ţânţari. Ligheanul cu apă de pe masă zăngănea la fiecare mişcare de-a lui. Domnişoara Ma se trezi şi veni să-l acopere, însă continua să dârdâie de frig. Vru să-i mulţumească, dar nu putea vorbi. Ligheanul se apropiase de marginea mesei.

Avea din nou febră ca în noaptea de dinainte. Zvârli la o parte păturile. Nu mai tremura. Broboanele de pe frunte i se scurseră în ochi. Îşi smulse cămaşa udă leoarcă, pantalonii subţiri din bumbac i se lipiseră de picioare şi se lupta cu dorinţa de a şi-i scoate şi pe aceştia. Trebuie să fiu decent, îşi zise, însă îl dureau toate încheieturile şi-şi trecu mâinile peste faţă ca să-şi şteargă transpiraţia, peste piept, peste braţe. Se întoarse în pat, cearşafurile erau calde şi umede, încercă să respire adânc şi sfâşie plasa de ţânţari. Auzi paşi şi o zări pe domnişoara Ma îndreptându-se spre lighean şi umezind o bucată de cârpă. Ridicând plasa de ţânţari ea începu să-i şteargă cu cârpa udă fruntea şi pieptul. Simţea răcoarea umedă, iar fierbinţeala dispărea pentru câteva clipe, revenind imediat după ce cârpa trecuse. Domnişoara Ma reuşi astfel să-i alunge febra, însă acum îl ardea mai adânc. Îşi pierdu cunoştinţa.

Acum pluteşte deasupra patului, se poate vedea pe sine. Din pielea lui ţâşneşte apă, bălţind, începând să şiroiască, însă nu mai e sudoare, ci furnici strecurându-se afară prin pori, pornind să mişune. Tot corpul lui e negru de furnici. Cade înapoi în trup, ţipând, lovind cu palma furnicile, iar ele cad pe cearşafuri şi se preschimbă în focuri

mititele şi pe când le mătură cu palma, sosesc altele în locul lor, ies din pori ca dintr-un muşuroi, nici iute, nici încet, ci necontenit, acoperindu-l. Scoate un urlet şi aude un foşnet lângă pat, sunt multe forme acum, crede că le ştie, doctorul şi domnişoara Ma, iar acum o altă siluetă stând în spatele celorlalte două. Încăperea e întunecoasă şi roşie ca jarul. Le zăreşte chipurile, dar ele se înceţoşează şi se topesc, iar gurile lor devin boturi de câine, guri care rânjesc şi vor să-l apuce cu ghearele şi peste tot unde îl ating e rece ca gheaţa, iar el strigă şi se luptă să le alunge, lovindu-le. Unul din câini se apleacă peste el şi-l împunge în obraz cu botul, răsuflarea lui înţepătoare duhneşte a şoareci, ochii lui ard, lucesc ca sticla, iar în ei el vede o femeie, ea şade pe malul fluviului şi priveşte o pereche de trupuri, şi le vede şi el, braţele cafenii apucând spatele lat, alb, palide şi murdare cu nisip, feţele lipite, gâfâind. Mai e şi o barcă lăsată pe nisip, ea se urcă în ea şi începe să vâslească, el încearcă să se ridice, însă e înlănţuit de braţele cafenii şi simte ceva lunecos şi fierbinte şi botul care îi desface buzele, o limbă aspră care i se vâră în gură. Dă să se ridice, însă ceilalţi îl împresoară, încearcă să scape, dar cade înapoi istovit. Adoarme.

Se trezeşte după câteva ceasuri şi simte un prosop umed şi rece pe frunte. Khin Myo şade lângă patul lui. Cu o mână îi ţine prosopul pe cap. El îi ia cealaltă într-a lui. Ea nu pleacă.

- Khin Myo, spune el.
- Liniştiţi-vă, domnule Drake, încercaţi să dormiţi.

16

Febra cedă o dată cu ivirea zorilor. Era dimineaţa celei de-a treia zile de când se îmbolnăvise. Se trezi şi văzu că era singur. Lângă pat pe podea erau un lighean gol şi două prosoape ce atârnau pe marginea lui.

Îl durea capul. Noaptea fusese cuprins de o fierbinţeală tulbure. Stând întins pe spate încerca să-şi aducă aminte ce s-a întâmplat. Imaginile însă erau stranii, încâlcite. Se

întoarse pe o parte. Cearşafurile erau umede şi răcoroase. Adormi.

Se trezi auzindu-şi numele, glasul unui bărbat. Se întoarse să privească. Doctorul Carroll şedea lângă el pe pat.

- Domnule Drake, arătați mai bine dimineața asta.

- Da, cred că da. Mă simt mult mai bine.

- Mă bucur. A fost cumplit noaptea trecută. Chiar şi eu m-am îngrijorat şi, vorba aia, am văzut nenumărate cazuri.

- Nu-mi amintesc, îmi amintesc doar că v-am văzut pe dumneavoastră, pe Khin Myo şi pe domnişoara Mă.

- Khin Myo n-a fost aici. Probabil că ați delirat.

Edgar îşi ridică ochii spre el. Doctorul îşi pironise asupra lui privirea severă, inexpresivă.

- Da, probabil că deliram, zise Edgar şi întorcându-se adormi la loc.

În următoarele câteva zile frigurile reveniră, însă nu la fel de chinuitoare. Şi nici nu-l mai bântuiau visele oribile. Domnişoara Ma pleca uneori de lângă patul său să-i îngrijească pe ceilalți bolnavi, dar se întorcea în timpul zilei. Venea cu fructe, mâncare de orez şi o supă cu gust de ghimbir care îl făcea să asude, şi când ea îl răcorea cu evantaiul el transpira şi dârdâia de frig. Într-o zi domnişoara Ma aduse foarfecele şi-i tăie părul - în credința shanilor, acest lucru, îi spuse doctorul, îl ajuta să lupte împotriva bolii.

Începu să umble. Slăbise, iar hainele îi atârnau şi mai largi pe trupul subțirel. Doctorul chemă un shan să-i cânte din fluier în timp ce el stătea întins pe pat, sub plasa de țânțari. Cel mai mult însă îi plăcea să se odihnească pe balcon, contemplând râul.

Într-o noapte, singur fiind, i se păru că aude pianul. Notele se risipeau generos peste tabără. La început avu impresia că era Chopin, dar cântecul deveni ceva vag, trist, o melodie pe care n-o mai auzise niciodată.

Culoarea îi revenise în obraji şi mânca din nou împreună cu doctorul. Acesta îl întrebă despre Katherine, iar el îi povesti cum se cunoscuseră. Prefera însă să-l asculte pe doctor vorbind despre tot felul de întâmplări din război, depre

obiceiurile shanilor, bărbații care vâsleau cu picioarele, călugării cu puteri miraculoase. Doctorul îi spuse că a trimis descrierea unei plante noi la Linnean Society şi că începuse traducerea *Odiseei* lui Homer în graiul shan, "Povestea mea preferată, domnule Drake, una în care am descoperit unele înțelesuri personale". O traducea, îi zise el, pentru un bard shan care îi ceruse "o poveste din acelea care se spun noaptea în jurul focului". Am ajuns la cântecul lui Demodokos. Nu ştiu dacă vă amintiți de el. Omul cântă despre jefuirea Troiei, iar Odiseu, marele războinic, "boceşte ca o femeie".

Seara se duceau să-i asculte pe muzicanți - tobele, țimbalele, harfele şi fluierele se împleteau într-o junglă de armonii. Rămâneau afară până noaptea târziu. Când se întorceau acasă Edgar ieşea pe balcon să asculte în continuare. După mai multe zile doctorul îl întrebă:

- Cum vă simțiți?

- Binişor. De ce mă întrebați?

- Trebuie să plec din nou - doar pentru câteva zile. Khin Myo va rămâne. Nu veți fi singur.

Doctorul nu-i spusese unde pleacă. Edgar nu-l văzu plecând.

Dimineața următoare se sculă devreme şi se duse la apă să se uite la pescari. Zăbovi în dumbrava înflorită privind albinele ce zumzăiau în feeria de culori. Juca fotbal cu câțiva copii, însă obosi repede şi se întoarse în odaia lui. Se aşeză în balcon şi începu să privească râul. Urmărea distrat urcuşul soarelui. Bucătarul îi aduse prânzul, o supă cu tăiței dulci şi bucățele crocante de usturoi prăjit. Kin waan, zise el după ce gustă, iar bucătarul îi zâmbi.

Veni noaptea şi avu un vis frumos în care se făcea că dansează la o serbare. Sătenii cântau la instrumente dintre cele mai ciudate, iar el se mişca în ritm de vals de unul singur.

A doua zi se hotărî în sfârşit să-i scrie lui Katherine, însă un alt gând îl frământa acum - posibil ca cei din armată să o fi informat că plecase deja din Mandalay. Încerca să se convingă pe sine că dezinteresul lor față de ea înainte ca el să

plece la drum - lucru ce-l înfuriase nespus - însemna că era puțin probabil ca ei să fi păstrat legătura cu ea.

Scoase o foaie de hârtie şi un toc cu cerneală şi-i scrise numele, continuând cu o descriere a fortului Mae Lwin. Se opri după câteva rânduri. Voia să-i descrie satul de pe creasta muntelui, însă realiză că-l văzuse doar de departe. Afară era încă răcoare. Vreme bună de plimbat, îşi spuse, mişcarea îmi va face bine. Îşi puse pălăria pe cap şi în pofida caniculei o jiletcă pe care obişnuia să o poarte vara în Anglia când ieşea la plimbare. Coborî în mijlocul taberei.

În poiană două femei urcau agale dinspre apă cu coşuri pline cu rufe, una cu coşul sprijinit de coapsă, cealaltă cu el în echilibru pe turbanul de pe creştetul capului. Edgar se luă după ele pe cărăruia ce se afunda în pădure şi suia spre coamă, în liniştea ce domnea în pădure femeile îi auziră paşii, se întoarseră şi începură să chicotească, şoptindu-şi una alteia ceva în limba shană. El îşi duse mâna la pălărie în semn de salut. Copacii se răriseră, iar femeile urcau acum pieptiş o costişă în direcția satului dinapoia muntelui. Edgar se ținea în urma lor şi când ajunseră în sat femeile se întoarseră din nou cu fața spre el chicotind, iar el din nou îşi duse mâna la pălărie, în dreptul primului pâlc de case, cocoțate pe nişte pari, o bătrânică şedea pe prag cu rochia brodată trasă peste genunchi. La umbra unui copac doi purcelusi costelivi dormeau duşi, sforăind şi răsucindu-şi codițele în somn. Femeia fuma o țigară de foi de grosimea încheieturii mâinii ei. Edgar îi dădu binețe.

- Bună ziua, o salută el. Ea îşi scoase alene țigara din gură, ținând-o strâns între două degete strâmbe, doldora de inele. Edgar se aşteptase ca hoaşca să mârâie spre el ca o reptilă, dar chipul ei se lumină de un rânjet, arătându-i gura ştirbă şi gingiile înnegrite de betel şi tutun. Fața îi era brăzdată de tatuaje - nu dungile groase ale bărbaților, ci sute de punctişoare -, ceea ce-i aminti lui Edgar de tabla pestriță a jocului de cribbage. Mai târziu avea să afle că femeia nu era shană, ci o chină, dintr-un trib dinspre vest şi că acest lucru se putea citi în podoabele veşmintelor ei.

- La revedere, doamnă, îi zise Edgar. Ea îşi vârî țigara la

loc între buze şi trase din ea cu sete, sugându-şi până în fundul gâtlejului obrajii scofâlciți. Edgar îşi aduse iarăşi aminte de reclamele ubicue din Londra: "Țigările Bucuriei, O Singură Țigară vă alină pe loc suferința după cel mai cumplit atac de Astm, Tuse, Bronşită şi Respirație Anevoioasă".

Îşi continuă drumul. Trecu pe lângă loturi de pământ mici şi sterpe, terasate pe coastă. Din cauza secetei însămânțările mai aveau de aşteptat.

Brazdele erau pline de bulgări tari şi uscați. Casele erau de diverse mărimi, cu pereți aidoma celor din tabără - nuiele din bambus împletite în forme geometrice. Drumul era pustiu, afară de câte un grup de copii, cu toții murdari de praf. Zări mulți oameni pe la casele lor. Arşița era insuportabilă. Chiar şi prezicătorii dăduseră greş anunțând că astăzi era ziua când ploile se întorceau pe Platou. Sătenii stăteau care pe unde, tolăniți la umbră şi sporovăind, mirați că englezul se încumetase pe aşa vreme toridă.

La o casă auzi dangăte ca de clopot şi se opri să cerceteze. Doi bărbați goi până la brâu şi încinşi cu şalvari albaştri loveau de zor cu ciocanele în fierul încins. Auzise de faima de fierari a shanilor. Nash-Burnham îi arătase în piața din Mandalay nişte cuțite făurite de aceşti meşteri iscusiți. Oare de unde fac rost de metal, se întrebă în sinea lui, privind mai atent. Unul din ei ținea între degetele de la picioare un capăt de şină pe care o bătea pe nicovală. Nu construiți căi ferate într-o țară plină de fierari înfometați - ceea ce suna sinistru, ca un aforism.

Doi bărbați trecură pe lângă el pe drum. Unul din ei purta pe cap o pălărie cât toate zilele, cum puteai vedea în nenumăratele vederi cu țăranii din orezarii, doar că borul îi cădea peste urechi, încât bărbatul părea din față un uriaş cioc de rață. Adevărat, seamănă izbitor cu muntenii scoțieni, îşi spuse Edgar, care dăduse undeva peste această comparație, dar n-o înțelesese până să vadă pălăria gigantică şi pantalonii largi ca un kilt. Femeile după care se ținuse tot timpul se opriră la o altă casă unde văzu o fată cu un copilaş în brațe. Edgar se opri să urmărească zborul unei păsări mynah şi cu coada ochiului le urmărea pe femeile care-l

priveau din prag.

Curând ajunse lângă nişte băieţi care stăteau în cerc şi jucau chinlon. Era jocul pe care-l jucau copiii în poiana din tabără şi care mereu se transforma în fotbal când Edgar se băga printre ei. Se opri şi îi privi cu luare-aminte. Unul dintre ei îi întinse mingea ca şi când l-ar fi poftit să joace, dar el dădu din cap, făcându-le semn să continue, încântaţi de prezenţa publicului, băieţii îşi reluară jocul cu şi mai multă râvnă, folosindu-se de picioare ca să ţină cât mai mult în aer mingea confecţionată din fibre de trestie. Interceptau, plonjau, pasau, făceau tumbe şi salturi, străduindu-se să trimită mingea cât mai sus. Edgar îi urmări o bucată de vreme. Când mingea veni spre el, îşi puse piciorul ca s-o oprească, iar mingea, lovindu-se de piciorul său, se rostogoli înapoi în cerc, de unde o prelua unul dintre băieţi. Ceilalţi bătură veseli din palme, iar Edgar, ameţit de efort şi răsuflând din greu, nu se putu abţine să nu surâdă în timp ce se apleca să-şi scuture praful de pe ghete. Urmări alte câteva pase, după care, temându-se că nu va fi la fel de norocos când mingea va sări iarăşi pe direcţia lui, îşi reluă plimbarea.

Lângă un alt rând de case zări un grup de femei şezând la umbră lângă un război de ţesut. Un băieţel în pielea goală fugărea găinile de pe drum şi când îl observă pe Edgar se opri să-l privească, fiindcă această creatură i se părea mult mai interesantă decât orătăniile care cot-codăceau. Apropiindu-se, Edgar îi observă faţa vopsită cu thanaka. Copilul era palid ca un strigoi.

- Ce faci, piticule? îl întrebă Edgar lăsându-se pe vine şi întinzându-i mâna. Băieţelul îl privea impasibil. Avea abdomenul umflat şi murdar de praf. Copilul începu să facă pipi. Aaaiii!

O fată coborî în fugă treptele casei şi apucându-l de mână îl conduse pe copilaş până pe marginea drumului încercând să-şi înăbuşe chicotele. Când băiatul îşi isprăvi treaba, îl răsuci spre ea şi-l aşeză pe coapsele ei subţiri, imitându-le pe femeile mai vârstnice. Îl certă, arătându-i degetul. Când se întoarse să plece, Edgar dădu nas în nas cu

liota de copii din spatele său.

O femeie mâna un bivol şi copiii îi făcură loc animalului gloduros. Coada lui groasă ca o coadă de mătură şfichiuia leneş muştele care-i aterizau pe spinare.

Edgar îşi reluă mersul cu copiii, urmându-l de la distanță. Curând drumul începea să urce şi de sus se zărea o vâlcea împestrițată cu loturi de pământ terasate, lăsate de pârloagă. Pe marginea drumului şedeau doi bărbați care îl întâmpinară cu zâmbetul larg al shanilor - un zâmbet cu care se obişnuise. Unul din ei arătă spre grupul de copii şi spuse ceva, iar Edgar îi răspunse "Da, mulți copii" şi amândoi râseră fără ca vreunul să fi înțeles o iotă.

Era aproape de amiază şi Edgar transpira din abundență. Se trase pentru câteva clipe la umbra unui hambar, urmărind cu atenție o şopârlă ce făcea flotări pe stânca goală, îşi scoase batista şi-şi tampona fruntea. Petrecuse nespus de mult timp acordând pianul ori şezând pe balcon şi nu venise în contact cu soarele sau cu aerul uscat. Câmpurile moarte tremurau în vipia zilei. Rămase la umbră aşteptând ca zgâmboii să se sature de el şi să-i dea pace, însă cârdul se tot îngroşa.

Merse pe un drum ce părea să ducă înapoi în tabără. Curând ajunse lângă un mic altar unde cineva adusese o sumedenie de ofrande: flori, pietre, amulete, mici cupe al căror conținut se evaporase demult, boabe uscate de orez, figurine de lut. Altarul era zidit ca un mic templu, aidoma celor pe care le întâlnise în zona de şes, construite - îi explicase doctorul - ca să îmbune spiritul căruia shanii îi spuneau "Stăpânul locului". Edgar, care niciodată nu se considerase un superstițios, se căută prin buzunare, dar nu găsi decât un glonte. Se uită neliniştit împrejur, însă în afară de copii nu mai era nimeni prin preajmă.

Reluându-şi drumul, zări în depărtare o femeie cu o umbrelă. Era o privelişte cu care se obişnuise jos la câmpie, dar era ceva nou aici pe Platou: soarele sus pe cer, femeia singură, ascunsă sub umbrelă, rochia ei lucind în mirajul drumului. Aerul încremenise. Se opri să privească dunga firavă a colbului stârnit de paşii ei. Deodată îşi dădu seama

de nepotrivire, căci femeile shane, purtând pălării cu boruri largi sau turbane, rareori umblau cu umbrele.

După câteva sute de paşi o recunoscu pe Khin Myo.

Ea se apropie în tăcere. Purta o hta main din mătase roşie, fină şi o bluză albă de bumbac, largă, unduind în bătaia brizei, îşi vopsise pe obraji nişte linii groase şi egale de thanaka, iar părul îi era pieptănat pe spate şi prins cu un ac din lemn de tek lustruit, sculptat în filigran. Câteva şuviţe îi căzură peste frunte, iar ea le împinse înapoi.

- Vă căutam, zise ea. Bucătarul mi-a spus că v-a văzut pe costişă luând-o în direcţia satului. Voiam să vă însoţesc. Am aflat de la una dintre fetele shane că a înflorit nwe ni, volbură cred că-i spuneţi, şi m-am gândit c-am putea să o vedem împreună. Vă simţiţi bine?

- Cred că da. Cred că până la urmă mi-am revenit.

- Mă bucur, eram îngrijorată, zise ea.

- Şi eu... am visat întruna... vise ciudate, teribile. Am crezut că te văd.

Ea rămase tăcută o clipă.

- N-am vrut să vă las singur, îl atinse pe braţ. Să mergem.

Când porniră agale la drum gloata începu să freamăte. Khin Myo se opri şi aruncă o privire înapoi.

- Vreţi să ne însoţească şi... cum i se spune?

- Entourage-ul?

- Cuvânt francez, nu?

- Aşa cred. Nu ştiam că vorbeşti şi franceza.

- N-o vorbesc. Cunosc doar câteva cuvinte. Domnului doctor Carroll îi place să mă înveţe înţelesul cuvintelor.

- Hm, aş vrea să învăţ cum aş putea spune anturajului meu "Duceţi-vă acasă". Sunt încântători, dar nu prea sunt obişnuit cu atâta atenţie.

Khin Myo se întoarse şi le zise ceva, iar copiii se îndepărtară fugind şi ţipând, după care se opriră să-i privească din nou. Khin Myo şi Edgar îşi continuară drumul. Copiii nu-i mai urmară.

- Ce le-ai spus? o întrebă Edgar.

- Le-am spus că englezii îi mănâncă pe copiii shani, îi

răspunse ea.

Edgar zâmbi.

- Nu cred că-i genul de propagandă pe care ni-l dorim, spuse el.

- Oh, dimpotrivă. Câteva dintre cele mai faimoase duhuri ale shanilor mănâncă copii. Şi se închină la ele de mult timp, dinainte să veniți dumneavoastră.

Merseră pe o potecă ce urca un deluşor. Trecură pe lângă o casă care - îi zise Khin Myo - aparținea unei bătrâne cu ochi răi şi-l preveni să fie cu băgare de seamă. Chiar şi acest lucru îl rostise pe un ton vesel, jucăuş şi sentimentul de tristețe pe care i-l lăsase discuția lor de lângă fluviu i se părea îndepărtat. Pătrunseră într-un crâng şi începură să urce dealul. Copacii se răreau, iar din pământ răsăreau din loc în loc flori.

- Astea sunt cele pe care le cauți? o întrebă Edgar.

- Nu, mai este o pajişte pe cealaltă costişă. Veniți.

Ajunseră în vârful dealului, de unde se vedea un câmp străjuit de arbori înalți şi presărat cu flori de un roşu închis şi roz-portocaliu.

- Oh, ce frumos! exclamă Khin Myo şi o luă la fugă sprințară ca un copil în jos pe cărare. Edgar zâmbi şi o urmă grăbind pasul, apoi din reflex şi picioarele lui începură să alerge. Puțintel. Khin Myo se opri, se întoarse spre el şi vru să-i spună ceva. Edgar dădu şi el să se oprească, însă impulsul pe care-l căpătase pe panta dealului îl împiedică şi se poticni, o dată, de două ori, înainte să se trezească chiar în dreptul ei. Chipul i se îmbujorase şi respira greu.

- V-ați împiedicat? îl întrebă ea.

- Împiedicat?

- V-am văzut poticnindu-vă.

- Nici vorbă, alergam prea repede şi nu mă puteam opri.

Khin Myo râse.

- Cred că v-am văzut împiedicându-vă! Domnule Drake... Ea zâmbea. Iar acum uite că roşiți.

- Nu roşesc!

- Ba da. Priviți, sunteți roşu la față!

- M-a ars soarele; asta pățesc englezii când se expun la soare.

- Domnule Drake, nu-mi vine să cred că pielea cuiva, fie şi a unui englez, se arde atât de iute sub pălărie.

- Atunci efortul. Nu mai sunt tânăr.

- Atunci efortul, domnule Drake. Şi încă o dată îi atinse brațul. Haideți să admirăm florile.

Nu era o poiană de care Edgar să mai fi văzut, ca pajiştile delicate, mustind de rouă, pe care le ştia din zonele rurale de acasă. Aceasta era uscată. Tufele şi tulpinile arborilor reuşiseră să străpungă solul tare şi înfățişau acum privirii o puzderie de flori în nuanțe de neînchipuit, căci cel învățat să deosebească notele muzicale e posibil să nu poată recunoaşte rafinamentul viziunii.

- Dacă ar ploua, ar fi şi mai multe flori, zise Khin Myo.

- Ştii cum le cheamă? o întrebă el.

- Doar pe unele. Cunosc însă florile de la şes. Domnul doctor Carroll m-a învățat câteva. Iată un caprifoi. Cealaltă este o specie de primulă care trăieşte şi în China. Asta-i iarba Sfântului Ioan, iar alea de colo în mod sigur trandafiri sălbatici. Ea culese câteva fire.

De sus de pe deal auziră un cântecel şi curând zăriră o tânără shană - mai întâi capul, parcă ar fi fost desprins de trup, apoi pieptul, coapsele şi la urmă tălpile goale lipăind pe cărare. Mergea iute şi, când ajunse în dreptul lor, îşi coborî privirea în semn de respect. La vreo zece paşi mai încolo îşi întoarse capul, după care îşi iuți mersul şi dispăru pe după un dâmb.

Nici unul nu-i vorbise şi Edgar se întreba dacă Khin Myo observase tâlcul din privirea fetei, văzându-i singuri în poiana cu flori, într-un târziu îşi drese glasul.

- Poate că-şi vor face o impresie greşită dacă rămânem singuri, zise el, regretând numaidecât cele spuse.

- Ce vreți să spuneți?

- Iartă-mă, nu mă lua în seamă. O privi atent. Era foarte aproape de el, iar adierile vântului amestecau mirosul florilor cu cel al parfumului ei.

Poate că-i simțise fâstâceala, căci nu-l mai întrebă

nimic. Ducându-şi florile la nas îi spuse:

- Mirosiți-le, nu se compară cu nimic.

El îşi plecă uşor capul deasupra ei, buzele lor fiind despărțite doar de mireasma florilor. Nu o simțise niciodată atât de aproape - detaliile irisurilor, forma buzelor, pudra fină de thanaka de pe obraji.

În cele din urmă ea îşi ridică privirea şi-i spuse:

- Se face târziu, domnule Drake. Ați fost bolnav. Ar trebui să ne întoarcem. Poate că domnul doctor a sosit deja. Nemaiaşteptând răspunsul scoase o volbură din buchet şi ducându-şi mâna la spate îşi prinse floarea în păr şi o porni înapoi spre tabără.

Edgar rămase locului cât să o vadă îndepărtându-se, după care se urni şi el în direcția ei.

Doctorul Carroll nu reveni în acea după-amiază. Se întoarseră în schimb ploile după şase luni de secetă în Podişul Shan. Fură surprinşi pe potecă şi amândoi o luară la fugă unul în urma celuilalt râzând, iar stropii mari şi calzi se roteau prin aer şi cădeau cu forța unor boabe de grindină, în câteva minute fură uzi până la piele. Khin Myo alerga în fața lui cu umbrela lipită de trup, cu pletele grele de apă. Floarea de volbură rămăsese agățată în părul ei o vreme sub apăsarea stropilor, însă tot stropii o făcură să lunece şi să-i cadă din păr. Cu o iscusință care-l surprinse şi fără să-şi întrerupă cursa nebună pe poteca mocirloasă Edgar se aplecă şi o culese de pe jos. La marginea satului îşi croiră anevoie drum printre grupurile de oameni ce alergau dinspre fluviu, chicotind şi acoperindu-şi capetele, încercând în van să scape de ploaia torențială ce se abătuse asupra lor din senin. La fiecare femeie care încerca să-şi caute adăpost şi să-şi ferească turbanul legat cu grijă, se găseau câte doi-trei copii care să se repeadă afară în ploaie şi să țopăie în balta ce creştea văzând cu ochii în mijlocul satului. Edgar şi Khin Myo reuşiră în cele din urmă să se refugieze în cerdacul ei. Apa şiroia cu putere de pe buza acoperişului, alcătuind o perdea care-i despărțea de chiotele ce veneau de pretutindeni.

- V-ați făcut ciuciulete, râse Khin Myo. Ia uitați-vă

numai!

- Şi tu, îi zise Edgar. O privea cu nesaț. Părul negru i se lipise de gât, iar bluza subțire i se lipise de trup. Prin pânza transparentă i se vedea pielea, conturul sânului apăsând bumbacul. Ea îşi ridică spre el ochii şi-şi depărtă părul ud de pe față.

El stătea şi o privea, şi pentru o clipă ea îi susținu privirea. Adânc în piept simțea ceva trezindu-se, dorința ca ea să-l invite înăuntru, fireşte doar să se usuce, nu i-ar cere mai mult. Doar să se usuce şi apoi în întunericul odăii, în aromele de nuci de cocos şi scorțişoară, poate dorința ca mâinile lor să se atingă, mai întâi ca din întâmplare, apoi poate cu mai multă îndrăzneală, intenționat, dorința ca degetele lor să se întâlnească si să se împletească, să rămână înlănțuite preț de câteva clipe, înainte ca ea să-şi ridice privirea, iar el să şi-o coboare. Şi se întreba dacă şi ea era străbătută de aceeaşi dorință, în timp ce stăteau amândoi în cerdac, simțind răcoarea apei pe piele.

Şi poate că aşa ar fi fost dacă Edgar ar fi avut spontaneitatea ploii, dacă ar fi făcut o mişcare spre ea cu aceeaşi îndrăzneală cu care cădeau stropii de ploaie. Dar nu acum. Însemna să-i ceri prea mult unui om a cărui existență se definea prin crearea ordinii pentru ca alții să poată produce frumusețe, însemna să-i ceri unui om care făcea regulile să le şi încalce. Astfel, după o îndelungată tăcere, pe când stăteau amândoi şi ascultau ploaia, cu o voce spartă el îi zise:

- Ar fi cazul să ne schimbăm. Trebuie să găsesc nişte haine uscate. Cuvinte pasagere, care înseamnă deopotrivă puțin şi mult.

* * *

Ploaia ținu toată după-masa şi întreaga noapte. Dimineața, când cerul se înseninase, doctorul Anthony Carroll se întoarse în Mae Lwin după ce gonise o noapte întreagă prin furtună împreună cu emisarul prințului shan din Mongnai.

17

Edgar şedea pe balcon şi privea apa învolburată a Salweenului când auzi ropot de copite. Călăreții dădură buzna în tabără: doctorul Carroll, urmat de Nok Lek şi de un al doilea bărbat pe care nu-l recunoscu.

Băieții dădură fuga să-i ajute pe călăreți să descalece. Fie şi de la distantă Edgar putea vedea că erau uzi leoarcă. Doctorul îşi scoase cascheta şi şi-o vârî sub braț. Îşi ridică privirea şi-l zări pe acordorul de piane în pridvor.

- Bună dimineața, domnule Drake, strigă el. Coborâți, vă rog. Vreau să vă fac cunoştință cu cineva.

Edgar se ridică din scaun şi coborî în poiană. Până să ajungă lângă ei băieții duseseră deja poneii la grajduri, iar Carroll îşi scotea mănuşile. Purta o jachetă de călărie şi jambiere stropite cu noroi. O țigară de foi umedă arzând mocnit îi atârna între buze. Fața îi era roşie şi obosită.

- Sper c-ați supraviețuit în absența mea?

- Da, doctore, mulțumesc. Au venit ploile. Am mai lucrat câte ceva la pian. Cred că în sfârşit este acordat.

- Excelent, excelent, domnule Drake. Este exact ce-mi doream să aud şi într-o clipă am să vă şi explic de ce. Mai întâi dați-mi voie să vi-l prezint pe Yawng Shwe şi se întoarse spre însoțitorul său. Acesta făcu o uşoară plecăciune înainte să-i întindă mâna. Edgar i-o luă. Precum vedeți, cunoaşte bunele noastre maniere, zise Carroll despre oaspete.

- Este o plăcere să vă cunosc, domnule, spuse Edgar.

- Nu vorbeşte englezeşte. Doar strângeri de mână, zise Carroll zâmbind acru. Yawng Shwe se află aici ca emisar din partea sawbwa-ului din Mongnai. Trebuie să fi auzit de el. Din partea de nord. Sawbwa din Mongnai este prin tradiție unul dintre cei mai puternici prinți din statele cissalweene. Am venit în mare grabă fiindcă mâine prințul va sosi în vizită în Mae Lwin şi l-am invitat să locuiască în tabără. Va fi aici pentru prima oară. Doctorul se opri. Haideți, zise el, îndepărtându-şi părul ud de pe față. Să găsim ceva de băut

înainte să ne punem pe discuții, în ciuda ploii, ni s-a uscat gâtul după o noapte întreagă de călărit.

Cei patru bărbați o luară pe pantă spre cartierul general. Carroll îi zise lui Edgar:

- Sunt fericit că pianul este gata. Se pare că vom avea nevoie de el mai devreme decât credeam.

- Poftim?

- Domnule Drake, aş vrea să-i cântați ceva prințului. Edgar vru să intervină, dar doctorul îl întrerupse: Am să vă explic mai târziu. Prințul este un muzician desăvârşit şi i-am povestit multe despre pian.

Edgar se opri din mers.

- Doctore, protestă el, eu nu sunt pianist. V-am spus acest lucru de nenumărate ori.

- Prostii. Domnule Drake, v-am auzit cântând în timp ce lucrați la el. Poate că nu sunteți pregătit pentru un concert într-o filarmonică londoneză, dar cred că sunteți mai mult decât apt să vă produceți în jungla birmaneză. Şi, drept să vă spun, nu prea avem de ales. I-am zis că ați venit în mod special pentru el, iar eu va trebui să stau lângă el ca să-i explic muzica, îşi aşează mâna pe umărul acordorului şi-l țintui cu privirea. Sunt lucruri importante la mijloc, domnule Drake.

Edgar clătină din cap, însă doctorul nu-i mai oferi prilejul să vorbească.

- Dați-mi voie acum să mă îngrijesc de musafirul nostru. Ne vedem în camera dumneavoastră. Îi strigă argatului ceva în graiul shan. Emisarul râse, iar bărbații dispărură înăuntru.

Edgar se întoarse în odaie să-l aştepte pe doctor, începu să o măsoare nervos dintr-un capăt în altul, E ridicol, nu vreau să fiu părtaş la jocurile lui, Nu pentru asta am venit, I-am spus de atâtea ori că nu cânt la pian, Parcă e Katherine, nu vor să priceapă treaba asta.

Aşteptă. Trecuse o oră, poate chiar două, deşi nu putea fi sigur, şi nu putea nici măcar să-şi facă plăcerea să-şi verifice ceasul stricat, căci de curând şi-l băgase în cufăr.

Încă o oră. Încet-încet parcă se mai liniştise. Poate că

doctorul s-a răzgândit, conchise el. Pesemne ca a chibzuit şi şi-a dat seama că ar fi o neghiobie, nu sunt pregătit pentru asemenea lucruri. Aşteptă, convins că aşa era. Ieşi pe balcon, însă nu văzu decât femeile jos la fluviu.

Într-un târziu auzi paşi pe scări. Era unul dintre băieți.

- De la domnu' doctor Carroll, zise argatul şi făcând o plecăciune îi dete un bilețel.

Edgar îl desfăcu. Biletul era scris pe hârtie shan ca şi celelalte, însă scrisul era dezlânat, grăbit.

Domnule Drake,

Îmi cer scuze că nu ne vom putea întâlni aşa cum am promis. Emisarul necesită mai multă atenție decât am crezut şi din păcate nu vom putea discuta despre concert. Singura mea rugăminte este următoarea: după cum ştiți, swabwa din Mongnai este una dintre căpeteniile Confederației Limbin cu care forțele britanice de sub comanda colonelului Stedman se războiesc de peste două luni. Sper ca în zilele când acesta se va afla în Mae Lwin să-i pot propune un tratat preliminar şi - mult mai important - să-l rog să-mi aranjeze o întâlnire cu cei din Confederație. Tot ce vă cer este să alegeți o bucată care să-i trezească sentimente de prietenie, ceva ce l-ar putea convinge de bunele noastre intenții. Am deplină încredere în capacitatea dumneavoastră de a alege şi de a interpreta o piesă potrivită pentru acest prilej.

A.C.

Edgar îşi ridică privirea vrând să protesteze, însă nu mai avea cui, fiindcă băiatul plecase. Când privi pe fereastră, tabăra era pustie. Blestemă în sinea lui.

Îşi petrecu noaptea în camera cu pianul, şezând pe banchetă şi întorcând în minte diverse piese muzicale, începea câte una şi după scurt timp se oprea. Nu, asta nu-i bună, n-o pot cânta, chibzuia, începând apoi alta. Se gândea nu doar la ce să cânte, dar îşi punea tot felul de întrebări în legătură cu acea vizită, cine era acest swabwa şi ce urmărea de fapt doctorul cu recitalul, cu toată povestea asta. Puse

capăt acestor frământări abia către orele mici ale dimineții când, rezemându-şi brațele de claviatură şi capul pe brațe, adormi.

Trecuse binişor de amiază când se deşteptă cu senzația că dormise în atelierul său de acasă, întorcându-se în odaia lui, fu uimit cât de mult se schimbase tabăra peste noapte. Poteca fusese curățată de noroiul şi pietrişul lăsate de ploaie şi era pavată cu dale de lemn. Flamuri fluturau pretutindeni în lumina zorilor. Singurul semn al prezenței britanice era drapelul arborat la cartierul general ce fusese convertit în sufragerie. Bizară apariție drapelul ăsta, gândi în sinea lui, căci nu-l mai văzuse până acum. O treabă ciudată - însă la urma urmelor era un fort britanic!

Se întoarse în odaie şi aşteptă. Curând după ce asfinți se, un băiat bătu la uşa lui. Se spălă şi se schimbă, iar băiatul îl conduse până la cartierul general, unde o santinelă îl sfătui să se descalțe. În locul meselor şi scaunelor fuseseră întinse pe podea mai multe perne în fața unor măsuțe scunde de răchită. Sala era tăcută; sawbwa şi suita lui nu sosiseră încă. Fu condus în partea unde şedeau doctorul Carroll şi Khin Myo. Doctorul purta straie shane, o jachetă albă de bumbac, cu croi elegant, peste un paso de un purpuriu incandescent. Avea o înfățişare de-a dreptul imperială. Edgar îşi aminti de seara când sosise în tabără şi-l întâlnise pe Carroll lângă râu, îmbrăcat la fel ca şi oamenii lui. De atunci Edgar nu-l mai văzuse purtând decât haine europene sau uniforma kaki a armatei.

Între cei doi se afla o pernă goală. Doctorul era adâncit într-o conversație cu un shan mai în vârstă care şedea cu câteva perne mai încolo, îi făcu lui Edgar semn să se aşeze. Khin Myo vorbea cu un băiat ghemuit în spatele ei. Edgar nu-şi dezlipea ochii de ea. Purta o bluză de mătase, iar părul îi strălucea, de parcă abia şi l-ar fi spălat. Şi-l prinsese tot cu agrafa din lemn de tek pe care o purtase când cu plimbarea pe ploaie. Când în sfârşit băiatul plecă de lângă ea Khin Myo se aplecă spre Edgar şi-i şopti:

- Ați ales bucata?

Edgar izbuti un zâmbet pierit.

- Vom vedea, zise el aruncându-şi privirea primprejur.

Abia dacă mai recunoştea cabinetul mohorât, biroul cu care se obişnuise, în fiecare colţ ardeau torţe, umplând încăperea cu lumină şi miros de tămâie. Pereţii fuseră drapaţi cu piei şi covoare. Pe margini stăteau argaţi. Pe mulţi îi recunoscu, pe unii însă nu - băieţi în şalvari şi cămăşi albastre, turbane curate şi înnodate impecabil.

La uşă se auziră paşi şi în încăpere se aşternu liniştea, în prag îşi făcu apariţia un bărbat corpolent cu însemnele strălucitoare ale regalităţii.

- El e? o întrebă Edgar pe Khin Myo.

- Nu, aşteptaţi. E mai scund.

În acel moment intră în încăpere un bărbat mărunţel şi plinuţ, îmbrăcat într-un veşmânt cu paiete sclipitoare. Argaţii shani din faţa uşii se aruncară la pământ şi se ploconiră în faţa lui.

Chiar şi Carroll se înclină, la fel si Khin Myo şi, trăgând cu coada ochiului ca să-l imite pe doctor, se înclină şi Edgar. Sawbwa, urmat de suită, traversă încăperea până în dreptul pernei de lângă Carroll şi se aşeză. Toţi purtau uniforme asortate, cămăşi plisate cu eşarfe şi pe cap turbane albe, curate. Toţi, cu excepţia unuia dintre ei, un călugăr care rămase mai departe de masă - lucru care însemna, conchise Edgar, că refuza hrana, căci călugării, după cum se ştie, nu mănâncă după-amiaza. Înfăţişarea lui avea ceva aparte. Cercetându-l mai îndeaproape Edgar îşi dădu seama că ceea ce luase la început drept o piele neobişnuit de închisă era de fapt un tatuaj albastru imprimat pe toată faţa şi pe mâini. Când un argat aprinse o torţă luminoasă în mijlocul încăperii, chipul albastru alcătuia un contrast puternic cu straiele de culoarea şofranului.

Carroll i se adresă prinţului în graiul shan. Edgar nu înţelese nimic din vorbele lui, însă reţinu murmurele de aprobare din jur. Ierarhia locurilor îl surprinse, faptul că el şedea atât de aproape de sawbwa, mai aproape decât notabilităţile din sat şi mai aproape de Carroll decât şedea Khin Myo. Slujitorii aduseră vin de orez fermentat în cupe de metal gravate şi, când toată lumea fu servită, doctorul Carroll

îşi ridică pocalul şi rosti câteva cuvinte shane. Lumea din sală ovaționă, iar sawbwa părea extrem de satisfăcut.

- În sănătatea dumneavoastră, îi şopti Carroll.

- Cine-i călugărul?

- Shanii îi zic "călugărul albastru", cred că vă dați seama de ce. Este sfetnicul de taină al lui sawbwa, fără de care nu călătoreşte nicăieri. Când veți cânta, străduiți-vă să câştigați şi inima călugărului.

Masa fu servită - un ospăț cum Edgar nu mai văzuse niciodată de când se afla pe teritoriul Statelor Shan - platou după platou de sosuri, mâncăruri drese cu curry, castroane cu nişte tăiței în ciorbă groasă, melci de apă gătiți cu muguri tineri de bambus, dovlecei prăjiți cu ceapă şi ardei iuți, pârjoale de porc cu mango, fleici din carne de bivoliță în sos de pătlăgele verzi şi dulci, tocăniță de pui cu frunze de mentă. Mâncară mult şi vorbiră puțin. Din când în când doctorul se întorcea spre sawbwa să-i spună câte ceva, iar acesta mormăia aprobator, însă în cea mai mare parte a timpului rămaseră tăcuți. După zeci de feluri de mâncare, fiecare în parte putând constitui o masă mai mult decât îndestulătoare, în fața lor fu pusă o tavă cu nuci de betel, iar shanii începură să mestece viguros, expectorând în scuipătorile pe care şi le aduseseră cu ei. Într-un târziu, sawbwa se lăsă înapoi şi cu mâna pe burtă i se adresă doctorului. Carroll se întoarse spre acordorul de piane.

- Prințul nostru aşteaptă să vă asculte. Luați-o înaintea noastră ca să aveți timp să vă pregătiți. Faceți-i, vă rog, o plecăciune când vă ridicați şi țineți-vă capul plecat până ieşiți.

Afară cerul se înseninase, iar poteca era luminată de clarul de lună şi de şirurile de torțe aprinse. Edgar urcă poteca abia reuşind să-şi stăpânească emoțiile, în dreptul camerei cu pianul stătea un shan pe care-l recunoscu din diminețile petrecute pe malul Salweenului. Edgar dădu din cap spre el, iar flăcăul se înclină adânc, gest inutil, căci acordorul venise singur.

La lumina torțelor încăperea părea mult mai mare decât de obicei. Pianul fusese tras la margine, iar pe jos erau

întinse mai multe perne. Seamănă cu un salon de muzică, îşi spuse în gând. În celălalt capăt ferestrele cu vederea spre râu erau larg deschise, inundând încăperea cu priveliştea sinuoasă a Salweenului. Edgar se apropie de pian. Cuvertura fusese dată deoparte. Se aşează pe banchetă. Ştia că nu putea atinge clapele - nu voia să-şi deconspire alegerea, nici să-i lase pe ceilalţi să creadă că ar fi început în lipsa lor. Şedea cu ochii închişi imaginându-şi mişcarea degetelor, sunetul melodiei.

De pe potecă răzbăteau glasuri şi zgomot de paşi. Carroll, prinţul şi "călugărul albastru" intrară, urmaţi de Khin Myo, apoi de alţii. Edgar se ridică în picioare şi se înclină adânc, ca bir-manezii - aidoma unui pianist la concert, căci sub acest aspect pianistul are mult mai multe în comun cu culturile din Orient decât cu cele din Occident - gândi în sinea lui. La noi lumea preferă să-şi întâmpine musafirul cu o strângere de mână. Rămase în picioare până când lumea se rezemă de perne, după care se aşeză la loc pe banchetă. O să înceapă fără introducere, fără cuvinte. Numele compozitorului nu i-ar fi spus nimic prinţului din Mongnai. Fireşte Carroll cunoştea piesa; putea el să-i explice ce însemna ea sau ce-ar fi vrut el ca ea să însemne.

Începu cu Preludiul şi Fuga în do-diez minor de Bach, a patra parte a Clavecinului bine temperat - o piesă parcă anume compusă pentru un acordor, o explorare a tuturor posibilităţilor sunetului, de care Edgar se folosea ca să verifice tonalitatea pianelor de concert. O numise dintot-deauna testamentul artei acordajului, înainte de apariţia temperării era cu neputinţă să cânţi mai multe tonalităţi la acelaşi instrument, însă cu egalizarea intervalelor, dintr-o dată posibilităţile păreau infinite.

Interpretă Preludiul. Sunetele urcau şi coborau şi-şi dădu seama că se legăna când într-o parte, când în cealaltă. Aş putea să-i spun multe doctorului - gândi în sinea lui - despre motivul pentru care am ales această bucată. Este o piesă subordonată regulilor stricte ale contrapunctului, ca toate fugile, dezvoltând o singură melodie simplă, restul urmând linia impusă de primele acorduri. Pentru mine acest

lucru înseamnă că frumusețea se regăseşte în ordine, în reguli - iar el poate lua ce va vrea pentru poveţele lui privind legile şi semnarea tratatelor. Aş putea să-i spun că este o piesă care nu impresionează deloc prin melodie, una pe care în Anglia mulți o resping ca fiind matematică pură, fiindcă îi lipseşte o melodie care să poată fi îngânată sau fredonată. Poate că el ştie deja acest lucru. Pesemne că shanii nu sunt obişnuiți cu aceste linii melodice. Şi aşa cum am fost eu derutat la început de cântecele lor, s-ar putea ca şi prințul să fie derutat de ale noastre. Iată de ce am ales ceva ce ține de matematică, ceva ce este universal, fiindcă oricine poate aprecia complexitatea, abstracția adânc sădite în matricea sunetelor.

Mai sunt şi alte lucruri pe care i le-ar putea spune - de ce a început cu al patrulea Preludiu şi nu cu primul. Al patrulea e o expresie a ambiguității, pe când primul celebrează un lucru împlinit, şi e mai bine să începi să faci curte cu modestie. Poate că l-a ales pur şi simplu pentru că de multe ori s-a simțit mişcat auzindu-l, Există emoții în note, Dacă-i o bucată mai puțin accesibilă decât altele înseamnă că poate tocmai de aceea este cu atât mai puternică.

Piesa începea într-o tonalitate joasă, cu corzile bas, iar pe măsură ce creştea în complexitate, intrau vocile de soprano. Edgar îşi simțea tot corpul aplecându-se spre dreapta, zăbovind acolo - o călătorie de-a lungul claviaturii, Mă simt ca marionetele ce se mişcau pe scenă în Mandalay. Cânta mai sigur de el acum, iar melodia încetinea, şi când în cele din urmă isprăvi, aproape că uitase că era urmărit de o mulțime de ochi. Îşi înalță capul şi privirea lui traversă încăperea până la sawbwa, care-i şopti ceva "călugărului albastru", după care îi făcu semn lui Edgar să continue. I se păru că-l vede pe doctor surâzând. Reluă, întâi cu do major, apoi cu do minor, şi tot aşa cu fiecare gamă, urcând mereu, fiecare melodie o variațiune a acordurilor de început, întreaga structură născând noi posibilități. Cântă în gamele cele mai îndepărtate, cum le botezase vechiul său maestru, şi Edgar îşi dădu seama cât de potrivită era această denumire pentru

o piesă interpretată în întunericul junglei, n-am să mai susțin vreodată că Bach n-a părăsit niciodată Germania.

Cântă neîntrerupt aproape două ore până la partea unde pe la jumătatea piesei se face o pauză - un refugiu pe un drumeag singuratic - după Preludiu şi Fuga în si minor. La ultima notă degetele i se opriră şi încremeniră pe claviatură, iar el îşi întoarse capul şi cuprinse cu privirea întreaga încăpere.

18

Dragă Katherine,

E martie, deşi nu sunt sigur de dată. Îți scriu din fortul şi satul Mae Lwin, de pe malul fluviului Salween, undeva în Statele Shanului de Sud în Birmania. Am ajuns de atâta timp şi totuşi îți scriu pentru prima oară de aici. Iartă-mă că nu ți-am scris mai de mult. Mă tem chiar că tăcerea mea te-a îngrijorat peste măsură, fiindcă sunt sigur că aşteptai veşti de la mine, mai ales că ți-am scris de atâtea ori înainte să o pornesc spre Munții Shan. Din păcate, nu cred că vei ajunge să citeşti prea curând această scrisoare, deoarece nu există mijloace prin care să o pot trimite în Mandalay. Poate că acesta e motivul pentru care am tot ezitat să-ți scriu, însă cred că mai sunt şi altele, unele pe care le înțeleg, altele nu. În epistolele pe care ți le-am scris până acum am aşternut mereu câte o idee sau întâmplare, un gând, lucru care mă face să mă întreb de ce nu ți-am scris de la sosirea mea aici, fiindcă s-au întâmplat într-adevăr multe. Cu săptămâni în urmă ți-am spus că ceea ce mă întristează cel mai mult în legătură cu venirea mea aici este sentimentul că mă voi întoarce acasă neîmplinit.

Ciudat, de când am părăsit Mandalayul am văzut mai multe decât mi-aş fi putut imagina şi am înțeles mai multe din cele văzute, dar în acelaşi timp acest sentiment devine tot mai acut. În fiecare zi petrecută aici sunt în aşteptarea unui răspuns, a unui leac, ca apa ce astâmpără setea. Cred că de

aceea am tot amânat să-ți scriu, însă am găsit câteva răspunsuri. Aşa că acum îți scriu pentru că a trecut prea mult timp de la ultima epistolă. Ştiu că atunci când o să te revăd întâm-plările pe care ți le descriu acum vor fi deja întâmplări vechi, iar impresiile de mult tocite. Aşa că poate îmi încep relatarea în acest moment şi pentru că pur şi simplu simt nevoia irepresibilă de a aşterne cuvintele pe pagină, deşi nu voi fi singurul care le va citi.

Şed acum sub o salcie, pe malul nisipos al Salweenului, unul dintre locurile mele preferate. E un loc tăcut şi ferit, văd apa şi ascult sunetele celor din jurul meu. Încă nu-i târziu. Soarele şi-a început coborârea spre asfințit, iar cerul e purpuriu din pricina norilor adunați, poate că vor urma alte furtuni. Au trecut patru zile de la primele ploi. O să-mi aduc mai bine aminte de acea zi decât de cea în care am părăsit Mandalayul fiindcă a marcat o schimbare profundă pe Platou. Cu adevărat, n-am mai văzut nimic care să semene cu ploaia de aici. Burnița pe care noi o numim ploaie e o nimica toată pe lângă mugetele musonului. Brusc cerul se crapă şi potopeşte totul, toată lumea caută adăpost, potecile se transformă cât ai clipi în mocirlă, în pârâuri, arborii se cutremură, iar apa de pe frunze cade ca dintr-un urcior, nimic nu rămâne uscat. Ah, Katherine, e atât de ciudat: aş putea umple pagini întregi doar despre ploaie, despre felul cum cade, dimensiunile stropilor şi cum este să-i simți pe obraji, gustul, mirosul, sunetul lor. Într-adevăr, aş putea să scriu pagini întregi doar despre sunetul pe care-l scoate ploaia când cade pe acoperişurile de stuf sau pe cele de tablă, pe frunze, pe crengile sălciei.

Draga mea, e nespus de frumos aici. Ploile au sosit mai devreme anul acesta, iar pădurea a suferit o schimbare incredibilă. Pe parcursul a doar câteva zile iarba uscată a explodat în mii de culori. Când am luat vaporul din Rangoon spre Mandalay am întâlnit soldați tineri care mi-au povestit despre Mae Lwin, iar la vremea aceea nu-mi venea să cred că ceea ce-mi spuneau era adevărat, însă acum ştiu că aveau dreptate. Soarele arde teribil. Dinspre fluviu adie brize răcoroase. Aerul se umple cu parfumul nectarului, cu aromă

de mirodenii şi cu sunete, însă ce sunete incredibile! Stau sub o salcie, iar ramurile sunt atât de joase, încât abia zăresc fluviul. Dar aud râsete. Ah, ce n-aş da să pot capta hohotele de râs ale copiilor în vibraţiile corzilor sau să le pot aşterne pe hârtie! Aici însă cuvintele ne lipsesc. Mă gândesc la limba pe care o folosim ca să descriem muzica şi cât de nepregătiţi suntem în faţa infinităţii de tonuri. Cu toate acestea, există modalităţi de a o înregistra; în muzică incompetentele noastre se mărginesc doar la cuvinte, deoarece putem oricând să facem apel la game şi simboluri. Totuşi încă n-am găsit cuvinte pentru toate celelalte sunete şi nici nu le putem transpune prin semne sau litere. Cum să-ţi descriu ceea ce vreau să spun? În stânga mea, în vad, trei băieţei bat mingea, care o ia întruna spre apa adâncă, iar o tânără shană care spală rufele - probabil mama sau sora lor - îi ceartă când îi vede înotând după minge. Şi totuşi copiii o pierd întruna şi mereu se duc să o recupereze şi în răstimpul dintre pierderea ei şi cursa prin apa adâncă se aud chicote cum n-am mai auzit niciodată - nişte sunete imposibile pentru pian, cu neputinţă de pus pe portativ.

Katherine, aş vrea să le auzi şi tu, nu, de fapt mi-aş dori să le pot aduce cu mine acasă, să le ţin minte pe toate, în timp ce-ţi scriu simt o tristeţe enormă şi deopotrivă o bucurie, o dorinţă, o răbufiure a sentimentelor, extaz, îmi aleg cuvintele cu băgare de seamă; este exact ceea ce simt, căci se înalţă din pieptul meu ca apa dintr-o cişmea şi, când înghit, ochii mi se umezesc de lacrimi, de parcă aş fi pe punctul să mă revărs. Nu ştiu ce înseamnă acest lucru, sau de unde vine, sau când a început. Nu m-am gândit niciodată că aş putea învăţa atâtea din căderea apei sau din sunetele pe care le scot copiii atunci când se joacă.

Îmi dau seama cât de ciudată ţi se va părea această scrisoare, căci am scris atâtea şi totuşi am descris atât de puţine din ceea ce am făcut sau am văzut, în schimb, bolborosesc ca un copil în faţa colii de hârtie. Totuşi ceva s-a schimbat negreşit - cu siguranţă ştii deja acest lucru după felul în care îţi scriu. Noaptea trecută am cântat la pian în faţa publicului, şi încă unul distins, şi o părticică din mine

vrea să consemneze acest moment de schimbare, deşi ştiu că nu-i aşa - schimbarea a venit mai încet, poate că a început deja de acasă, încă nu ştiu ce înseamnă această schimbare, după cum nu ştiu dacă sunt mai fericit sau mai trist decât eram înainte. Uneori mă întreb dacă motivul pentru care am pierdut noțiunea timpului este faptul că voi şti când să mă întorc acasă nu după data din calendar, ci atunci când golul se va umple. Fireşte, voi veni acasă, căci tu rămâi marea mea iubire. Dar abia acum realizez motivul pentru care tu ai dorit să plec, ce mi-ai spus tu înainte să plec. Trebuie să fie un țel ascuns în toate astea - ai avut dreptate, deşi încă nu ştiu care, nici măcar dacă l-am atins. Acum însă trebuie să aştept, trebuie să mai aştept. Evident, mă voi întoarce negreşit, curând, poate chiar mâine. Acum îți scriu pentru că simt că trebuie să ştii şi tu de ce mă aflu încă aici. Draga mea, nădăjduiesc că vei înțelege.

Katherine, se întunecă, e chiar rece, fiindcă aici e iarnă oricât de ciudat ar suna. Mă întreb ce ar crede cineva care ar citi această scrisoare. Căci din câte se pare arăt la fel, nu ştiu dacă a observat cineva faptul că m-am schimbat. Poate că de aceea mi-e aşa dor de tine, întotdeauna mi-ai spus că mă auzi chiar şi atunci când tac.

Am să-ți scriu mai multe, căci au mai rămas multe lucruri nespuse, măcar pentru că spațiul, cerneala şi lumina zilei sunt limitate.

Rămân soțul tău iubitor, Edgar

E încă lumină. Au mai rămas multe lucruri nespuse - el ştie acest lucru, însă penița începe să-i tremure între degete când o apropie de coala de hârtie.

Khin Myo stătea lângă salcie. Avea chipul tras.

- Domnule Drake, îi spuse ea. El îşi ridică privirea. Domnul doctor Carroll m-a trimis să vă caut. Vă rog să veniți degrabă. Spune că-i ceva important.

Edgar împături scrisoarea şi o urmă pe Khin Myo pe poteca ce urca dinspre râu. Ea nu-i spuse nimic, îl conduse până la uşa cartierului general, după care o luă grăbită înapoi pe potecă.

Înăuntru îl găsi pe doctor privind pe fereastră. Acesta se întoarse spre el.

- Domnule Drake, vă rog să luați loc, îi spuse doctorul arătând-i scaunul şi aşezându-se de cealaltă parte a mesei late pe care o folosise pentru operația de amputare, îmi cer scuze că vă deranjez. Păreați foarte relaxat jos lângă apă. Mai mult decât oricine meritați câteva clipe de repaus. Ați cântat minunat.

- A fost o piesă tehnică.

- A fost mult mai mult decât o piesă tehnică.

- Dar sawbwa? întrebă Edgar. Nădăjduiesc că are aceeaşi părere.

Prințul plecase în zorii zilei pe un tron instalat pe spatele unui elefant, paietele sclipitoare dispărând în vegetația junglei. Fusese flancat de ambele părți de oameni călare pe ponei cu coada vopsită în roşu.

- De-a dreptul fermecat. A vrut să vă mai audă cântând. Însă l-am lămurit că se vor ivi ocazii mai bune pentru asta.

- Ați reuşit cu tratatul?

- Nu ştiu. Încă nu i-am spus. În cazul prinților francheța rareori dă rezultate. I-am vorbit doar despre punctul nostru de vedere, însă nu i-am cerut nimic, am luat doar masa împreună, iar dumneavoastră i-ați cântat. Cum s-ar spune, "consumarea" curții pe care i-o fac va trebui să aştepte acordul celorlalți prinți, însă cu sprijinul lui sawbwa şansele noastre pentru un tratat s-au mărit considerabil. Se aplecă înainte. V-am chemat în biroul meu ca să vă cer sprijinul pe mai departe.

- Doctore, nu mai pot cânta.

- Domnule Drake, de data asta nu mai are nimic de-a face cu pianul, ci exclusiv cu războiul, indiferent de retorica mea despre îmbinarea celor două. Mâine seară va avea loc o întâlnire a prinților shani în Mongpu, în partea de nord a

ținutului. Aş dori să veniți cu mine.

- Să vin cu dumneavoastră? În ce calitate?

- Ca simplu însoțitor. O călătorie de o jumătate de zi şi o întâlnire de numai o zi sau o noapte, în funcție de momentul când vom începe. Vom merge călare. Măcar de dragul călătoriei ar trebui să mă însoțiți - e una dintre cele mai pitoreşti regiuni din Statele Shan.

Edgar vru să vorbească, dar doctorul nu-i dădu răgazul să refuze.

- Plecăm mâine.

Abia când ajunse afară, Edgar îşi dădu seama că doctorul nu-l mai invitase nicăieri de la excursia lor în râpa care cânta.

Petrecu restul dimineții pe malul apei, frământându-se, deranjat de anunțul subit, de graba ce o sesizase în glasul doctorului. Gândul îi zbură la Khin Myo şi la plimbarea lor prin ploaie, Poate că nu vrea să fim împreună. Alungă însă această idee. Pesemne e vorba de altceva, N-am greşit cu nimic, n-am făcut nimic nelalocul lui.

Se strânseră norii, în vadul Salweenului femeile loveau de zor rufele de pietre.

Porniră la drum a doua zi, imediat după prânz. Pentru prima oară de la sosirea lui Edgar, doctorul îşi pusese pe el uniforma de ofițer: o jachetă purpurie cu şnururi negre şi insigna de aur cu rangul. Uniforma îi dădea un aer regesc, impozant, îşi pieptănase cu grijă părul negru şi şi-l dăduse cu pomadă. Khin Myo ieşi să le spună la revedere, iar Edgar o urmărea atent în timp ce ea vorbea cu doctorul într-un amestec de birmaneză şi engleză. Carroll ascultă şi scoțându-şi cutia de sardine din buzunarul de la piept îşi alese o țigară de foi. Când în cele din urmă se întoarse spre Edgar, Khin Myo nu-i zâmbi, ci-l fixă cu o privire goală, de parcă nici nu l-ar fi observat. Poneii erau spălați şi țesălați, însă florile le fuseseră scoase din coamă.

Ieşiră călare din tabără, întovărăşiți de Nok Lek şi de alți patru shani, toți înarmați cu puşti.

O luară pe drumul principal spre creastă, după care o cotiră spre nord. Era o zi frumoasă ce mai păstra încă

răcoarea ploii. Doctorul îşi legase cascheta de şa şi fuma adâncit în gânduri.

Edgar călărea şi el în tăcere, concentrat asupra scrisorii din desagă.

- Sunteți foarte tăcut astăzi, domnule Drake, i se adresă doctorul.

- Visez doar cu ochii deschişi. I-am scris soției mele pentru prima oară de când mă aflu în Mae Lwin. Despre concert, pian...

Călăriră mai departe.

- Ciudat, zise doctorul într-un târziu.

- Ce-i ciudat?

- Dragostea dumneavoastră pentru Erard. Sunteți primul englez care nu mă întreabă de ce am vrut un pian în Mae Lwin.

Edgar se întoarse spre el.

- De ce? Ah, pentru mine n-a fost nici o clipă un mister. N-am întâlnit un loc care să-l merite mai mult. Se cufundă din nou în tăcere. Nu, reluă el. Mă întreb mai degrabă de ce oare mă aflu eu aici.

Doctorul îl privi pieziş.

- Şi eu care am crezut că dumneata şi pianul sunteți inseparabili. Râse.

Edgar râse şi el.

- Nu, nu, uneori într-adevăr aşa pare. Au trecut săptămâni de zile de când mi-am îndeplinit misiunea. Oare n-ar fi trebuit să plec demult?

- Cred că-i o întrebare la care ar trebui să răspundeți dumneavoastră. Doctorul scutură scrumul negru de la capătul țigării. Eu, unul, nu vă rețin.

- Nu, insistă Edgar. Dar nici nu m-ați încurajat să plec. Am aşteptat să mi se spună să plec imediat după acordarea pianului. Țineți minte, reprezint "un risc enorm" - aşa v-ați exprimat, dacă nu mă înşel.

- Îmi fac plăcere tovărăşia dumneavoastră, conversațiile noastre. Merită din plin riscul.

- Ca să discutăm despre muzică? Sunt flatat, însă, realmente, trebuie să fie mai mult de atât. Şi apoi sunt cei

care se pricep la muzică mult mai bine decât mine, persoane din India, din Calcutta, din Birmania chiar. Sau dacă n-ați dorit decât conversație, atunci naturaliştii, antropologii. De ce să depuneți atâta efort ca să rămân eu? Pot fi alții.

- Au fost alții.

Edgar se întoarse cu fața către doctor.

- Vreți să spuneți musafiri?

- Mă aflu aici de doisprezece ani. Au venit şi alții, naturalişti, antropologi, cum spuneți dumneavoastră. Au venit şi au stat, niciodată mai mult timp, îndeajuns doar cât să colecționeze mostre sau să facă schițe sau observații despre vreo teorie sau alta, să vadă cum se încadrează biologia, cultura, istoria Statelor Shan în tiparul propriilor lor opinii. După care, s-au întors acasă.

- Îmi vine greu să cred. E atât de frumos aici!

- Socot că ați răspuns la propria dumneavoastră întrebare, domnule Drake.

Se opriră pe creştetul unei coline să urmărească un stol de păsări ce-şi luaseră zborul.

- Există un acordor de piane în Rangoon, îi zise Carroll după ce-şi reluară drumul. Ştiam asta cu mult timp înainte să vă chem pe dumneavoastră. Un misionar. Cei din armată nu ştiu că se ocupă de piane, însă l-am întâlnit odată, demult. Ar fi venit dacă i-aş fi cerut.

- Presupun că acest lucru ar fi scutit pe toată lumea de eforturi.

- Ar fi scutit. Şi omul ar fi venit şi ar fi stat pentru scurt timp. Şi ar fi plecat. Am vrut pe cineva pentru care acest lucru să constituie ceva nou. Bineînțeles, nu încerc să vă induc în eroare: intenția mea inițială n-a fost să vă aduc pe dumneavoastră. Flutură țigara. Nu, doream ca pianul să fie acordat de cel mai bun acordor de Erard-uri din Londra, ştiind că această pretenție îi va obliga pe militari să conştientizeze cât de mult depind de mine, să ştie că metodele mele dau roade, faptul că muzica, asemenea forței, poate aduce pacea. Mai ştiam însă că cel care se va încumeta să vină până aici va fi unul care are aceeaşi încredere în muzică ca şi mine.

- Şi dacă n-aş fi venit? întrebă Edgar. Nu mă cunoşteaţi, nu puteaţi fi sigur.

- Altul, alţi oaspeţi, poate misionarul din Rangoon. Şi ar fi plecat acasă după câteva zile.

Edgar îl văzu pe doctor privind zarea.

- V-aţi gândit vreun moment să vă întoarceţi acasă? îl întrebă el.

- Bineînţeles, îmi amintesc de Anglia cu mult drag.

- Adevărat?

- E casa mea.

- Şi totuşi continuaţi să rămâneţi, de ce?

- Am prea multe de făcut aici, proiecte, experimente, prea multe planuri. Nu intenţionam să rămân. La început am venit pentru munca mea. Am avut apoi un fel de străfulgerare că ar putea fi vorba şi de altceva. Sau poate e mai simplu de atât, poate că nu vreau să plec fiindcă mă tem să predau comanda altcuiva. Care n-ar face toate acestea... pe cale paşnică. Doctorul tăcu câteva clipe scoţându-şi ţigara din gură. Îi cercetă capătul fumegând. Am momente când mă îndoiesc.

- De război?

- Nu, poate că m-am exprimat greşit. Nu mă îndoiesc de ceea ce-am făcut aici. Ştiu că-i bine. Mă îndoiesc doar de ceea ce-am pierdut făcând aceste lucruri. Răsuci ţigara între degete. V-am ascultat cu băgare de seamă, felul cum vorbiţi despre soţia dumneavoastră - şi eu am avut cândva o soţie. Şi o fiică - un bebeluş mititel care a fost al meu doar o zi. Shanii au o zicală cum că atunci când cineva moare, o face pentru că a fost prea bun pentru lumea asta. La ea mă gândesc când îi aud spunând asta.

- Îmi pare rău, zise Edgar. Mi-a spus colonelul. Am socotit că nu se cade să vă întreb.

- Sunteţi plin de consideraţie... Dar ar trebui să-mi cer scuze, domnule Drake: acestea sunt gânduri triste, îndepărtate, îşi îndreptă spatele în şa. În plus, m-aţi întrebat de ce rămân. E o întrebare destul de dificilă. Poate că este fals tot ceea ce v-am spus, de ce nu vreau să renunţ la tabără. Poate că rămân pentru că nu pot pleca, îşi vârî ţigara

înapoi în gură. Am încercat odată. La scurtă vreme după ce-am început să lucrez în spitalul din Rangoon a sosit un chirurg cu batalionul, cu intenția de a rămâne în Rangoon vreme de un an înainte să se mute spre interior. Trecuseră ani de zile de când nu mai văzusem Anglia şi mi se oferea prilejul să mă întorc acasă pentru câteva luni. Mi-am rezervat cabină pe vapor şi am călătorit din Rangoon unde aveam postul la acea vreme până în Calcutta, iar acolo m-am urcat în trenul de Bombay.

- Aceeaşi rută ca şi a mea.

- Spectaculoasă, nu-i aşa? Ei bine, călătoria aceea a fost chiar mai spectaculoasă. La nici treizeci de mile de Delhi trenul a oprit într-o gară pentru realimentare şi am zărit un nor de praf înălțându-se deasupra deşertului. Erau nişte bărbați călare şi când s-au apropiat i-am recunoscut pe păstorii rajasthani. Femeile lor erau înveşmântate în voaluri purpurii, superb decorate, care în ciuda prafului de pe ele sclipeau ca nişte stele. Cred că observaseră trenul de la distanță şi poate din curiozitate voiau să-l vadă mai de aproape. Se tot foiau în jurul trenului, umblând dintr-o parte într-alta, arătând spre roți, spre locomotivă, spre noi, sporovăind întruna într-o limbă pe care n-o puteam înțelege. Când în cele din urmă s-au dus i-am urmărit cu privirea o bucată de vreme pe bărbații călare, culorile ce se tot micşorau la orizont, cugetând tot timpul, după care m-am urcat pe vaporul spre Anglia. Când însă vasul a ajuns în Aden am debarcat şi am luat următorul vapor înapoi spre Bombay, apoi următorul tren spre Calcutta. O săptămână mai târziu eram înapoi la postul meu din Pegu. Tot nu ştiu exact de ce vederea păstorilor m-a făcut să mă înapoiez. Dar gândul de a mă întoarce la străzile întunecoase ale Londrei cât timp aceste imagini stăruiau în mintea mea îmi apărea ca ceva imposibil. Ultimul lucru pe care-l doream era să devin unul dintre acei veterani trişti care au talentul de a plictisi orice ureche dispusă să asculte relatările lor incoerente despre locuri necunoscute. Trase adânc din țigara de foi. Poate vă mai amintiți, v-am spus că pe atunci traduceam Odiseea. O citesc de fiecare dată ca pe povestea tragică a

strădaniilor lui Odiseu de a găsi drumul spre casă. Acum înțeleg tot mai bine ce scriau Dante şi Tennyson despre ea, nu că s-ar fi rătăcit, ci că, după toate minunile pe care le-a văzut, Odiseu nu putea sau poate că nu dorea să se mai întoarcă acasă.

Se lăsă tăcerea.

- Asta îmi aminteşte de o poveste pe care am auzit-o, spuse Edgar.

- Da?

- Nu cu mult timp în urmă - poate acum vreo trei luni -, când am părăsit pentru prima oară Anglia. Am cunoscut un bărbat pe vapor pe Marea Roşie. Un arab bătrân.

- Omul cu o singură poveste.

- Îl cunoaşteți?

- Desigur. L-am întâlnit demult, când eram în Aden. I-am auzit pe mulți vorbind despre povestea lui. O poveste de război nu-i va scăpa niciodată unui soldat.

- O poveste de război?

- O droaie de soldați mi-au relatat aceeaşi poveste ani în şir. Aproape c-aş putea-o recita; imaginile despre Grecia sunt nespus de vii. Se pare că este adevărată. El şi fratele său erau mititei când părinții lor au fost executați de către otomani. Cică spionau în timpul Războiul de Independență. Odinioară am cunoscut un veteran din acel război care îmi spunea că auzise şi el despre aceşti frați, despre faima lor. Toată lumea vrea să audă povestea fiindcă se spune că ar aduce noroc, cei care o ascultă se vor dovedi curajoşi în luptă.

Edgar îl scormoni cu privirea.

- Grecia?

- Poftim? întrebă doctorul.

- Sunteți sigur că era vorba despre Războiul de Independență din Grecia?

- Povestea? Bineînțeles. De ce? Sunteți surprins că-mi amintesc după atâția ani?

- Nu sunt deloc surprins. Şi eu mi-o amintesc de parcă aş fi auzit-o ieri. Aproape că aş putea-o recita şi eu.

- E vreo nepotrivire atunci?

- Nu, nu cred, zise Edgar încetişor. Mă gândeam la poveste.

Se gândea, o fi fost diferită doar pentru mine, imposibil s-o fi născocit eu, toate acestea.

Străbătură un crâng de arbori cu nişte păstăi lungi şi răsucite care zornăiau când erau atinse. Doctorul sparse tăcerea:

- Doreaţi să spuneţi ceva. Că omul cu o singură poveste v-a amintit de ceva spus de mine.

- Ah, da. Edgar se întinse şi culese o păstaie. O rupse şi semințele îi rămaseră în palmă. N-are importanță. Doar o poveste, presupun.

- Da, domnule Drake. Carroll îl privea întrebător. Toate sunt doar poveşti.

Soarele coborâse spre asfințit când, trecând de un dâmb, zăriră în depărtare mai multe bordeie.

- Mongpu, îi spuse doctorul.

Se opriră lângă un templu părăginit. Edgar îl văzu pe Carroll descălecând şi punând o monedă la baza unui soclu pe care se odihnea icoana unui spirit.

Îşi începură coborâşul, copitele poneilor plescăind în mocirla de pe drum. Se întuneca. Ieşiră țânțarii în nori groşi ce păreau să se rupă şi să se refacă, dansând ca nişte pete mari de umbră.

- Respingătoare creaturi, zise doctorul lovind cu palma. Țigara de foi arsese până la muc. Îşi scoase din nou cutia de sardine din buzunar. Domnule Drake, vă recomand să fumaţi. Fumul o să le alunge.

Amintindu-şi de atacul de malarie, Edgar cedă. Doctorul aprinse o țigară şi i-o trecu acordorului. Avea gust de lichid, de ceva amețitor.

- Poate că ar trebui să vă explic câte ceva despre întâlnire, zise doctorul după ce-şi reluară drumul. După cum aţi citit, de la anexarea Mandalayului întâmpinăm o rezistență acerbă din partea unei uniuni de forțe denumită Confederația Limbin.

- Am mai vorbit despre asta, când cu vizita sawbwa-ului din Mongnai.

- Într-adevăr, zise doctorul. Dar ceva tot nu v-am spus. În ultimii doi ani am avut negocieri strânse cu sawbwa-ii Confederației Limbin.

Edgar îşi scoase stângaci ţigara din gură.

- Parcă scriați că nimeni nu s-a întâlnit cu Confederația...

- Ştiu ce-am scris şi ce v-am spus. Însă am avut motivele mele. După cum probabil ştiți, în momentul când vasul dumneavoastră se afla undeva pe Oceanul Indian, la Hlaingdet s-a organizat o armată sub comanda colonelului Stedman: câteva companii din Regimentul Hampshire, o companie Gurkha, genişti din Bombay, avându-l în frunte pe George Scott. Toate acestea m-au făcut să sper că nu se va ajunge la un război propriu-zis; el îmi este prieten apropiat şi nu cunosc pe nimeni care să fie mai sensibil față de realitățile din teren. Din ianuarie însă forțele noastre duc lupte grele lângă Yawnghwe. Ei bine, împuternicitul Coroanei consideră că singurul mod de a ține sub control Statele Shan este să recurgem la forță. Totuşi, având în vedere propunerilor sawbwa-ului din Mongnai, sper să putem negocia un tratat de pace.

- Armata ştie despre această întâlnire?

- Nu, domnule Drake, şi asta trebuie să înțelegeți dumneavoastră. Militarii s-ar împotrivi. N-au încredere în prinți. V-o spun pe şleau - eu, iar acum şi dumneavoastră acționăm împotriva ordinelor militare. Lăsă cuvintele să-şi facă efectul, înainte să interveniți, mai e ceva. Am mai vorbit pe scurt şi despre un prinț dacoit pe nume Twet Nga Lu, cunoscut drept "Căpetenia-Bandit". La un moment dat acesta a pus stăpânire pe statul Mongnai, însă s-a retras de acolo, iar acum îi terorizează pe supuşii adevăratului sawbwa din Mongnai. Se spune că puțini oameni l-au văzut la față. Ce nu v-au spus militarii este ceva ce nici ei nu ştiu, faptul că l-am întâlnit pe Twet Nga Lu de nenumărate ori.

Alungă cu mâna un roi de țânțari.

- Cu câțiva ani în urmă, înainte de răscoală, Twet Nga Lu a fost muşcat de un şarpe undeva lângă Salween. Unul dintre frații săi, care făcea negoț în Mae Lwin, ştia că ne

aflăm cale de câteva ceasuri în aval. L-a adus la mine, iar eu i-am administrat o cataplasmă din ierburi despre care învățasem de la un vraci din Mae Lwin. Omul aproape că-şi pierduse cunoştința şi, când s-a trezit, a crezut că fusese capturat. S-a înfuriat atât de tare, încât fratele lui a trebuit să-l imobilizeze şi să-i explice că-i salvasem viața, în cele din urmă s-a potolit. Apoi şi-a pironit privirea asupra microscopului şi m-a întrebat ce era. Nu m-a crezut când am încercat să i-l descriu, aşa că am luat o mostră din apa de baltă pe care o cercetam, am pus-o pe lamelă şi i-am spus să privească. La început nu s-a descurcat cu microscopul - a deschis celălalt ochi şi aşa mai departe - şi era cât pe ce să dea cu instrumentul de pământ, însă brusc lumina răsfrântă în oglinda piezişă i-a atras ochiul, arătându-i imagini cu animalele minuscule pe care le cunoaşte oricare elev englez. Nici că s-ar fi putut un efect mai devastator. S-a retras clătinându-se până la pat, bolborosind ceva despre puterile mele magice, invocând monştrii din baltă. Ce s-ar întâmpla, a exclamat el, dacă m-aş hotărî să le dau drumul din maşinărie! S-ar părea că şi acum e convins că aş avea un ochi magic despre care shanii cred că se găseşte numai în amulete. Fireşte, n-am protestat, iar de atunci a revenit de mai multe ori cerând să vadă microscopul. E foarte ager şi învață iute engleza, parcă ştiind cine-i duşmanul. Deşi încă nu pot avea încredere în el, pare să-şi dea seama că eu personal n-am planuri împotriva Kengtawngului. În august anul trecut părea foarte derutat şi m-a întrebat dacă pot face ceva ca să împiedic semnarea tratatului cu Confederația Limbin, după care a dispărut vreme de trei luni. I-am auzit apoi numele la o informare a Serviciilor Secrete în legătură cu atacul asupra unui fort de lângă lacul Inie.

- După care a atacat Mae Lwin, zise Edgar. Mi-au spus în Mandalay.

Urmă o pauză lungă.

- Nu, n-a atacat Mae Lwin. Eram cu Twet Nga Lu în ziua când Mae Lwin a fost atacat, spuse Carroll încet. Cei din Mandalay nu ştiu asta. Țăranii spun că au fost karennii, alt trib. N-am raportat acest lucru fiindcă armata sigur ar

trimite trupe, ultimul lucru de care avem noi nevoie aici. Însă n-a fost Twet Nga Lu. Carroll vorbea mai rapid acum. V-am spus toate acestea confidențial. Acum însă am nevoie de ajutorul dumneavoastră, în curând vom fi în Mongpu. Este prima oară de câtva timp că Twet Nga Lu se întâlneşte cu sawbwa-ul Mongnaiului. Dacă nu se ajunge la o înțelegere vor continua lupta până când unul din ei va muri şi atunci vom fi nevoiți să intervenim cu armatele noastre. Evident, la Departamentul de Război sunt mulți indivizi care ard de nerăbdare să înceapă războiul. Pacea instaurată după anexare îi plictiseşte de moarte. Dacă există vreo şansă de pace, abia aşteaptă s-o distrugă. Până când nu va fi semnat tratatul nimeni nu trebuie să ştie că mă aflu aici.

- Niciodată nu v-am auzit vorbind cu atâta francheță despre război.

- Ştiu. Dar am motivele mele. Confederația Limbin crede că primesc ordine de la superiorii mei din comandamentul britanic. Dacă însă vor şti că acționez de capul meu nu se vor teme de mine. Aşa că astăzi, dacă întreabă cineva, sunteți locotenent-colonelul Daly, ofițer civil al Detaşamentului din Shanul de Nord, încartiruit în Maymyo, reprezentant al domnului Hildebrand, administratorul Statelor Shan.

- Dar sawbwa Mongnai-ului m-a văzut cântând.

- El ştie deja şi a fost de acord să păstreze secretul. Pe ceilalți trebuie să-i conving.

- Nu mi-ați vorbit despre asta la plecare, zise Edgar. Simțea cum i se suie sângele la cap.

- N-ați fi venit.

- Regret, doctore. Nu pot face asta.

- Domnule Drake.

- Doctore, nu pot face asta. Domnul Hildebrand este...

- Domnul Hildebrand nu va şti niciodată. Nu va trebui să faceți nimic, să spuneți nimic.

- Dar nu pot. Este o impostură. Este...

- Domnule Drake, am sperat că după aproape trei luni în Mae Lwin veți ajunge să mă înțelegeți, să mă ajutați. Speram că nu sunteți ca restul.

- Doctore, există o diferență între a crede că pianul ar putea ajuta la instaurarea păcii, la semnarea de tratate chiar şi fără ordine şi a te da drept altcineva, a-ți sfida regina. Totuşi există unele reguli, unele legi...

- Domnule Drake, sfidarea dumneavoastră a început în momentul în care ați venit în Mae Lwin nesocotind ordinele. Acum sunteți considerat dispărut, poate chiar un suspect.

- Suspect! De ce?

- Ce credeți, dacă ați dispărut de atâta amar de vreme?

- Nu-mi vorbiți în şarade. Oricând mă pot întoarce în Mandalay. Smuci nervos de frâie.

- De aici, domnule Drake? Nu vă puteți întoarce acum. Ştiu la fel de bine ca şi dumneavoastră că nu doriți să vă întoarceți în Mandalay.

Edgar clătină din cap iritat.

- De asta m-ați chemat în Mae Lwin? Se lăsase întunericul şi încerca să surprindă chipul doctorului în licărirea țigării de foi.

Capătul țigării sticli.

- Nu, domnule Drake, v-am chemat să acordați pianul. Dar se mai schimbă situația. La urma urmei suntem în război.

- Iar eu intru în luptă neînarmat.

- Neînarmat? Câtuşi de puțin, domnule Drake. Sunteți cu mine. Vă rog, nu mă subestimați.

Poneiul lui Edgar îşi ciulea urechile la țânțarii care bâzâiau în jurul capului său - singurul sunet prin preajmă, îşi scutură energic coama.

Din față se auzi un strigăt şi numaidecât apăru un bărbat călare.

- Bo Naw, prietene! exclamă Carroll.

Bărbatul se înclină uşor în şa.

- Doctore Carroll, au sosit toți prinții cu oamenii lor. Doar pe dumneata te mai aşteptam.

Carroll îl privi fix pe acordorul de piane care-i întoarse privirea. Un zâmbet vag traversă buzele doctorului. Edgar smuci din nou de frâie. Pe fața lui nu se putea citi nimic.

Doctorul îşi luă cascheta şi şi-o potrivi pe creştet, după

care îşi legă cureluşa peste bărbie, ca soldaţii, îşi scoase ţigara din gură şi o zvârli în aer, urmărindu-i traiectoria aurie. Apoi scoase un şuierat.

Pentru o clipă Edgar se trezi singur. Apoi, suspinând adânc îşi scoase ţigara din gură şi o aruncă jos.

Se întunecase de-a binelea când ajunseră la o trecătoare mărginită de aflorismente. În depărtare Edgar zări licărul torţelor. Trecură printre şiruri de întăriturі, vagi siluete de santinele şi curând drumul începu să urce. Se apropiau de un fort ascuns într-un crâng întunecos.

Fortul era destul de întins şi scund, împrejmuit din toate părţile de palisade din pari ascuţiţi de bambus. Câţiva elefanţi erau priponiţi de zid.

Paznici înarmaţi îi salutară pe călăreţi. Se opriră în dreptul palăncii, de unde ieşi o santinelă care îi măsură bănuitor. Edgar cercetă cu privirea interiorul fortului. Pe cărarea înspre clădire stăteau aliniaţi mai mulţi bărbaţi, iar în lumina plăpândă a torţelor sticleau suliţe, hangere, puşti.

- Cine sunt? şopti el.

- Războinici. Fiecare sawbwa şi-a adus oamenii.

Bo Naw li se adresă în graiul shan. Santinela păşi în faţă şi apucă frâiele poneilor. Englezii descălecară şi intrară.

Când ajunseră între metereze Edgar observă trupuri de oameni mişcându-se şi pentru câteva clipe crezu că fuseseră atraşi într-o capcană. Trupurile însă nu veneau spre ei. Se ploconeau, se plecau înaintea doctorului, ca un talaz. Spinările goale luceau de la sudoare, armele zăngăneau.

Doctorul umbla repede, însă Edgar îl ajunse din urmă în dreptul uşii. Urcând treptele fortului aruncă o privire în urmă la spectacolul acelor spinări de luptători, la palisada fioroasă, la pădurea de dincolo de ea. Greierii ţârâiau. Păstra în minte doar ecoul unui singur cuvânt. Bărbatul de la intrare i se adresase lui Carroll nu cu "Domnule doctor" sau "Domnule maior", ci cu "Bo", care în graiul shan - ştia şi Edgar - era rezervat doar căpeteniilor de triburi. Carroll îşi scoase cascheta de pe cap şi şi-o vârî sub braţ. Intrară.

Preţ de câteva clipe se chiorâră cu sufletul la gură în întunericul din jur, până când în lumina plăpândă desluşiră

câteva forme mişcătoare. Mai mulți prinți stăteau aşezați în semicerc, fiecare purtând straie somptuoase împodobite cu giuvaeruri cum Edgar nu mai văzuse în Birmania decât la păpuşile care dănțuiseră la yokthe pwe: jiletci cu paiete din brocart, coroane în formă de pagodă. Bărbații vorbeau între ei, însă de cum intrară ei în încăpere se aşternu tăcerea. Carroll îl conduse pe Edgar în jurul cercului până la două perne întinse pe jos. În spatele fiecărui prinț, în penumbră, stăteau în picioare alți bărbați, siluetele lor apărând şi dispărând în dansul jucăuş al opaițelor.

Se aşezară, păstrând în continuare tăcerea. Apoi, unul dintre prinți, un bărbat în vârstă cu o mustață îngrijită, luă cuvântul şi vorbi vreme îndelungată. După ce isprăvi Carroll îi răspunse. La un moment dat arătă spre acordorul de piane, care auzi "Daly, locotenent-colonel, Hildebrand", dar nu înțelese nimic altceva.

După ce Carroll îşi încheie introducerea un alt prinț luă cuvântul. Doctorul se întoarse spre Edgar.

- Totul în regulă, domnule locotenent-colonel. Sunteți binevenit.

Întrunirea începuse şi curând uită de noapte - o negură de straie împodobite, licărul opaițelor, luminărilor, cantoul de limbi ciudate. Curând Edgar simțea că-l cuprinde somnul, că totul devine un vis. Un vis în vis, îşi spuse, iar pleoapele i se închideau încet, Căci poate am visat tot timpul, încă din Aden. În jurul său prinții păreau că plutesc; sfeşnicele răsturnate ascundeau de flăcări podeaua, în răstimpuri, în pauzele dintre discuții, Carroll i se mai adresa şi lui: Uite, bărbatul care vorbeşte e Chao Weng, sawbwa din Lawksawk. Lângă el e Chao Khun Kyi, sawbwa din Mongnai, pe care sigur îl recunoaşteți. Celălalt e Chao Kawng Tai din Kengtung, care a bătut cale lungă ca să poată ajunge aici. Lângă el şade Chao Khun Ti din Mongpawn. Lângă el se află Twet Nga Lu.

Edgar întrebă:

- Twet Nga Lu?

Însă Carroll îşi reluase discuția, lăsându-l pe Edgar cu privirile pironite asupra bărbatului despre care tot auzise de

când călătorise cu vaporul, cel despre care unii spuneau că nici nu există sau că ar fi scăpat din sute de raiduri britanice şi care era poate una dintre ultimele căpetenii care zădărniceau consolidarea Imperiului. Edgar nu-l slăbea din ochi pe "Căpetenia-Bandit" şi deşi bărbatul avea ceva familiar nu ştia cum să-l definească. Un bărbat scund cu chip cumsecade chiar şi în umbrele ascuțite proiectate de lumina opaițelor. Edgar nu descoperi nici unul dintre tatuaje ori talismane, însă observă că acesta vorbea cu o ciudată siguranță de sine, un fel de rânjet zvârlit ca o amenințare spre rotocoalele groase de fum. Şi deşi rareori spunea câte ceva, când o făcea, în încăpere se lăsa numaidecât tăcerea, în acea clipă Edgar îşi dădu seama de ce-l recunoscuse pe bărbat - dacă nu pe bărbat, de ce anume recunoscuse acea încredere în sine, acea prezență înşelătoare. Descoperise aceleaşi lucruri la Anthony Carroll.

Aşa se face că în acest vis cu prinți shani pătrunse un personaj nou, un om pe care Edgar credea că-l cunoaşte, dar care îi apărea acum la fel de misterios ca şi sawbwa-ii ce şedeau înaintea lui, un bărbat care vorbea o limbă ciudată şi care inspira respectul şi teama triburilor străine. Edgar se întoarse spre doctor ca să-l vadă pe bărbatul ce cânta la pian, colecționa flori şi-l citea pe Homer, însă nu auzea decât un grai cu tonalități stranii, cuvinte pe care nici măcar omul ce stăpânea complexitatea sunetelor nu le putea înțelege. Şi pentru o scurtă clipă înfricoşătoare în licărul tremurător al opaițelor pe chipul lui, Edgar crezu că recunoaşte pomeții înalți, fruntea lată, ochii pătrunzători şi vorba aprigă despre care celelalte triburi spun că ar intra în alcătuirea unui shan.

Dar această impresie dură doar câteva clipe şi bănuiala dispăru la fel de iute pe cât venise. Anthony Carroll era tot Anthony Carroll şi când acesta se întoarse spre el ochii îi scăpărau.

- Mai rezişti, bătrâne? S-a întâmplat ceva?

Se făcuse târziu şi aveau să mai treacă ceasuri bune până să se încheie întrunirea.

- Da, mai rezist, îi răspunse Edgar. Nu, nu s-a întâmplat absolut nimic.

Întrunirea ținu până în zorii zilei, când lumina de afară începea să se strecoare printre grinzi. Edgar nu-şi dădu seama dacă ațipise când deodată auzi foşnet în jur şi unul dintre prinți, apoi altul se sculară în picioare şi, înclinându-se în fața englezilor, ieşiră din încăpere. Se ridicară apoi şi ceilalți şi urmară alte formalități. La lumina zilei, remarcă Edgar, straiele prinților aveau ceva țipător, caricatural, în exces față de măreția şi ținuta celor care le purtau. Curând se ridicară şi ei ca să-i urmeze pe prinți. La uşă Edgar auzi o voce în spatele său si întorcându-se să vadă dădu nas în nas cu Twet Nga Lu.

- Ştiu cine sunteți, domnule Drake, zise "Căpetenia-Bandit" într-o engleză studiată, cu un zâmbet furişându-i-se pe buze. Rosti apoi ceva în graiul shan şi-şi înălță brațele. Edgar făcu un pas înapoi, speriat, iar Twet Nga Lu îşi întoarse palmele în jos râzând şi începu să-şi mişte degetele, făcând pe pianistul.

Edgar se uită să vadă dacă doctorul observase, însă acesta era prins într-o discuție cu un prinț. Când Twet Nga Lu trecu pe lângă el Edgar îl observă pe Carroll întorcându-se şi cei doi se priviră fix câteva clipe, după care Twet Nga Lu ieşi în curte unde grupul de războinici se alinie în formație în spatele său.

Pe drumul de întoarcere vorbiră puțin. Doctorul privea înainte la poteca învăluită în ceață. Ostenit şi derutat, Edgar abia se mai putea concentra. Ar fi vrut să întrebe despre întrunire, însă doctorul părea adâncit în gânduri. La un moment dat acesta se opri să-i arate nişte flori roşii de pe marginea drumului, dar rămase tăcut tot restul călătoriei. Cerul era plumburiu, iar vântul prinse putere şi biciuia steiurile singuratice de-a lungul drumului deschis. Abia când începură să urce dealul ce străjuia Mae Lwin, Carroll se întoarse spre acordorul de piane.

- Nu m-ați întrebat ce s-a întâmplat la întrunire.

- Îmi cer scuze, zise Edgar precaut. Sunt nițel obosit, asta-i tot.

Anthony îşi mută privirea asupra drumului.

- Noaptea trecută am obținut capitularea condiționată

atât din partea Confederației Limbin, cât şi din partea lui Twet Nga Lu. În schimbul unei autonomii limitate, garantată de Maiestatea sa, au consimțit ca în termen de o lună să pună capăt rezistenței lor împotriva stăpânirii britanice. Răzmerița a luat sfârşit.

20

Ajunseră în tabără la scurt timp după miezul zilei. În curte argații le ieşiră în întâmpinare şi luară dârlogii din mâinile bărbaților. Fortul părea ciudat de tăcut. Edgar se aşteptase la strigăte de bucurie, forfotă, ceva care să încununeze succesul. Avea sentimentul tulburător că tocmai fusese martor la un eveniment istoric, însă nu se întâmpla nimic, doar schimbul obişnuit de saluturi. Doctorul dispăru, iar Edgar se întoarse în odaia lui. Adormi îmbrăcat în hainele în care călărise.

Se trezi pe la miezul nopții lac de sudoare, buimac, după ce visase că era tot călare pe lungul drum din Mongpu. Abia când recunoscu contururile odăii, plasa de țânțari, cufărul, maldărul de hârtii şi instrumentele de acordaj, inima îi veni la loc.

Încercă să adoarmă, dar nu reuşi. Poate din cauză că se gândea la doctor, la călătoria istovitoare sau poate pentru că dormea deja de la prânz. Îi era cald şi nu se spălase şi-l ardea o sete cumplită, începu din nou să respire sacadat, Poate că sunt iar bolnav. Dădu deoparte plasa de țânțari şi se precipită spre uşă. Afară aerul era proaspăt şi răcoros şi inspiră adânc, încercând să se calmeze.

Era o noapte linişită. Un crâmpei de lună se strecură printre norii nedecişi de ploaie. Sub odaia lui, Salweenul era sumbru. Se furişă jos pe scări şi traversă curtea. Pretutindeni domnea o tăcere de moarte. Dormea şi santinela în fața postului, cu capul pe spate, sprijinindu-se de perete.

Pe unde călca, pământul se încrețea sub tălpile sale goale. Străbătu poiana cu flori şi ajunse pe plajă. Alergând, îşi smulse cămaşa de pe el şi o zvârli pe nisip, îşi scoase

pantalonii de călărie.

Atinse apa cu degetele de la picioare şi plonja. Apa era rece şi moale de la nămolul de pe fund. Se ridică la suprafață şi făcu pluta, în amonte, din albia râului se înălțau bolovani, despicând firul apei, iar vârtejurile se răsuceau până lângă mal. Simțea cum înaintează alene.

Într-un târziu ieşi din apă şi rămase în picioare pe mal. Trăgându-şi apoi hainele pe corpul ud se îndreptă desculț spre capătul plajei, călcând peste pietre, până când ajunse la stânca de unde îşi aruncau pescarii năvoadele. Se întinse pe spate. Piatra mai păstra căldura de peste zi.

Trebuie să fi adormit, căci nu auzea pe nimeni umblând pe plajă, afară de un plescăit. Deschise încet ochii, mirându-se că mai făcuse şi altcineva pelerinajul de noapte până la fluviu, Poate că se întorsese perechea aceea de tineri, încet, atent să nu-şi trădeze prezența, se întoarse pe o parte şi privi în jos pe plajă.

Era o femeie, îngenuncheată, nu departe de el. Îşi prinsese părul sus pe cap. Se spăla pe brațe, luând apa cu palmele făcute căuş şi lăsând-o să-i cadă pe piele. Avea pe ea un hta main. Chiar şi singură se îmbăia cu sfială, de parcă ştia privirile lascive ale bufnițelor, îmbibându-se cu apa din râu hta main-ul i se lipi de corp mai sus de locul unde i se îngroşau coapsele.

Poate că el ştia cine e ea înainte ca ea să se întoarcă spre el şi să-l vadă şi amândoi încremeniră, amândoi conştienți de faptul că violaseră intimitatea celuilalt, împărtăşind senzualitatea apei, felia de lună. Ea îşi strânse în grabă veşmintele, săpunul. Fără să privească înapoi urcă în fugă poteca.

Norii îşi schimbaseră locul. Se întoarse luna. Făcu câțiva paşi. Pe nisip era un pieptene de fildeş, incandescent.

* * *

Doctorul plecă din nou în "misiune diplomatică", iar Edgar se întoarse la pianul său. O dată cu venirea ploilor cutia de rezonanță se umflase - o schimbare aproape

imperceptibilă pe care doar un acordor ar fi detectat-o.

Timp de două zile păstră pieptenele.

În momentele lui de intimitate îl scotea şi-l cerceta, trecându-şi degetele peste firele de păr negru rătăcite printre dinții de fildeş. Ştia că ar fi trebuit să i-l înapoieze, însă aştepta nehotărât, sperând totuşi, dintr-un sentiment de intimitate ce creştea o dată cu aşteptarea şi cu tăcerea, devenind tot mai dureros cu fiecare conversație scurtă, stânjenitoare în momentele inevitabile când drumurile li se încrucişau.

Aşa că păstră pieptenele. Decis să se apuce din nou de lucru amâna să i-l înapoieze în timpul zilei, iar noaptea îşi spunea că trebuie să aştepte până dimineața, Nu se cade să mă duc la ea pe întuneric. Prima noapte lucrase la pian până târziu acordându-l şi reacordându-l. A doua noapte în timp ce cânta la pian de unul singur auzi o bătaie în uşă.

Ştia cine e înainte ca uşa să se deschidă, parcă singură, şi ea să facă un pas şovăielnic înăuntru. Poate datorită bătăii sfioase, plăpânde, atât de diferită de bubuitul ferm al doctorului ori de cea indecisă a argatului. Poate că vântul îşi schimbase direcția, aducând mireasma pământului ud de la munte şi pe drum culesese şi parfumul ei. Sau poate că ştia mersul lucrurilor, faptul că se mişcau după nişte tipare vechi de când lumea, repetiții hărăzite.

Din prag veni glasul ei cu accentele lichide.

- Bună.

- Ma Khin Myo, spuse el.

- Pot să intru?

- Desigur.

Ea închise uşa uşor.

- Vă întrerup?

- Deloc. De ce spui asta?

Îşi înclină uşor capul.

- Păreați preocupat. S-a întâmplat ceva?

- Nu, câtuşi de puțin. Vocea ei tremura şi el se sili să zâmbească. Îmi ocup doar timpul.

Ea rămase în picioare lângă uşă cu mâinile împreunate. Purta aceeaşi bluză subțire ca în ziua când se

întâlniseră la râu. Observă că se vopsise de curând pe față. Cam nepotrivit, îşi zise, Nu bate soarele, nici un motiv să te dai cu thanaka, decât că te face foarte frumoasă.

- Ştiți, spuse ea, tot timpul cât am avut prietene din Anglia le-am auzit deseori cântând la pian. Îmi place cum sună pianul. M-am gândit că poate ați putea să-mi arătați cum lucrați.

- Fireşte. Nu-i însă prea târziu? N-ar trebui să fii cu...

- Domnul doctor Carroll? E plecat din Mae Lwin. Stătea tot în picioare, iar umbra i se proiecta pe perete - rotunjimi suprapuse peste fibrele tulpinilor de bambus.

- Sigur, sigur. De fapt ştiam, nu-i aşa? îşi scoase ochelarii şi-i lustrui de cămaşă. Trase adânc aer în piept. Mi-am petrecut aici toată ziua. Atâtea ore la pian te pot face să înnebuneşti... puțintel. Iartă-mă. Ar fi trebuit să te caut.

- Încă nu m-ați poftit să şed.

Edgar tresări la observația ei directă. Se trase la margine ca să-i facă loc pe banchetă.

- Te rog.

Ea străbătu încet încăperea în direcția pianului, umbra ei alungindu-se pe perete, îşi strânse cu grijă hta main-ul şi se aşează lângă el. Pentru o clipă o privi doar pe ea care se uita în jos la clape. Floarea din părul ei proaspăt culeasă era parfumată. El vedea chiar şi locurile unde firişoarele minuscule de polen îi pudraseră părul. Ea se întoarse spre el.

- Iartă-mă dacă par distrat, zise el. Întotdeauna ies cam greu din transa ce mă cuprinde când acordez. E o altă lume. Te poate deruta dacă eşti întrerupt de... musafiri... e greu de explicat.

- Ca atunci când eşti trezit dintr-un vis.

- Poate. Dar sunt treaz într-o lume a sunetelor. E ca şi când aş începe iar să visez. Cum ea nu spuse nimic, el adăugă: Pare ciudat, nu-i aşa?

- Nu. Ea clătină din cap. Uneori confundăm realul cu ceea ce visăm.

Urmă o tăcere. Ridicându-şi mâinile, Khin Myo şi le puse pe claviatură.

- Ai cântat vreodată? o întrebă el.

- Nu, însă mi-am dorit dintotdeauna, de când eram copil.

- Poți cânta acum, e mult mai interesant decât să te uiți cum acordez.

- Oh, e o prostie. De fapt nu ştiu cum.

- Nu-i nimic, încearcă. Apasă pe clape.

- Orice clapă?

- Începe unde ți-e degetul acum. Prima notă din Preludiul în fa minor. Din Clavecinul bine temperat, piesa pe care am cântat-o pentru sawbwa.

Ea lovi uşor clapa. Nota răsună în încăpere şi-i răspunse ecoul.

- Vezi? zise Edgar. Acum ai cântat Bach.

Khin Myo nu schiță nici o mişcare. El îi zări colțurile ochilor încrețindu-i-se, parcă zâmbind.

- Sună aşa diferit când stai aici.

- Într-adevăr. Nu seamănă cu nimic. Poate reuşesc să te învăț mai mult din bucată.

- O, n-aş vrea să vă deranjez. De fapt, aveți dreptate: poate că-i deja târziu. N-am vrut să vă întrerup de la lucru.

- Insist. E un motiv scurt, însă plin de tâlc. Te rog, acum că ne-am pornit, nu te-aş putea lăsa să pleci. Uite, nota următoare, loveşte cu degetul arătător.

Ea se întoarse spre el.

- Haide, cântă, zise el arătându-i clapa. Ea o apăsă, în măruntaiele pianului ciocănelul țâşni înspre coarda lui.

- Acum clapa din stânga, acum cea de deasupra. Acum înapoi la prima. Da, aia, prima clapă pe care ai lovit-o. Acuma iar a doua, aia. Şi cea de deasupra. Aşa, bravo! Acum cânt-o din nou, mai iute. Khin Myo se străduia din răsputeri.

- Nu sună a nimic, zise ea.

- Sună a totul, încearcă încă o dată.

- Ştiu eu... Poate că ar trebui să cântați dumneavoastră.

- Nu, cânți minunat, îți va fi mult mai uşor dacă vei folosi mâna dreaptă pentru notele joase.

- Nu cred că pot. Ați putea să-mi arătați? Ea se întoarse spre el apropiindu-şi fața de a lui.

Inima lui Edgar începu să bată dintr-o dată cu putere şi pentru o clipă se temu că ea o va auzi. Sunetul melodiei însă îi dădu curaj. Se sculă în picioare şi trecând în spatele ei îşi lăsă braţele peste ale ei.

- Pune-ţi mâinile peste ale mele, zise el.

Încet ea îşi ridică mâinile. O clipă ele aşteptară, plutind în aer, apoi le lăsă să se aşeze încet. Nici unul nu se clinti, fiecare simţind doar mâinile celuilalt, restul corpului - nişte contururi şterse. El zări imaginea mâinilor pe mahonul lăcuit al tăbliţei cu numele. Degetele ei nu ajungeau decât la jumătatea alor lui.

Piesa începea lent, ezitant. Fuga în fa minor din Cartea a doua a Clavecinului bine temperat îl făcea întotdeauna să se gândească la o floare ce se deschide, o întâlnire între doi îndrăgostiţi, un cântec al începuturilor. Nu o cântase în noaptea când venise sawbwa; e a treizeci şi opta piesă, iar el se oprise la a douăzeci şi patra. De aceea, la început, mâinile i se mişcau încet, nesigure, însă sub povara moale a degetelor ei parcurse fără ezitare fiecare măsură, iar în interiorul pianului, mecanismul glisa la fiecare atingere a clapelor, săltând şi revenind la loc, lăsând corzile să tremure - şiruri peste şiruri de piese mici şi complicate din metal şi din lemn, şi sunete. Pe capacul pianului lumânările tremurau.

Pe când cântau o şuviţă din părul ei scăpă din locul unde fusese prinsă sub floare. El simţea cum şuviţa îi gâdila buzele. Nu se trase înapoi, ci, închizându-şi ochii, îşi aplecă mai jos capul şi în timp ce cânta şuviţa îl atingea uşor pe obraz, din nou pe buze, apoi pe gene.

Melodia creştea cu iuţeală, apoi cădea dulce, moale, înainte să se încheie.

Mâinile lor rămaseră împreunate pe claviatură. Ea îşi întoarse uşor capul ţinându-şi ochii închişi, îi rosti numele - glasul ei doar o suită de respiraţii. El o întrebă:

- De asta ai venit aici în seara asta?

Urmă o tăcere, după care ea îi răspunse:

- Nu, domnule Drake. Acum şoptea. Am fost aici din totdeauna.

Edgar îşi apropie buzele de pielea ei umedă şi răcoroasă. Sorbi mireasma părului ei, gustă sarea dulce de pe gâtul ei. Încetişor ea îşi mişcă degetele, iar degetele ei se împletiră într-ale lui.

Şi în clipa aceea totul se opri în loc. Degetele ei fierbinți, pielea ei delicată netezind bătăturile degetelor lui. Tremurul opaițului dansând pe obrazul ei moale, proiectând doar umbra firului de floare. Rămaseră aşa câteva secunde, sau poate mai mult, însă numai greierii marcau trecerea timpului.

Ea fu cea care întrerupse îmbrățişarea despletindu-şi uşor mâinile dintr-ale lui, care zăboveau pe claviatură, îşi plimbă degetele pe brațul lui. Trebuie să plec. Iar el din nou închise ochii, inspiră încă o dată şi o lăsă să plece.

21

Îşi petrecu noaptea lângă pian aținpind şi trezindu-se la răstimpuri. Era tot întuneric când îl trezi scârțâitul uşii, nişte paşi. Deschise ochii aşteptându-se să-i vadă pe copii, dar asupra lui erau pironiți ochii unei bătrâne.

- Domnu' doctor nevoie tine. Grăbeşte. Respirația ei duhnea a peşte fermentat.

- Poftim? Se ridică în capul oaselor buimac.

- Domnu' doctor Carroll nevoie tu. Grăbeşte.

Se sculă în picioare şi-şi netezi cămaşa. Abia atunci făcu legătura între solicitarea doctorului şi noaptea trecută cu Khin Myo.

Bătrâna îl conduse afară. Era beznă şi răcoare. Mai era mult până să se crape de ziuă. La uşa cartierului general bătrâna rânji spre el dezvelindu-şi dinții negri de la betel şi se îndepărtă şonticăind pe potecă. Edgar îl găsi pe doctor stând aplecat asupra unor hărți pe birou.

- M-ați chemat, zise el.

Doctorul cercetă o clipă hărțile înainte să-şi ridice privirea.

- Bună ziua, domnule Drake, vă rog luați loc şi-i arătă

scaunul.

Edgar se aşează şi-l urmări cum studia hărţile, cu o mână trasând linii, cu cealaltă masându-şi ceafa. Deodată doctorul îşi ridică privirea şi-şi scoase pince-nez-ul de pe nas.

- Domnule Drake, scuzaţi că v-am trezit cu noaptea în cap.

- În regulă, eu...

- E vorba de ceva urgent, îl întrerupse doctorul. Acum câteva ceasuri m-am întors din Mongpan. Am gonit tot drumul până aici.

Vocea lui părea schimbată, absentă, oficială, acel timbru al încrederii în sine dispăruse. Abia atunci observă că doctorul era îmbrăcat tot în costumul de călărie, stropit cu noroi. La cingătoare avea un pistol. Edgar fu brusc cuprins de un sentiment de vinovăţie. Nu e vorba de Khin Myo.

- Domnule Drake, e mai bine să v-o spun direct.

- Desigur, însă...

- Mae Lwin urmează să fie atacat.

Edgar se aplecă înainte ca şi când ar fi vrut să-l audă mai bine.

- Nu înţeleg. Atacat?

- Poate la noapte.

Se aşternu tăcerea. Pentru moment Edgar crezu că era o glumă, o farsă de-a lui Carroll, trebuia să urmeze ceva, doctorul avea să-i dea explicaţii. Privi din nou pistolul, cămaşa murdară de noroi, ochii lui Carroll, ridaţi, obosiţi.

- Vorbiţi serios? de parcă şi-o spunea sieşi. Credeam că s-a semnat un tratat. Mi-aţi spus că...

- Tratatul a rămas în picioare. Nu-i vorba de Confederaţia Limbin.

- Cine atunci?

- Alţii. Am duşmani. Alianţe de moment, oameni pe care i-am crezut cândva prieteni, a căror loialitate o pun acum sub semnul întrebării. Se concentra din nou asupra hărţii. Aş vrea să vă povestesc mai multe, însă trebuie să ne pregătim... Făcu o pauză înainte să-şi ridice ochii. Doar atât vă pot spune. Cu o lună înainte să ajungeţi aici am fost atacaţi - cunoaşteţi acest lucru, aţi fost reţinut din cauza

asta în Mandalay. Unii dintre atacatori au fost ulterior capturați, însă au refuzat să spună cine i-a angajat, chiar şi sub tortură. Unii spun că erau tâlhari de rând, însă eu n-am mai văzut tâlhari de rând înarmați atât de bine. Mai mult, unele dintre armele pe care le aveau asupra lor erau de proveniență britanică, ceea ce înseamnă că fuseseră furate. Sau că foştii noştri aliați ne-au trădat.

- Iar acum?

- Acum două zile am fost în Mongpan să discut despre construirea unei şosele până la Mae Lwin. La scurt timp a dat buzna în reşedința prințului una dintre slugi care, pescuind într-unul dintre afluenții Salweenului, a observat o ceată mare de oameni făcând popas în pădure. S-a furişat până lângă ei şi a tras cu urechea la ce vorbeau. N-a înțeles el tot, însă i-a auzit vorbind despre un atac asupra aşezărilor Mongpan şi a Mae Lwin. Erau înarmați tot cu puşti britanice, dar de data asta erau mult mai mulți. Dacă sluga nu minte mă întreb de ce dacoiții s-ar aventura până pe Platou să ne atace. Sunt mai multe variante, însă n-am timp să le discut acum cu dumneavoastră. Dacă au ajuns în Mongpan posibil ca la noapte să fie aici.

Edgar aşteptă ca doctorul să continue, însă acesta tăcea.

- Ce veți face acum? îndrăzni el.

- Din ce mi s-a spus, sunt prea mulți ca să ne putem apăra. Am chemat întăriri. Am trimis călăreți. Triburile loiale mie or să-mi trimită oameni, numai să ajungă la timp. Din Mongpan, din Monghang, din... Se întoarse la hartă, înşirând numele satelor, însă Edgar nu mai asculta, îşi imagina toți acei bărbați călare năpustindu-se asupra Mae Lwinului de pe dealurile dimprejur - războinici gonind prin trecătorile carstice, traversând Platoul, cu flamurile fluturând, cozile poneilor vopsite în roşu, trupele adunate în tabără, femeile căutând adăpost, Khin Myo. Îşi aduse aminte de întrunirea prinților. Doctorul avea aceeaşi uniformă, aceeaşi privire distantă.

Edgar dădu să vorbească.

- Eu...

- Am nevoie de ajutorul dumitale, domnule Drake.

- Cum? Fac orice. Nu mă pricep la puşti, însă...

- Nu, ceva mai important. Chiar şi cu întăriri e posibil ca Mae Lwin să cadă. Chiar dacă reuşim să-i respingem se va lăsa cu distrugeri. Nu-i decât un sătuleț.

- Dar cu mai mulți oameni...

- Poate. Sau poate vor da foc taberei. Trebuie să mă gândesc la asta. Nu pot să risc tot ce-am construit timp de doisprezece ani. Armata va reconstrui Mae Lwinul, dar nu mă pot aştepta la mai mult. Am aranjat deja ca echipamentul medical, microscoapele, colecțiile de plante să fie puse la adăpost, în schimb...

- Erard-ul.

- N-am încredere să-l las pe mâna oamenilor. Ei nu înțeleg că-i fragil.

- Unde?

- Jos pe râu. Veți porni în dimineața asta. E cale de câteva zile până la forturile britanice din regiunea Karen. Acolo veți fi întâmpinat de soldați care vă pot escorta până în Rangoon.

- Rangoon?

- Până vom şti ce se întâmplă. Mae Lwinul nu mai e un loc sigur pentru civili. Au trecut acele vremuri.

Edgar clătină din cap.

- Doctore, totul se întâmplă prea repede. Dar dacă aş rămâne... aş putea duce pianul în munți. Mi-e greu... Glasul i se stinse. Dar Khin Myo? întrebă el brusc, gândindu-se: îmi pot permite să întreb asta, şi ea face parte din toate acestea, este profund implicată, Ea nu mai e doar în gândurile mele.

Doctorul îşi ridică privirea şi glasul i se înăspri.

- Ea va rămâne cu mine.

- Am întrebat doar, pentru că...

- E mai în siguranță aici, domnule Drake.

- Doctore, însă...

- Regret, domnule Drake, nu mai avem timp de pierdut. Trebuie să ne pregătim de plecare.

- Trebuie să existe o posibilitate să pot rămâne... Edgar încerca să-si controleze panica din voce.

- Domnule Drake, zise doctorul rar, n-am timp de asta. N-aveți de ales.

Edgar îl fixă cu privirea.

- Iar eu nu sunt unul dintre soldații dumneavoastră.

Urmă o tăcere prelungă. Doctorul îşi masă din nou ceafa şi-şi coborî privirea asupra hărților. Când şi-o ridică din nou, chipul i se îmbunase.

- Domnule Drake, zise el, regret că a trebui să se întâmple toate acestea. Ştiu ce înseamnă pentru dumneata, ştiu chiar mai multe decât crezi dumneata. Însă n-am de ales. Sunt sigur că într-o bună zi vei înțelege.

Edgar ieşi în soare clătinându-se.

Rămase locului încercând să se calmeze, împrejur tabăra fremăta amețitor. Unii bărbați îngrămădeau saci cu nisip, alții alergau la apă cu puşti şi muniție. Unii retezau tulpini de bambus şi înfigeau în pământ parii ascuțiți. Femeile şi copiii se puseseră într-un şir lung şi ca o brigadă de pompieri umpleau cu apă găleți, vase de lut, oaie de gătit.

- Domnul Drake. Cuvinte venind din spate. Un băiețel ținea în mână cufărul. Domnul, duc asta la fluviu.

Acordorul de piane dădu din cap.

Ochii îi fură atraşi de activitatea de pe colină unde zidul frontal al camerei cu pianul fusese dat jos în întregime, îi vedea pe cei care osteneau înăuntru - busturi goale opintindu-se lângă un scripete de bambus şi funii. Dedesubt se adunase o gloată de gură-cască ținând în mână puşti şi găleți cu apă. De sus se auzi un strigăt. Pianul, nesigur la început, se clătina grozav, însă bărbații din casă reuşiră până la urmă să-l țină în echilibru, după care îl aşezară pe un tobogan din tulpini lungi de bambus legate una de alta. Cei cu funia scoaseră un geamăt şi pianul, balansându-se în aer, începu să coboare încet şi Edgar auzi un zornăit când bărbații scăpară pianul, funia pârjolindu-le palmele. Vreme îndelungată pianul rămase atârnat în văzduh, după care începu începu iar să coboare pe tulpinile de bambus până când în cele din urmă atinse pământul unde alți bărbați se repeziră să-l înşface şi Edgar respiră pentru prima oară de când urmărea scena.

Pianul se odihnea pe un petic uscat de pământ. La lumină părea foarte mic în curtea taberei.

Alte strigăte şi tropăieli. Vedea ca prin fum trupurile dezgolite ce roboteau în jurul său. Îşi aminti de după-amiaza când se îmbarcase în Londra, fuioarele de ceaţă, cum se aşternuse tăcerea şi rămăsese singur. Simţi o prezenţă lângă el.

- Plecaţi, spuse ea.

- Da. O privi. Ai aflat?

- Mi-a spus el.

- Aş vrea să rămân, însă...

- Ar trebui să plecaţi. Nu sunteţi în siguranţă. Privea în pământ. Era atât de aproape de el, încât îi vedea creştetul capului, floarea purpurie prinsă în părul ei negru.

- Vino cu mine, zise el brusc.

- Ştiţi că nu pot.

- În seara asta s-ar putea să fiu undeva pe râu la mile depărtare, iar în zori dumneata şi doctorul Carroll să fiţi morţi şi n-am să ştiu niciodată...

- Nu spuneţi asta.

- Eu... nu m-am aşteptat la aşa ceva. Mai sunt atâtea încât eu... s-ar putea să nu te mai văd niciodată, nu vreau să spun asta, dar...

- Domnule Drake... Vru să spună ceva, dar se opri. Ochii i se umeziseră, îmi pare rău.

- Te rog, vino cu mine.

- Trebuie să rămân cu Anthony, zise ea.

Anthony, gândi în sinea lui, nimeni nu i-a rostit numele.

- Am venit aici pentru tine, îi spuse el, însă deja vorbele lui sunau goale.

- Aţi venit pentru altceva, îi zise ea şi dinspre fluviu se auzi o chemare.

22

Duseră pianul în poiana cu flori la marginea taberei, iar

de acolo jos la fluviu. Acolo îi aştepta o plută încropită din bârne de trei ori mai lungi decât pianul. Bărbaţii intrară în vad împroşcând apa cu picioarele şi aşezară pianul pe plută. Îi înfipseră picioarele în spaţiile dintre bârne. Lucrau iute, de parcă erau obişnuiţi de când lumea. După ce înţepeniră bine pianul, la celălalt capăt al plutei aşezară un cufăr mare care fu şi el legat strâns.

- Lucrurile dumneavoastră, îi zise Carroll.

Nu era limpede care dintre toţi aceia trebăluia în apa tulbure răsucind de funii, prinzându-le, legându-le, avea să-l însoţească în călătorie, până când nu se asigurară că pianul fusese bine priponit şi pluta gata de drum. Atunci doi dintre băieţi se urcară pe mal, puseră fiecare mâna pe câte două puşti şi se întoarseră înapoi pe plută.

- Seing To şi Tint Naing, spuse doctorul. Fraţi, luntraşi foarte pricepuţi şi vorbesc birmaneza. Va merge cu dumneavoastră şi Nok Lek, cu o pirogă, să cerceteze pragurile din aval. Trebuie să ajungeţi în regiunea Karen sau chiar în Moulmein, ceea ce vă va lua vreo cinci-şase zile. Pe teritoriul britanic veţi fi în deplină siguranţă.

- Şi ce fac după aceea? Când să mă întorc?

- Să vă întoarceţi? Nu ştiu, domnule Drake... Doctorul tăcu, apoi îi întinse o bucăţică de hârtie împăturită şi sigilată cu ceară. Vreau s-o luaţi cu dumneavoastră.

- Ce este? întrebă Edgar surprins.

Doctorul cugetă câteva clipe.

- Dumneavoastră trebuie să decideţi. Mai aşteptaţi până când să o citiţi.

Îl auzi în spatele său pe unul din băieţi:

- Domnule Drake, suntem gata, trebuie să plecăm.

Edgar întinse mâna şi luă bucata de hârtie. O mai împături o dată şi şi-o vârî în buzunarul cămăşii.

- Mulţumesc, zise el încet şi se urcă pe plută.

Se depărtară de mal. Privind înapoi o zări printre flori, un trup ascuns pe jumătate de tufe. În spatele ei Mae Lwin se înălţa spre creştetul muntelui - şiruri de căsuţe de bambus, una fără un perete, toate cu faţa îndreptată spre fluviu.

Pluta fu prinsă de curent şi se lăsă purtată pe râu în jos.

Ploile umflaseră straşnic fluviul de când Edgar sosise prima oară cu luni de zile în urmă. Se gândi la noaptea aceea când pluteau tăcuți pe firul apei prin întuneric. Ce diferită părea acea lume față de cea în care călătorea acum - malurile împădurite scăldate de lumina grea, luciul strident al frunzelor. Simțindu-le apropierea, două păsări îşi luară zborul de pe mal, fluturându-şi aripile sub povara luminii până când, profitând de un curent de aer, o cotiră în josul apei. Pupeze, Upupa epops. Poate că sunt aceleaşi pe care le-am văzut când am sosit, gândi în sinea lui, surprins că nu le uitase numele. Pluta luă urma păsărilor în timp ce soarele scânteia pe carcasa pianului. Nimeni nu vorbea. Nok Lek vâslea înaintea lor fredonând un cântec. Unul din frați se aşează pe cufărul din spate cu o vâslă în mână, încordându-şi muşchii elastici. Celălalt şedea la prova cu privirea ațintită asupra curentului din aval. Din mijlocul plutei Edgar privea întinsul malului. Era o senzație nepământeană, coborârea lină printre coline, pe lângă pârâuri grăbite să se unească cu Salweenui. Pluta se afunda adânc şi uneori apa urca peste bârne ajungându-i până la picioare. Atunci soarele scânteia pe valuri, ascunzând pluta după o perdea subțire - o fluturare de lumină, iar lui i se părea că el, pianul şi băieții stăteau chiar pe apă.

Pe când pluteau la vale, privea păsările cum plonjau şi se suiau apoi pe curenții de aer, în zborul lor urmând îndeaproape cursul apei. Ar fi vrut ca doctorul să fie cu el şi să-i spună că le reperase, iar acesta să le poată consemna în caietul său. Se întreba ce făcea doctorul acum, cum se pregăteau, dacă şi el va uza de armă împotriva duşmanului. Şi-l imagină întorcându-se şi zărind-o pe Khin Myo ascunsă după tufa de flori. Se întreba cât ştia el şi cât avea să-i spună ea. Nu trecuseră nici douăsprezece ore de când îşi lipise buzele de gâtul ei fierbinte.

De la Khin Myo gândul îi rătăci la bătrânul acordor la care ucenicise odinioară. Acesta avea năravul să scoată pe furiş câte o sticlă de vin dintr-un dulăpior de lemn după ce

isprăveau treaba pe la asfinţit. Ce amintire îndepărtată, îşi zise, şi se întrebă de unde o fi apărut şi ce semnificaţie avea faptul că-i venise tocmai acum în minte. Se gândi la odaia unde deprinsese meşteşugul acordajului, la după-amiezile reci când bătrânul flecărea în felul lui poetic despre rolul acordorului, iar Edgar îl asculta amuzat. Ca tânăr ucenic îl întristau vorbele maestrului. De ce vrei tu să acordezi piane? îl întreba bătrânul. Pentru că am mâini îndemânatice şi-mi place muzica, îi răspundea băiatul, iar dascălul său pufnea în râs, De asta? De ce altceva? replica băiatul. Altceva? Iar moşneagul ridica paharul şi surâdea. Nu ştii că în fiecare pian zace câte un cântec bine ascuns? Băiatul clătina din cap. Bolboroseli de om bătrân, însă vezi tu, la un pianist mişcarea degetelor e pur mecanică, o banală colecţie de muşchi şi tendoane care se pricep doar la câteva reguli de ritm şi durată. Pentru ca nişte chestii atât de ordinare ca muşchii, tendoanele, clapele, corzile, lemnul să devină un cântec trebuie să acordezi pianele. Şi cum îi spune la cântecul care zace ascuns în instrumentul ăsta vechi? îl întrebase băiatul arătând spre o pianină îngropată în praf. Cântecul, răspunsese bătrânul, N-are un nume, Doar cântec. Iar băiatul izbucnise în hohote de râs pentru că nu auzise de vreun cântec care să nu aibă un nume, însă moşneagul râdea pentru că era beat şi fericit.

Clapele şi ciocănelele tremurau legănate de curent şi în zornăitul slab Edgar auzi din nou un cântec fără nume, un cântec alcătuit doar din note, însă fără melodie, un cântec care se repeta, fiecare ecou un susur al celui dintâi, un cântec ce venea chiar din măruntaiele pianului, căci nu mai era alt muzician prin preajmă decât râul. Gândurile îi zburară la noaptea petrecută în Mae Lwin, la *Clavecinul bine temperat*, Este o piesă subordonată regulilor stricte ale contrapunctului, ca toate fugile, cântecul nu face decât să dezvolte una şi aceeaşi melodie simplă, suntem sortiţi să urmăm regulile stabilite de primele câteva acorduri.

Te pune pe gânduri, spusese bătrânul maestru ridicându-şi paharul cu vin, de ce unul care compune asemenea imnuri de slavă şi credinţă şi-ar boteza cea mai

frumoasă fugă cu termenul care defineşte acordajul!

Pluteau pe fluviu în jos. Nimeriră peste o bulboană adâncă şi fură nevoiți să transbordeze. Fluviul se lățea. Nok Lek îşi legă piroga de plută.

Spre seară făcură popas într-un cătun părăsit de lângă apă. Nok Lek vâsli până aproape de mal, iar băieții săriră în apă şi începură să tragă de plută. La început întâmpinară o rezistență înverşunată, ca în fața unui animal îndărătnic, însă încet-încet o scoaseră din curent şi o priponiră de o buturugă. Edgar îi ajută să dezlege pianul şi să-l care pe mal unde îl aşezară pe nisip. Cerul era greu, şi ca să protejeze pianul îi făcură un adăpost din rogojini împletite.

Lângă un bordei băieții găsiră o minge de chinlon şi începură să dea în ea cu piciorul în apa mică de lângă mal. Veselia lor îi displăcu lui Edgar ale cărui gânduri se succedau cu repeziciune, Unde o fi acum doctorul, dar Khin Myo, O fi început bătălia, Poate că s-a şi încheiat. Cu doar câteva ceasuri în urmă se afla şi el acolo, însă acum nu mai vedea fumul, nu auzea împuşcături şi nici țipete. Râul era calm, iar cerul senin, afară de o pâclă ce părea să tot crească.

Îi lăsă pe băieți în treaba lor şi se urcă pe mal. Dintr-o dată se porni o ploaie subțire, rară. Tălpile lui imprimau urme uscate pe nisipul umed. Curios să afle de ce fusese abandonat cătunul, o luă pe un drumeag ce ducea în sat. Era un urcuş scurt. Ca şi Mae Lwin, această aşezare fusese construită aproape de râu. La capătul drumeagului se opri.

Era - sau mai bine zis fusese - un sat shan tipic, o îngrămădire de colibe dispuse anapoda; înghesuite pe mal ca o colonie de pinguini, în spate începea jungla, revărsându-şi cu dărnicie lianele încâlcite şi plantele agățătoare. Edgar simți pârjolul înainte să-l vadă, negura mai grea decât burnița, duhoarea funinginii cernută din amestecul de glod şi bambus carbonizat. Se întreba cu cât timp în urmă locul fusese părăsit, dacă miasmele incendiului erau proaspete sau numai trezite de ploaie, Umezeala distruge sunetul - îşi zise - însă amplifică mirosul.

Umbla încet. Detaliile ieşeau la iveală din petele de

funingine şi cenuşă.

Cele mai multe colibe fuseseră arse până la temelie, lăsând schelăria goală, fără acoperiş. La altele pereții se prăbuşiseră, iar acoperişurile din frunze împletite se legănau în vânt pe jumătate năruite. Tulpinile de bambus arse zăceau pretutindeni în mormane. La rădăcina unui perete zări un şobolan care începu să alerge printre dărâmături, lipăitul labelor rupând o clipă tăcerea de mormânt. Nu mai văzu nici un alt semn de viață. Ca şi Mae Lwin, îşi zise din nou, însă lipseau găinile care să ciugulească grăunțele de pe drum. Lipseau şi copiii.

Străbătu la pas întreg satul, printre locuințe prădate şi incendiate, acum goale, părăsite. La marginea junglei lianele începuseră să se furişeze printre crăpăturile din pereți, printre şipcile din podele. Poate că a fost abandonat cu mult timp în urmă, îşi spuse, însă aici plantele vin iute, ca şi putrezirea.

Se făcuse aproape întuneric, iar ceața de pe râu se strecura printre ruinele pârjolite. Deodată i se făcu frică. Era prea multă liniște. Nu se abătuse prea tare, dar nu mai ştia încotro era râul. Iuți pasul printre şirurile de bordeie - nişte forme amenințătoare: uşi ca nişte guri putrede, scheletice, rânjind, ceața dospind pe acoperişuri, şiroind stropi, apoi pârâiaşe. Casele plâng, îşi spuse Edgar şi printre şipcile unui bordei zări limbile roşietice luminând negura şi umbre întunecate dansând la poalele dealului.

Îi găsi pe băieți şezând în jurul focului.

- Domnule Drake, zise Nok Lek, am crezut că v-ați rătăcit.

- Oarecum, spuse Edgar alungându-şi părul din ochi. Satul acela, de când e părăsit?

- Satul? întrebă Nok Lek şi se întoarse spre băieți, care se ghemuiseră lângă desagii desfăcuți şi rulau bucăți mici de mâncare între degete. Le vorbi şi ei răspunseră pe rând.

- Nu ştiu. Nici ei nu ştiu. Poate de luni de zile. Ia priviți cum a revenit jungla.

- Ştii cine locuia aici?

- Bordeie ale shanilor.

- Ştii de ce au plecat?

Nok Lek clătină din cap şi se întoarse să-i întrebe pe băieţi. Clătinară şi ei din cap, iar unul din ei se întinse la vorbă.

- Nu ştim, zise Nok Lek.

- El ce a spus? îl întrebă Edgar arătând spre băiatul care vorbise.

- A întrebat de ce vă interesează satul, zise Nok Lek.

Edgar se aşeză pe nisip lângă băieţi.

- Fără motiv. Din curiozitate. E pustiu de tot.

- Multe sate ca ăsta sunt părăsite. Cine ştie, or fi de vină dacoiţii sau poate soldaţii britanici. N-are importanţă, oamenii pribegesc şi-şi fac case într-alt loc. De mult timp este aşa. Îi dădu lui Edgar coşuleţul cu orez şi peşte cu curry. Va trebui să mâncaţi cu degetele.

Mâncau în tăcere. Unul din fraţi rupse tăcerea. Nok Lek se întoarse spre Edgar.

- Seing To m-a rugat să vă întreb unde vă veţi duce când o să ajungeţi pe teritoriul britanic.

- Unde? şopti Edgar surprins de întrebare. Habar n-am.

Nok Lek îi răspunse băiatului, care începu să râdă.

- Zice că-i foarte ciudat. Zice că sigur vă duceţi acasă, asta ar trebui să răspundeţi, numai să nu fi uitat calea. Crede că-i nostim. Băieţii chicoteau pe înfundate acoperindu-şi gura cu palma. Unul se întinse spre celălalt şi, luându-l de mână, îi şopti ceva. Celălalt dădu din cap şi-şi îndesă un pumn de orez în gură.

- Poate că într-adevăr am uitat calea înapoi, zise Edgar râzând şi el. Dar domnul Seing To, el unde o să se ducă?

- Evident, înapoi în Mae Lwin. Toţi ne vom întoarce în Mae Lwin.

- Pun rămăşag însă că voi n-o să vă rătăciţi.

- Rătăcim, nu, bineînţeles. Nok Lek le spuse ceva în graiul shan şi toţi trei izbucniră în râs. Seing To zice c-o să ajungă acasă fiindcă se va lua după parfumul iubitei sale. Zice că-l simte chiar acum. A întrebat dacă şi dumneavoastră aveţi o iubită. Tint Naing zice că da, că-i Khin Myo. Înseamnă c-o să vă întoarceţi în Mae Lwin.

Edgar protestă, rămânând însă pe gânduri, în joaca copiilor se ascund adevăruri teribile.

- Nu, nu, adică da, am o iubită, o soție, stă în Londra, în Anglia. Khin Myo nu-i iubita mea, spune-i lui Tint Naing să-şi scoată din cap prostia asta.

Frații chicoteau. Unul îşi petrecu brațul peste umărul celuilalt şi-i şopti ceva.

- Terminați, zise Edgar cu glas moale, simțind că-i vine şi lui să râdă.

- Seing To zice că vrea şi el soție englezoaică. Dacă vine cu dumneavoastră în Anglia ați putea să-i găsiți una?

- Sunt convins că l-ar plăcea multe fete drăguțe, zise Edgar intrând în jocul lor.

- Întreabă dacă trebuie neapărat să fie omul cu pianul ca să aibă o soție frumoasă în Anglia.

- A întrebat el asta? Dacă trebuie să fie omul cu pianul?

Nok Lek aprobă din cap.

- Nu-l băgați în seamă. E tânăr.

- De fapt, îmi place întrebarea lui. Nok Lek, poți să-i spui că nu, nu-i neapărat nevoie să repari piane ca să ai o soție frumoasă. Deşi bănuiesc că nu strică. Zâmbi amuzat. Şi alți bărbați, chiar şi simpli soldați, îşi găsesc soții frumoase.

Nok Lek traduse.

- Zice că-i păcat că trebuie să se întoarcă în Mae Lwin la iubita lui.

- Mare păcat într-adevăr. Soția mea are multe prietene.

- Zice că dacă n-o poate cunoaşte ar vrea să i-o descrieți. Vrea să ştie dacă are păr blond şi dacă şi prietenele ei au păr blond.

Ne prostim de-a binelea, îşi spuse Edgar, însă pe măsură ce se gândea la ea se trezi vorbind cu însuflețire.

- Foarte bine, o cheamă Katherine şi într-adevăr este blondă, bate acum spre castaniu, dar a rămas tot drăguță. Are ochi albaştri şi nu poartă ochelari ca mine, aşa că-i puteți vedea cât sunt de frumoşi. Şi ea cântă la pian, mult mai bine decât mine. Sunt sigur că v-ar plăcea să o auziți. Nici una dintre prietenele ei nu-i aşa frumoasă, însă n-ați

avea motive să nu fiți fericiți.

Nok Lek le traduse celor doi băieți care conteniră chicotelile şi ascultau captivați de această descriere. Seing To dădu din cap grav şi interveni, de data asta pe un ton sobru.

- Ce-a spus? întrebă Edgar. Alte întrebări despre soția mea?

- Nu. A întrebat dacă vreți să ascultați o poveste, dar i-am spus să nu vă deranjeze.

Edgar fu surprins.

- Dimpotrivă, aş fi foarte curios. Care-i povestea?

- Nu-i mare lucru. De fapt, nu ştiu de ce insistă să v-o spună.

- Te rog să mi-o spui. M-ai făcut de-a dreptul curios.

- Poate că ați mai auzit-o. Este foarte cunoscută. Despre leip-bya - un cuvânt birmanez. O poveste birmaneză, aşa că n-o ştiu atât de bine ca Seing To. Mama lui e birmaneză. Leip-bya e un fel de duh cu aripi de fluture, însă zboară noaptea.

- Pesemne un fluture de noapte. Cuvintele acestea aveau ceva care-l tulbura de parcă le-ar mai fi auzit cândva. Povestea nu-mi sună cunoscută, zise el.

- Poate că nici nu-i poveste. Poate că-i o credință. Unii birmanezi spun că viața omului se află într-un duh care este ca un fluture de noapte. Duhul rămâne în trupul lui, omul nu poate trăi fără el. Birmanezii mai spun că leip-bya este motivul pentru care visăm. Când omul doarme leip-bya îi iese pe gură şi vede tot felul de lucruri în timp ce zboară din loc în loc şi de fapt acestea sunt visele. Leip-bya trebuie întotdeauna să se întoarcă acasă până dimineața. De aceea birmanezii nu vor să-i trezească pe cei care dorm. Poate că leip-bya a plecat departe şi nu poate ajunge acasă destul de repede.

- Şi atunci?

- Dacă leip-bya se rătăceşte sau dacă pe drum este prins şi mâncat de un bilu - cum se spune - un duh rău - atunci ăsta-i ultimul lui somn.

Băiatul se aplecă şi scormoni jarul care scuipă în jur scântei.

- Aşa se termină povestea?

- V-am spus doar - este o credință populară, dar a ținut neapărat să v-o spun. Nu ştiu de ce. Uneori e cam ciudat.

Era călduț lângă foc, însă Edgar simțea că-l ia cu fiori. Din amintire - imagini cu India, o călătorie cu trenul, un băiat căzând de pe scară, un baston străfulgerând în noapte.

- Poetul-wallah, şopti Edgar.

- Poftim?

- Nimic, nimic. Spune-i că povestea lui îmi dă mult de gândit. Poate că într-o bună zi se va face povestitor.

Ascultându-l pe Nok Lek, Edgar îl scruta prin perdeaua de scântei pe băiatul mai mic care şedea în brațele fratelui său. Acesta surâdea doar, silueta lui pierzându-se în trâmbele de fum.

Pălălaia se mai potolise. Nok Lek se făcu nevăzut în beznă şi curând se întoarse cu un braț de lemne. De partea cealaltă a focului frații adormiseră unul în brațele celuilalt, începu să plouă mărunt. Nok Lek şi Edgar se sculară să stingă focul, îi treziră pe băieți. Mormăind, aceştia se duseră şi ei să se adăpostească. Noaptea plouă în mai multe reprize. Edgar auzea stropii de apă răpăind pe rogojinile ce acopereau pianul.

În zori ridicară tabăra sub un cer plumburiu. Lăsaseră rogojinile pe pian. Curând norii de ploaie se risipiră şi cerul se lumină. Fluviul umflat de torenți curgea mai lin. Pe la prânz Nok Lek îi spuse lui Edgar că se aflau deja pe teritoriul principatului Mawkmai şi că în două zile aveau să ajungă în ținutul Karenului. Britanicii dețineau posturi de graniță pe râu în dreptul Siamului de nord. Puteau să se oprească acolo. Nu era nevoie să călătorească până în Moulmein.

Curând totul se va sfârşi, îşi zise Edgar, Totul va deveni o amintire. Şi, fără ca băieții să-l fi rugat, dădu la o parte rogojina de pe pian şi se aşeză din nou la el gândindu-se ce să cânte. O arie finală, căci dacă mâine vom părăsi fluviul, mâine va lua sfârşit visul, iar pianistul va deveni încă o dată un simplu acordor. Pluta era purtată uşor de curent. Corzile răsunară sub valul ciocănelelor, în față la prora unul din frați se întoarse să privească.

Nu ştia ce să cânte, doar că trebuia să înceapă, iar cântecul avea să se înfiripe. Se gândea să cânte din nou Bach şi încercă să aleagă piesa, însă nu i părea potrivită acum. Îşi închise ochii ca să asculte, în vibrațiile corzilor auzi un cântec ce se înălțase până la cer cu săptămâni în urmă într-o noapte pe fluviul Irrawaddy, apoi în acea seară cu lună în Mandalay când se oprise să privească yokthe pwe. Cântecul despre pierderea iubitei, ngo-gyin. Şi îşi spuse, Poate că ăsta s-ar potrivi cu momentul, îşi apropie degetele de claviatură şi când începu, cântecul coborî de unde se înălțase odată, sunete pe care nici un acordor nu le-ar fi putut născoci - sunete noi, străine, nici joase, nici înalte, căci Erard-urile nu sunt construite pentru a cânta la ele pe râu şi nici pentru ngo-gyin.

Edgar Drake cânta şi în timp ce cânta se auzi un pocnet de armă, urmat de un plescăit, apoi de un altul şi de încă unul. Şi abia atunci îşi deschise ochii şi în clipa aceea îi zări pe doi dintre tovarăşii săi plutind pe apă, iar pe al treilea, cu fața în sus, nemişcat pe plută.

Rămase la pian în timp ce pluta se rotea leneş de la mişcarea imprimată de trupurile celor căzuți. Fluviul era tăcut. Nu ştia de unde se trăsese. Copacii deşi de pe mal foşneau în adierea brizei. Norii de ploaie alunecau alene pe cer. Un papagal țipă şi-şi luă zborul de pe celălalt mal. Degetele lui Edgar rămaseră nemişcate, suspendate deasupra clapelor.

Şi atunci de pe malul drept un freamăt si de mal se desprinseră două pirogi şi pe firul apei se apropiau de plută. Acordorul de piane, care nu ştia cum să mânuiască pluta, nu putea face decât să aştepte, de parcă şi el fusese împuşcat.

Curentul era molcom şi pirogile îl ajungeau din urmă. Fiecare adăpostea doi oameni. Când ajunseră la o distanță de vreo o sută de yarzi Edgar observă că erau birmanezi şi că purtau uniformele Armatei Indiene.

Bărbații nu rostiră un cuvânt în răstimpul cât îşi traseră pirogile lângă plută şi câte unul din fiecare ambarcațiune se urcă pe bârnele plutei. Arestul se petrecu iute. Edgar nu protestă, ci doar lăsă jos capacul claviaturii.

Bărbaţii legară câte o funie de la pirogi până la plută şi vâsliră spre mal.

Aici îi întâmpinară un birmanez şi doi indieni care îl escortară pe Edgar pe o cărare lungă până într-o poieniţă străjuită de corpuri de gardă deasupra cărora flutura steagul britanic. Merseră până la o colibă de bambus şi deschiseră uşa. În mijlocul încăperii se afla un scaun.

- Stai jos, îi zise unul dintre indieni.

Edgar se aşează. Bărbaţii plecară, trăgând uşa. Printre şipcile de bambus se strecura lumina. Afară doi oameni stăteau de pază. Se auziră paşi, uşa se deschise şi înăuntru îşi făcu apariţia un locotenent britanic.

Edgar se ridică în picioare.

- Domnule locotenent, ce se întâmplă?

- Staţi jos, domnule Drake. Vocea bărbatului era severă. Purta o uniformă proaspăt călcată şi apretată, cu dungi impecabile.

- Domnule locotenent, băieţii au fost împuşcaţi. Ce...

- V-am spus să staţi jos, domnule Drake.

- Nu înţelegeţi, s-a comis o eroare cumplită.

- Vă rog pentru ultima oară.

- Eu...

- Domnule Drake. Locotenentul făcu un pas înainte.

Edgar îl privi drept în ochi.

- Pretind să mi se spună ce se întâmplă. Simţea cum i se urcă sângele la cap, furia înlocuind şocul.

- Iar eu vă cer să staţi jos.

- N-am să fac asta până ce nu-mi spuneţi de ce mă aflu aici. N-aveţi dreptul să-mi daţi ordine.

- Domnule Drake.

Lovitura fu iute. Edgar auzi pocnitura când bărbatul îl plesni peste faţă. Se prăbuşi în scaun, îşi duse mâinile la tâmplele care pulsau, lipicioase de la sânge.

Locotenentul nu spunea nimic, îl urmărea doar pe Edgar, precaut. Acordorul îşi mângâie obrazul şi-i întoarse privirea. Locotenentul trase un scaun din umbră. Se aşează cu faţa la Edgar şi aşteptă, în cele din urmă vorbi.

- Edgar Drake, te afli sub arest militar din ordinul

cartierului general al armatei din Mandalay. În aceste documente este consemnată natura delictelor dumitale, zise locotenentul ridi-când din poală un vraf de dosare. Vei fi reținut aici până când va sosi o escortă din Yawnghwe. De aici vei fi dus la Mandalay şi apoi la Rangoon pentru a fi judecat.

Edgar clătină din cap.

- Trebuie să fie o greşeală.

- Domnule Drake, nu ți-am dat permisiunea să vorbeşti.

- N-am nevoie de permisiune. Se ridică din nou de pe scaun. Locotenentul se ridică şi el. Săteau față în față.

- Eu... O altă lovitură îi reteză scurt vorba. Ochelarii îi căzură de pe nas. Se clătină, aproape răsturnând scaunul. Se ținu de el să nu cadă.

- Domnule Drake, va fi mult mai uşor dacă vei coopera.

Tremurând, Edgar se aplecă după ochelari şi şi-i puse la loc. Privea prin ei neîncrezător.

- Tocmai mi-ați ucis prietenii. Mă loviți şi-mi cereți să cooperez? Sunt în slujba Maiestății sale.

- Nu mai sunteți, domnule Drake. Trădătorilor nu li se acordă această onoare.

- Trădător? Simțea că i se învârteşte capul. Se aşează înmărmurit. E o nebunie.

- Domnule Drake, nu vei rezolva nimic cu şaradele astea.

- Nu ştiu nimic. Trădător! Care sunt acuzațiile?

- Acuzațiile? Unealta şi complicele maiorului-chirurg Anthony Carroll, spion şi trădător al Coroanei.

- Anthony Carroll?

Locotenentul nu-i răspunse.

Edgar crezu că observă umbra unui rânjet ironic pe chipul bărbatului.

- Doctorul Anthony Carroll? Anthony Carroll este cel mai vrednic soldat al Angliei din Birmania. N-am idee despre ce vorbiți.

Se scormoneau amândoi cu privirile. La uşă se auzi o bătaie.

- Intră, spuse locotenentul.

Uşa se deschise şi în prag apăru căpitanul Nash-Burnham. Edgar îl recunoscu anevoie pe bărbatul solid şi jovial cu care petrecuse o seară în Mandalay la spectacolul de pwe. Uniforma îi era murdară şi mototolită. Obrajii îi erau neraşi. Sub ochi avea pungi adânci.

- Domnule căpitan! zise Edgar ridicându-se din nou în picioare. Ce se întâmplă?

Căpitanul îi aruncă o privire lui Edgar, apoi locotenentului.

- Locotenente, i-aţi făcut cunoscute domnului Drake acuzaţiile?

- Doar pe scurt.

- Domnule căpitan, spuneţi-mi ce se întâmplă? Nash-Burnham se întoarse spre Edgar.

- Luaţi loc, domnule Drake.

- Domnule căpitan, pretind să ştiu ce se întâmplă!

- La naiba, domnule Drake. Staţi jos odată!

Cuvintele aspre ale căpitanului îl durură mai tare decât mâna aspră a locotenentului.

Edgar se lăsă încet pe scaun.

Locotenentul se sculă în picioare şi îi oferi lui Nash-Burnham locul său. Apoi rămase în picioare în spatele lui.

Căpitanul vorbea rar.

- Domnule Drake, există acuzaţii grave împotriva dumneavoastră şi a maiorului-chirurg Carroll. Vă amintesc că este în interesul dumneavoastră să cooperaţi, îmi vine şi mie la fel de greu ca şi dumneavoastră.

Acordorul de piane nu spuse nimic.

- Locotenente. Căpitanul se întoarse spre bărbatul aflat în spatele său, iar acesta începu să vorbească.

- Să n-o mai lungim, domnule Drake. Cu trei luni în urmă, la un control de rutină în arhiva Ministerului de Interne, s-a descoperit, ataşată pe dosul unui document strict secret, o notiţă scrisă în limba rusă. Mergându-se pe traiectoria documentului s-a ajuns la colonelul Fitzgerald, ofiţerul responsabil cu corespondenţa lui Carroll şi prima

persoană care v-a contactat. La percheziție, în biroul său s-au mai descoperit şi alte scrisori. Omul a fost arestat ca spion.

- Rus? Nu văd ce are de-a face cu...

- Vă rog, domnule Drake. Ştiți probabil că de zeci de ani ducem o luptă acerbă cu ruşii pentru teritoriile din Asia Centrală. Am crezut tot timpul că Rusia nu era interesată de o țară atât de îndepărtată de granițele ei. În anul 1878 însă la Paris a avut loc o întâlnire între consulul onorific al Birmaniei şi marele chimist rus Dimitri Mendeleev, un diplomat cât se poate de neaşteptat. Serviciul Secret britanic a urmărit îndeaproape această întâlnire, dar implicațiile ei nu erau deloc clare. La scurt timp cazul a fost dat uitării - altă tentativă diplomatică nereuşită.

- Nu văd ce legătură are asta cu doctorul Carroll sau cu mine sau...

- Domnule Drake, mârâi locotenentul.

- Prostii. Tocmai i-ați omorât...

- Domnule Drake, interveni Nash-Burnham. Nu suntem obligați să vă informăm asupra acestor fapte. Dacă nu doriți să cooperați vă putem trimite direct la Rangoon.

Edgar închise ochii şi-şi încleşta falca. Se lăsă înapoi cu capul bubuindu-i. Locotenentul reluă.

- Arestarea colonelului ne-a determinat să-i cercetăm şi pe cei aflați sub comanda sa. N-am descoperit multe lucruri, cu excepția unei scrisori datate 1879 de la maiorul-chirurg către Dimitri Mendeleev intitulată Despre proprietățile astringente ale extractului de Dendrobium din Birmania Superioară. Deşi n-am găsit nimic concret legat de spionaj, scrisoarea ne-a trezit bănuieli - toate acele formule chimice ne-au făcut să credem că era vorba de un cod, ca de altfel numeroasele partituri muzicale trimise de la Biroul nostru maiorului Carroll în Mae Lwin. Aceleaşi partituri pe care le-ai dus dumneata, domnule Drake. Examinând încă o dată partiturile trimise de data asta de Carroll am observat că majoritatea lor erau ininteligibile, de unde am dedus că de fapt nu erau piese muzicale, ci un fel de limbaj secret.

- Ridicol, protestă Edgar. Doar le-am auzit cântate! Este

muzica shanilor, pe un alt fel de portativ. Evident, sună diferit la instrumentele europene, însă nu-i vorba de nici un fel de cod...

- Evident, nu ne făcea deloc plăcere să formulăm acuzaţii împotriva celor mai galonaţi comandanţi ai noştri din Birmania. Aveam nevoie şi de alte dovezi. Cu câteva zile în urmă Serviciile Secrete ne-au informat cum că maiorul Carroll şi dumneata însuţi v-aţi întâlnit la Mongpu atât cu reprezentanţi ai Confederaţiei Limbin, cât şi cu Twet Nga Lu, căpetenia bandiţilor.

- Lucru adevărat. Am fost acolo, însă...

- Acolo, domnule Drake, Carroll s-a înţeles cu Confederaţia Limbin să alunge forţele britanice din Yawnghwe şi să restabilească autonomia Shanului.

- O tâmpenie! Edgar se aplecă în faţă. Eram acolo. Carroll a acţionat într-adevăr fără ordin, însă a fost silit. A reuşit să-i convingă pe cei din Confederaţie să accepte un tratat de pace.

- Asta v-a spus? Nash-Burnham ridică privirea spre locotenent.

- Da, am fost de faţă şi am văzut.

- Domnule Drake, spuneţi-mi, cât de bine cunoaşteţi limba shană?

O clipă Edgar rămase tăcut. Apoi clătină din cap.

- Absurd. Am stat în Mae Lwin aproape trei luni de zile şi nici măcar o dată doctorul n-a dat dovadă de nesupunere faţă de Coroană. Este un bărbat cu principii, un erudit, un iubitor de artă şi cultură...

- Haideţi să vorbim despre artă şi cultură, rânji sarcastic locotenentul.

- Ce vreţi să spuneţi?

- De ce v-aţi dus în Mae Lwin, domnule Drake?

- Ştiţi prea bine de ce m-am dus în Mae Lwin. Am fost mandatat de armată să acordez un pian de concert Erard.

- Pianul care pluteşte la malul taberei noastre.

- Adevărat.

- Şi cum aţi ajuns în Mae Lwin, domnule Drake? Aţi fost escortat până acolo aşa cum s-a specificat în mandatul

dumneavoastră. Corect?

Edgar nu zise nimic.

- Domnule Drake, vă mai întreb o dată. Cum ați ajuns în Mae Lwin?

- Doctorul Carroll a trimis după mine.

- Ați nesocotit ordinele, nu-i aşa?

- Am venit în Birmania să acordez un pian. Astea erau ordinele mele. Nu mă puteam întoarce în Rangoon. Când am primit scrisoarea lui Carroll am plecat. Sunt civil. Nu era vorba de insubordonare.

- Aşa că v-ați dus în Mae Lwin.

- Da.

- Domnule Drake, ce fel de pian ați mers să acordați?

- Un pian de concert Erard. Ştiți acest lucru. Dar nu văd ce legătură ar avea...

- Erard... un nume ciudat. Ce fel de pian e ăsta?

- Franțuzesc. Sebastien Erard era de fapt german, dar s-a mutat în Franța. Eu...

- Franțuzesc? Vreți să spuneți aceiaşi franțuji care construiesc forturile din Indochina?

- Ridicol... doar nu vreți să spuneți că...?

- O simplă coincidență. Sau poate o treabă de gust? Sunt o sumedenie de piane englezeşti excelente.

Edgar îl privi pe Nash-Burnham.

- Domnule căpitan, nu pot să cred ce aud. Pianele nu fac alianțe...

- Răspundeți la întrebări, spuse Nash-Burnham categoric.

- Domnule Drake, cât durează acordarea unui pian? întrebă locotenentul.

- Depinde.

- Perfect, atunci spuneți-mi cu aproximație, în Anglia cât v-a luat cel mai mult să acordați un pian?

- Numai acordajul?

- Numai acordajul.

- Două zile, însă...

- Două zile. Aşa o fi? Dumneavoastră ați spus că sunteți în Mae Lwin de aproape trei luni. Dacă un pian poate

fi acordat în două zile, de ce nu v-ați întors acasă?

Edgar rămase tăcut. Simțea în el un vârtej, ceva ce amenința să-l rupă în bucăți.

Trecură minute bune şi el tot nu spunea nimic.

Într-un târziu căpitanul Nash-Burnham îşi drese glasul.

- Vă simțiți în stare să răspundeți acuzațiilor şi să depuneți mărturie împotriva maiorului-chirurg Carroll?

Acordorul de piane îi răspunse tărăgănat.

- Domnule căpitan, ceea ce-mi spuneți nu poate fi adevărat. Am fost în Mongpu, I-am văzut pe toți la întrunire. Am vorbit cu Twet Nga Lu. Doctorul Carroll negocia pacea. Veți vedea. Eu am încredere în el. O fi el un excentric, însă este un geniu, un om care câştigă sufletele prin muzică şi ştiință. Aşteptați numai. Când Confederația Limbin îşi va prezenta oferta Coroanei mă veți crede.

- Domnule Drake, zise locotenentul, la două zile după întâlnirea din Mongpu forțele Limbin, conduse de sawbwa din Lawksawk, cu sprijinul unor trupe trimise - credem noi - de către Carroll, au atacat pozițiile noastre într-una dintre campaniile lor cele mai ofensive de până acum. Doar prin grația divină am reuşit să-i alungăm înapoi în Lawksawk şi să incendiem oraşul.

Edgar înmărmuri.

- Ați distrus Lawksawkul?

- Domnule Drake, am distrus Mae Lwinul.

23

Era întuneric. De la ultimele vorbe ale căpitanului, Edgar nu mai rostise nici un cuvânt. Şedea pe scaunul din mijlocul încăperii, iar locotenentul şi căpitanul Nash-Burnham ieşiră trântind uşa. Auzi zornăitul sec al lanțului tras peste cadrul de bambus şi clinchetul cheii în broască, îi auzi pe bărbați îndepărtându-se. Lumina de afară se tot împuțina, iar forfota din tabără se mai potolise, înlocuită de larma insectelor, îşi atinse interiorul palmei şi-şi

trecu degetele peste bătături, Sunt de la cheia de acordaj, Katherine, uite ce se întâmplă când ținem ceva prea strâns.

Era întuneric şi glasul făpturilor de tot soiul răzbea până la el. Printre şipci se furişa înăuntru un aer dospit, îngreunat de ceață şi murmurul ploii. Mintea începu să-i rătăcească: domoala curgere a râului, malurile adumbrite şi gândurile îl purtară înapoi, împotriva curentului, Gândurile nu se supun legilor unei ape căzătoare. Stătea pe mal, în Mae Lwin, în fața colibelor de bambus, iar ele ardeau, limbile de foc dansau pe deasupra lor, consumându-le, suind până la arbori, iar din ramuri picura jarul. Auzi țipete şi-şi ridică privirea spunându-şi, Vin din junglă, zumzetul insectelor. Auzi lanțul lunecând peste lemnul de bambus.

Uşa se deschise şi pătrunse o siluetă, o umbră la fel de întunecată ca şi bezna neluminată, Edgar, bună ziua. Acordorul de piane nu spuse nimic. Pot să intru? întrebă umbra. Uşa se roti încetişor. N-ar trebui să fiu aici, spuse ea, iar acordorul îi răspunse, Nici eu, căpitane.

Urmă o îndelungă tăcere, înainte ca vocea să răzbată din nou din întuneric, trebuie să-ți vorbesc. Cred că am vorbit destul. Te rog, şi pe mine mă suspectează, Dacă află că am venit or să mă aresteze si pe mine, Am fost interogat, Ar trebui deci să fiu liniştit? Nu e uşor, Edgar, Nimic din toate astea nu e uşor, Nu vreau decât să vorbim. Vorbeşte atunci. Edgar, vreau să vorbim aşa cum am vorbit înainte de ziua de azi. Cum am vorbit înainte să-i ucizi pe băieți, N-am ucis pe nimeni. Zău, trei dintre tovarăşii mei sunt morți. N-am împuşcat pe nimeni, le-am cerut să nu omoare pe nimeni, însă mi-au retras comanda. Nok Lek avea cincisprezece ani, zise Edgar, Ceilalți erau țânci.

Tăcură amândoi. Insectele intrară iarăşi în cor. Edgar asculta trilurile, Straşnic sunet şi totuşi, sunt aripioarele care se freacă unele de altele. Edgar, am riscat totul venind să vorbesc cu dumneata.

Auzi un sunet mai grav în chemarea insectelor, Alea sunt bătăi, sunete produse de interacțiunea tonurilor inegale generate de distonantă, Sunt surprins că nu le-am auzit înainte.

Trebuie să vorbesc cu dumneata. Gândeşte-te la soția dumitale.

Distonanta, îşi spuse şi răspunse, Nu mi-ai pus o întrebare.

Trebuie să ne ajuți să-l găsim, zise umbra.

Bâzâitul insectelor părea să fi încetat. Acordorul de piane îşi înălță capul. Parcă ai spus că ați capturat Mae Lwinul. L-am capturat, însă nu pe Carroll. Khin Myo? Au scăpat amândoi, nu ştim unde se ascund.

Tăcere.

Edgar, nu vrem să ştim decât adevărul.

Se pare că ne cam scapă.

Atunci poate că vrei să vorbeşti cu mine şi totul se va sfârşi fără altă vărsare de sânge şi vei putea pleca acasă. Ți-am spus tot ce ştiu, doctorul Carroll era un om deosebit.

Vorbe goale într-un moment ca ăsta. Poate pentru dumneata, domnule căpitan, poate că asta-i diferența. Nu vreau să cunosc decât faptele, După aceea vom putea decide ce a fost. Vrei să spui că vei putea decide dumneata, să fie limpede, eu, unul, am decis deja. Nu cred că-i adevărat, Există nenumărate motive să dispari în munți, să aduci piane în junglă, să negociezi tratate, Există multe posibilități.

Iubea muzica.

Iată una dintre posibilități, Există şi altele, E atât de greu să admiți asta? Să admit, da, dar să mă îndoiesc, nu, niciodată nu m-am îndoit de el. Nu-i adevărat, Avem scrisorile dumitale, N-ar trebui să minți, Nu ajută nimănui.

Scrisorile mele?

Tot ce-ai scris de la plecarea din Mandalay.

Erau pentru soția mea, Sunt gândurile mele, eu n-am…

Credeai că nu vom fi curioşi în legătură cu un om dispărut?

Ea n-a apucat să le citească.

Edgar, vorbeşte-mi despre Carroll.

Tăcere.

Edgar.

Căpitane, m-am îndoit doar de intențiile, nu şi de loialitatea lui. Admiți acest lucru. Da, admit, însă intențiile şi

loialitatea nu sunt acelaşi lucru, Nu-i nimic rău în a-ți pune întrebări, N-ar trebui să distrugem tot ce nu înțelegem. Spune-mi atunci care sunt acele întrebări, întrebările mele. Întrebările dumitale, Edgar.

Poate mă întreb de ce a cerut un pian.

Te întrebi. Fireşte, m-am întrebat acest lucru în fiecare zi de când am plecat din Anglia. Şi ai găsit răspunsul? Nu, ar trebui? Ce contează de ce l-a cerut, de ce m-a chemat pe mine, Poate că era important pentru strategia lui, Poate că-i lipsea muzica şi se simțea singur.

Pe care dintre ele o crezi?

Nu cred să aibă vreo importanță. Am propriile mele gânduri.

Ca şi mine.

Povesteşte-mi despre gândurile dumitale, căpitane.

Umbra tresări, Anthony Carroll este un agent care lucrează pentru Rusia, Este un naționalist shan, Este spion francez, Anthony Carroll vrea să-şi construiască propriul regat în jungla birmaneză, Posibilități, Edgar, admite măcar că ele sunt posibilități.

Am semnat un tratat. Dumneata nu vorbeşti limba shană.

L-am văzut, am văzut zeci, ba nu, sute de războinici shani plecându-se în fața lui. Şi n-ai fost surprins? Nu. Nu cred că-i adevărat.

M-am mirat, cel mult.

Şi acum?

Şi-a dat cuvântul.

Şi după aceea Confederația Limbin ne-a atacat.

Poate că l-au trădat.

Cei doi rămaseră tăcuți şi golul lăsat de cuvintele lor fu iarăşi umplut de larma pădurii.

Edgar, cândva şi eu am crezut în el, Poate chiar mai mult decât dumneata, în acest război sângeros, dominat de calcule obscure, am crezut că el reprezintă tot ce are Anglia mai bun, El a fost motivul pentru care am rămas aici.

Nu ştiu dacă să te cred.

Nu ți-am cerut să mă crezi, îți cer doar să deosebeşti

între ceea ce era şi ceea ce ne doream noi să fie, între ceea ce era ea şi ceea ce-ți doreai dumneata să fie.

Nu ştii nimic despre ea.

Nici dumneata, Edgar, Oare zâmbetul acela să fi fost doar ospitalitatea datorată unui musafir?

Nu cred asta.

Atunci crezi că el îi cerea dovezile alea de afecțiune - să te seducă doar ca să te facă să rămâi, Crezi că el nu ştia?

Nu era nimic de ştiut, n-am greşit cu nimic.

Sau poate că avea încredere în ea. Încredere în ce? Posibilități doar, Gândeşte-te, Edgar, dincolo de privirile voastre furişe, tu nici măcar nu ştiai ce era între ei.

Nu ştii nimic despre asta.

Te-am prevenit cândva, Nu te îndrăgosti.

Nu m-am îndrăgostit.

Nu, Poate că nu, Totuşi ea este băgată în toată tărăşenia asta.

Nu te înțeleg.

Noi venim şi plecăm, armate, piane, Intenții Grandioase, însă ea rămâne, şi dumneata crezi că dacă o poți înțelege, restul vine de la sine, Gândeşte-te, A fost si ea creația dumitale, Să fi fost oare motivul pentru care n-ai putut-o înțelege acela că n-ai putut înțelege propriile dumitale închipuiri, ceea ce doreai dumneata ca ea să fie, Nu-i exagerat să spunem că până şi propriile noastre vise scapă înțelegerii noastre.

Iarăşi tăcere.

Nici măcar nu ştii ce a însemnat acest lucru pentru ea, cum e să fii creația altcuiva. De ce-mi spui asta? Pentru că acum eşti altul decât cel pe care l-am întâlnit ultima dată. Ce contează, nu vorbim despre mine, căpitane. Când te-am întâlnit ultima dată mi-ai spus că nu ştii să cânți la pian. Nici acum nu ştiu. Totuşi ai cântat pentru sawbwa.

Dumneata nu ştii.

Ai cântat pentru sawbwa din Mongnai. Ai cântat Clavecinul bine temperat, însă numai până la Fuga nr. 24.

Repet, dumneata n-ai de unde şti asta, nu ți-am spus acest lucru.

Ai început cu Preludiul şi Fuga nr. 4, care-i trist, nr. 2 este nespus de frumoasă, Eşti convins că aceste cântece ar fi putut aduce pacea, Nu vrei să admiți că Anthony Carroll e un trădător fiindcă asta ar anula tot ce-ai făcut dumneata aici.

Nu ştii nimic despre cântec.

Ştiu mult mai multe decât crezi dumneata.

Nu eşti aici.

Edgar, nu distruge ceea ce nu poți înțelege, Sunt cuvintele dumitale.

Nu eşti aici, nu aud nimic, nu eşti decât țârâitul greierilor, eşti doar închipuirea mea.

Poate sau poate doar un vis. Poate că sunt doar noaptea care-ți joacă feste. Poate că dumneata singur ai forțat broasca uşii. Posibilități, nu? Poate că s-au tras patru focuri de pe mal în loc de trei. Poate că am venit aici să pun întrebări nu pentru cineva, ci pentru mine.

Iar acum...

Uşa e deschisă, Du-te, N-am să te opresc, Fugi.

De aceea ai venit?

N-am ştiut până în această clipă.

Doresc să te îmbrățişez, însă atunci voi răspunde unei întrebări căreia nu-i vreau încă răspunsul.

Doreşti să întrebi dacă sunt real sau doar o fantomă.

Iar dumneata doreşti să răspunzi.

Suntem fantome de când au început toate acestea, spuse umbra.

La revedere, spuse Edgar Drake şi ieşi prin uşa deschisă afară în noapte.

Tabăra era pustie. Paznicii dormeau duşi. Umbla pe tăcute după ce lăsase uşa deschisă în urma lui. O luă înspre nord gândindu-se numai cum să mărească distanța dintre el şi tabără. Nori grei de ploaie ascundeau luna. Cerul era plumburiu. Mergea la pas.

Apoi începu să alerge.

După doar câteva minute începu să plouă. Alerga cu răsuflarea tăiată când îl atinseră primii stropi - una, două, trei picături umede pe pielea înfierbântată. Apoi fără nici o ezitare cerul se deschise. Ca un stăvilar ce crapă, norii pocneau parcă despicați cu toporul. Stropii cădeau ca nişte mosoare de ață răsfirate.

În timp ce alerga încercă să-şi imagineze cursul fluviului, însă memoria i se înceţoşase. Deşi călătoriseră aproape două zile pianul trebuie că le îngreunase înaintarea. Cu siguranță nu parcurseseră mai mult de douăzeci de mile. Meandrele largi ale fluviului însemnau că Mae Lwin era pe uscat poate chiar mai aproape. Poate, încercă să-şi reamintească terenul, însă deodată distanța i se părea mai puțin importantă decât direcția. Alerga mai iute prin ploaie împroşcând cu picioarele glodul moale.

Şi brusc se opri. Pianul.

Ajunsese într-o poieniță. Ploaia îi biciuia trupul cu putere, revărsându-i-se pe păr, scurgându-i-se pe obraji în şiroaie, închise ochii. Vedea Erard-ul legănându-se în curent, aşa cum îl lăsaseră soldații, îi şi vedea intrând după el în apă, trăgându-l la mal, înşfăcându-l cu mâinile lor murdare de unsoare de puşcă. Vedea instrumentul aşezat într-un salon, lustruit şi proaspăt acordat, iar în interiorul său în loc de dopul din bambus unul de molid. Rămase nemişcat. Cu fiecare răsuflare simțea perdeaua caldă de stropi, îşi deschise ochii şi se întoarse, înapoi la râu.

Malul era îngropat în vegetație deasă, făcând aproape imposibil mersul pe jos. Îşi dădu drumul în apă. Fluviul se scutura sub bubuiturile furtunii. Se lăsă în voia curentului. Nu prea departe. Se trase către mal apucându-se de crengile unei sălcii. Apa îi şiroia pe față. Se căzni să urce pe mal.

Ploaia slobozea asupra arborilor dimprejur şuvoaie năprasnice, torente purtate de rafalele de vânt ce şfichiuiau sălciile. Legată de un copac de pe mal pluta se zbătea neputincioasă. Fluviul înspumat îi mătura bârnele împletite, amenințând să o smulgă din loc. Pianul stătea priponit pe punte. Uitaseră să-l acopere, iar ploaia izbea cu sete mahonul.

Câteva clipe Edgar stătu locului, simțind curentul ce-l trăgea de picioare, acele ploii prin cămaşă. Cerceta cu privirea pianul. Nu era lună şi prin perdeaua mobilă a ploii Erard-ul ba apărea, ba dispărea din câmpul său vizual. Reuşea să-i desluşească silueta după stropii grei ce se spărgeau de lemnul sumbru, după picioarele lui încordate, încercând să reziste balansului imprimat de legănarea plutei.

Curând îi vor descoperi absența, îşi zise cuprins dintr-o dată de panică, poate că au şi descoperit deja şi numai furtuna îi împiedica să-l găsească, înainta cu greu prin apă spre locul unde pluta era legată de copac şi căzu în genunchi. Funia începuse să roadă scoarța de pe trunchi şi se vedea pulpa în locul unde fibrele o sfâşiaseră. Se apucă să desfacă nodul, însă mişcările plutei îl strânseseră şi mai tare, iar degetele lui înțepenite nu reuşeau să lărgească ochiul.

Pluta trăgea de frânghii, apa se năpustea bolborosind asupra bârnelor - se putea răsturna în orice clipă. Vaierul Erard-ului părea să anunțe acest lucru. Când pluta se înclina mai tare ciocănelele loveau în corzi, iar sunetele se uneau în crescendouri cu vuietul apei. Îşi aminti de trusa cu scule. Ținându-se de funie o porni spre plută şi curând găsi cufărul cel mare. Cu o sforțare îl deschise şi-şi vârî mâna înăuntru. Atinse cu degetele pielea uscată şi o trase afară.

Luptându-se cu sfoara reuşi să deschidă trusa. Începu să cotrobăie frenetic până ce găsi briceagul. Din măruntaiele pianului țâşni un sunet jalnic când corzile fură lovite toate deodată. Zvârli trusa în apă unde ea pluti o vreme în vârtejul produs de curentul din jurul plutei. O porni înapoi spre mal. Curentul îl prinse pe picior greşit şi pierzându-şi echilibrul căzu în genunchi, con-tinuând să se țină de frânghie. Ochelarii îi zburară, însă reuşi să-i recupereze în apă şi şi-i împinse înapoi pe nas. Cu o mână pe frânghie îşi deschise briceagul şi începu să taie sfoara groasă care cu fiecare fir retezat îşi slăbea presiunea, până când la ultimele fire funia se rupse singură. Când pluta se scutură o dată, ciocănelele fură zvârlite în sus de şocul eliberării, iar pianul scoase un vaier prelung. Pluta rămase o clipă în curent, rotindu-se, iar pletele sălciei mângâiau netezimea mahonului. Apoi o perdea

de apă, şi pianul dispăru din câmpul vizual.

Se urcă cu greu pe mal. Îşi vârî briceagul în buzunar şi începu să alerge. Prin iarba înaltă, crengile plesnindu-l peste față, gonind prin luminişuri drapate cu pereți de apă. Vedea cu mintea pianul plutind, torentele de ploaie tropotind pe carcasă, rafalele de vânt dând la o parte capacul, stihiile cântând un duet la clapele dezvelite. Vedea spumele şi curentul împingându-l la vale pe lângă alte sate. Vedea copiii arătându-l cu degetul, pescarii cu plasele vâslind spre apa adâncă.

Când fulgeră din nou lumina căzu pe bărbatul cu ochelari care alerga spre nord prin pădure cu hainele sfâşiate, părul lipit de frunte, în timp ce un pian Erard de mahon negru plutea legănându-se spre sud pe undele râului, cu intarsiile de sidef sclipind în lumină preț de o clipă. Se împrăştiară în evantai din postul de comandă unde unul dintre câinii de pază se zbătea să scape din lesă, iar poteraşii îşi căutau înfrigurați lanternele.

Alerga tropăind pe cărare stropindu-se cu noroi. Străbătu o sihlă deasă pe întuneric, croindu-şi anevoie drum printre crengi şi tufişuri. Se împiedică, căzu, se rostogoli prin mocirlă. Se sculă în picioare, se azvârli cu toată puterea înainte, gâfâind.

După un ceas o coti înspre râu. Voia să ajungă undeva aproape de Mae Lwin să poată trece pe celălalt mal, însă îi era teamă să nu-i ia câinii urma.

Fluviul curgea domol, umflat de ploaie. Prin pâcla lichidă nu vedea nimic de partea cealaltă. Şovăi pe mal scrutând întunericul. Ochelarii i se aburiră, împiedicându-l si mai mult. Şi-i scoase şi-i băgă în buzunar. O clipă rămase țintuit locului, ascultând şipotul apei. Apoi în depărtare auzi lătrat de câine. Închise ochii şi plonjă.

Era calm şi tăcut în adânc şi înotă prin negura apei, ajutat de curentul iute, dar lin. Câteva clipe se simți în siguranță, apa lunecând rece pe lângă el, hainele umflându-i-se la fiecare mişcare a brațelor. Simțea că-l ard plămânii. Se împinse înainte, rezistând nevoii de a ieşi la suprafață, înotând până ce la un moment dat nu mai putu

suporta arsura din piept. Țâşni afară în vârtejul de ploaie şi vânt. Se odihni câteva clipe, înghiţind hulpav aerul umed, simţind cum îl ducea apa şi se gândea ce plăcut ar fi dacă ar renunţa pur si simplu şi s-ar lăsa în voia curentului. Apoi însă fulgeră din nou şi părea că arde întreg fluviul şi iarăşi începu să înoate rapid, cu mişcări disperate, şi când simţi că nu-şi mai putea înălţa braţul nimeri cu genunchiul pietrele. Deschizându-şi ochii văzu plaja. Se târî până la mal şi se prăbuşi pe nisip.

Ploaia îi biciuia trupul, începu să respire iute şi adânc, tuşind şi scuipând apă de râu. Fulgeră din nou. Ştia că putea fi văzut. Se sforţa în picioare şi începu să alerge.

Prin pădure, ocolind trunchiurile căzute pe jos, lovind orbeşte cu braţele în liane, îşi croia din răsputeri cale, tot mai speriat, căci crezuse că va da de drumul ce şerpuia pe malul stâng la sud de Mae Lwin, rută pe unde nu umblase niciodată, dar despre care auzise de la doctor, însă nici urmă de drum, doar junglă pretutindeni. O luă la fugă în jos pe o pantă, ferindu-se de copaci, spre un pârâu, afluent al Salweenului. Se împiedică şi căzu şi, în loc să alerge, lunecă pe glodul pantei până la poalele ei, iar de aici, când fu iarăşi în picioare, trecu pârâul călcând peste un trunchi prăbuşit. Pe malul celălalt începu din nou să alerge cât îl ţineau picioarele pe o altă pantă, înotând prin bulgării de noroi, iar în vârful ei, clătinându-se, căzu, apoi din nou în picioare alergând şi brusc picioarele i se prinseră în tufele de mure şi se prăvăli peste ele. Ploaia îl biciuia nemiloasă. Când dădu să se ridice auzi un mârâit.

Se întoarse încet, aşteptându-se să vadă carâmbii soldaţilor britanici, însă la doar câţiva centimetri de capul lui stătea un câine, singur - o javră prăpădită, murată până la piele, cu botul plin de măsele sparte. Edgar încercă să se dea înapoi, însă piciorul îi era agăţat în tufe. Animalul mârâi din nou şi se repezi să-l muşte. O mână ţâşni din întuneric şi, înşfăcând potaia de ceafă, o trase înapoi. Edgar privi în sus.

Era un bărbat gol până la brâu, purtând şalvari suflecaţi până sus, dezvelind picioare zdravene şi musculoase de pe care şiroia apa. Acesta nu zise nimic. Edgar se întinse

încet să-şi desprindă piciorul din tufă, după care se sculă în picioare. Câteva clipe cei doi bărbaţi rămaseră locului, cercetându-se cu privirile. Suntem nişte fantome unul pentru celălalt, îşi spuse Edgar - şi fulgeră din nou - şi bărbatul se materializa brusc din pata de întuneric - un trup lucios marcat cu tatuaje şerpuitoare, forme fantastice de animale din junglă, însufleţite, mobile, alunecoase ca ploaia. Apoi fu iarăşi întuneric şi Edgar alerga prin ierburile înalte, prin pădurea tot mai deasă, până când nimeri la drum deschis, îşi şterse noroiul de pe faţă şi o luă spre nord, din nou alergând, încetinind, istovit, alergând. Ploaia cădea în rafale, spălându-l.

Spre răsărit începu să se lumineze. Se crăpa de ziuă. Ploaia se subţiase şi curând conteni. Epuizat, Edgar o luă la pas. Era un drum vechi năpădit de buruieni. Rămăseseră două urme înguste şi paralele, tăiate de roţile de căruţă tocite. Privi după oameni, însă ţinutul părea pustiu, în faţă arborii dispăruseră de pe laturile drumului şi în locul lor crescuseră tufărişul şi ierburile, începuse să se facă cald.

Mergând, nu se gândea la multe, ci scormonea cu privirea semnele ce l-ar putea conduce spre Mae Lwin. De la căldură pe frunte broboanele de sudoare i se amestecau cu stropii de ploaie, îl cuprinse ameţeala, îşi suflecă mânecile şi-şi descheie cămaşa. Simţi ceva în buzunar. Era o bucată de hârtie împăturită şi pentru o clipă încercă să-şi amintească ce putea fi, până când retrăi ultimele momente pe malul râului cu doctorul când acesta îi dăduse o scrisoare. O despături din mers, dezlipind foile ude. O ţinu în faţă si se opri.

Era o pagină ruptă din exemplarul *Odiseei* lui Anthony Carroll, text tipărit şi adnotat cu tuş chinezesc. Era scris în limba shană, cu unele pasaje subliniate:

Oamenii mei merseră mai departe şi numaidecât îi întâlniră pe Lotofagi. Însă nici că aveau aceşti Lotofagi gândul de a-i nimici pe tovarăşii mei, ci le-au dat numai să guste din floarea de lotus, însă oricare dintre ei care mânca din fructul dulce ca mierea nu mai dorea să se întoarcă cu răvaşe sau să plece, ci voiau cu toţii să rămână acolo cu

Lotofagii, să se hrănească cu floare de lotus şi să uite drumul spre casă.

Prin hârtia umedă, translucidă, Edgar observă alte înscrisuri şi întoarse pagina. Cu trăsături îngroşate de condei doctorul mâzgălise: "Pentru Edgar Drake, care a gustat". Edgar reciti cuvintele şi-şi lăsă încetişor mâna jos, iar coala de hârtie începu să fluture în bătaia brizei. Se urni din loc agale, fără nici o grabă, poate numai pentru că era ostenit, în zare pământul suia, devenind una cu cerul, unindu-se indefinit, ca dungile în acuarelă ale unor furtuni îndepărtate. Privi în sus şi văzu norii, iar aceştia parcă ardeau, pernele de vată preschimbându-se în cenuşă. Simțea apa din veşminte evaporându-se, scoțând aburi, părăsindu-l, aşa cum spiritul părăseşte trupul.

Trecu peste o creastă de deal aşteptându-se să vadă fluviul sau poate Mae Lwinul, însă nu era decât drumul lung ce ducea la orizont, iar el nu se abătu de la el. În depărtare zări o singură pată pe întinsul drumului şi când fu aproape observă un templu mititel. Se opri înaintea lui. Ce loc ciudat să laşi ofrande, îşi spuse, Nu sunt munți sau case primprejur, Nu-i nimeni, şi cercetă oalele cu orez, florile veştede, amuletele, fructele putrezite, în casa duhului se afla o statuetă, un spiriduş cu un zâmbet trist şi o mână ruptă. Edgar se opri în mijlocul drumului şi scoțând coala de hârtie din buzunar o reciti. Apoi o împături şi o puse lângă statuetă, îți las o poveste, spuse el.

O luă la pas, iar cerul era luminos, însă nu văzu nici urmă de soare.

După ora amiezii în depărtare zări o femeie. Purta o umbrelă.

Femeia mergea agale, iar el nu-şi dădu seama dacă se apropia sau se depărta. Totul părea aproape neclintit şi în acea clipă ecourile unei amintiri de odinioară îi treziră în minte o singură zi de vară din Anglia, atunci când luase prima oară mâna lui Katherine într-a lui şi se plimbaseră împreună prin Regent's Park. Vorbiseră puțin, mulțumindu-se doar să-i privească pe oameni, trăsurile, celelalte cupluri tinere. Când plecase, ea îi şoptise numai, Mă

aşteaptă părinții, Ne vedem curând şi traversând pajiştea verde dispăruse sub o umbreluță albă care, în lumina răsfrântă a soarelui, părea că dansează în adierea vântului.

Se gândea acum la acel moment, auzea tot mai limpede glasul ei şi se trezi mergând repede, aproape alergând până când în spatele său i se păru că aude tropot de copite, apoi o voce, o somație, dar nu se întoarse.

Din nou somația, Stai, apoi nişte sunete mecanice, clinchete de metal, însă veneau de departe. Urmă un alt strigăt, apoi o împuşcătură şi Edgar Drake se prăbuşi.

Zăcea pe pământ, iar sub el creştea mereu o pată de căldură. Se răsuci pe spate şi începu să privească soarele care se întorsese, căci în anul 1887, după cum spun hrisoavele, s-a lăsat cu o secetă cumplită în Podişul Shan. Şi dacă ele nu vorbesc despre ploi, despre Mae Lwin, despre acordorul de piane, este pentru unul şi acelaşi motiv: aşa cum au venit, aşa s-au dus toate, iar pământul s-a uscat la loc.

Femeia pătrunde într-un miraj - fantoma luminii şi apei căreia birmanezii îi zic than hiat. În jurul ei aerul palpită, despicându-i trupul, separându-l, învârtejindu-l. Apoi dispare şi ea, rămânând doar soarele şi umbrela.

Nota autorului

Un călugăr shan bătrân era adâncit într-o discuție cu un sihastru hindus.

Călugărul îi spuse sihastrului că toți shanii cred că atunci când moare un om sufletul lui se duce la Râul Morții, unde îl aşteaptă o luntre care-l va duce dincolo. De aceea când moare un shan, prietenii lui îi vâră un ban în gură, ca să-i poată plăti luntraşului ce-l duce pe partea cealaltă.

Mai este un râu care trebuie trecut înainte să poți ajunge la cel mai înalt cer, îi răspunse hindusul. Mai devreme sau mai târziu fiecare va ajunge pe malul său, însă el trebuie să-şi caute singur calea dincolo. Pentru unii traversarea este uşoară şi rapidă; pentru alții, să ajungă

dincolo este o sforțare îndelungată şi dureroasă, însă până la urmă toți ajung acasă.

Adaptat după lucrarea doamnei Leslie Milne, Shans at Home (1910)

Edgar Drake, Anthony Carroll şi Khin Myo, amplasamentul Mae Lwinului şi transportul pianului Erard pe fluviul Salween sunt pură ficțiune.

Cu toate acestea, am încercat să-mi plasez povestea într-un cadru istoric autentic - sarcină uşurată de faptul că istoria şi personajele Răscoalei Shane sunt mult mai vii şi mai colorate decât orice produs al imaginației. Toate informațiile de natură istorică, începând cu istoria Birmaniei şi terminând cu cea a pianului Erard, conțin elemente reale. Pacificarea Statelor Shan a reprezentat o perioadă critică în procesul de extindere a Imperiului Britanic. Confederația Limbin a existat cu adevărat, iar rezistența pe care ea a opus-o a fost cât se poate de fermă. Povestea mea se încheie în aprilie 1887 când principatul Lawksawk a fost ocupat de către forțele britanice. Ca urmare a acestei victorii armate dominația britanică asupra Statelor Shan s-a impus cu rapiditate. Prințul Limbin a capitulat pe 13 mai, iar la 22 iunie, domnul A. H. Hildebrand, guvernatorul Statelor Shan, raporta faptul că "Statele Shanului de Sud au semnat în semn de supunere".

Printre figurile istorice menționate în această operă de ficțiune se află comisarul politic al Statelor Shan, Sir James George Scott, cel care a introdus fotbalul în Birmania pe când era director al Şcolii St. John din Rangoon şi prin a cărui erudită şi onestă lucrare The Burman (Birmanezul), am luat cunoştință întâia oară despre Birmania. Aceasta este de altfel prima lucrare ştiințifică despre Birmania pe care am citit-o şi sursa mea de inspirație pentru mare parte a substratului cultural al narațiunii. Cărțile sale, de la descrierile meticuloase ale spectacolelor de ydkthe pwe din The Burman, la compendiul enciclopedic al istoriilor locale din The Gazetteer of Upper Burma and the Shan States, la fel şi colecția sa de scrisori, Scott of the Shan States, au

constituit pentru mine neprețuite surse de informație şi totodată o lectură nemaipomenită.

Dimitri Mendeleev, părintele tabelului periodic, s-a întâlnit într-adevăr cu consulul birmanez la Paris. Ce anume au discutat rămâne o necunoscută.

Maung Tha Zan a fost o vedetă a puwe-ului birmanez. Măiestria lui n-a egalat-o însă pe cea a lui Maung Tha Byaw.

Belaidour, căreia berberii îi spun adil-ouou-chchn, este planta cunoscută ştiinței occidentale sub numele de Atropa belladonna, fiind recomandată îndeosebi inimilor care bat mai domol. Specia şi-a dobândit renumele datorită faptului că fructele ei fac ca ochii femeilor să fie mai mari şi mai negri.

Bănuielile lui Anthony Carroll privind modul de răspândire a malariei erau corecte. Faptul că țânțarul este într-adevăr purtătorul bolii avea să fie dovedit zece ani mai târziu de către un alt englez, doctorul Ronald Ross, şi el aflat în Serviciul Medical Indian, însă la un alt spital, în oraşul Secunderabad. Utilizarea de către el a unei "plante provenind din China" a însemnat o altă premieră. Qinghaosu se foloseşte astăzi pentru producerea artemisininului, un medicament eficient împotriva malariei, eficacitatea lui fiind "redescoperită" în anul 1971.

Toți acei sawbwa sunt personaje reale şi ei rămân în continuare eroii naționali ai Statelor Shan. Întrunirea din Mongpu este inventată.

În ce-l priveşte pe Twet Nga Lu, "Căpetenia-Bandit", a fost capturat în cele din urmă de forțele britanice, iar descrierea morții sale de către Sir Charles Crosthwaite, în The Pacification of Burma, merită citată:

Domnul Hildebrand a primit aşadar ordin să-l trimită pe Twet Nga Lu înapoi la Mongnai pentru a fi judecat de către sawbwa. Pe drum acesta a încercat să scape şi a fost împuşcat de garda Beluchi care-l escorta. Oamenii au revenit la Fortul Stedman şi au raportat ce s-a întâmplat, spunând că l-au înmormântat la locul faptei...

Toate îndoielile asupra acestui aspect au fost spulberate mai târziu. Brigandul şi-a aflat moartea în

apropierea dealurilor împădurite ce mărginesc Mongpawnul. A doua zi după ce a fost împuşcat, un pluton de shani din Mongpawn au dezgropat - mai bine zis au scos - cadavrul din groapa superficială în care a fost îmormântat şi l-au scuturat de pământ. I-au retezat capul, l-au bărbierit şi l-au trimis la Mongnai unde a fost expus pe porțile de nord, sud, est şi vest ale oraşului în răstimpul cât viceguvernatorul se afla în Fortul Stedman. Din corp şi din mădulare i s-au scos felurite talismane - amuletele de acest gen fiind îndeobşte bănuți de metal vârâți sub piele. Fiind extrase din trupul unei căpetenii atât de faimoase, ele şi-au dublat valoarea, fiind de bună seamă cumpărate degrabă în totalitatea lor. Cadavrul lui a fost după aceea fiert, iar din el s-a obținut o licoare cunoscută de shani sub denumirea de mahe - un leac infailibil împotriva a tot soiul de răni şi bube. O doctorie atât de valoroasă n-a rămas multă vreme pe mâna săracilor, ci şi-a găsit curând adăpost în dulăpiorul cu medicamente al unui prinț... Astfel şi-a găsit obştescul sfârşit Twe Nga Lu. Cu siguranță, în ceea ce priveşte trupul său, sfârşitul i-a fost unul iremediabil.

Sau cum a scris despre "Prințul-Bandit" Lady Scott, cea care a editat Scott of the Shan Hills: "Acesta a fost sfârşitul deplin al acestui bărbat remarcabil".

Detaliile despre miturile şi cultura shană, despre medicina şi botanica localnicilor le-am cules din Birmania şi Thailanda, precum şi din literatura acestei epoci. Deşi cred că majoritatea acestor scrieri sunt bine intenționate şi bine documentate, mă tem că multe dintre sursele lor conțin prejudecăți sau chiar răstălmăciri specifice Angliei din perioada victoriană. Pentru acest roman însă, ceea ce victorienii considerau pe la sfârşitul secolului drept lucruri adevărate e mai important decât ceea ce se ştie acum că a fost adevărat. De aceea îmi cer scuze pentru inconsecvențele faptice rezultate din această decizie, un exemplu pregnant aflându-se chiar în citatul de mai sus: acel mahaw tsi al kachinilor, folosit de doctorul Carroll, care, în opinia marelui căutător de plante Frank Kingdon-Ward, se obține dintr-o specie de Euonymus, după cum acel mahe şi al lui

Crosthwaite, similar din punct de vedere etimologic, rămâne pentru mine un frumos mister.

Rămân îndatorat unui mare număr de surse. În plus față de cele ale lui Scott, Kingdon-Ward şi Crosthwaite, următoarele rămân la fel de prețioase: Burma's Struggle Against British Imperialism, 1885-1895 de Ni Ni Myint, pentru discuția despre Răscoala Shană din perspectivă birmaneză; Shans at Home de doamna Leslie Milne, o superbă etnologie a poporului shan publicată în 1910, şi The Illusion of Life: Burmese Marionettes de Ma Thanegi pentru amănuntele privind yokthe pwe. The Making of Modern Burma a lui Thant Myint-U merită şi ea amintită pentru discuția despre războaiele anglo-birmaneze - o binevenită revizuire a numeroase opinii ce au circulat vreme îndelungată printre istorici, opinii de altfel împărtăşite de personajele cărții mele. În fine, sunt îndatorat lucrării Piano Tuning and Allied Arts a lui William Braid White pentru desăvârşirea deprinderilor tehnice ale lui Edgar Drake.

O ultimă observație: mult după începerea acestei cărți am întreprins o călătorie la nord de granița sudică birmano-thailandeză, acolo unde studiasem malaria, mergând până în orăşelul Mae Sam Laep, de pe fluviul Salween, mult mai în aval decât locul imaginar al Mae Lwinului. Am călătorit pe un vas comercial printre maluri tăcute şi împădurite şi am oprit într-un sat karen ascuns de junglă. Era caniculă în acea după-amiază, aerul era tăcut şi încremenit, dar din desişul de pe mal, dintr-un mic centru comercial, răzbăteau sunete ciudate. Era o melodie, şi înainte să pornească motoarele şi să ne îndepărtăm de mal, am recunoscut sunetele unui pian.

Poate că era o simplă înregistrare, glasul răguşit al vreunui patefon de odinioară, unul dintre cele ce se mai pot găsi prin piețele din Orient. Poate. Era însă teribil de dezacordat.

Mulțumiri

Documentarea acestei cărți ar fi fost imposibilă fără ajutorul personalului de la următoarele organizații: în Thailanda, Mahidol Univesity Faculty of Tropical Medicine şi Ranong Provincial Hospital; în Marea Britanie, British Library, Guildhall Library, National Gallery şi Museum of London; în Statele Unite, Henry Luce Foundation, Strybing Arboretum şi Botanical Gardens din San Francisco, bibliotecile de la Stanford University, University of California din Berkeley, şi University of California din San Franciso. Numele numeroaselor locații din Myanmar (Birmania) care au constituit surse de inspirație sunt mult prea numeroase pentru a putea fi amintite, însă fără simpatia şi ospitalitatea de care m-am bucurat din partea locuitorilor acestei țări probabil că această carte n-ar fi fost scrisă niciodată.

Doresc să menționez numele celor care mi-au oferit ajutorul: Aet Nwe, Guha Bala, Nicholas Blake, Liza Bolitzer, Mary Lee Bossert, William Bossert, Riley Bove, Charles Burnham, Michael Carlisle, Liz Cowen, Lauren Doctoroff, Ellen Feldman, Jeremy Fields, Tinker Green, David Grewal, Emma Grunebaum, Fumihiko Kawamoto, Elizabeth Kellogg, Khin Toe, Peter Kunstadter, Whitney Lee, Josh Lehrer-Graiwer, Jafi Lipson, Helen Loeser, Sornchai Looareesuwan, Mimi Margaretten, Feyza Marouf, Gene McAfee, Jill McCorkle, Kevin McGrath, Ellis McKenzie, Maureen Mitchell, Joshua Mooney, Karthik Muralidharan, Myo, Gregory Nagy, Naing, Keeratiya Nontabutra, Jintana Patarapotikul, Maninthorn Phanumaphorn, Wanpen Puangsudrug, Derk Purceii, Maxine Rodburg, Debbie Rosenberg, Nader Sanai, Sidhorn Sangdhanoo, Bonnie Schiff-Glenn, Pawan Singh, Gavin Steckler, Suvanee Supavej, Parnpen Viriyavejakul, Meredith Warren, Suthera Watcharacup, Nicholas White, Chansuda Wongsrichanalai, Annie Zatlin, şi nenumărați alții din Myanmar şi din Thailanda, care mi-au spus poveştile lor, însă cărora nu le-am aflat niciodată numele.

Pentru informații despre Birmania le rămân îndatorat în special lui Wendy Law-Yone, Thant Myint-U şi Tint Lwin. Pe Edgar Drake l-au instruit doi acordori de piane: David

Skolnik şi Ben Treuhaft. Experiența lui Ben în Cuba privind munca de acordor, precum şi timpul petrecut de el cu repararea unui pian Erard din 1840, la care a cântat şi Liszt odinioară, l-au recomandat ca dascălul ideal pentru un alt pian de concert, pe alte meridiane. Fireşte, toate erorile privind Birmania, acordajul pianelor sau orice alt aspect îmi aparțin în întregime.

În fine, câteva persoane s-au dedicat trup şi suflet acestei cărți. Sentimentele mele de afecțiune şi recunoştință se adresează lui Christy Fletcher şi Don Lamm pentru neprețuitele lor sfaturi, precum şi Mariei Rejt, de la Picador, Marea Britanie, căci ea l-a făcut pe Edgar Drake un londonez mai credibil. Robin Desser de la Knopf este o editoare desăvârşită; observațiile ei penetrante, incisive, sprijinul şi simțul umorului, după atâtea zile de discuții numai despre cuvinte, mă lasă pur şi simplu fără cuvintele care să poată exprima întreaga mea apreciere.

Din prima zi când le-am vorbit despre un pian de lângă un râu, părinții mei, Robert şi Naomi, şi sora mea, Ariana, l-au primit pe Edgar Drake în sânul familiei, iar pe mine m-au încurajat să las frâu liber imaginației. Lor li se adresează dragostea şi mulțumirile mele cele mai profunde.